

Godišnje izvješće

2004.

HRVATSKA NARODNA BANKA

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2004. GODINU

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4565-006
Telefaks: 4564-687

WEB-ADRESA

<http://www.hnb.hr>

GLAVNI UREDNIK

mr. sc. Ljubinko Jankov

ČLANOVI UREDNIŠTVA

mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIKA

mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI

Gordana Bauk
Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE

Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA

Ines Merkl

TISAK

Kratis d.o.o., Zagreb

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.
Tiskano u 700 primjeraka

HRVATSKA NARODNA BANKA

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2004. GODINU

Zagreb, 2005.

Sadržaj

Sažetak	9
Makroekonomska kretanja	15
1.1. Međunarodno okružje	17
1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone	17
1.1.2. Sjedinjene Američke Države	18
1.1.3. Japan	19
1.1.4. Zemlje u razvoju	20
1.1.5. Kretanja cijene nafte	20
1.2. Gospodarska aktivnost.	21
1.2.1. Potražnja.	21
1.2.2. Proizvodnja	24
1.2.3. Tržište rada	30
1.2.4. Cijene i tečaj	35
1.2.5. Novčana kretanja i međunarodne pričuve.	44
1.2.6. Tržište novca	54
1.2.7. Tržište kapitala	60
1.2.8. Platna bilanca	68
1.2.9. Državne financije	81
Instrumenti monetarne politike i upravljanje međunarodnim pričuvama.	95
2.1. Instrumenti monetarne politike	97
2.1.1. Odnosi s poslovnim bankama	97
2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama	102
Bankarski sektor	107
3.1. Značajke bankarskog sektora	109
3.2. Struktura bilance banaka	112
3.2.1. Struktura aktive banaka	112
3.2.2. Struktura pasive banaka	114
3.3. Kapital banaka	116
3.4. Kvaliteta aktive banaka	118
3.5. Kvaliteta zarade banaka	120
3.6. Likvidnost banaka	121
3.7. Poslovanje stambenih štedionica	122
3.7.1. Struktura bilance stambenih štedionica	123
3.7.2. Kapital stambenih štedionica.	124
3.7.3. Kvaliteta aktive stambenih štedionica	125
3.7.4. Kvaliteta zarade stambenih štedionica	126
Platni promet.	129
4.1. Međubankovni platni sustavi	131
4.1.1. Transakcije u platnom prometu.	131
4.1.2. Nova tehnološka rješenja	134
4.1.3. Naknada za usluge Hrvatskog sustava velikih plaćanja	134
4.2. Međubankovna/međuinstitucionalna suradnja u području platnog prometa	135

4.2.1. Nacionalni odbor za platni promet	135
4.2.2. Savjet vijeća sudionika Nacionalnoga klirinškog sustava	135
4.3. Anketno istraživanje "Ocjena funkcioniranja platnog prometa u zemlji".	136
4.4. Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRR)	138
Poslovanje trezora	141
5.1. Poslovanje trezora HNB-a	143
5.1.1. Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju	143
5.2. Opskrba gotovim novcem.	144
5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica	145
5.4. Vještačenje novčanica	146
5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca	146
5.6. Ustroj gotovinskih centara	146
Javnost rada	147
6.1. Javnost rada	149
Međunarodni odnosi	151
7.1. Međunarodna suradnja.	153
7.1.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom	153
7.1.2. Međunarodni monetarni fond (MMF)	154
7.2. Banka za međunarodne namire (BIS)	156
7.3. Suradnja HNB-a s ostalim međunarodnim financijskim institucijama	156
7.4. Platni promet s inozemstvom	157
7.5. Korespondentski odnosi s inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	158
7.6. Devizni sustav i mjere devizne politike Republike Hrvatske	158
Financijska izvješća Hrvatske narodne banke	161
Račun dobiti i gubitka	164
Bilanca	165
Izvješće o promjenama u glavnici	166
Izvješće o novčanom toku	167
Računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća	168
Rukovodstvo i unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke	191
Popis banaka i stambenih štedionica	195
Statistički pregled.	201
A. Monetarni i kreditni agregati	
Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati	204
B. Monetarne institucije	
Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija.	205
Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive	206
C. Hrvatska narodna banka	
Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke	207

D. Banke	
Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka	209
Tablica D2: Inozemna aktiva banaka	210
Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države	211
Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora	211
Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima	212
Tablica D6: Depozitni novac kod banaka	212
Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka.	213
Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka	213
Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca	214
Tablica D10: Inozemna pasiva banaka	214
Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka.	215
Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka	215
E. Stambene štedionice	
Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica	216
F. Instrumenti monetarne politike i likvidnosti	
Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	217
Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke	218
Tablica F3: Obvezne pričuve banaka	219
Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka.	220
G. Financijska tržišta	
Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule	221
Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima	222
Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule.	223
Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	224
Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite	225
Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja	226
H. Gospodarski odnosi s inozemstvom	
Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica	227
Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge.	228
Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi	229
Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja	230
Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja.	231
Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica	232
Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka	233
Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost	234
Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke.	236
Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja	236
Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune	237
Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima	238
Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor.	240
Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima	241
Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica.	242
Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja	243
Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja.	243
Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja	244
I. Državne financije – izabrani podaci	
Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države	245
Tablica I2: Operacije državnog proračuna	246
Tablica I3: Dug središnje države	247
J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci	
Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima	248
Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena	249
Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće	249
Kratice i znakovi	250

Sažetak

U 2004. godini u Hrvatskoj je zabilježen nešto sporiji gospodarski rast nego u prethodne dvije godine. S druge strane, postignut je napredak u smanjivanju vanjske neravnoteže, a inflacija je ostala na niskoj razini.

Cilj mjera središnje banke provedenih u 2004. godini bio je prije svega, ograničavanje inozemnog zaduživanja. Za razliku od njih, mjere središnje banke koje se odnose na ograničavanje kreditnog rasta, donesene u siječnju 2003., prestale su važiti u siječnju 2004. Međutim, središnja banka je i nadalje bankama propisivala minimalnu razinu devizne likvidnosti (likvidna devizna potraživanja svakodnevno su morala iznositi najmanje 35% deviznih obveza), a u srpnju 2004. donijela je novu odluku, kojom je propisala izdvajanje granične obvezne pričuve na povećanje inozemnih obveza banaka. Nadalje, središnja je banka aktivno podržavala zamjenu državnoga inozemnog duga domaćim. Time je središnja banka u 2004. promijenila fokus svoga djelovanja s ograničavanja kreditnog rasta na ograničavanje inozemnog zaduživanja.

Rast realnog BDP-a pao je sa 4,3% u 2003. na 3,8% u 2004. Osobna potrošnja, s doprinosom BDP-u od otprilike 2,4 postotna boda, imala je i u 2004. važnu ulogu u njegovu rastu. No investicije u fiksni kapital, koje su u posljednje vrijeme najviše pridonijele ekspanziji, smanjile su se u drugoj polovici 2004. nakon dovršetka glavnih radova na autocesti Zagreb – Split. Općenito, rast investicija pao je sa 16,8% u 2003. na samo 4,4% u 2004. S druge strane, prvi put od 2000. neto izvoz robe i usluga dao je pozitivan doprinos rastu BDP-a na razini cijele godine (0,5 postotnih bodova) te je time djelomično nadoknadio smanjeni doprinos investicija rastu BDP-a.

Rast dodane vrijednosti u industriji usporio se sa 4,5% u 2003. na 3,9% u 2004. godini. Usporen je rast proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, dok je rast intermedijarnih proizvoda značajno ubrzan. Do najvećeg pada u proizvodnji došlo je, međutim, u građevinarstvu, gdje je rast dodane vrijednosti u 2004. iznosio samo 5,6% u usporedbi sa 20,2% u 2003. Dodana vrijednost u trgovini također je u 2004. nešto smanjena, pod utjecajem usporenog rasta potrošnje, a rast dodane vrijednosti u djelatnosti hotela i restorana, inače najočitiji pokazatelj rasta turizma, također je usporen.

Zaposlenost je u 2004. također rasla sporije nego u 2003. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku ukupna je zaposlenost u 2004. porasla za 1,2% u usporedbi s rastom od 2,5% u 2003. Međutim, ovaj je pokazatelj rezultat i velikog smanjenja broja individualnih poljoprivrednika (13,0%), što ne mora vjerno odražavati trendove u zaposlenosti. Ako isključimo individualne poljoprivrednike, rast zaposlenosti pao je sa 3,1% u 2003. na 2,0% u 2004. No, i taj podatak nije posve precizan jer je dobiven uključivanjem velikog smanjenja zaposlenosti u javnoj upravi (7,7%), koje je uglavnom proizašlo iz ažuriranja podataka o zaposlenosti u vojsci i policiji.

Registrirana nezaposlenost bila je 2004., u prosjeku, za 1,1 postotni bod niža nego u 2003., iako je na kraju godine bila za samo 0,2 postotna boda niža nego na kraju 2003. Čini se da su u tome učinci reforme Zavoda za zapošljavanje iz 2002. imali svoju ulogu. Naime, tom se reformom postrožila definicija nezaposlenosti, što je dovelo do postojanog smanjenja registrirane nezaposlenosti tijekom većeg dijela 2002. i u 2003. No usprkos okončanju ovakvog "čišćenja" redova nezaposlenih, i nadalje ostaje značajan jaz između registrirane nezaposlenosti i nezaposlenosti mjerene polugodišnjim anketama prema metodologiji Međunarodne organizacije rada.

Niži rast zaposlenosti pratio je umjereni rast plaća. Rast realnih neto plaća pao je sa 4,5% u 2003. na 3,8% u 2004., dok je rast realnih bruto plaća porastao sa 3,1% na 4,2%. Određeni dio pada realnog rasta neto plaća može se objasniti interakcijom porasta bruto plaća i progresivnog sustava oporezivanja, koji je povećao porezno opterećenje pojedinih zaposlenika. Politika plaća u javnom sektoru imala je važnu ulogu u obuzdavanju rasta plaća, te je realni rast plaća u tom sektoru pao sa 4,8% u 2003. na samo 1,8% u 2004.

Potrošačke cijene porasle su tijekom 2004. prosječno za 2,1%, u odnosu na njihov rast od 1,8% u 2003. Međutim, usporedba podataka s kraja 2003. i 2004. godine pokazuje da je godišnji rast inflacije u prosincu 2004. iznosio 2,7%, a u prosincu 2003. 1,7%. Povećanje cijena naftnih derivata, zemnog plina i vode za opskrbu kućanstava glavni su čimbenici koji su u 2004. pridonijeli inflaciji. Poskupljenje duhanskih proizvoda, uzrokovano povećanjem trošarina u srpnju, također je značajnije pridonijelo porastu inflacije potrošačkih cijena.

Temeljna inflacija također je porasla tijekom 2004. dostignuvši u prosincu godišnju stopu od 2,3%. Na njezin je porast, među ostalim, utjecalo poskupljenje duhanskih proizvoda, značajno poskupljenje mesa (porast stope sa -2,6% u prosincu 2003. na 3,5% u prosincu 2004.), kao i prenošenje efekta povećanja cijena nafte na ostala područja, primjerice na rast cijena u cestovnom i zračnom prijevozu. Međutim, smanjenje cijena poljoprivrednih proizvoda, kao i pad cijena automobila, pomogli su u ograničavanju rasta temeljne inflacije.

Većina inflatornih pritisaka u 2004. i na početku 2005. posljedica je rasta cijena energenata na svjetskom tržištu. Jednokratni učinci domaćih čimbenika, poput povećanja trošarina na duhanske proizvode i porasta cijena mesa, još su prisutni, ali je vjerojatno da će oni biti privremene naravi. Za sada još nema znakova značajnih domaćih inflatornih pritisaka.

U stabilnosti tečaja Hrvatska narodna banka vidi ključno sredstvo za ograničavanje inflacije i sprječavanje formiranja inflatornih očekivanja. Tijekom 2004. prosječni dnevni tečaj kune prema euru aprecirao je za 0,9%. Nominalni efektivni tečaj kune prema košarici valuta aprecirao je za otprilike 3,9%, uglavnom zbog nominalne aprecijacije od 7,9% prema američkom dolaru. Realni efektivni tečaj aprecirao je za približno isti postotak (4,0% ako se mjeri uz potrošačke cijene i 4,1% ako se mjeri uz cijene pri proizvođačima) što pokazuje da je inflacija u Hrvatskoj uglavnom jednaka inflaciji u državama koje su glavni trgovinski partneri Hrvatske. Nominalna aprecijacija ograničila je učinak uvezene inflacije tijekom 2004.

Aprecijacijski pritisci bili su tijekom 2004. mnogo češći od deprecijacijskih pritisaka odražavajući konstantno velik priljev kapitala. HNB je intervencijama na deviznom tržištu tijekom 2004. godine od poslovnih banaka neto otkupio 510,2 mil. EUR, čime je kreirano 3,8 mlrd. kuna primarnog novca. Te su intervencije bile glavni kanal kreiranja likvidnosti, čime su ublažavani aprecijacijski pritisci.

Istodobno, središnja je banka neto prodala Ministarstvu financija deviza u ukupnoj vrijednosti od 94,7 mil. EUR, te je time iz optjecaja povučeno ukupno 741,7 mil. kuna. Te transakcije s državom poduzimane su kako bi se olakšala otplata državnoga inozemnog duga i kako bi se financiranje inozemnim kapitalom zamijenilo financiranjem iz domaćih izvora. Središnja je banka smanjila u studenome 2004. stopu obvezne pričuve sa 19% na 18%, oslobađajući time bankama sredstva, koja je zatim država od njih pozajmila, izdajući obveznice, kako bi kupila devize za otplatu duga. Isto tako, u veljači 2005. središnja je banka smanjila minimalno potrebnu stopu devizne likvidnosti sa 35% na 32% kako bi bankama oslobodila devizna sredstva i omogućila im devizno kreditiranje države, koja je na taj način otplatila svoje dospjele devizne obveze.

Nadalje, u 2004. središnja je banka pokušala smanjiti kapitalne priljeve uvođenjem granične obvezne pričuve na porast inozemnih obveza banaka, s primjenom od srpnja. Stopa granične obvezne pričuve najprije je iznosila 24%, a zatim je u veljači 2005. povećana na 30%. Ovom se mjerom bankama poskupljuje korištenje inozemnih izvora financiranja. Međutim, od nje se ne očekuje da će posve eliminirati novo inozemno zaduživanje banaka s obzirom na to da se banke ne okreću inozemnim izvorima isključivo zbog cijene. Naime, banke pozajmljuju sredstva iz inozemstva zbog dužih rokova otplate tih sredstava od rokova koji su uobičajeni na domaćem tržištu i zato što rast domaćih depozita nije dostatan da bi se samo iz tih izvora financirao rast plasmana koji je predviđen u njihovim poslovnim planovima.

Središnja je banka početkom 2004. također pooštrila monetarnu politiku ograničavanjem korištenja lombardnih kredita na samo pet dana u mjesecu, ali je pritom ukinula redovite aukcije blagajničkih zapisa HNB-a i prestala izdavati blagajničke zapise u devizama.

U travnju 2005. središnja je banka uvela obratne repo aukcije, nov instrument za kreiranje i finu prilagodbu razine likvidnosti bankovnog sustava. Očekuje se da će repo aukcije i ostali novi instrumenti, poput polaganja novčanog depozita kod HNB-a, pomoći povećati djelotvornost monetarne politike i smanjiti nepoželjnu volatilnost.

Središnja je banka svjesna ne samo potrebe za održavanjem čvrste monetarne politike kojom se izbjegava pretjerana kreditna ekspanzija i kojom se pod kontrolom drži deficit na tekućem računu platne bilance, nego je istodobno svjesna i potrebe za kreiranjem likvidnosti kako bi spriječila pretjerane aprecijacijske pritiske i olakšala domaće financiranje proračunskog manjka. Takva nastojanja pratio je umjereni rast monetarnih agregata. M1 je u 2004. porastao za samo 2,0%, što je pad u odnosu na njegov rast od 9,8% u 2003., dok je rast M4 u 2004. iznosio 8,5%, a u 2003. 10,5%. Spori rast M1 može se donekle pripisati boljem upravljanju likvidnošću trgovačkih društava, čiji su nemonetarni depoziti rasli brzo zbog njihova nastojanja da maksimiziraju prinos na svoju financijsku imovinu i smanje

višak likvidnosti. Kontinuirani solidni rast M4 prije svega je rezultat rasta deviznih depozita, koji su u 2004. porasli za 7,5%, tj. nešto više nego u prethodnoj godini, i spomenutog rasta kunskih nemonetarnih depozita, no ti su depoziti ostali i nadalje razmjerno mali u odnosu na ukupni agregat M4.

Plasmani banaka su u 2004. uglavnom rasli po nepromijenjenoj stopi od 14,0%. Krediti stanovništvu rasli su brže od kredita poduzećima (18,7%, odnosno 8,0%). Međutim, jaz između tih dviju stopa značajno se smanjio u odnosu na prethodnu godinu kad je rast kredita stanovništvu iznosio 27,7%, a rast kredita poduzećima 5,1%. Smanjenje toga jaza u 2004. može se djelomično objasniti ukidanjem mjera središnje banke iz prethodne godine koje su potaknule banke da stimuliraju poduzeća na korištenje lizinga ili na izravno zaduživanje kod svojih banaka matice u inozemstvu, čime su banke izbjegle knjiženje kredita u svojim bilancama.

Činjenica da su plasmani banaka rasli brže od monetarnih agregata objašnjava kontinuirani rast inozemnog zaduživanja banaka. Banke su u 2004. povećale svoje inozemne obveze za otprilike 11,2 mlrd. kuna, dok su njihova inozemna potraživanja porasla za 8,2 mlrd. kuna.

Poboljšanje profitabilnosti motiviralo je banke na održavanje brzog tempa kreditiranja u uvjetima sporijeg rasta domaćih izvora. Iako je u 2004. godini kamatna marža pala, prinos na prosječnu imovinu porastao je sa 1,59% na 1,70%, a prinos na prosječni kapital porastao je sa 14,5% na 16,6%. Poboljšana kvaliteta kredita jedan je od glavnih razloga porasta profitabilnosti, s obzirom da je udio ukupnih ispravaka vrijednosti i rezervacija u ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama pao sa 4,1% u 2003. na 3,6% u 2004.

S obzirom na doprinos stranog zaduživanja banaka povećanju hrvatskoga inozemnog duga, mjere središnje banke usmjerene destimuliranju takvog zaduživanja te usmjeravanje određenog dijela zaduživanja države sa stranoga na domaće tržište, kao i smanjenje ukupnoga proračunskog manjka pridonijeli su usporavanju rasta inozemnog duga. Na kraju 2004. ukupni inozemni dug privrede u cjelini iznosio je 22,7 mlrd. EUR, što je povećanje od 14,5% u usporedbi sa 2003. Ta je stopa rasta, koja je bila više nego upola manja od one zabilježene 2003. (31,6%), dovela do povećanja rasta udjela duga u BDP-u sa 77,6% u 2003. na 82,1% u 2004. Udio inozemnog duga u ukupnom izvozu robe i usluga porastao je i na kraju 2004. iznosio je 157,3%.

Promatrajući rast duga po sektorima, može se uočiti da je najbrži rast u 2004. zabilježen kod zaduživanja banaka (iznosio je 25,0%). Inozemni dug ostalih domaćih sektora rastao je po stopi od 18,9%, dok je inozemni dug države rastao po stopi od samo 9,6%. Iako je smanjenje stope rasta inozemnog duga u 2004. bilo ohrabrujuće, bit će potrebni daljnji napori da se postigne stabilizacija udjela duga u BDP-u, prije svega fiskalna konsolidacija.

Nadalje, deficit na tekućem računu platne bilance Hrvatske smanjen je sa 6,9% u 2003. na 4,6% BDP-a u 2004. Ta se značajna prilagodba može djelomično pripisati rastu robne razmjene te padu neto odljeva s osnove faktorskih dohodaka. Valja ipak naglasiti da je spomenuti godišnji pad pod snažnim utjecajem velikih odljeva s osnove izravnih ulaganja zabilježenih u 2003., koji su velikim

dijelom rezultat učinka prijenosa patentnih prava Plive na njezino povezano društvo u inozemstvu. Isključivanjem učinaka ove transakcije na ostvarenja u baznoj 2003., godišnje smanjenje manjka na tekućem računu platne bilance u 2004. iznosi 1,2 postotna boda.

Rast robnog izvoza iznosio je 18,5%, dok je rast uvoza iznosio samo 6,2%. Najveći udio u povećanju izvoza imao je izvoz brodova i naftnih derivata. Izvoz brodova važan je segment hrvatskog izvoza, a narudžbe hrvatskih brodograditelja govore o daljnjem snažnom izvozu u sljedećim godinama. S druge strane, povećan izvoz naftnih derivata uglavnom je odraz porasta cijena, a ne povećanja proizvodnje. Stoga je važan podatak da je rast izvoza, isključujući izvoz brodova i naftnih derivata, iznosio 15,3%. Najvažniji doprinos rastu izvoza, osim brodogradnje i naftnih derivata, dolazi od proizvodnje: električnih strojeva, uređaja i aparata, proizvoda od krzna i kože, specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane, obojenih metala i ostalih proizvoda od metala.

Prihodi od turizma, kao ključna pozitivna stavka tekućeg računa, stagnerali su na razini iz 2003. godine. Iako fizički pokazatelji govore da je broj turista koji su 2004. došli u Hrvatsku porastao i da je porastao broj noćenja, financijski pokazatelji rasli su vrlo malo, jer je veći broj turista boravio u neplaćenom smještaju. Čini se da je turizam dostigao gornju granicu, dok daljnji rast turističkih prihoda pretpostavlja i daljnje investicije u smještajne kapacitete i povezane usluge.

Makroekonomska kretanja

1.

1.1. Međunarodno okruženje

Realna stopa rasta svjetskog bruto domaćeg proizvoda dosegla je u 2004. godini 5,1%, što je za 1,1 postotni bod više od istog pokazatelja za 2003. godinu. Izrazit gospodarski rast u 2004. godini zabilježen je u Sjedinjenim Američkim Državama i nizu država u razvoju (poglavito u Kini), dok se u zemljama eurozone i Japanu bilježi umjereni ekonomski rast. Među najvažnijim čimbenicima globalnog rasta mogu se izdvojiti povoljni uvjeti financiranja (s obzirom na niske realne kamatne stope) te značajan rast domaće potrošnje. S druge strane, sve su izraženiji rizici negativnog utjecaja rasta cijena nafte na rast globalnoga gospodarstva i jačanje inflacije te potencijalni negativni učinci daljnjeg slabljenja dolara.

1.1.1. Europska unija i zemlje eurozone

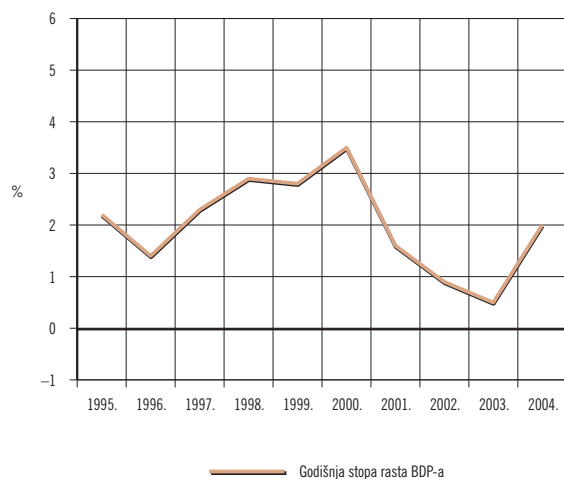
Pozitivna kretanja u gospodarstvu eurozone, započeta u drugoj polovici 2003., nastavljena su i u 2004. godini, kada je ostvarena godišnja stopa rasta zemalja eurozone iznosila 2,0%, u usporedbi sa 0,5% u 2003. godini. Glavni doprinos rastu BDP-a dala je domaća potražnja, i to ponajviše osobna potrošnja i promjene zaliha, dok je doprinos inozemne potražnje, usprkos snažnom rastu svjetskoga gospodarstva, neutralan. Na tržištu rada tijekom 2004. godine nije došlo do smanjenja nezaposlenosti, koja se, kao i 2003. godine, zadržala na 8,9%, pri čemu su povoljna kretanja u uslužnom sektoru nadomjestila pad zaposlenosti u industriji i građevinarstvu. Istodobno, rast je plaća bio umjeren i nije značajnije djelovao na inflaciju.

Kako nije bilo jasnih naznaka o kumuliranju inflatornih pritisaka, Europska središnja banka zadržala je kamatnu stopu (engl. *Minimum Bid Refinance Rate*) na 2%, ostavivši ju nepromijenjenom još od lipnja 2003., kada je spuštena za 0,5 postotnih bodova. Na razini cijele 2004. godine prosječna godišnja stopa inflacije, mjeren na harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena, iznosila je 2,1%, kao i 2003. godine. Pritom su najveći godišnji porast zabilježile cijene energenata, hrane i usluga, dok su cijene industrijskih proizvoda zabilježile samo blagi godišnji rast.

Fiskalni pokazatelji za eurozonu nisu povoljni. Manjak proračuna opće države zemalja eurozone tako je u 2004. godini iznosio, u prosjeku, 2,8% BDP-a, što je odraz postojanja fiskalnih neravnoteža u mnogim dr-

1.1.

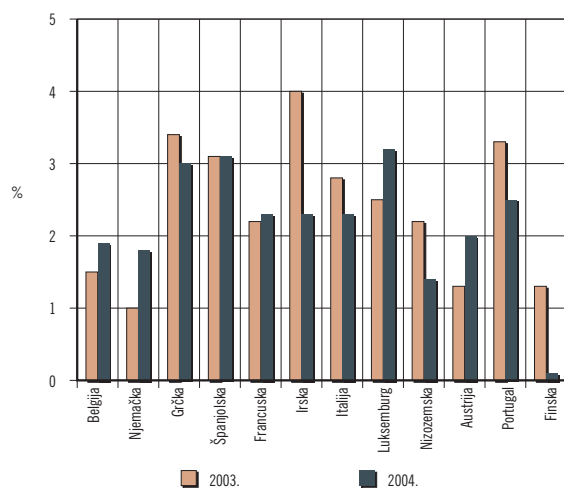
Realni rast BDP-a u eurozoni

Izvor: Eurostat

1.2.

Stopa promjene harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena u zemljama eurozone

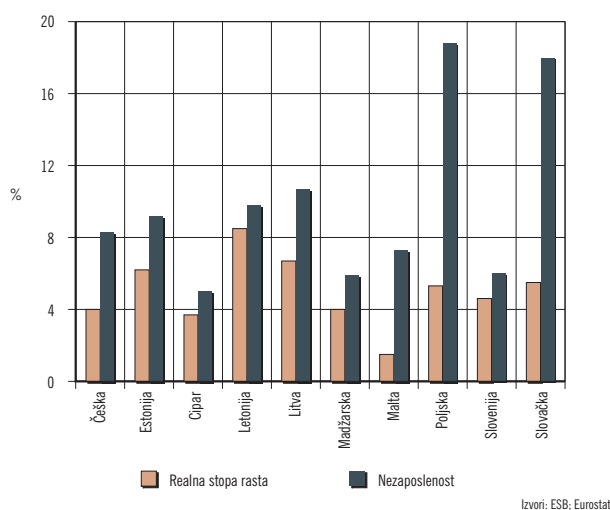
Izvor: Eurostat

žavama članicama. Osobna potrošnja, koja je bila nešto slabija od očekivane, utjecala je na to da su porezni prihodi podbacili, što je i osnovni razlog neostvarivanja planiranog smanjenja proračunskog manjka. Zemlje koje su u 2004. kršile pravila Pakta o stabilnosti i rastu bile su Njemačka, Francuska te osobito Grčka, čiji je manjak bio 2,3 postotna boda iznad dopuštenih 3% BDP-a. Još se nekoliko zemalja eurozone približilo spomenutoj granici od 3% BDP-a, pa se počelo razmišljati o tome da se pravila Pakta ublaže, osobito u slučajevima kada ih zemlja krši zbog recesije u gospodarstvu ili zbog troškova restrukturiranja mirovinskih sustava. U 2004. prosječan je javni dug zemalja eurozone bio blago iznad 70% BDP-a, pri čemu se javni dug Belgije, Grčke i Italije kretao oko 100% BDP-a.

Što se tiče ostalih starih članica Europske unije izvan eurozone, Velika Britanija i Švedska ostvarile su viši realni rast u 2004. nego što je prosjek eurozone, dok je realna godišnja stopa rasta u Danskoj gotovo istovjetna onoj za eurozonu.

1.3.

Realne stope rasta i stope nezaposlenosti
10 novih članica Europske unije u 2004.

Nove članice Europske unije obilježava nastavak ubrzavanja gospodarskog rasta. Tako je prosječna realna godišnja stopa rasta deset novih članica EU u 2004. iznosila 4,9%, što je znatno iznad prosječnog ostvarenja eurozone, te za 1,1 postotni bod više od pokazatelja za 2003. godinu. Najviše realne stope rasta bilježe baltičke zemlje. U Mađarskoj i Češkoj realni godišnji rast iznosio je 4%, a u Poljskoj 5,3%. Sve te tri države imale su višu prosječnu godišnju stopu inflacije od eurozone, što vrijedi i za većinu ostalih novih članica. Inflatorni pritisci bili su najizraženiji u Slovačkoj, Mađarskoj i Letoniji, gdje je prosječna godišnja stopa inflacije prelazila 6%. Većina novih članica bila je tijekom 2004. suočena s višom nezaposlenošću od one zabilježene u eurozoni, što osobito vrijedi za Poljsku i Slovačku, u kojima se stopa nezaposlenosti kretala oko 18%.

1.1.2. Sjedinjene Američke Države

U SAD-u je u 2004. godini realni rast BDP-a iznosio 4,4%, što je najviša stopu u posljednjih pet godina. Pozitivna kretanja bila su najizraženija u prvoj polovici godine, dok je krajem godine došlo do blagog usporavanja ekonomske aktivnosti. Na američkome tržištu rada zabilježeni su povoljni trendovi. Prosječna stopa nezaposlenosti smanjena je sa 6%, koliko je iznosila u 2003., na 5,5% u 2004. godini. Rast raspoloživoga osobnog dohotka utjecao je na porast agregatne osobne potrošnje. Uz osobnu potrošnju, rastu američkoga BDP-a u 2004. pridonio je i porast poslovnih investicija u opremu i operativno-aplikacijske sustave (*software*). Brži rast uvoza robe i usluga u odnosu na izvoz Sjedinjenih Država rezultirao je negativnim doprinosom međunarodne razmjene rastu američkoga gospodarstva.

Cjenovni pritisci utjecali su na blagi godišnji porast inflacije u SAD-u, pri čemu je ostvarena stopa inflacije još niska (2,7% u 2004. u odnosu na 2,3% u 2003. godi-

ni). Porastu inflacije pridonijeli su rast cijena sirove nafte, slabljenje dolara i poboljšanje situacije na tržištu rada. Stoga je američka središnja banka postupno tijekom godine povećavala ciljanu kamatnu stopu (*US Federal Funds Target Rate*) sa 1% početkom 2004. na 2,25% krajem godine.

SAD i nadalje opterećuju veliki proračunski i trgovinski manjak. Deficit na tekućem računu platne bilance tako je u 2004. dosegnuo 666 mlrd. USD, što je 5,7% BDP-a, u odnosu na 531 mlrd. USD ili 4,8% BDP-a u 2003. godini. Iako SAD zasad nema problema u financiranju deficita na tekućem računu, on je izvor rastuće zabrinutosti oko budućih zbivanja u svjetskom gospodarstvu zbog mogućeg utjecaja na tečaj dolara, američke kamatne stope te vrijednost financijske imovine. S druge strane, američki mirovinski sustav i sustav zdravstvene zaštite izazivaju zabrinutost oko održivosti fiskalne pozicije SAD-a. Proračunski manjak u fiskalnoj godini 2004. (koja je završila 30. rujna) premašio je 400 mlrd. USD ili 3,6% BDP-a.

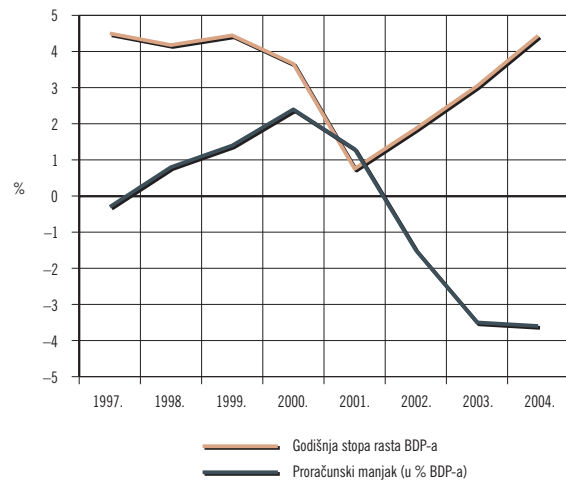
1.1.3. Japan

Japansko je gospodarstvo u 2004. ostvarilo realni rast BDP-a od 2,6%, što je dvostruko više od rasta zabilježenog u 2003. Najveći doprinos japanskome gospodarskom rastu u 2004. godini dale su investicije privatnog sektora i državna potrošnja, dok je doprinos osobne potrošnje znatno niži. Poslovni je sektor i dalje relativno stabilan te u 2004. bilježi značajan rast profita. Dio dobiti reinvestiran je u postrojenja i drugu kapitalnu opremu, što bi se u idućem razdoblju trebalo odraziti na više stope ukupnoga gospodarskog rasta.

U 2004. godini Japan je ostvario značajan rast pozitivnog salda na tekućem računu platne bilance, što je posljedica visokih stopa rasta suficita vanjskotrgovinske bilance i rasta neto dohotka od izravnih ulaganja iz inozemstva. Kada je riječ o kretanjima opće razine cijena, nastavljeni su umjereni deflacijski pritisci, čemu je u posljednje vrijeme pridonijela i deregulacija cijena komunalnih usluga. Indeks potrošačkih cijena zadržao se na nuli, nakon pet godina ostvarenih negativnih vrijednosti. Središnja banka nije tijekom godine mijenjala službenu diskontnu stopu, koja od rujna 2001. iznosi 0,1%.

1.4.

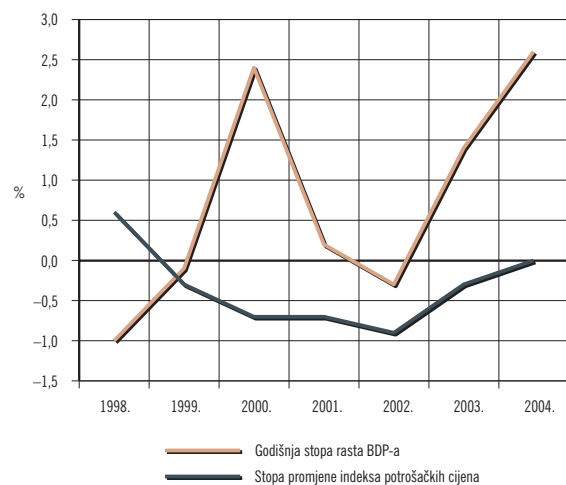
Realni rast BDP-a i proračunski manjak SAD-a

Izvor: Bureau of Economic Analysis, Congressional Budget Office

1.5.

Realni rast BDP-a i stopa inflacije u Japanu

Izvor: Statistics Bureau of Japan

1.1.4. Zemlje u razvoju

U 2004. godini nastavljen je trend relativno visokoga gospodarskog rasta zemalja u razvoju. Osobito snažan godišnji rast zabilježen je u Kini (9,5%), ali i u drugim azijskim zemljama. Najveće doprinose gospodarskom rastu Kine u 2004. daju velike investicije te snažan rast robnoga izvoza. Spomenute trendove potvrđuju i ostvarenja u kineskoj platnoj bilanci, pri čemu je suficit na tekućem računu platne bilance dosegnuo 4,2% BDP-a u 2004. godini. Kao rezultat izraženijih inflacijskih pritisaka, indeks potrošačkih cijena porastao je sa 1,2% u 2003. na 3,9% u 2004. godini. Iako je kineska vlada poduzela određene mjere za usporavanje gospodarstva, za koje mnogi istaknuti analitičari drže da se “pregrijava”, središnja banka povisila je tijekom 2004. svoju temeljnu kamatnu stopu prvi put u posljednjih devet godina.

Na samom kraju 2004. godine svjetska politička i ekonomska zbivanja zasjenile su tragične posljedice plimnoga vala koji je opustošio značajan dio obale južne i jugoistočne Azije. Iako su ljudski i materijalni gubitci izazvani prirodnom katastrofom golemi, njihov negativan doprinos gospodarskom rastu pogođenog područja, ali i svjetskoga gospodarstva, očitovat će se u prvoj polovici 2005. godine. Pojedina turistička odredišta, poglavito Tajland i Indonezija, mogla bi zabilježiti pad prihoda od pruženih usluga u turizmu i tijekom nešto dužeg vremenskog razdoblja.

Ruska Federacija je u 2004. godini također ostvarila snažan gospodarski rast, uz zabilježenu realnu godišnju stopu rasta od 7,1%. Rastu ekonomske aktivnosti ponajviše je pridonijela snažna osobna potrošnja, kao i investicije, a povoljnim kretanjima pogodovale su i visoke cijene nafte. Zarada koju je Ruska Federacija ostvarila na svjetskom tržištu prodajom nafte pridonijela je u 2004. godini znatnom povećanju njezinih deviznih pričuva. Ipak, afera s naftnom kompanijom Jukos zbog nepodmirenoga poreznog duga utjecala je na rast zabrinutosti oko zaštite vlasničkih prava i povećane državne intervencije.

U južnoameričkim zemljama u razvoju također je ubrzana ekonomska aktivnost, što je rezultiralo dvostruko višim godišnjim rastom te skupine zemalja u 2004. godini. Od zemalja u razvoju sa spomenutoga kontinenta godišnjom stopom rasta nacionalnoga gospodarstva ističe se Argentina, koja je u 2004. ostvarila godišnji rast od 9%.

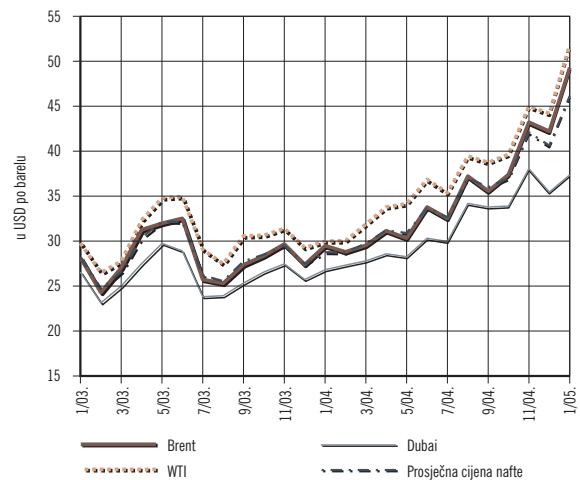
1.1.5. Kretanja cijene nafte

Visoke cijene sirove nafte bile su jedan od osnovnih rizika globalnog rasta u 2004. godini, a izgleda da će njihova kretanja obilježiti i potencijale globalnoga rasta u 2005. godini. Prosječna dnevna cijena barela sirove nafte porasla je u 2004. za više od 30%, sa 30 USD za barel zabilježenih u prosincu 2003. godine na 39 USD krajem 2004. godine, prelazeći tijekom godine vrijednost od 50 USD po barelu. Početak godine obilježile su stabilne cijene nafte koje su se tijekom prva četiri mjeseca 2004. kretale oko 32,5 USD po barelu. Prvi značajni porast cijena sirove

nafta zabilježen je u svibnju, i to kao posljedica jačanja zabrinutosti kako proizvodnja neće biti u stanju pratiti rastuću potražnju za naftom, koju pokreće svjetski gospodarski rast. Cijena sirove nafte na svjetskom tržištu tada je prvi put u posljednjih devet godina premašila 37 USD po barelu. Nakon blagog pada cijena u lipnju, novo povećanje slijedilo je u kolovozu. Štrajkovi u naftnoj industriji Norveške (treći po veličini svjetski izvoznik sirove nafte), nekoliko napada na iračke naftovode, politički nemiri u Venezueli, požar u trećoj po veličini naftnoj rafineriji u SAD-u te financijski problemi ruskog naftnog diva Jukosa uzrokovali su rast prosječne cijene sirove nafte na 42 USD po barelu. Uragan Ivan koji je sredinom rujna pogodio Meksički zaljev i zaustavio proizvodnju u tamošnjim rafinerijama, te štrajkovi u naftnoj industriji Nigerije i zabrinutost oko nedostatnih zaliha ložnog ulja rezultirali su daljnjim rastom cijena, koje su u listopadu doseglye rekordnih 46,9 USD po barelu. Početkom studenoga došlo je do neočekivanog porasta kamatnih stopa u Kini, što je izazvalo dvojbe u vezi s potražnjom u drugom po veličini svjetskom potrošaču energenata i blagi pad cijena nafte (prosječna cijena sirove nafte u studenome je iznosila 42 USD po barelu). Zbog relativno visokih temperatura na sjevernoj Zemljinoj polutki u prosincu, kraj godine obilježio je nastavak trenda smanjenja cijena nafte te su se on zadržale na oko 39 USD po barelu, a Organizacija zemalja izvoznica nafte (OPEC) odgovorila je najavom smanjenja proizvodnje za oko milijun barela na dan. Iako u 2004. godini visoke cijene nafte nisu značajnije ugrozile svjetski rast i potaknule jačanje inflacije, taj se rizik prenosi u 2005. godinu.

1.6.

Kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu

Izvor: Bloomberg

1.2. Gospodarska aktivnost

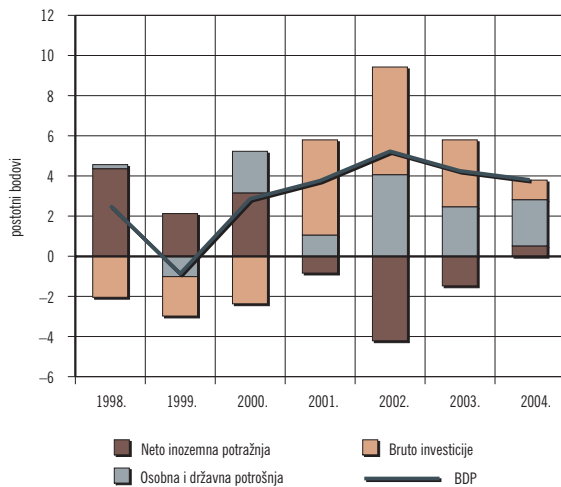
1.2.1. Potražnja

Prema procjeni tromjesečnog obračuna bruto domaćeg proizvoda gospodarski se rast realno usporio sa 4,3% u 2003. na 3,8% u 2004. godini¹. Pri tome je usporavanje rasta ukupne ekonomske aktivnosti posebno bilo uočljivo sredinom 2004. (u drugom i trećem tromjesečju) pod utjecajem kontinuiranog slabljenja investicija tijekom cijele godine. Usporavanje rasta ukupnih investicija bilo je najizraženije u trećem tromjesečju 2004. zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji, a njihova stagnacija nastavila se i u posljednjem tromjesečju. Doprinos najznačajnije komponente agregatne potražnje, osobne potrošnje, rastu BDP-a u 2004. blago je smanjen u odnosu na 2003. godinu. Slabljenje doprinosa

¹ Podaci DZS-a o BDP-u za 2002., 2003. i 2004. godinu privremeni su i zasnivaju se na procjeni tromjesečnog obračuna BDP-a (koji nije usklađen s godišnjim obračunom BDP-a).

1.7.

Doprinosi domaće i inozemne potražnje rastu BDP-a

Izvor: DZS

pojedinih komponenata domaće potražnje pratile su povoljne tendencije vanjskotrgovinske razmjene i ublažavanje vanjske neravnoteže. Takva dinamika pojedinih komponenata BDP-a značajno je promijenila strukturu izvora njegova rasta u drugoj polovici u odnosu na prvu polovicu 2004. godine, ali i u odnosu na prethodnu godinu.

Stopa promjene opće razine cijena, mjerena rastom implicitnog deflatora BDP-a, iznosila je u 2004. godini 3,3%, što je za 0,1 postotni bod više od njegova rasta u 2003. godini. Rast deflatora osobne potrošnje ubrzao se u 2004. godini i dostignuo je 2,2%, što je otprilike jednako rastu potrošačkih cijena u toj godini. Postojanu razliku između stope rasta deflatora osobne potrošnje i stope inflacije i u 2004. su generirale visoke stope rasta deflatora ukupnih bruto investicija i državne potrošnje. Uz ostvareni realni gospodarski rast

i opći rast cijena, nominalni BDP u 2004. godini procijenjen je na 207,1 mlrd. kuna i bio je za 14,0 mlrd. kuna veći nego godinu prije, što je nominalni porast od 7,3%.

Osobna potrošnja bila je najsnažniji generator rasta BDP-a i u 2004. godini, iako se njezin realni rast nastavio usporavati. Navedeno blago usporavanje rasta osobne potrošnje (na stopu od 3,9%) nije značajno smanjilo njezin doprinos formiranju BDP-a, koji je u 2004. iznosio 2,4 postotna boda. Dinamika osobne potrošnje u 2004. godini bila je usklađena s kretanjem glavnih izvora njezina financiranja. Rast prosječne isplaćene realne neto plaće blago je usporen, sa 3,8% u 2003. na 3,6% u 2004. godini, a istodobno je usporen i porast zaposlenosti, što je nešto više utjecalo na dinamiku mase plaća. S druge strane, pokazatelji državnih transfera stanovništvu na razni konsolidirane opće države², u čijoj strukturi najveći udio imaju izdaci za mirovine, upućuju na njihov ubrzani nominalni rast u 2004. godini. Taj je rast bio viši od inflacije zabilježene u toj godini, što znači da su transferi države i realno bili veći nego prethodne godine. Usklađivanje rasta mirovina³ za srpanj 2004. s rastom nominalnih bruto plaća u prvom polugodištu te godine realizirano je u rujnu kad su mirovine jednokratno povećane za 4,0%, što je djelomice ublažilo negativne učinke usporavanja mase plaća u toj godini i pozitivno djelovalo na dinamiku osobne potrošnje. Nešto sporiji rast zabilježen je u 2004. godini i kod neredovitih izvora financiranja potrošnje. Ukupni bankovni plasmani stanovništvu bili su u 2004. godini približno za 20,0% (prilagođeno za promjene tečaja) veći nego godinu prije, što je manje nego prijašnjih godina. Pri tome su stambeni krediti (odnosno financiranje investicija u stambeni fond) rasli dvostruko brže od ostalih kredita kojima se financira osobna potrošnja.

Državna potrošnja bila je u 2004. godini realno neznatno manja nego u 2003. pa se tako godišnja stopa njezine realne promjene stabilizirala na razini od -0,3%. Time je nastavljena i višegodišnja tendencija smanjivanja udjela državne potrošnje u ukupnom BDP-u, koji je u 2004. godini pao ispod 20,0% BDP-a, pa je to

2 Podaci Ministarstva financija o ostvarenjima prihoda i rashoda konsolidirane opće države iskazani prema novom formatu međunarodne metodologije za statistiku javnih financija (GFS 2001).

3 Usklađivanje rasta mirovina provodi se od 2004. godine u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (NN, br. 30/2004).

blago smanjenje državne potrošnje rezultiralo njezinim neutralnim doprinosom formiranju BDP-a u toj godini. Prema tromjesečnom obračunu BDP-a deflator državne potrošnje iznosio je u 2004. godini 3,8%, što je manje nego u 2003., ali je on nastavio podizati ukupni deflator BDP-a. Originalni podaci Ministarstva financija pokazuju da je nominalni rast državne potrošnje proizišao iz porasta mase plaća u javnoj upravi, dok je dinamika rashoda za dobra i usluge u 2004. godini zaostajala za inflacijom. Kako je, prema podacima DZS-a, zaposlenost u javnoj upravi (uključujući školstvo i zdravstvo) smanjena, a time i realna potrošnja u tome državnom segmentu, uz sporiji rast plaća, nominalni je rast državne potrošnje i u 2004. godini bio potaknut otpremninama, koje su utjecale na dinamiku deflatora državne potrošnje.

Rast *investicija u fiksni kapital*⁴ u 2004. godini najsnažnije se usporio od 2000. kada je realna stopa njihove promjene bila negativna. Kapitalne su investicije u 2004. realno porasle za 4,4%, što je za 12,4 postotna boda manje nego u 2003. godini. Usporavanje rasta investicija započelo je u drugom polugodištu 2003., a posebno je bilo izraženo u drugoj polovici 2004. godine. Na navedena je kretanja ponajprije utjecalo smanjenje kapitalnih rashoda države zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji, a ona su se odrazila i na usporavanje rasta dodane vrijednosti u građevinarstvu te na kontrakciju proizvodnje u pojedinim segmentima industrije (rudarstvo i vađenje). Prema podacima Ministarstva financija (GFS 2001), državne kapitalne investicije, koje čine otprilike četvrtinu ukupnih kapitalnih investicija, nominalno su u 2004. godini porasle 7,5%, što je za više od 25,0 postotnih bodova manje nego u 2003. Iako su privatne investicije u 2004. godini nominalno rasle nešto brže od državnih investicija, njihov je rast također bio sporiji nego u prethodnoj godini, pa stoga i nisu mogle kompenzirati usporavanje državnih investicija. Takvo usporavanje rasta investicija zabilježeno je unatoč nešto snažnijem rastu inozemnih izvora financiranja (prije svega, plasmana banaka) privatnih nefinancijskih poduzeća u 2004. u odnosu prema prethodnoj godini. Ubrzani rast zaduženosti poduzeća može upućivati na relativno slabije financiranje investicijskih projekata iz vlastitih izvora u 2004. nego u 2003. godini. Rast ukupnih privatnih investicija djelomice se usporio i zbog usporavanja investicija stanovništva u nekretnine (usporen je rast stambenih kredita stanovništvu sa 37,3% u 2003. na 28,7% u 2004.). S obzirom na spomenuto usporavanje rasta bankovnih plasmana stanovništvu tijekom 2004. godine, u tom se razdoblju nastavilo približavanje stopa rasta zaduženosti poduzeća i stanovništva, koje se odvijalo i u 2003. godini.

Navedeno usporavanje investicija odrazilo se i na smanjenje uvoza kapitalne opreme i usporavanje rasta uvoza intermedijarnih proizvoda u 2004. godini, čiji je porast u prethodnom razdoblju bio generiran domaćom investicijskom aktivnošću. Kako uvoz navedenih grupacija industrijskih proizvoda obuhvaća gotovo 2/3 robnog uvoza, usporavanje rasta investicijske aktivnosti značajno je pridonijelo i usporavanju rasta ukupnog uvoza u 2004. godini.

Porast izvoza robe i usluga u 2004. godini također je bio usporen, ali je to usporavanje bilo slabijeg intenziteta nego usporavanje uvoza robe i usluga, pa je na razini cijele godine izvoz rastao nešto brže od uvoza. Rast uvoza kontinuirano se uspo-

4 Ukupne bruto investicije sastoje se od investicija u fiksni kapital i promjene zaliha. Međutim, promjena zaliha uključuje i statističku diskrepanciju zbog čega nije moguće precizno procijeniti veličinu i dinamiku te komponente bruto investicija. Kategorija promjene zaliha obuhvaća samo 3% BDP-a i oko desetinu ukupnih investicija.

ravao tijekom godine, dok je izvoz, nakon kratkotrajnog usporavanja u drugom tromjesečju, počeo brže rasti u drugom dijelu 2004. godine. Takva povoljna kretanja u međunarodnoj razmjeni pridonijela su ublažavanju vanjske neravnoteže, a neto inozemna potražnja je prvi put od 2000. godine dala pozitivan doprinos ukupnom realnom rastu (od 0,5 postotnih bodova). Nominalni podaci DZS-a upućuju na to da su pozitivna kretanja u vanjskotrgovinskoj razmjeni u 2004. godini proizišla iz dinamičnijeg rasta robnog izvoza i smanjivanja neravnoteže u robnoj razmjeni, dok je neto izvoz usluga blago smanjen u usporedbi sa 2003. godinom. Pokrivenost robnog uvoza izvozom dosegla je u 2004. godini 50,0%, a takva je razina robne neravnoteže posljednji put bila zabilježena 2001. godine. S druge strane, kretanja na računu usluga⁵ bila su, kao i prethodnih godina, određena dinamikom prihoda od turizma, čije je ostvarenje u 2004. bilo niže od očekivanoga. Prihodi od turizma su na razini cijele 2004. nominalno stagnirali u odnosu na 2003.

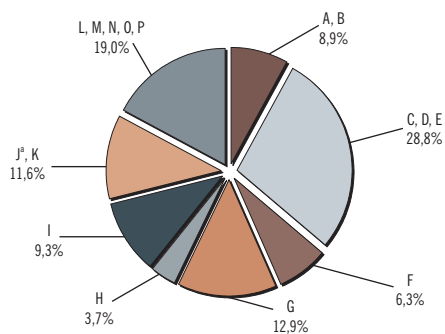
1.2.2. Proizvodnja

Procjena tromjesečnog obračuna BDP-a prema proizvodnoj metodi pokazuje da je bruto dodana vrijednost u 2004. godini bila realno za 4,2% veća nego u 2003. Dodana vrijednost u svim djelatnostima gospodarstva tako je u 2004. nadmašila rast BDP-a za 0,4 postotna boda zbog značajno sporijeg rasta poreza na proizvode umanjjenih za subvencije od rasta BDV-a⁶. Realni rast poreza na proizvode umanjjenih za subvencije ipak je u 2004. ubrzan u odnosu na godinu prije, pa je i

rast BDP-a nešto manje zaostajao za rastom BDV-a nego u 2003. Najsnažnije usporavanje dodane vrijednosti u 2004. godini zabilježeno je u građevinarstvu, u kojem je zbog visokih stopa rasta ostvarenih u prvoj polovici godine ipak zabilježen natprosječni realni rast. Međutim, zbog relativno malog udjela u strukturi ukupnog BDV-a, brzorastuće djelatnosti građevinarstva te prijevoza, skladištenja i veza nisu dale najsnažnije doprinose njegovu rastu. Najsnažniji doprinos rastu BDV-a u 2004. godini dala je industrija, i to prvi put nakon 2000. godine. Rast doprinosa distributivne trgovine te hotela i restorana formiranju ukupne dodane vrijednosti u promatranom je razdoblju blago usporen, dok su doprinosi javnih i društvenih djelatnosti te poljoprivrede bili blago pozitivni. U prošloj godini posebno se ističe dinamičan rast dodane vrijednosti u djelatnosti poljoprivrede (4,2%), koji je bio najsnažniji od 1998. godine.

1.8.

Struktura BDV-a po komponentama proizvodnje u 2004.

A, B – Poljoprivreda, lov, šumarstvo i ribarstvo
C, D, E – Rudarstvo i vađenje, prerađivačka industrija, opskrba električnom energijom, plinom i vodom
F – Građevinarstvo
G – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala te predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo
H – Hoteli i restorani

I – Prijevoz, skladištenje i veze
J, K – Financijsko posredovanje, poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge
L, M, N, O, P – Javna uprava i obrana, socijalno osiguranje, obrazovanje, zdravstvena zaštita i socijalna skrb, ostale društvene, socijalne i osobne uslužne djelatnosti i privatna kućanstva

^a umanjeno za indirektno mjerene usluge financijskog posredovanja

Izvor: DZS

- Razlike u kretanju ukupnog izvoza i uvoza prema obračunu BDP-a u nacionalnim računima i prema platnoj bilanci još su prisutne. Te razlike proizlaze prije svega iz razlika u obračunu turističke potrošnje. U 2003. godini rast izvoza usluga prema obračunu BDP-a zaostajao je za rastom izvoza usluga prema platnoj bilanci, a u 2004. godini je rastao brže prema nacionalnim računima nego prema platnoj bilanci, što je smanjilo navedene razlike.
- Prihodi od prodaje proizvoda i usluga su, nakon isključivanja prihoda od poreza na proizvode i pribrajanja vrijednosti primljenih subvencija, izraženi u tzv. bazičnim cijenama. Obračun BDP-a prema proizvodnoj metodi vrši se zbrajanjem dodanih vrijednosti svih djelatnosti gospodarstva uvećanih za poreze na proizvode i umanjjenih za subvencije. DZS ne uključuje tu kategoriju u obračun BDP-a u stalnim cijenama pa se ta vrijednost može dobiti kao rezidual BDP-a i BDV-a (izraženim u stalnim cijenama iz 1997. godine).

Industrija

Rast BDV djelatnosti industrije, koja obuhvaća prerađivačku industriju, rudarstvo i vađenje te opskrbu energentima, realno se usporio sa 4,5% u 2003. na 3,9% u 2004. godini. Nakon kratkotrajnog usporavanja godišnjeg rasta dodane vrijednosti industrije u drugom tromjesečju 2004., ona je kako se bližio konac godine, ubrzavala svoj rast. Navedena su kretanja u 2004. godini bila usklađena s kretanjem fizičkog obujma industrijske proizvodnje. Rast fizičkog obujma industrijske proizvodnje tako je u 2004. godini iznosio 3,7% te je bio blago usporen u odnosu na 2003. godinu, a njegove su fluktuacije unutar godine pratile dinamiku dodane vrijednosti.

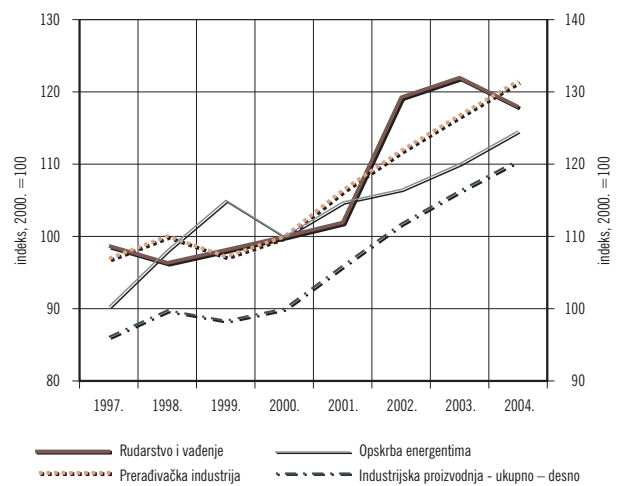
Od glavnih industrijskih grupacija u 2004. godini jedino je u grupaciji proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, koja je činila oko trećine ukupne industrijske proizvodnje, zabilježeno usporavanje rasta, što je utjecalo na spomenuto usporavanje rasta industrije, dok je rast domaće potražnje za tim proizvodima dijelom nadomješten rastom uvoza. Najznačajniji rast u 2004. godini zabilježen je u proizvodnji intermedijarnih proizvoda (6,0%), ali se isticao i rast proizvodnje kapitalnih proizvoda, koji je velikim dijelom bio namijenjen inozemnom tržištu. Rast proizvodnje kapitalnih proizvoda u 2004. godini iznosio je 5,8%, što je najsnažniji porast proizvodnje u toj grupaciji proizvoda od 2000. godine (u 2002. i 2003. godini proizvodnja navedenih proizvoda se smanjivala).

Usporavanje rasta proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju dovelo je i do blagog usporavanja rasta prerađivačke industrije, pa je stopa njezina rasta smanjena sa 4,4% u 2003. na 4,1% u 2004. godini. Ta su kretanja isključivo rezultat usporavanja rasta proizvodnje zabilježenog u drugom tromjesečju 2004. godine. Nasuprot navedenim kretanjima, rast opskrbe energentima (električna energija, plin i voda) u 2004. godini je ubrzan. Smanjenje proizvodnje zabilježeno je u 2004. godini jedino u području rudarstva i vađenja, i to za 3,3% u odnosu na 2003. godinu. Ono je započelo nakon prvog tromjesečja te godine navješćujući usporavanje građevinske aktivnosti u drugoj polovici godine.

Inozemna potražnja za proizvodima domaće industrije u 2004. godini nije bila dovoljno snažna da nadomjesti blago slabljenje domaće potražnje u tom razdoblju, na što upućuju i nominalni podaci DZS-a o kretanju robne razmjene. Kao rezultat te neusklađenosti zalihe gotovih proizvoda su u 2004. godini rasle brže od industrijske proizvodnje, odnosno po stopi od 4,2%, što je ponajprije posljedica kretanja zaliha u drugoj polovici te godine.

1.9.

Fizički obujam
industrijske proizvodnje

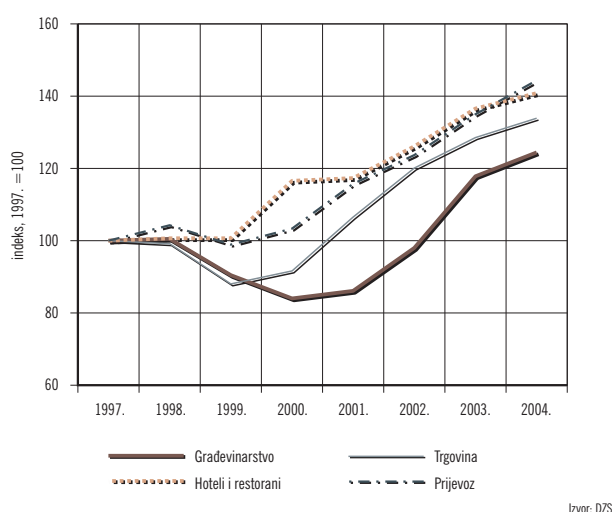

Građevinarstvo

BDV djelatnosti građevinarstva u 2004. godini bio je za 5,6% veći nego prethodne godine, iako je to usporevanje rasta od 14,6 postotnih bodova. Time je građevinarstvo postala djelatnost u kojoj je zabilježeno najsnažnije usporevanje aktivnosti u 2004. Usporevanje rasta građevinske aktivnosti smanjilo je i njezin doprinos formiranju ukupnog BDV-a gotovo za cijeli postotni bod, sa 1,3 postotna boda u 2003. na 0,4 postotna boda u 2004. godini. Ta su kretanja prouzročena prije svega usporevanjem kapitalnih rashoda države u drugoj polovici 2004. zbog svršetka investicijskog ciklusa u cestogradnji.

1.10.

Bruto dodana vrijednost u odabranim djelatnostima gospodarstva

Nakon gotovo polugodišnje realne kontrakcije građevinske aktivnosti, mjerene odrađenim satima radnika na gradilištima, započete u lipnju 2004. godine⁷, potkraj te godine i na početku 2005. godine ponovno se javljaju pozitivna kretanja u građevinarstvu. Tendencije rasta vrijednosti neto narudžbi građevinskih radova i rasta vrijednosti radova prema izdanim građevnim dozvolama u drugoj polovici 2004., kao i pozitivna kretanja u rudarstvu i vađenju zabilježena krajem 2004. i na početku 2005. godine, upućuju na to da bi takva kretanja u građevinarstvu mogla biti početak nove ekspanzije. Podaci DZS-a o vrijednosti izvršenih građevinskih radova s vlastitim radnicima pokazuju da je u 2004. godini rast radova na zgradama (10,5%) bio znatno brži nego na ostalim građevinama (2,5%), što je smanjilo i udio radova na ostalim građevinama u ukupnim radovima u odnosu na 2003. godinu.

Trgovina

Usporevanje rasta osobne potrošnje u 2004. godini odrazilo se na nešto snažnije usporevanje rasta BDV-a djelatnosti trgovine. BDV ostvaren u ukupnoj trgovinskoj djelatnosti bio je realno za 4,2% veći nego godinu prije, što je nastavak tendencije usporevanja prisutne od 2001. godine, kad su postignute rekordne stope rasta (16,3% u 2001. i 12,7% u 2002.) zbog otvaranja i širenja velikog broja trgovačkih lanaca na domaćem tržištu. Navedeno usporevanje rasta dodane vrijednosti djelatnosti trgovine blago je usporilo i njezin doprinos realnom rastu ukupnog BDV-a u 2004. godini, koji je iznosio 0,6 postotnih bodova.

Nominalni podaci DZS-a o distributivnoj trgovini za 2004. godinu pokazuju ubrzanje rasta maloprodaje, koja je dala najveći doprinos rastu BDV-a trgovine, dok je kod veleprodaje, nakon usporevanja njezina rasta u drugoj polovici 2003. i

⁷ U 2004. godini nije bilo "učinka ljetne sezone", odnosno radovi na gradilištima se nisu intenzivirali sredinom godine ni zbog povoljnih klimatskih prilika ni zbog nadolazeće turističke sezone, kako je to bilo prethodnih godina.

početkom 2004. godine, zabilježeno i apsolutno smanjivanje njezine razine u drugom i trećem tromjesečju te godine. Negativne tendencije u veleprodaji mogu se dovesti u vezu sa zalihama nagomilanim u distributivnoj trgovini (i u maloprodaji i u veleprodaji) tijekom 2002. i 2003. godine, kada su one rasle po stopama višim od 10,0%. Veleprodaja je na usporavanje rasta potražnje reagirala smanjivanjem svoje opskrbe te je zasićenu trgovačku potražnju zadovoljavala iz nagomilanih zaliha, koje su stoga i apsolutno padale tijekom cijele 2004. godine, dok su zalihe u maloprodaji rasle sporije nego prijašnjih godina.

Turizam

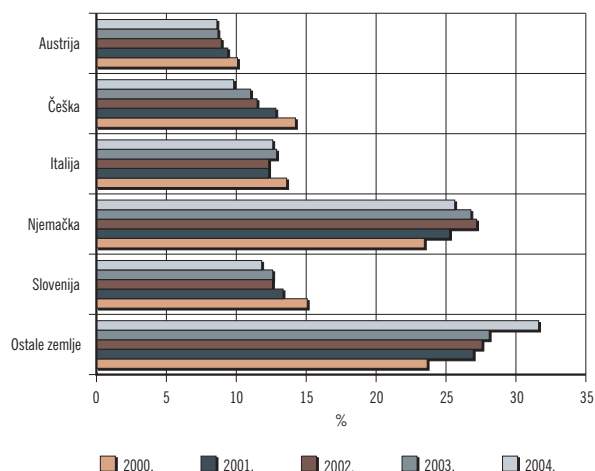
Prema tromjesečnom obračunu BDV-a rast dodane vrijednosti djelatnosti hotela i restorana usporen je sredinom 2004. godine te je njezin doprinos formiranju ukupnog BDV-a u 2004. godini iznosio 0,1 postotni bod. Rast dodane vrijednosti djelatnosti hotela i restorana u 2004. usporio se usprkos dinamičnom porastu u prvom i blagom ubrzanju rasta u posljednjem tromjesečju (izvan glavne sezone). To je manje od doprinosa koji je dodana vrijednost te djelatnosti ostvarila u 2002. i 2003. godini (0,3 postotna boda) i najmanji je njezin doprinos od 2001. godine. Iako na djelatnost hotela i restorana otpada tek malen dio ukupne stvorene dodane vrijednosti u gospodarstvu (oko 3,5%), indirektni i direktni učinci toga segmenta gospodarstva na ostala realna kretanja znatno su veći od onoga vidljivoga u tom doprinosu.

Navedena kretanja u skladu su s tendencijom stagnacije ukupnih nominalnih prihoda (odnosno sa smanjenjem neto prihoda) koje u 2004. godini bilježi platna bilanca na poziciji putovanja – turizam, te s kretanjem fizičkih pokazatelja dostupnih na mjesečnoj razini, broja noćenja i dolazaka turista. Kako su dolasci turista u cijeloj 2004. godini rasli brže od broja ostvarenih noćenja, broj noćenja po dolasku u svih dvanaest mjeseci te godine (5,5 noćenja) nešto je manji nego tijekom 2003. godine, kada je prosječno bilo ostvareno 5,6 noćenja po dolasku. Dolasci i noćenja turista čiji je dolazak u Hrvatsku bio individualan nastavili su ipak, unatoč sporijem rastu tijekom 2004. godine, rasti brže od broja dolazaka i noćenja turista koji su stizali organizirano.

U cijeloj 2004. godini najviše su noćenja ostvarili strani turisti iz Njemačke (25,6%), Italije (12,6%), Slovenije (11,8%), Češke (9,8%) i Austrije (8,6%). Struktura noćenja stranih gostiju donekle je izmijenjena u odnosu na prethodne godine te se zastupljenost gostiju iz navedenih zemalja, iako i nadalje dominantnih u strukturi ukupnih noćenja, u 2004. godini ipak blago smanjila, što se posebno odnosi na goste iz Češke, Njemačke i Slovenije. Na tu je promjenu strukture utjecao snažniji rast dolazaka i noćenja gostiju iz Francuske, Mađarske, Nizozemske, Rusije i Velike Britanije.

1.11.

Struktura noćenja stranih turista prema zemlji prebivališta

Izvor: DZS

Prijevoz i veze

Nakon ubrzanja zabilježenog u 2003., u 2004. godini realni se rast BDV-a djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza usporio na 6,9%, što je i nadalje iznad prosjeka ostalih djelatnosti. Doprinos te djelatnosti realnom rastu ukupnog BDV-a na razini cijele godine iznosio je 0,6 postotnih bodova. Broj prevezenih putnika u 2004. stagnirao je u odnosu na 2003. godinu, dok se godišnji rast količine prevezene robe, mjerene tonama, usporavao tijekom prva tri tromjesečja, a zatim se i apsolutno smanjio u posljednjem tromjesečju (uz godišnju stopu promjene od -6,7%), što je rezultiralo umjerenim rastom prijevoza robe u toj godini (1,0%). Usporavanje rasta fizičkih pokazatelja i dodane vrijednosti djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza u 2004. godini može se povezati s kretanjima na tekućem računu platne bilance u istom razdoblju.

Najznačajniji, cestovni prijevoz, u kojem se ostvaruje više od polovine ukupnog prijevoza robe i putnika, bio je u 2004. godini, mjereno putničkim kilometrima, za 8,7% manji nego godinu prije, dok je mjereno tonskim kilometrima bio za 7,0% veći nego u 2003. Najizraženiji rast aktivnosti već je nekoliko godina zaredom prisutan u području veza, i to telekomunikacija. Tako je broj utrošenih minuta u nepokretnoj telefonskoj mreži 2004. godine bio za 5,8% veći nego u 2003., a u pokretnoj mreži za 14,9%. Taj se rast zasniva na jačanju konkurencije, povećanju broja korisnika i uvođenju sve većeg broja novih usluga u domeni pokretne telefonske mreže. Takva su kretanja bila još izraženija u 2003. godini, u kojoj je broj utrošenih minuta u pokretnoj telefonskoj mreži bio za 27,7% veći nego u 2002. godini, a u nepokretnoj mreži za 12,4%.

Gospodarska aktivnost na početku 2005. godine

Prema raspoloživim mjesečnim pokazateljima ekonomske aktivnosti, početak 2005. godine obilježilo je usporavanje rasta u realnom sektoru gospodarstva. Takva kretanja mjesečnih pokazatelja navješćuju nastavak usporavanja rasta bruto domaćeg proizvoda i u prvom tromjesečju, ali je u ovom trenutku teško ocijeniti intenzitet tog usporavanja⁸. Fizički pokazatelji rasta u industriji, trgovini, građevinarstvu i turizmu, kao i podaci o robnoj razmjeni početkom 2005. godine, upućuju na to da su istodobno slabljenje domaće i neto inozemne potražnje uzroci navedenog usporavanja ukupne ekonomske aktivnosti.

Nakon dinamičnog rasta fizičkog obujma industrijske proizvodnje krajem 2004. i na početku 2005. godine, u veljači i ožujku slijedila je njegova stagnacija. Prema sezonski i kalendarski prilagođenim podacima godišnja stopa njegova rasta je tako smanjena sa 3,2% u posljednjem tromjesečju 2004. godine na 2,6% u prvom tromjesečju 2005. godine. Jedan od značajnih uzroka usporavanja rasta industrijske proizvodnje na početku 2005. bila su negativna kretanja zabilježena u grupaciji proizvodnje intermedijarnih proizvoda⁹. Navedeno je usporavanje

8 Prema DZS-ovu kalendaru objavljivanja statističkih podataka za 2005. godinu procjena tromjesečnog obračuna BDP-a za prvo tromjesečje 2005. godine bit će dostupna 30. lipnja 2005.

9 Ta su kretanja (odnose se na 1/3 ukupne industrijske proizvodnje) barem djelomično proizašla iz iznimno niskih temperatura i porasta potrošnje plina u kućanstvima i kod manjih proizvođača koji imaju prioritet u opskrbi, što je reduciralo isporuke plina proizvođačima koji su veliki potrošači tog energenta.

industrijske proizvodnje bilo potaknuto i slabljenjem domaće potražnje za investicijskim dobrima, vidljivim iz godišnjeg usporavanja rasta proizvodnje kapitalnih proizvoda u veljači i još snažnijeg njezina usporavanja u ožujku 2005. Slabljenje domaće potražnje za investicijskim dobrima tijekom prvog tromjesečja 2005. ogleda se i u nominalnim podacima DZS-a o robnoj razmjeni, prema kojima se godišnji rast uvoza intermedijarnih proizvoda usporio, dok je kod uvoza kapitalnih proizvoda nastavljena tendencija opadanja započeta još sredinom 2004. godine. Zbog navedenih se kretanja teško može očekivati skoriji oporavak dinamike ukupnih bruto investicija. U prvom je tromjesečju 2005. sporiji rast proizvodnje dobara namijenjenih širokoj potrošnji upućivao i na nešto slabiju dinamiku osobne potrošnje. Značajno se usporio rast njihova uvoza, što je pratila i slabija dinamika izvoza tih proizvoda. Prvo tromjesečje 2005. tako je obilježilo usporavanje rasta ukupne potražnje u najvažnijim grupacijama proizvoda domaće industrije, koje se odrazilo na snažan porast zaliha gotovih proizvoda.

Nakon blagog ubrzanja godišnjeg rasta realnog prometa u trgovini na malo na samom početku 2005. godine, čime se maloprodaja stabilizirala na razini dostignutoj još početkom drugog polugodišta 2004., u veljači je, prema originalnim i desezoniranim podacima, zabilježen njezin snažan pad. Vjerojatno je riječ o nešto izraženijoj iregularnoj komponenti u tom mjesecu, pa bi se oko sredine godine mogao očekivati povratak maloprodaje na prethodno dostignutu razinu. No, izvori financiranja osobne potrošnje su u prvom tromjesečju 2004. zabilježili samo blagi godišnji porast, što upućuje na to da se i u drugom tromjesečju može očekivati umjeren rast maloprodaje i osobne potrošnje. Rast realnih neto plaća značajno je usporen u prvom tromjesečju 2005., kao i porast broja osiguranika HZMO-a. Rezultati HNB-ova anketnog istraživanja o pouzdanju potrošača provedenom u travnju 2005. govore o blagom porastu njihova optimizma te upućuju na mogućnost oporavka osobne potrošnje.

Mjesečni rast fizičkog obujma građevinskih radova zabilježen potkraj 2004. i početkom 2005. naglo je prekinut u veljači intenzivnim mjesečnim padom građevinske aktivnosti. Takva se dinamika graditeljstva može povezati s vrlo nepovoljnim klimatskim uvjetima u veljači 2005. i ne bi trebala utjecati na građevinsku aktivnost u idućim mjesecima¹⁰.

Turisti su tijekom prva dva mjeseca 2005. godine kumulativno ostvarili 7,0% manje noćenja nego u istom razdoblju prethodne godine (u promatranom razdoblju se smanjio i broj dolazaka turista), što se također može povezati s nepovoljnim vremenskim uvjetima. Međutim, kako se u prvom tromjesečju ostvaruje samo oko 2,0% ukupnih noćenja, s aspekta prihoda od turizma na razini cijele godine taj pad nema veliku važnost. U promatranom razdoblju posebno se ističe pad noćenja domaćih turista, čiji su dolasci činili većinu dolazaka, uglavnom organiziranog tipa.

¹⁰ Tome u prilog govore podaci o planiranim kapitalnim rashodima konsolidirane opće države (GFS 2001) za 2005. godinu, koji daju naznaku kretanja državnih investicija u infrastrukturu u ovoj godini i koji za više od 10,0% premašuju razinu kapitalnih rashoda države ostvarenih u 2004. godini.

1.2.3. Tržište rada

Dok su tijekom prve polovice 2004. godine pokazatelji zaposlenosti, nezaposlenosti i plaća, dinamikom koja je bila slična onoj iz prethodne godine, upućivali na nastavak ekspanzije na tržištu rada, u drugoj su se polovici 2004. pojavili određeni znaci usporavanja. Tako je u drugom polugodištu 2004. godine preokrenuta tendencija smanjenja registrirane nezaposlenosti, a usporen je i rast plaća, što je bilo u skladu s dinamikom gospodarske aktivnosti u tome razdoblju. No, kako se tendencija rasta zaposlenosti do kraja 2004. godine, prema konačnim podacima DZS-a, tek blago usporila, i to uglavnom zbog smanjenja zaposlenosti u javnoj upravi, slabljenje gospodarskog rasta u drugoj polovici te godine samo se donekle odrazilo na kretanja na tržištu rada. Pokazatelji tokova na tržištu rada potvrđuju da je na promjene registrirane nezaposlenosti potkraj 2004. godine značajno utjecao prestanak djelovanja učinaka reforme posredovanja pri zapošljavanju, provedene 2002. godine, tako da stopa registrirane nezaposlenosti još nije pouzdan pokazatelj dinamike tržišta rada. Pokazatelji tržišta rada za drugu polovicu 2004. godine prema anketnim izvorima, koji se zasnivaju na jedinstvenoj metodologiji Međunarodne organizacije rada, pa stoga i nisu podložni utjecajima institucionalnih reformi u Hrvatskoj, bit će raspoloživi tek sredinom 2005. godine. Tada će se moći jasnije suditi o dinamici na tržištu rada u promatranom razdoblju.

Zaposlenost i nezaposlenost

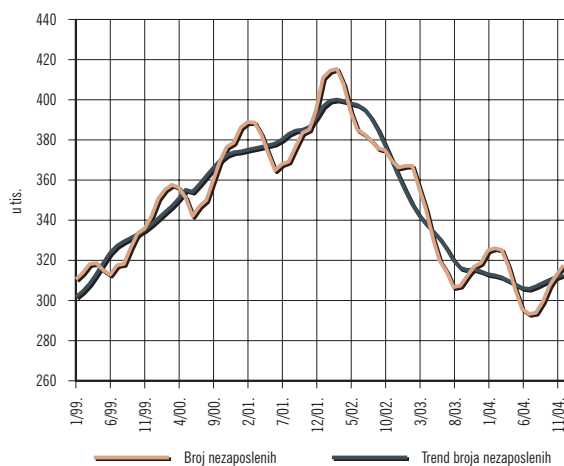
Nakon intenzivnog smanjenja registrirane nezaposlenosti potkraj 2002. i tijekom 2003. godine, u 2004. je zabilježeno njezino stabiliziranje uz preokret i lagano ubrzanje rasta od sredine te godine. Na kraju 2004. godine razina registrirane nezaposlenosti tako je dosegla gotovo 318 tisuća osoba te je bila na podjednakoj razini kao i krajem prethodne godine (na kraju 2004. bilo je za tisuću osoba, odnosno za 0,3%, manje u evidenciji HZZ-a nego na kraju 2003. godine). U skladu s dinamikom broja nezaposlenih osoba u evidenciji HZZ-a, stopa administrativne

nezaposlenosti stabilizirala se na razini od oko 18%, uz uobičajene oscilacije proizišle iz pojačanoga sezonskog zapošljavanja u ljetnim mjesecima te priljeva novih osoba iz obrazovanja u evidenciju HZZ-a tijekom jesenskih mjeseci. Prosječna razina nezaposlenosti u 2004. godini bila je za 1,1 postotni bod niža od svoga prosjeka u 2003. godini, a krajem 2004. stopa administrativne nezaposlenosti je, dijelom pod utjecajem sezonskih činitelja, dosegla 18,5%, što je za 0,2 postotna boda manje nego na kraju 2003. godine.

Tendencija rasta broja nezaposlenih osoba u evidenciji HZZ-a započela je istodobno s usporavanjem rasta investicija u prometnu infrastrukturu, pa bi se na prvi pogled takva tendencija registrirane nezaposlenosti mogla povezati s navedenim negativnim kretanjima u gospodarstvu. Međutim, kao što raniji pad registrirane

1.12.

Nezaposleni u evidenciji
Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Izvor: HZZ

nezaposlenosti (tijekom 2002. i 2003. godine) nije bilo moguće potpuno objasniti pozitivnim gospodarskim kretanjima i porastom zaposlenosti, tako se ni preokret njezine tendencije u 2004. godini ne može povezati s navedenim sporijim rastom investicija i ukupne gospodarske aktivnosti.

Nekoliko je razloga zbog kojih se može pretpostaviti da je usporavanje rasta gospodarske aktivnosti, koje se odvijalo u drugoj polovici 2004. godine, imalo ograničene utjecaje na tržište rada. Prvo, u drugoj se polovici 2004. godine tendencija rasta zaposlenosti nastavila sličnom dinamikom kao i početkom godine, a uočljivo je tek blago usporavanje u odnosu na tendenciju njezina rasta u 2003. To je usporavanje proisteklo uglavnom iz smanjenja zaposlenosti u javnim službama, dok se u djelatnosti građevinarstva, koja je snosila najveći dio tereta usporavanja gospodarske aktivnosti, tendencija rasta zaposlenosti nije značajnije usporila tijekom 2004. godine. Porast registrirane nezaposlenosti praćen nastavkom porasta zaposlenosti doveo je i do tendencije snažnog porasta radne snage potkraj 2004. godine, nakon njezina višegodišnjeg opadanja. Konačno, dinamika tokova na tržištu rada nije se značajno promijenila u odnosu na prethodno razdoblje, već su tendencije porasta priljeva u evidenciju HZZ-a i smanjenja odljeva iz evidencije nastavljene sličnom dinamikom i potkraj 2004. godine. Navedene tendencije priljeva i odljeva traju još od reforme posredovanja pri zapošljavanju, provedene početkom 2002. godine, kada se trenutno povećala razina odljeva (odnosno brisanja) iz evidencije i smanjila razina priljeva u evidenciju. Razine priljeva u evidenciju i odljeva iz evidencije još su se u 2003. godini međusobno približile i tako usporile tendenciju pada registrirane nezaposlenosti, a sredinom 2004. godine su se i poklopile, što je dovelo do rastuće tendencije registrirane nezaposlenosti tijekom druge polovice te godine.

Tablica 1.1. Priljevi u evidenciju HZZ-a i odljevi iz evidencije
stopa promjene u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, u postocima

	I. – VI. 2004.	VII. – XII. 2004.	2004.	Udio u ukupnom toku		
	I. – VI. 2003.	VII. – XII. 2003.	2003.	I. – VI. 2004.	VII. – XII. 2004.	2004.
Novoprijavljeni	10,4	2,5	5,8	100,0	100,0	100,0
Dolaze direktno iz radnog odnosa	4,8	9,5	7,4	57,3	58,2	57,8
Dolaze iz individualnog poljoprivrednog ili drugih oblika rada	-21,1	-40,9	-32,7	1,1	0,9	1,0
Dolaze direktno iz redovitog školovanja	-4,6	2,2	0,8	4,5	14,8	10,3
Dolaze iz neaktivnosti	24,3	-8,0	6,6	37,1	26,1	31,0
Prvi put traže zaposlenje	13,7	-6,9	0,3	23,6	28,5	26,3
Prethodno bili zaposleni	9,4	6,8	8,0	76,4	71,5	73,7
Odljevi iz evidencije	-9,2	-14,4	-11,7	100,0	100,0	100,0
Zaposleni iz evidencije	-6,0	-2,7	-4,6	58,6	53,5	56,2
Brisani iz evidencije iz drugih razloga	-13,4	-24,8	-19,5	41,4	46,5	43,8

Izvor: HZZ

Za razliku od pada razine registrirane nezaposlenosti tijekom 2002. i 2003. godine, koji je uglavnom proizišao iz dinamike novoprijavljenih, odnosno privremenog smanjenja njihove razine, porast registrirane nezaposlenosti potkraj 2004. godine bio je uglavnom posljedica ustrajne tendencije pada odljeva iz evidencije. Detaljniji uvid u strukturu odljeva iz evidencije HZZ-a tako pokazuje da je rastu registrirane nezaposlenosti najviše pridonijelo smanjenje broja osoba koje su izbrisane iz evidencije, odnosno iscrpljivanje učinaka mjera za aktiviranje nezaposlenih osoba. Tim su mjerama postroženi kriteriji koje registrirane osobe mo-

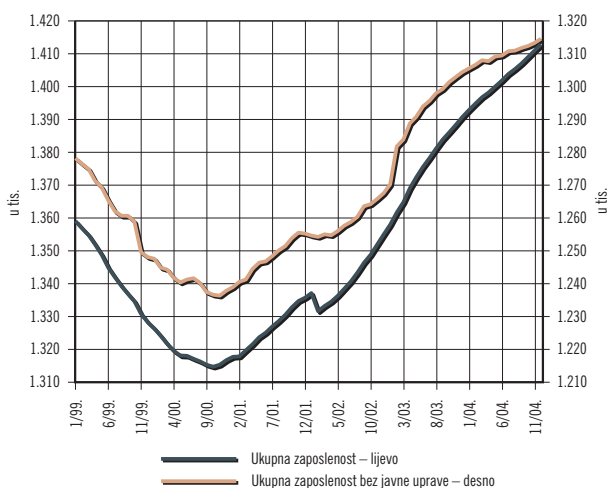
raju ispuniti kako bi se prijavile u evidenciju HZZ-a i zadržale u njoj, pa se smanjenje broja izbrisanih iz evidencije u 2004. godini može povezati s nešto intenzivnijim brisanjem iz evidencije tijekom 2002. i 2003. godine, čime je iz evidencije već bio uklonjen značajan broj osoba koje nisu udovoljavale novim kriterijima. Istodobno je zbog prestanka rasta broja osoba koje su se u evidenciju prijavile iz neaktivnosti, što se moglo povezati s naknadnim evidentiranjem osoba koje se u vrijeme provođenja reforme nisu ažurno prijavljivale u evidenciju ili su bile izbrisane iz nje, usporena tendencija rasta priljeva. Broj novoprijavljenih ipak se stabilizirao na razini koja je još uvijek bila za otprilike petinu niža od razine koju su priljevi u evidenciju dostigli uoči reforme posredovanja pri zapošljavanju.

Oporavak priljeva može se povezati i sa stabiliziranjem broja osoba u HZZ-ovoj evidenciji tražitelja zaposlenja, koje se ne uključuju u nezaposlene osobe, tijekom

2004. godine na oko 12 tisuća. Time je prestalo i eventualno prelijevanje nezaposlenih osoba u pomoćnu evidenciju, što je tijekom 2003. godine moglo ublažiti priljeve u evidenciju nezaposlenih i tako smanjiti registriranu nezaposlenost. Tražitelji zaposlenja su osobe koje koriste uslugu posredovanja pri zapošljavanju, ali ne uživaju ostale beneficije na koje nezaposlene osobe imaju pravo te se ne smatraju nezaposlenim osobama. Iako je teško nagađati o stvarnom statusu tih osoba, s obzirom na to da su u statusu tražitelja zaposlenja prije svega mlade osobe, koje registracijom ne bi ostvarivale značajne koristi, ali bi morale udovoljavati dodatnim obvezama koje propisuju Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti i pravilnici HZZ-a, vjerojatno je riječ o osobama koje zaista nemaju zaposlenje. Stoga bi se značajan broj tih tražitelja vjerojatno evidentirao među nezaposlenima u slučaju da potkraj 2002. godine nije ustrojena evidencija tražitelja zaposlenja.

1.13.

Ukupno zaposleni prema administrativnim izvorima
desezonirano

Izvor: DZS

Nakon ubrzanja tendencije rasta ukupne zaposlenosti u 2003. godini, tijekom 2004. njezina je dinamika nešto oslabila. Prema konačnim podacima DZS-a o ukupnoj zaposlenosti, ona je u 2004. godini prosječno porasla za 1,2% (odnosno za 17 tisuća osoba), što je bitno manje od godišnje stope njezina rasta u prethodnoj godini koja je iznosila 2,5%. Na slično usporevanje rasta zaposlenosti, iako uz nešto više godišnje stope, upućuju i podaci o osiguranicima HZMO-a, čiji je broj u 2004. godini porastao za 1,7% nakon visokog rasta po godišnjoj stopi od 3,8% u 2003. godini zbog uvođenja doprinosa za mirovinsko osiguranje i na ostale izvore dohotka od rada osim plaća. Najveći doprinos usporevanju rasta zaposlenosti tijekom 2004. godine dale su pravne osobe (smanjenje godišnje stope rasta sa 2,5% na 1,5%), iako je određeno usporevanje rasta zabilježeno i u obrtu i slobodnim profesijama (sa 5,8% na 4,2%). Broj individualnih poljoprivrednika tijekom 2004. godine još je snažnije kontrahirao (pad od 13,0%) nego u 2003. (pad od 10,4%), pa je i to pridonijelo usporevanju rasta ukupne zaposlenosti. Kako plaćanje doprinosa za mirovinsko osiguranje, na osnovi čega se individualni poljoprivrednici klasificiraju među zaposlene, ne mora uvijek biti povezano s njihovom stvarnom ekonomskom aktivnošću, moguće je da agregatni podaci precjenjuju stvarno usporevanje rasta zaposlenosti. Isključujući li se utjecaj pada broja aktivnih poljoprivrednika, usporevanje rasta zaposlenosti u 2004. godini bilo je nešto blaže (sa 3,1% na 2,0%). U 2004. godini samo je u nekoliko djelatnosti za-

bilježeno godišnje smanjenje zaposlenosti, a među njima se posebno isticala javna uprava s padom zaposlenosti od 7,7% (za gotovo 9 tisuća osoba). Taj je pad zaposlenosti uglavnom proizišao iz uključivanja ažurnih podataka o zaposlenosti u vojsci i policiji u DZS-ove podatke o zaposlenosti umjesto ranijih procjena (što je dovelo do mjesečnog smanjenja za gotovo 10 tisuća osoba u veljači 2004. godine), čime se ujedno može objasniti glavina promjene dinamike ukupne zaposlenosti u toj godini u odnosu na 2003.

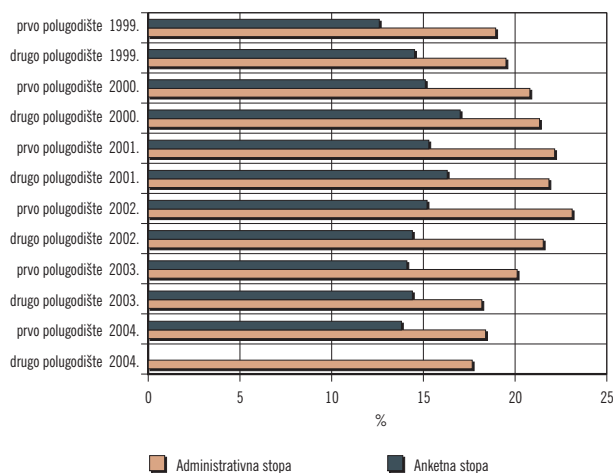
Anketna stopa nezaposlenosti je, prema posljednjim dostupnim podacima za prvo polugodište 2004. godine, nastavila tendenciju smanjenja. Takva je dinamika anketne nezaposlenosti bila mnogo više usklađena s dinamikom administrativne nezaposlenosti nego tijekom prethodne dvije godine pa se razlika koja postoji između stopa anketne i administrativne nezaposlenosti u tome razdoblju stabilizirala. Međutim, stopa administrativne nezaposlenosti još je uvijek značajno nadmašivala stopu anketne nezaposlenosti, što pokazuje kako se u evidenciji HZZ-a i dalje nalazi značajan broj osoba koje su zaposlene u neslužbenom gospodarstvu ili ne traže aktivno posao, unatoč mjerama za njihovo aktiviranje koje HZZ u posljednje dvije godine provodi. Kako anketni pokazatelji za drugo polugodište 2004. godine nisu bili raspoloživi u trenutku izrade ovog izvješća (njihovo objavljivanje očekuje se sredinom 2005. godine), nije moguće s više pouzdanosti suditi o tendencijama zaposlenosti i nezaposlenosti u 2004. godini.

Plaće i troškovi rada

Godišnja stopa rasta prosječne realne neto plaće je u 2004. godini iznosila 3,8%, što je smanjenje u odnosu na prethodnu godinu kada je ona porasla za 4,5%, iako se njezina dinamika time zadržala unutar uskog intervala u kojemu se kretala tijekom posljednje četiri godine. Usporavanju rasta prosječne realne neto plaće pridonijele su niže godišnje stope njezina rasta potkraj 2004. godine, kad je započela i njezina stagnacija. S druge strane, rast prosječne realne bruto plaće (odnosno troškova rada) se u 2004. godini ubrzao te je, uz godišnju stopu od 4,2%, nadmašio svoj porast u prethodnoj godini (za gotovo 1,2 postotna boda) kao i rast prosječne neto plaće u 2004. Razilaženje dinamike rasta prosječnih realnih bruto i neto plaća proizišlo je iz djelovanja porezne progresije, koja je u interakciji s rastom plaća djelovala na porast prosječnoga poreznog opterećenja. Neoporezivi dio plaće bio je povećan početkom 2003. godine, što je tada usporilo porast ukupnog troška rada u odnosu na rast neto plaća, a početkom 2005. ponovno je provedeno povećanje neoporezive osnovice, uz uvođenje dodatnih olakšica za uzdržavane članove

1.14.

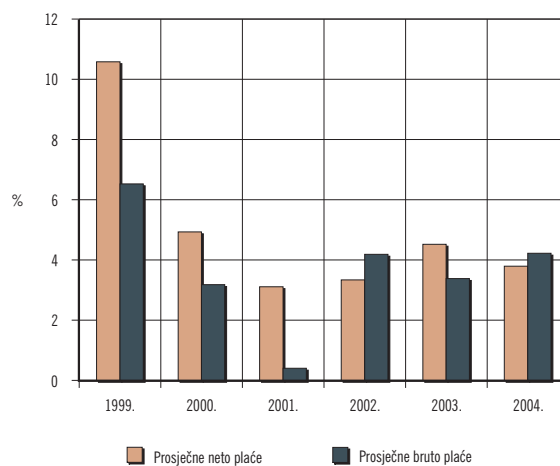
Administrativna i anketna nezaposlenost

Izvor: DZS

1.15.

Prosječne realne plaće godišnje stope promjene

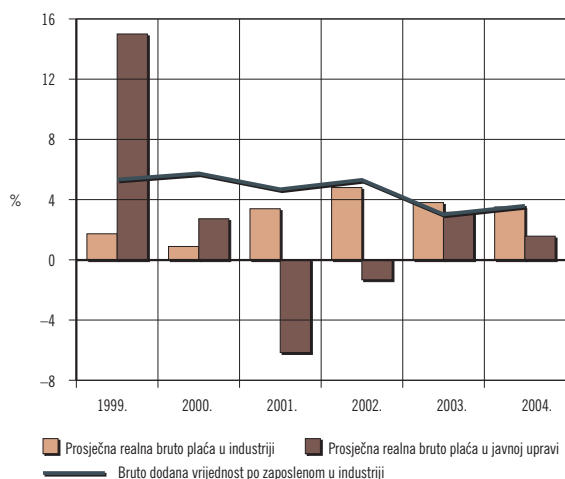

Izvor: DZS

obitelji, što će ublažiti rast troškova rada u toj godini i time nadoknaditi povećanje poreznog opterećenja koje se zbilo u 2004. godini.

Na usporavanje rasta prosječne realne neto plaće u 2004. godini je, uz rast poreznog opterećenja, djelovalo i ponovno vođenje strože politike plaća u javnom sektoru zbog fiskalnih restrikcija nakon popuštanja te politike u drugoj polovici 2002. i tijekom 2003. godine. Rast prosječne nominalne bruto plaće u javnoj upravi (uključujući obrazovanje te zdravstvenu zaštitu i socijalnu skrb) tako je usporen sa 5,0% u 2003. na 3,7% u 2004. godini. Uzmu li se u obzir navedeni porezni efekti te efekti rasta potrošačkih cijena, čiji se rast u 2004. godini ubrzao, realni porast neto plaća u javnoj upravi znatno se više usporio (sa 4,8% u 2003. godini na 1,8% u 2004.). Uz izravan učinak restrikcija rasta mase plaća u javnoj upravi na usporavanje rasta prosječne plaće na razini cijeloga gospodarstva, stagnacija realnih plaća u javnoj upravi ublažila je i pritiske na porast plaća u ostalim sektorima pa je i na taj način djelovala na usklađenost između realnog rasta troškova rada i realnog rasta gospodarske aktivnosti u 2004. godini.

1.16.

Bruto plaća i BDV po zaposlenom
godišnje stope promjene

Izvor: Izračun na temelju podataka DZS-a

Ubrzanje rasta troškova rada zabilježeno u 2004. godini bilo je koncentrirano tek u manjem broju djelatnosti – poljoprivredi, opskrbi električnom energijom, plinom i vodom, trgovini te ostalim društvenim, socijalnim i osobnim uslužnim djelatnostima. Ubrzan je i realni rast troškova rada u zdravstvu i obrazovanju, koji je država kompenzirala realnom kontrakcijom prosječne plaće u javnoj upravi (u užem smislu), tako da se fiskalne restrikcije nisu jednako odrazile na sve segmente javnih službi, već je država vodila diferenciranu politiku plaća između različitih službi u javnom sektoru. U ostalim je djelatnostima rast troška rada uglavnom usporen ili je njegova dinamika bila slična onoj u 2003. godini. Tako je i rast prosječnih realnih bruto plaća u industriji 2004. ostao stabilan u odnosu na prethodnu godinu, iako je već drugu godinu uzastopce nadmašio porast proizvodnosti rada u industriji. Međutim, kako navedena promjena odnosa između

rasta troška rada i proizvodnosti rada nije proizišla iz ubrzanog rasta troška rada, već iz sporijeg rasta proizvodnosti zbog ekspanzije zaposlenosti u industriji, može se pretpostaviti da ona neće pojačati inflatorne pritiske. Potkraj 2004. godine i početkom 2005. rast se troškova rada usporio, tako da je stvorio prostor za nastavak rasta zaposlenosti.

Tržište rada na početku 2005. godine

Početkom 2005. ublažena je tendencija rasta registrirane nezaposlenosti započeta sredinom prethodne godine. Slabljenje priljeva u evidenciju HZZ-a bio je glavni uzrok usporavanja tendencije rasta registrirane nezaposlenosti, pa je stoga moguće da su vanjski činitelji, odnosno odluke nezaposlenih i neaktivnih osoba o evidentiranju pri HZZ-u, utjecali na takvu njezinu dinamiku u promatranom razdoblju, a ne veće zapošljavanje. Ostali pokazatelji tržišta rada upućuju na nešto snažnije prelijevanje učinaka usporavanja gospodarske aktivnosti u prvom tromje-

sečju 2005. nego što je to bio slučaj potkraj prethodne godine, pa je tako uočljivo usporavanje tendencija rasta zaposlenosti i stagnacija troškova rada. Lom u seriji ukupne zaposlenosti, nastao zbog privremene naravi DZS-ovih podataka od veljače 2004. godine naovamo, otežava tumačenje dinamike zaposlenosti na početku 2005. godine. No, podaci HZMO-a o osiguranicima jasno upućuju na nastavak usporavanja tendencije rasta zaposlenosti. Tako je usporena tendencija rasta broja zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama (godišnja stopa njihova rasta u prvom je tromjesečju iznosila 2,3%, nasuprot prosječnom rastu od 5,2% za čitavu 2004. godinu), kao i tendencija porasta ukupnog broja osiguranika (godišnja stopa rasta iznosila je 0,9% u prvom tromjesečju nasuprot 1,3% za čitavu 2004. godinu). Stopa registrirane nezaposlenosti dosegla je u prvom tromjesečju 2005. godine 19,2%, što je za 1,2 postotna boda više nego u 2004. godini. Stopa registrirane nezaposlenosti tako je početkom 2005. nadmašila prosjek za čitavu prethodnu godinu i nakon isključivanja sezonskih faktora uobičajenih za zimsko razdoblje.

Prestanak djelovanja baznih učinaka snažnijeg porasta troškova rada s početka 2004. godine i nastavak njihove realne stagnacije započeo sredinom 2004. godine dodatno su početkom 2005. godine snizili godišnje stope rasta troškova rada. Tako je godišnja stopa rasta prosječne realne bruto plaće u prvom tromjesečju iznosila 1,4%, što je njezin najniži porast još od početka 2002. godine. Usporavanju rasta troška rada pridonijela je i porezna reforma, koja je omogućila nešto snažniji porast neto plaća u prvom tromjesečju 2005., koji je za pola postotna boda nadmašio porast prosječnog troška rada.

1.2.4. Cijene i tečaj

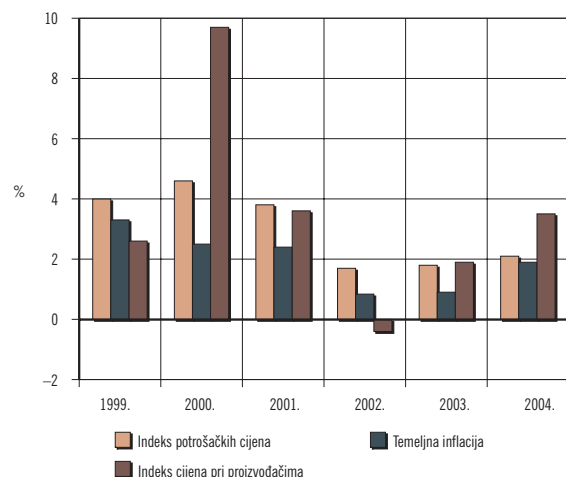
Cijene

Tijekom 2004. godine došlo je do blagog ubrzanja inflacije potrošačkih cijena u usporedbi s inflacijom u 2003. godini. Tako se prosječna godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena povećala za 0,3 postotna boda, sa 1,8% zabilježenih u 2003. na 2,1% u 2004. Godišnja stopa promjene indeksa potrošačkih cijena ostvarena na kraju razdoblja povećala se za 1,0 postotni bod, sa 1,7% u prosincu 2003. na 2,7% u prosincu 2004. Godišnja stopa inflacije zabilježena na kraju 2004. ocjenjuje se niskom jer je bila za samo 0,3 postotna boda viša u odnosu na inflaciju od 2,4% (mjerenu kretanjem harmoniziranog indeksa potrošačkih cijena) ostvarenu u prosincu 2004. u eurozoni, dok je prosječna godišnja stopa inflacije u 2004. u Hrvatskoj (2,1%) bila jednaka onoj ostvarenoj u eurozoni.

Središnja banka svojom je monetarnom politikom utjecala na održavanje relativne stabilnosti tečaja kune

1.17.

Indeks potrošačkih cijena, temeljna inflacija i indeks cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima
prosječne godišnje stope promjene

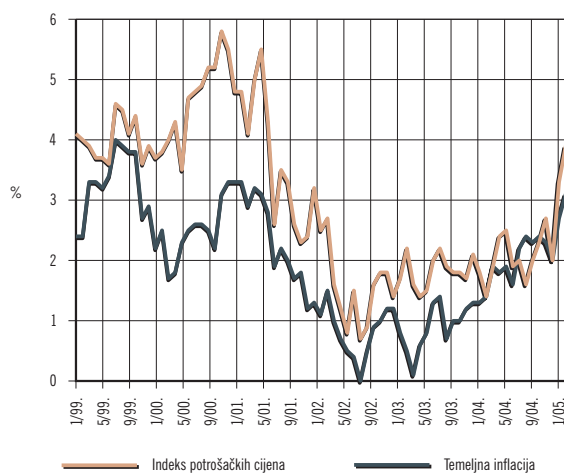
Izvor: DZS

prema euru¹¹, koji je glavno nominalno sidro inflacijskih očekivanja u zemlji te utječe na stabilnost uvoznih cijena sirovina i finalnih dobara iz eurozone. Relativno prigušeni domaći inflatorni pritisci proizašli su, između ostaloga, iz usporavanja rasta osobne potrošnje, stagnacije državne potrošnje te rasta zaliha gotovih industrijskih proizvoda. Nadalje, u domaćem gospodarstvu prisutna je relativno visoka stopa nezaposlenosti, koja djeluje prigušujuće na zahtjeve za porastom plaća i na pregovaračku snagu sindikata. Blagi nominalni rast plaća od 5,8% u 2004. godini u odnosu na 2003. bio je sporiji od rasta produktivnosti rada. Snažna konkurencija uvoznih proizvoda i jaka konkurencija u trgovini na malo i nadalje su značajni čimbenici koji utječu na stabilnost cijena. Unatoč prisutnosti inflacijskih šokova uvezenih iz inozemstva, nije došlo do značajnog ubrzanja domaće inflacije, što se djelomice može pripisati aprecijaciji kune prema američkom dolaru¹², koja je ublažila izraženi rast cijena sirove nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu (osobito metala).

Ostvarenom porastu godišnje stope inflacije potrošačkih cijena u 2004. godini najveći doprinos dalo je povećanje godišnje stope promjene administrativno reguliranih cijena, i to sa 0,7% u prosincu 2003. na 5,5% u prosincu 2004.

Utjecaj kretanja administrativno reguliranih cijena na kretanje ukupne inflacije potrošačkih cijena značajan je zbog velikog pondera od 22,6% koje one imaju u ukupnoj košarici dobara za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena. Do ubrzanja rasta administrativno reguliranih cijena došlo je tijekom 2004. godine, prije svega, zbog porasta cijena naftnih derivata te zbog porasta nekih drugih administrativno reguliranih cijena (osobito plina i vode za kućanstva). Tako se zbog povećanja godišnje stope promjene cijena ostvarene u skupini proizvoda koja obuhvaća stanovanje, vodu i energiju, doprinos te skupine proizvoda inflaciji povećao sa 0,1 postotnog boda u prosincu 2003. na 0,9 postotnih bodova u prosincu 2004. Poskupljenje plina i loživog ulja bilo je odraz porasta cijena tih energenata na svjetskom tržištu, dok je do značajnog poskupljenja vode za kućanstva došlo zbog uvođenja komunalne naknade za pročišćavanje otpadnih voda.

1.18.

Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija^a
godišnje stope promjene

^aTemeljna inflacija izračunava se tako da se iz košarice dobara i usluga formirane za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i cijene proizvoda koje su administrativno regulirane (među ostalim, tu su svrstane cijene električne struje i naftnih derivata).

Izvor: DZS

Nadalje, do povećanja ukupne godišnje stope promjene potrošačkih cijena tijekom 2004. godine došlo je i zbog porasta cijena duhanskih preradevina¹³, na koje također snažno djeluju administrativne odluke zbog toga što značajan dio njihove cijene otpada na trošarine. Sredinom srpnja 2004. godine uvedene su više trošarine na duhanske preradevine (koje su trebale pridonijeti povećanju proračunskih prihoda), što je dovelo do povećanja godišnje stope promjene cijena u skupni proizvoda koja obuhvaća alkoholna pića i duhan, sa 1,4% u prosincu 2003. na 10,2% u prosincu 2004. Stoga je doprinos te skupine proizvoda ukupnoj godišnjoj inflaciji porastao sa 0,1 postotnog boda u prosincu 2003. na 0,6 postotnih bodova u prosincu 2004. Međutim, taj će doprinos iščeznuti u kolovozu 2005. godine te ne bi trebao imati trajniji učinak na inflaciju.

11 U kretanju tečaja kune prema euru tijekom 2004. godine bio je izražen blagi trend aprecijacije (prosječni dnevni tečaj kune prema euru ojačao je u 2004. za ukupno 0,9% u odnosu na 2003. godinu).

12 Prosječni dnevni tečaj kune prema američkom dolaru bio je u 2004. za 9,9% jači nego u 2003. godini.

13 Udio cijena duhana u košarici za izračun ukupnog indeksa potrošačkih cijena iznosi 3,7%.

Tablica 1.2. Indeks potrošačkih cijena
godišnje stope promjene

	Ponder	XII. 2003.	III. 2004.	VI. 2004.	IX. 2004.	XII. 2004.	III. 2005.
Ukupno	100,0	1,7	1,4	2,5	1,6	2,7	3,9
Prehrana i bezalkoholna pića	33,0	2,8	3,5	1,6	-1,7	2,4	5,5
Alkoholna pića i duhan	5,4	1,4	1,4	1,4	10,4	10,2	10,6
Odjeća i obuća	8,3	-0,7	-1,8	1,5	-0,7	-1,7	-1,2
Stanovanje, voda, energija, plin i dr.	14,3	0,7	0,5	4,5	5,4	6,0	6,0
Pokućstvo, oprema za kuću i dr.	4,8	-0,6	-0,4	-0,6	-0,5	0,2	1,6
Zdravstvo	2,8	5,5	5,5	3,3	3,0	1,0	0,8
Promet	11,3	2,2	-1,9	5,4	3,1	2,6	3,3
Komunikacije	4,5	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,5	-0,4
Rekreacija i kultura	5,6	1,6	3,2	3,9	3,2	2,5	1,8
Obrazovanje	0,9	0,3	0,6	0,6	1,2	1,1	1,4
Ugostiteljske usluge	3,2	3,9	4,1	3,9	4,0	2,8	2,1
Ostala dobra i usluge	5,9	1,6	2,0	2,1	2,0	1,9	1,8
Dobra	77,3	1,6	1,1	2,1	0,7	2,5	4,1
Usluge	22,7	2,2	2,6	3,7	4,3	3,6	3,2

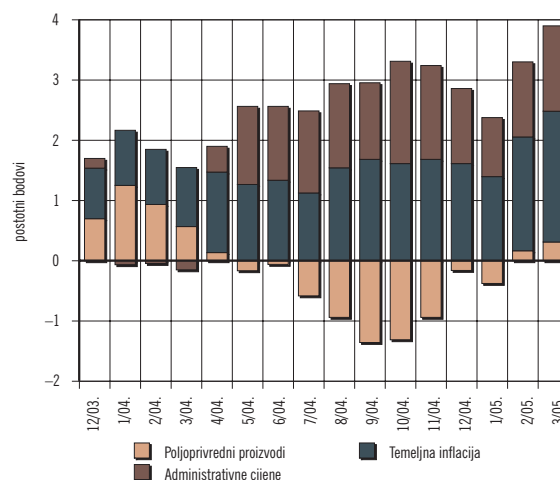
Izvor: DZS

Doprinos prometa ukupnoj godišnjoj inflaciji potrošačkih cijena u 2004. godini, unatoč zamjetnom porastu godišnje stope promjene cijene goriva za osobne automobile sa 1,0% u prosincu 2003. na 9,7% u prosincu 2004., samo se blago povećao – sa 0,2 postotna boda u 2003. na 0,3 postotna boda u 2004. godini, zahvaljujući suprotnom učinku koji je na kretanje cijena prometa imao pad godišnje stope promjene cijena osobnih automobila sa 3,2% u prosincu 2003. na -4,0% u prosincu 2004. Osobni su automobili tijekom 2004. godine pojeftinili zbog uvođenja dodatnih pogodnosti pri kupnji određenih automobila srednje klase kao i zbog aprecijacije prosječnog tečaja kune prema euru i američkom dolaru, uz koji su najčešće indeksirane cijene osobnih automobila. Uvođenje viših trošarina na automobile sredinom srpnja 2004. nije se odrazilo na rast cijena automobila na godišnjoj razini.

Ukupni godišnji porast domaćih cijena naftnih derivata od 12,3% ostvaren u prosincu 2004. godine (poskupljenje goriva za osobne automobile za 9,7% i loživog ulja za 35,7%), posljedica je velikog porasta cijene sirove nafte na svjetskom tržištu od ukupno 30,4%, pri čemu se prosječna dnevna cijena barela sirove nafte povećala sa 30,0 USD u prosincu 2003. na 39,0 USD u prosincu 2004. Izrazi li se cijena sirove nafte u kunama, porast je bio znatno manji zbog ostvarene aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru i iznosio je 17,6%. Trend povećanja cijena naftnih derivata bio je prisutan i u zemljama eurozone kao i u nekim zemljama iz hrvatskog okruženja, premda je u spomenutim zemljama, uz nešto brži rast cijena nafte izražen u eurima, ostvaren osjetno niži rast cijena naftnih derivata. Tako se, na primjer, godišnji porast cijene barela sirove nafte (izražen u eurima) od 19,7% u prosincu 2004. prenio na godišnji rast cijena naftnih derivata u eu-

1.19.

Doprinosi^a komponenta indeksa potrošačkih cijena godišnjoj stopi inflacije

^a Doprinos se definira kao relativna važnost određene komponente indeksa potrošačkih cijena u ukupnoj inflaciji. Zbroj doprinosa svih komponenta izraženih u postotnim bodovima u određenom mjesecu daje iznos godišnje stope inflacije potrošačkih cijena.

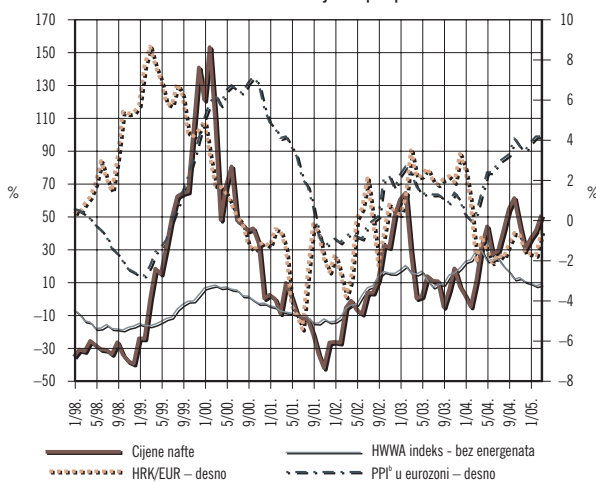
Izvor: DZS; izračuni HNB-a

rozoni, pa je u prosincu 2004. cijena goriva za automobile porasla za 8,7%, a loživog ulja za 24,1% (što je osjetno niži rast nego u Hrvatskoj), a u Sloveniji je, primjerice, cijena goriva za automobile porasla za 9,0%, a loživog ulja za 30,0%. Tijekom 2004. godine na rast cijene barela sirove nafte utjecalo je nekoliko čimbenika, među kojima se na strani ponude ističu nestabilna politička situacija u Iraku, Venezueli i Nigeriji, štrajk zaposlenih u naftnoj industriji Norveške i prekid u isporukama nafte jednoga od najvećih ruskih proizvođača Jukosa zbog financijskih problema. Prekid proizvodnje u Meksičkom zaljevu zbog nevremena utjecao je na rast cijena nafte u rujnu i listopadu 2004. Pritiske na rast cijena sirove nafte, uz šokove na strani ponude, izvršio je i rast globalne potražnje potaknut, prije svega, snažnim gospodarskim rastom u Kini i SAD-u te smanjenjem zaliha sirove nafte, do kojeg je došlo tijekom 2004. godine u SAD-u.

Osim cijena sirove nafte, tijekom 2004. porasle su i cijene drugih sirovina na svjetskom burzama – ukupno za 10,6% (prosincem 2004. u usporedbi s prosincem 2003.) mjereno agregatnim HWWA indeksom cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, izračunatim iz cijena izraženih u američkim dolarima). Ipak, taj je rast u 2004. godini bio slabije izražen nego u 2003. godini kad je bio dosegnuo razinu od 18,8%. Tijekom 2004. godine posebno je bio izražen rast cijena željezne rude (za 40,6%), šećera (za 30,7%) i obojenih metala (za 24,3%). Taj je porast znatno manje izražen kod HWWA indeksa izračunatog iz cijena izraženih u eurima, prema kojem su cijene sirovina na svjetskom tržištu umjereno povećane, za 1,3%.

1.20.

Uvezena inflacija: cijene nafte, HWWA indeks cijena sirovina^a, prosječni tečaj kune prema euru i cijene pri proizvođačima u eurozoni

^a U Institutu za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (HWWA) konstruiran je agregatni indeks cijena sirovina na svjetskom tržištu, tzv. HWWA indeks. HWWA indeks je pokazatelj kretanja troškova za uvezene sirovine (obuhvaća ukupno 29 sirovina, a indeks bez cijena energenata 27). Indeks se izračunava na temelju cijena sirovina izraženih u američkim dolarima.

^b Engl. PPI, Producer Price Index – indeks cijena pri proizvođačima

Izvori: Bloomberg; HWWA; Eurostat i HNB

Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u eurozoni značajno je porasla tijekom 2004. godine (sa 1,0% u prosincu 2003. na 3,6% u prosincu 2004.), prije svega kao posljedica izravnoga i neizravnog učinka poskupljenja nafte i drugih sirovina na svjetskom tržištu. Stoga se ukupni uvezeni pritisci na rast domaćih cijena tijekom 2004. godine mogu ocijeniti značajnima.

Budući da se iz izračuna temeljnog indeksa potrošačkih cijena¹⁴ u Državnom zavodu za statistiku Republike Hrvatske ne isključuje utjecaj promjena trošarina na kretanje temeljne inflacije, zamjetno se ubrzanje rasta temeljne inflacije sa 1,2% u prosincu 2003. na 2,3% u prosincu 2004. uvelike može pripisati prije spomenutom porastu cijena duhanskih preradevina od 12,7% na godišnjoj razini (zbog povećanja trošarina u kolovozu 2004. godine), tako da je njihov doprinos temeljnoj inflaciji u prosincu 2004. godine iznosio 0,7 postotnih bodova, dok ga u prosincu 2003. nije bilo.

Drugi čimbenik koji je znatno utjecao na povećanje temeljne inflacije zabilježeno tijekom 2004. godine, jest povećanje godišnje stope promjene cijena mesa sa -2,6% u prosincu 2003. na 3,5% u prosincu 2004. Tako se, imajući u vidu značajan udio od 13,6% koji ova grupa proizvoda ima u košarici za izračun te-

14 Dobra i usluge koja ulaze u izračun temeljne inflacije imala u 2004. godini udio od 70,3% u ukupnoj košarici za izračun indeksa potrošačkih cijena.

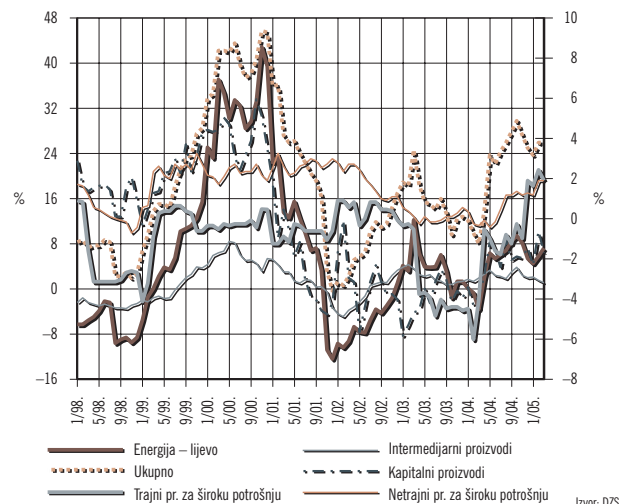
meljne inflacije, njezin doprinos temeljnoj inflaciji povećao sa $-0,4$ postotna boda u prosincu 2003. na $0,5$ postotnih bodova u prosincu 2004. godine. Osim toga, došlo je do određenog prelijevanja poskupljenja naftnih derivata na poskupljenje onih dobara i usluga u čijoj su proizvodnji oni značajan input. Tako su primjerice, u prosincu 2004. usluge u cestovnom prijevozu prosječno bile skuplje za $5,6\%$, a u zračnom prijevozu za $3,7\%$ u odnosu na prosinac 2003. godine. Kretanje cijena drugih grupa proizvoda čije se cijene slobodno formiraju na tržištu bilo je tijekom 2004. godine relativno stabilno.

Povećanje doprinosa temeljne inflacije i administrativno reguliranih cijena ukupnoj godišnjoj stopi inflacije zabilježenoj u 2004. djelomično je kompenzirano smanjenjem doprinosa poljoprivrednih proizvoda toj stopi. Naime, godišnja stopa promjene cijena poljoprivrednih proizvoda snizila se sa $9,7\%$ u prosincu 2003. na $-2,2\%$ u prosincu 2004. godine, između ostaloga, i zbog povoljnijih vremenskih prilika u 2004. nego u 2003. kad je vladala suša.

Sve u svemu, tijekom 2004. godine ostvaren je snažan rast cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima, tako da se godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena povećala sa $1,0\%$ u prosincu 2003. na $4,8\%$ u prosincu 2004. Taj je rast ostvaren ponajviše pod utjecajem porasta godišnje stope promjene cijena energije sa $1,3\%$ u prosincu 2003. na $5,4\%$ u prosincu 2004. Međutim, valja spomenuti da je godišnja stopa rasta cijena finalnih proizvoda pri proizvođačima, koji izravno ulaze u lanac maloprodaje, tijekom 2004., unatoč trendu porasta zbog povećanih troškova proizvodnje, ipak ostala u zoni niske inflacije te za sada ne vrši značajan pritisak na rast indeksa potrošačkih cijena. Tako se godišnja stopa promjene cijena trajnih proizvoda za široku potrošnju povećala sa $-4,2\%$ u prosincu 2003. godine na $3,0\%$ u prosincu 2004., dok je godišnja stopa promjene cijena netrajnih proizvoda za široku potrošnju tijekom spomenutog razdoblja porasla sa $1,5\%$ na $2,3\%$.

1.21.

Indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima po glavnim industrijskim grupacijama
godišnje stope promjene

Izvor: DZS

Kretanje cijena u prvom tromjesečju 2005. godine

U siječnju 2005. godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena smanjila se za $0,7$ postotnih bodova, spustivši se na razinu od $2,0\%$, nakon što je u prosincu 2004. godine došlo do laganog ubrzanja inflacije. Usporavanju godišnje stope inflacije pridonio je učinak baznog razdoblja, jer je u siječnju 2005. godine ostvaren rast indeksa potrošačkih cijena od $0,3\%$ u odnosu na prethodni mjesec, što je znatno blaže od rasta zabilježenog u siječnju 2004. godine, koji je tada iznosio $1,0\%$. Najznačajniji doprinos povećanju indeksa potrošačkih cijena na mjesečnoj razini u siječnju 2005. dao je snažan porast cijena povrća, za $11,5\%$ u odnosu na prethodni mjesec. Njega je samo djelomično ublažilo pojeftinjenje odjeće i obuće, prosječno za $5,7\%$ u usporedbi s prethodnim mjesecom. Temeljni indeks potrošačkih cijena, iz čijeg se izračuna, između ostaloga, zbog svoje kolebljivosti isključuju cijene povrća, smanjen je u siječnju 2005. u odnosu na prethodni mjesec

za 0,4%, a godišnja je stopa temeljne inflacije pala sa 2,3% ostvarenih u prosincu 2004. na 2,0% u siječnju 2005. Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima ostale su u siječnju uglavnom nepromijenjene na mjesečnoj razini, dok se godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena, zbog učinka baznog razdoblja, snizila sa 4,8% u prosincu 2004. na 4,4% u siječnju 2005.

Nakon usporavanja rasta inflacije u siječnju 2005. godine tijekom veljače je ostvaren značajan rast indeksa potrošačkih cijena od 1,1% u usporedbi s prethodnim mjesecom, od čega 0,9 postotnih bodova otpada na doprinos rasta cijena prehrane ukupnoj inflaciji. Najveći utjecaj na mjesečni porast cijena prehrane imalo je poskupljenje povrća (prouzročeno zahladnjem) za 14,2%, čime je doprinos te skupine ukupnoj mjesečnoj inflaciji dosegnuo 0,6 postotnih bodova. Osim toga, u veljači je poskupjelo i meso, prosječno za 2,1% u odnosu na siječanj, tako da je doprinos te grupe proizvoda ukupnoj mjesečnoj inflaciji iznosio 0,2 postotna boda.

U ožujku je ponovno ostvaren prilično snažan rast potrošačkih cijena: 0,7% u odnosu na prethodni mjesec. Tom rastu cijena opet su najviše pridonijele cijene prehrane (0,3 postotna boda), prije svega poljoprivredni proizvodi i meso. Značajan doprinos ukupnom mjesečnom rastu cijena u ožujku 2005. dali su sezonski rast cijena odjeće i obuće te poskupljenje naftnih derivata: 0,2 postotna boda svaki.

Osim spomenutoga snažnoga mjesečnog rasta potrošačkih cijena i utjecaja baznog razdoblja, godišnja se stopa inflacije potrošačkih cijena povisila sa 2,0% u siječnju na 3,3% u veljači te na 3,9% u ožujku. Temeljni indeks potrošačkih cijena u ožujku je, jednako kao i u veljači, porastao za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec. Godišnja stopa temeljne inflacije porasla je sa 2,0% u siječnju na 2,7% u veljači te na 3,1% u ožujku.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima u veljači su prosječno bile za 0,3% više nego u prethodnom mjesecu, pri čemu je najviši rast cijena ostvaren u industrijskim grupacijama koje obuhvaćaju energiju (zbog rasta cijena naftnih derivata) i kapitalne proizvode. Pod utjecajem daljnjeg rasta cijena energije te zbog povećanja cijena trajnih proizvoda za široku potrošnju, tijekom ožujka 2005. cijene pri proizvođačima ponovno su povećane za 0,3% u odnosu na prethodni mjesec. Godišnja stopa promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima povećala se sa 4,8% zabilježenih u siječnju na 5,1% u veljači, koliko je iznosila i u ožujku.

Tečaj

Kretanje tečaja kune prema euru tijekom 2004. godine bilo je relativno stabilno – uz prisutnost blago izraženog trenda aprecijacije. On je proizašao iz povećanja ponude deviza zbog značajnog priljeva od turizma, inozemnog zaduživanja (poglavito sektora banaka), rastućih deviznih prihoda od izvoza robe te zbog aprecijacijskih očekivanja tržišnih sudionika. Prosječni dnevni tečaj kune prema euru nominalno je aprecirao za 0,9% – sa 7,56 HRK/EUR zabilježenih u 2003. na 7,50 HRK/EUR u 2004. godini. Tečaj kune prema euru od 7,67 HRK/EUR ostvaren na kraju 2004. godine bio je za 0,3% nominalno slabiji u usporedbi s tečajem od 7,65 HRK/EUR zabilježenim na kraju 2003. godine. Budući da je

tečaj kune prema euru pretežni dio godine bio izložen aprecijacijskim pritiscima, središnja je banka nastojala takve pritiske ublažiti, te je deviznim transakcijama tijekom godine od banaka neto otkupila 510,2 mil. EUR emitiravši pritom 3,8 mlrd. kuna. U 2004. godini održano je ukupno jedanaest deviznih aukcija, od toga je na njih deset središnja banka od poslovnih banaka kupila ukupno 403,2 mil. EUR, a na jednoj aukciji je središnja banka prodala ukupno 33,0 mil. EUR. Putem ostalih deviznih transakcija središnja je banka od poslovnih banaka otkupila još 140,0 mil. EUR. Osim s bankama, HNB je provodio i devizne transakcije s državom. Značajan iznos deviza potrebnih za servisiranje inozemnih obaveza država je kupila izravno od HNB-a, što je ublažilo intenzitet potražnje za devizama na deviznom tržištu. Tako je središnja banka tijekom 2004. godine neto prodala Ministarstvu financija devize u ukupnoj vrijednosti od 94,7 mil. EUR, te je na taj način iz optjecaja povučeno ukupno 741,7 mil. kuna.

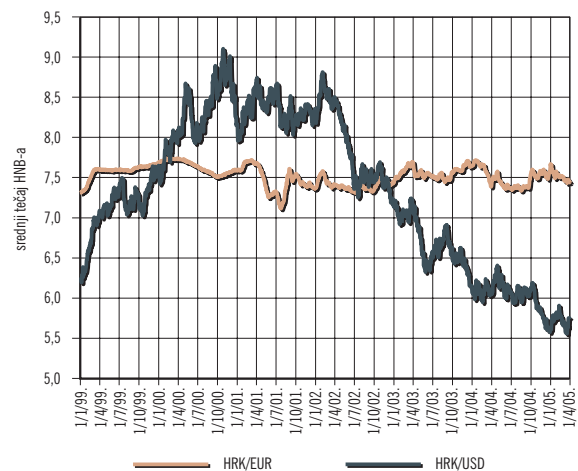
Tijekom prvog tromjesečja 2004. godine tečaj kune prema euru ojačao je ukupno za 3,3%, a vrijednost eura smanjena je sa 7,65 kuna za euro zabilježenih na kraju 2003. godine na 7,40 kuna za euro na kraju prvoga tromjesečja 2004. godine. Blagi deprecijacijski pritisci bili su prisutni samo u prvoj polovici siječnja 2005., a oni su uobičajeni za početak godine zbog rasta potražnje za devizama potrebnim za servisiranje inozemnog duga te za plaćanje kratkoročnih inozemnih obaveza poduzeća. Središnja je banka tijekom siječnja 2004. intervenirala samo jedanput, prodavši bankama na deviznoj aukciji održanoj 8. siječnja ukupno 33,0 mil. EUR. Država nije utjecala na jačanje deprecijacijskih pritisaka na domaćem deviznom tržištu jer je svoje inozemne obaveze u visini od 128,5 mil. USD koje su dospjele u siječnju 2004., a većinom su se odnosile na Londonski i Pariški klub, podmirila deviznim sredstvima ostvarenim na osnovi priljeva iz 2003. godine.

Trend aprecijacije tečaja kune prema euru započeo u drugoj polovici siječnja 2004. godine nastavio se i tijekom veljače i ožujka. Tečaj kune prema euru nominalno je blago ojačao tijekom veljače 2004. za 0,8%, pa nije bilo potrebe za intervencijom središnje banke na domaćem deviznom tržištu. Hrvatska narodna banka je u veljači neto prodala devize Ministarstvu financija u vrijednosti od 56,0 mil. USD. Tijekom ožujka 2004. nominalna aprecijacija tečaja kune prema euru bila je izraženija te je kuna ojačala ukupno za 2,8%, pri čemu je vrijednost eura smanjena sa 7,61 HRK/EUR zabilježenih 29. veljače na 7,40 HRK/EUR 31. ožujka. U nastojanju da ublaži intenzitet jačanja kune prema euru, središnja je banka tijekom ožujka intervenirala na deviznom tržištu četiri puta, otkupivši od banaka ukupno 162,7 mil. EUR. Na taj je način središnja banka kreirala značajan iznos kunske likvidnosti od ukupno 1.215,1 mil. kuna. Porast potražnje za domaćom valutom zabilježen tijekom prvoga tromjesečja 2004. značajnim je dijelom bio potaknut upisom državnih obveznica (u kunskoj protuvrijednosti od 200,0 mil. EUR u veljači i 150,0 mil. EUR u ožujku).

Početak drugog tromjesečja 2004. godine, u uvjetima povećane kunske likvidnosti sustava, prekinut je dvoipolmesečni trend aprecijacije tečaja kune prema

1.22.

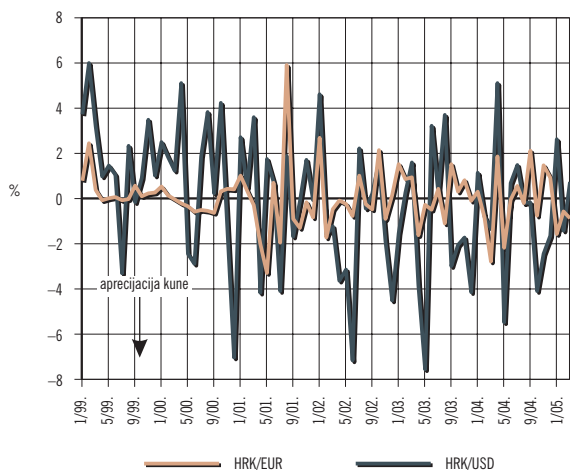
Nominalni dnevni tečaj kune prema euru i američkom dolaru

Izvor: HNB

1.23.

Stope promjene nominalnog tečaja kune prema euru i američkom dolaru kraj mjeseca u usporedbi s krajem prethodnog mjeseca, srednji tečaj HNB-a

Izvor: HNB

euru te je početkom travnja kuna počela deprecirati prema euru. Uz značajnu kunsku likvidnost koja je emitirana otkupom deviza na aukcijama održanim u ožujku, kreiran je dodatni iznos kunske likvidnosti od ukupno 1.081,7 mil. kuna. 16. travnja, kada je središnja banka otkupila od Ministarstva financija dio deviznog priljeva od plasmana euroobveznica u iznosu od 145,0 mil. EUR. Slabljenje kune prema euru obilježilo je kretanja na domaćem deviznom tržištu tijekom cijelog travnja 2004., u kojemu je kuna oslabjela prema euru za ukupno 1,9%, sa 7,40 HRK/EUR zabilježenih 31. ožujka na 7,53 HRK/EUR dana 30. travnja. Tijekom svibnja, odnosno pred početak glavne turističke sezone, kuna je počela jačati, pri čemu je na povećanu potražnju za kunama u tom mjesecu djelovao i upis Plivinih korporacijskih obveznica u ukupnoj kunskoj protuvrijednosti od 75,0 mil. EUR. Budući da je nastavak aprecijacijskih pritisaka zbog povećane potražnje za kunama u lipnju imao svoju protutežu u odgovarajućoj potražnji za devizama, kretanje tečaja kune prema euru bilo je relativno stabilno. Ukupno je kuna tijekom drugoga tromjesečja ojačala prema euru samo za 0,4%. Kako kolebanja tečaja u drugom tromjesečju, prema ocjeni središnje banke, nisu bila prejako izražena, nije bilo potrebe za deviznom intervencijom.

Naglašeni aprecijacijski pritisci obilježili su početak trećeg tromjesečja 2004., dijelom zbog većeg priljeva deviza povezanih s pružanjem usluga u turizmu, a dijelom zbog dodatne potražnje za kunama prouzročene upisom obveznice Republike Hrvatske na domaćem tržištu kapitala u kunskoj protuvrijednosti od 400,0 mil. EUR. Takva su kretanja potaknula središnju banku na dvije intervencije na deviznom tržištu: 1. srpnja je od banaka otkupljeno 27,1 mil. EUR, a 6. srpnja još 18,9 mil. EUR. Aprecijacijski pritisci zaustavljeni su nekoliko dana nakon druge intervencije. Početkom kolovoza 2004. aprecijacijski pritisci ponovno su ojačali te je sredinom mjeseca kuna bila najjača od početka godine (7,34 HRK/EUR). Na jačanje kune u spomenutom je razdoblju poglavito utjecao sezonski uobičajeni rast potražnje za domaćom valutom. Kako bi zaustavila aprecijacijske pritiske, Hrvatska narodna banka intervenirala je u dva navrata (12. i 17. kolovoza), pri čemu je od banaka otkupljeno ukupno 70,0 mil. EUR. Navedenim intervencijama u srpnju i kolovozu središnja je banka u optjecaj pustila dodatnih 0,9 mlrd. kuna, čime je značajno povećala kunsku likvidnost i time oslabila aprecijacijske pritiske na tečaj.

Jačanje kune prema euru bilo je i obilježje prve polovice rujna, pa je 15. rujna središnja banka otkupila od banaka još 25,0 mil. EUR. Ukupno gledajući, HNB je od poslovnih banaka tijekom trećega tromjesečja 2004. otkupio 141,0 mil. EUR. Blagi pritisci koji vode jačanju kune nastavili su se i nakon spomenute intervencije, pri čemu je na aprecijaciju tečaja kune, koja se nastavila do 21. rujna, utjecala i pojačana potražnja za kunama vezana uz upis izdanja obveznica Ministarstva financija RH na domaćem tržištu u kunskoj protuvrijednosti od 300,0 mil. EUR. Nakon što je presušio priljev deviza od ljetne turističke sezone i transfera, a potražnja poduzeća za devizama se povećala, u razdoblju od 21. do 30. rujna došlo je do izraženije deprecijacije tečaja kune. Stoga je tijekom trećega tromjesečja ostvarena deprecijacija tečaja kune prema euru od ukupno 2,5%, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 7,37 kuna 30. lipnja na 7,55 kuna 30. rujna 2004.

U četvrtom tromjesečju 2004. kuna je prema euru ukupno nominalno deprecirala za 1,6%, pri čemu je vrijednost eura povećana sa 7,55 HRK/EUR zabilježenih 30. rujna na 7,67 HRK/EUR 31. prosinca. Tijekom spomenutog razdoblja središnja je banka intervenirala na deviznom tržištu i, u nastojanju da ublaži sezonski neuo- bičajenu aprecijaciju tečaja kune prema euru, na deviznoj aukciji održanoj početkom prosinca otkupila od poslovnih banaka ukupno 99,5 mil. EUR. Središnja je banka 30. studenoga 2004. prodala Ministarstvu financija ukupno 25,5 mlrd. JPY¹⁵ potrebnih za otplatu samurajskih obveznica koje su dospjele u prosincu 2004. Država je kupnju spomenutog iznosa deviza financirala iz sredstava prikupljenih novim izdanjem obveznica na domaćem tržištu kapitala.

Dugoročni trend aprecijacije nominalnog tečaja kune prema američkom dolaru, koji je bio izražen u 2002. i 2003. godini, tijekom kojih je tečaj kune prema američkom dolaru ojačao za 14,4%, odnosno za 14,5%, nastavio se i u 2004. godini, ali nešto slabijim intenzitetom. Tako je tečaj kune tijekom 2004. godine ojačao prema američkom dolaru za ukupno 7,9%, odnosno sa 6,12 HRK/USD koliko je bilo zabilježeno 31. prosinca 2003. na 5,64 HRK/USD 31. prosinca 2004. To je bila posljedica slabljenja dolara prema euru na svjetskom deviznom tržištu zbog značajne neravnoteže koja je prisutna u gospodarstvu SAD-a (veliki deficit na tekućem računu platne bilance te proračunski manjak).

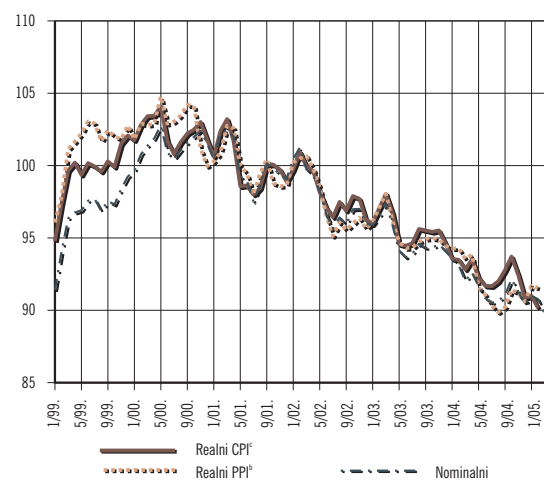
Pod pretežnim utjecajem blage nominalne aprecijacije tečaja kune prema euru te snažne aprecijacije prema američkom dolaru, indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ojačao je tijekom 2004. godine za 3,9% (prosinac 2004. u usporedbi s prosincem 2003. godine). Budući da su domaće cijene rasle tijekom 2004. godine tek nešto brže nego inozemne cijene, intenzitet realne aprecijacije tečaja kune bio je neznatno viši od nominalne aprecijacije tečaja i iznosio je 4,0% (deflacionirano potrošačkim cijenama), odnosno 4,1% (deflacionirano cijenama pri proizvođačima), što ukazuje na određeno pogoršanje cjenovne konkurentnosti izvoznika.

Kretanje tečaja u prvom tromjesečju 2005. godine

Tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine u kretanju tečaja kune prema euru, unatoč visokoj likvidnosti bankarskog sektora, bio je prisutan trend nominalne aprecijacije, te je tečaj kune prema euru ukupno ojačao 3,0% – sa 7,67 HRK/EUR 31. prosinca 2004. na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka 2005. Nešto izraženiji intenzitet aprecijacije tečaja kune prema euru bio je prisutan u prvoj polovici siječnja 2005. kada je kuna ubrzano jačala te je u potpunosti vratila dio vrijednosti izgubljene tijekom deprecijacije u drugoj polovici prosinca 2004. U siječnju je (19. siječnja) održana jedna devizna aukcija kada je HNB otkupio od

1.24.

Indeks^a nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune uz potrošačke cijene i cijene pri proizvođačima
2001. = 100

^a Pad indeksa upućuje na aprecijaciju kune

^b Engl. PPI, Producer Price Index = indeks cijena pri proizvođačima

^c Engl. CPI, Consumer Price Index = indeks potrošačkih cijena; u Hrvatskoj do prosinca 2000. indeks cijena na malo

Izvor: HNB

15 Država je za kupnju 25,5 mlrd. JPY izdvojila ukupno 1,4 mlrd. kuna.

banaka ukupno 8,5 mil. EUR. Pojačani pritisci na aprecijaciju tečaja kune ponovili su se na domaćem deviznom tržištu u ožujku kad je kuna ojačala za ukupno 0,9%, s razine od 7,51 HRK/EUR zabilježene 28. veljače na 7,44 HRK/EUR 31. ožujka 2005. Središnja je banka u nastojanju da ublaži aprecijacijske pritiske intervenirala tijekom ožujka dva puta otkupivši na deviznim aukcijama od banaka ukupno 108,5 mil. EUR. Tako je kreiran znatan iznos kunske likvidnosti od ukupno 809,4 mil. kuna. Središnja je banka, prema predviđanjima, tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine prodala Ministarstvu financija devize u ukupnoj vrijednosti od 322,1 mil. USD, potrebnih za otplatu dospjeloga inozemnog duga. Pojačanu potražnju za kunama te pritiske na aprecijaciju tečaja u ožujku potaknuo je, između ostaloga, upis državnih obveznica u ukupnom iznosu od 3,0 mlrd. kuna. Među čimbenicima koji su tijekom prvog tromjesečja 2005. godine također djelovali na aprecijaciju tečaja kune ističu se nastavak financiranja domaće kreditne aktivnosti banaka sredstvima pribavljenim u inozemstvu, zaduživanje poduzeća u inozemstvu te priljev stranoga kapitala na osnovi porasta vlasničkih ulaganja stranaca u domaće vrijednosne papire.

Uz 3,0%-tnu aprecijaciju tečaja kune prema euru i slovenskom tolaru, tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine zabilježena je i aprecijacija tečaja kune prema švicarskom franku od 3,6% te prema funti sterlinga od 0,2%, dok je nominalni tečaj kune prema američkom dolaru deprecirao tijekom spomenutog razdoblja za 1,9%. Takvo je kretanje tečaja kune rezultiralo aprecijacijom tečaja kune prema košarici valuta za ukupno 1,7% (31. ožujka 2005. u odnosu na 31. prosinca 2004.).

Podaci o kretanju indeksa realnoga efektivnog tečaja kune pokazuju da je tečaj kune tijekom prvoga tromjesečja 2005. godine (ožujak 2005. u odnosu na prosinac 2004.) realno aprecirao prema košarici valuta za 1,9% (deflacionirano indeksom potrošačkih cijena), odnosno realno deprecirao za 0,4% (deflacionirano indeksom cijena pri proizvođačima). Prosječni mjesečni indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune u spomenutom je razdoblju aprecirao za 0,8%. Razlike u ostvarenim stopama aprecijacije, odnosno deprecijacije (mjerene indeksom nominalnoga i indeksima realnoga efektivnog tečaja) odraz su bržeg rasta domaćih potrošačkih cijena od onih inozemnih, ali i nešto sporijeg rasta domaćih proizvođačkih cijena u usporedbi s kretanjima inozemnih cijena.

1.2.5. Novčana kretanja i međunarodne pričuve

U proteklom desetogodišnjem razdoblju deficit na tekućem računu financirao se repatrijacijom štednje hrvatskih građana iz inozemstva, stranim ulaganjima i privatizacijom, a posljednjih se godina financiranje deficita sve više odvija zaduživanjem u inozemstvu. To je rezultiralo povećavanjem inozemnog duga, tako da se Hrvatska danas ubraja među zaduženije zemlje. Veličina formiranoga inozemnog duga zabrinjava jednako kao i brzina njegova rasta: u posljednje dvije godine dug se povećao sa 62,2% BDP-a na kraju 2002. na 82,1 % BDP-a na kraju 2004. godine.

Tijekom cijele 2004. godine ukupna je ekonomska politika, a osobito politika središnje banke bila usmjerena na usporavanje rasta inozemnog duga. Treba reći da

do porasta inozemnog duga velikim dijelom dolazi i zbog interesa stranoga kapitala, koji, u uvjetima rekordno niskih prinosa na ulaganja u najrazvijenijim zemljama, traži prilike za ulaganja koja donose veći prinos. Hrvatsko je gospodarstvo interesantno odredište za ulaganja, posebice u svjetlu ubrzanja europskih integracija tijekom posljednjih godina. Priljev stranoga kapitala vrlo je teško ograničiti i oduprijeti mu se bez značajnih promjena u ukupnoj ekonomskoj politici, a posebno fiskalnoj. Naime, rast domaćih izvora sredstava nije dovoljan da pokrije veliki proračunski manjak, u okolnostima snažnog rasta plasmana banaka privatnom sektoru, što stvara potrebu za korištenjem inozemnoga kapitala za njegovo financiranje. Istodobno, središnja banka raspolaže vrlo malim mogućnostima za ograničavanje priljeva kapitala – HNB može donekle ograničiti priljev kapitala preko bankarskog sektora, no vrlo teško i samo privremeno može ograničiti priljev kapitala izravno u poduzeća.

Pa ipak, politika Hrvatske narodne banke bila je u 2004. godini ponajviše usmjerena prema ograničavanju rasta inozemnog duga. S jedne strane, podržana je namjera središnje države, tj. Ministarstva financija da se snažnije financira na domaćem tržištu, za razliku od proteklih godina kad je prevladavalo inozemno financiranje. Podrška je pružena osiguranjem visoke domaće likvidnosti, koja je omogućila da se država lakše financira na domaćem tržištu, posebice izdavanjem trezorskih zapisa, ali i obveznica Ministarstva financija. Tako je smanjenjem propisane stope obvezne pričuve sa 19% na 18% u studenome 2004. godine i smanjenjem stope minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32% u veljači 2005. godine bankama oslobođen dio sredstava u svrhu lakšeg financiranja države.

S druge strane, HNB nastoji destimulirati domaće poslovne banke da se zadužuju u inozemstvu radi financiranja svoje domaće kreditne aktivnosti. S tim je ciljem HNB sredinom 2004. godine uveo graničnu obveznu pričuvu na porast inozemne pasive banaka, što poskupljuje inozemne izvore i tako smanjuje prostor za zaradu zaduživanjem u inozemstvu u svrhu kreditiranja domaćih sektora, napose stanovništva. Kako se početno odabrana stopa granične obvezne pričuve od 24% nije pokazala dostatnom, HNB je u veljači 2005. povećao tu stopu na 30%. Premda je to povećanje smanjilo prostor za zaradu od zaduživanja u inozemstvu i plasiranja sredstava na domaćem tržištu (zasnovanu na velikoj razlici među kamatnim stopama), ni ta stopa nije dovoljna za destimuliranje svih poslovnih banaka u vođenju takve politike. Štoviše, prema procjenama, ta bi stopa trebala biti nešto viša od 50% kako bi se poništio učinak razlike između kamatnih stopa na domaćem i na inozemnom tržištu. Budući da velik dio stranoga kapitala u Hrvatsku ulazi kroz poslovne banke, snažan pritisak na domaće banke mogao bi potaknuti ekonomske subjekte, posebice poduzeća, da izvore financiranja traže mimo poslovnih banaka, npr. izravno u inozemstvu, pa ta mjera može imati samo djelomičan učinak na smanjenje inozemnog duga.

Monetarna politika i tokovi formiranja i povlačenja primarnog novca

S početkom 2004. istekla je mjera o obaveznom upisu blagajničkih zapisa HNB-a, koja je imala penalizirajući učinak na banke s prebrzim rastom plasmana. Uspješnost te mjere uočljiva je u činjenici da se i nakon njezina ukidanja, u 2004.

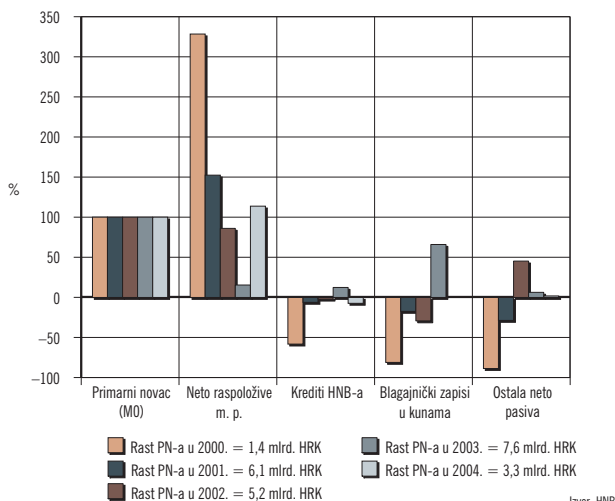
godini rast plasmana banaka zadržao na snažnih, ali ne i pretjeranih 14%, koliko je iznosio i u 2003. godini kad je ta mjera bila na snazi. Kako bi poslovnim bankama poručila da u 2004. godini neće biti ublaživanja monetarne politike, središnja je banka još u prosincu 2003. godine zaoštrila instrument lombardnoga kredita, skrativši dopušteno trajanje njegovog korištenja na najviše 5 dana u mjesecu, a povećala je i stopu izdvajanja obvezne pričuve u devizama na poseban račun kod HNB-a. Ukinute su i redovite tjedne aukcije dobrovoljnih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama. Potonji instrument koji je prijašnjih godina intenzivno korišten, zadržan je i nadalje, ali samo za slučaj izvanredne potrebe sterilizacije viškova kunske likvidnosti. U tu svrhu on je u 2004. godini upotrijebljen dva puta (oba puta u travnju). Istodobno su blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti, popularni kod poslovnih banaka, potpuno ukinuti jer, u okolnostima razvijenijega financijskog tržišta i bankarskog sektora u pretežnom stranom vlasništvu oni više nisu služili svojoj izvornoj namjeni.

Inače, 2004. godinu obilježile su velike promjene u razini likvidnosti poslovnih banaka i oscilacije kamatnih stopa na tržištu novca, te, općenito, povećana potražnja poslovnih banaka za kunama. Ta potražnja i nastavak priljeva stranoga kapitala stvarali su povremene aprecijacijske pritiske, na koje je HNB odgovarao kupnjom deviza. Tako su u 2004. godini devizne transakcije središnje banke bile glavni instrument kreiranja i povlačenja primarnog novca.

HNB je intervencijama na deviznom tržištu tijekom 2004. godine od poslovnih banaka neto otkupio 510,2 mil. EUR, čime je neto kreirano 3,8 mlrd. kuna primarnog novca.

1.25.

Udjeli pojedinih instrumenata monetarne politike u kreiranju i povlačenju primarnog novca
rast PN = 100%

Potreba za kreiranjem primarnog novca, tj. potražnja poslovnih banaka za novcem smanjena je snižavanjem stope obvezne pričuve sa 19% na 18% u studenome 2004. godine. Naime, stopa je snižena kako bi se sredstva poslovnih banaka, do tada vezana u obveznoj pričuvi, oslobodila i usmjerila u upis državnih obveznica, čime se državi olakšava zamjena inozemnog financiranja domaćim. Krajem studenoga 2004. država se izdavanjem nove kunske obveznice na domaćem tržištu tako zadužila pretežito kod poslovnih banaka i sredstva upotrijebila za plaćanje dospjele samurajske obveznice. Država je japanske jene kupila od HNB-a, čime je djelomično poništen utjecaj povećanja likvidnosti nakon smanjenja stope obvezne pričuve.

Obvezna pričuva unatoč smanjenju stope ostaje najvažniji instrument automatske sterilizacije viškova (kunske) likvidnosti. Naime, rast pasive poslovnih banaka povećava osnovicu za obračun obvezne pričuve u

kunama i devizama, što poslovne banke prisiljava da izdvajaju veće novčane iznose na svoje račune kod HNB-a. Tako je, zbog porasta osnovice, obračunata obvezna pričuva u kunama uvećana u 2004. godini za oko 1,8 mlrd. kuna, a u devizama za oko 700 mil. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Da stopa obvezne pričuve nije smanjena, porast obračunate kunske obvezne pričuve bio bi veći za još oko 1,1 mlrd. kuna, a devizne obvezne pričuve za oko 750 mil. kuna.

Posebno važan instrument monetarne politike, uveden u 2004. godini, granična je obvezna pričuva. GOP se obračunava na porast inozemne pasive poslovnih banaka, u odnosu na početno razdoblje u lipnju 2004. godine, i izdvaja se na račune banaka kod HNB-a (bez prava na naknadu) po propisanoj stopi (inicijalno 24%; u veljači 2005. povećana na 30%). Tim se instrumentom poskupljuju inozemni izvori financiranja banaka i smanjuje prostor za zaradu od zaduživanja u inozemstvu s ciljem kreditiranja domaćih sektora. Zbog toga taj instrument predstavlja svojevrsno cjenovno ograničenje priljeva kapitala i u sličnim se oblicima upotrebljavao i u drugim državama (ovakav oblik kontrole priljeva kapitala posebno je razvio Čile).

Naposljetku valja reći da su u uvjetima visoke likvidnosti poslovne banke u 2004. godini rijetko posezale za lombardnim kreditom HNB-a, i to početkom godine i u kolovozu, dijelovima godine kad je likvidnost bankovnog sustava nešto niža. Tako se nakon otplate 900 mil. kuna lombardnih kredita korištenih na kraju 2003. godine, lombardni kredit relativno slabo koristio.

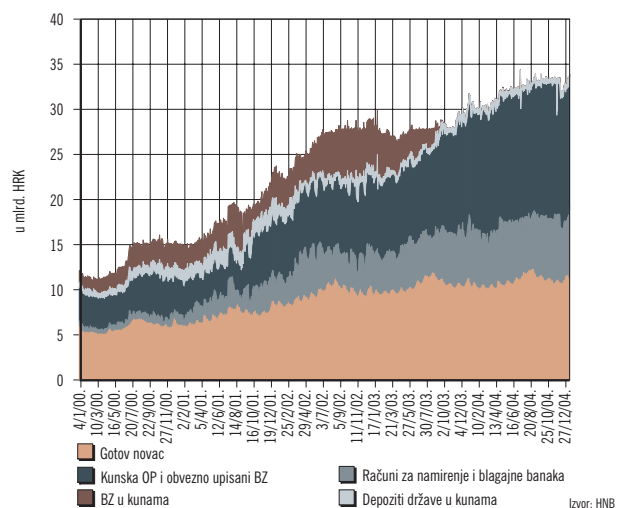
Primarni novac i međunarodne pričuve

Nakon vrlo brzog rasta u prethodne tri godine, primarni je novac (M0) u 2004. godini rastao znatno umjerenije. U odnosu na stanje u 2003. godini M0 je porastao za 3,3 mlrd. kuna, što odgovara godišnjem porastu od 10,9%, dok je u 2001. godini porast iznosio 51,9%, u 2002. godini 29,3%, a u 2003. godini 32,8%, no zbog strukturnih promjena u instrumentima i mjerama monetarne politike te stope nisu usporedive. Tako veliki porast primarnog novca u prethodnim godinama prouzročen je porastom obvezne pričuve u kunama (porastom kuskog dijela izdvajanja obvezne pričuve na devizne izvore), što je povećalo potražnju poslovnih banaka za primarnim novcem. Smanjenje stope obvezne pričuve sa 19% na 18% u studenome 2004. smanjilo je i potražnju poslovnih banaka za primarnim novcem, što je utjecalo na slabiji rast primarnog novca nego u prethodnim godinama. Dugoročno, kretanje primarnog novca u najvećoj mjeri određuje potražnja za gotovim novcem i porast osnovice za obračun obvezne pričuve, a promjene odredaba odluke koje se odnose na stopu i osnovicu za obračun obvezne pričuve dovode samo do jednokratnih odstupanja u kretanju primarnog novca.

Promatrano po komponentama primarnog novca, njegovu je rastu u 2004. godini, kao i u prethodne tri godine, najviše pridonio rast depozita banaka kod HNB-a (4/5 ukupnog porasta M0). Unatoč smanjenju stope obvezne pričuve, u strukturi depozita banaka kod HNB-a najveći porast zabilježen je upravo kod izdvojene obvezne pričuve u kunama (2,1 mlrd. kuna). Saldo na računima za namirenje banaka povećan je u 2004. godini za oko 800 mil. kuna, a sredstva u blagajnama banaka, koja se uključuju u održavanje obvezne pričuve, povećana su za 188 mil. kuna. U strukturi najužega monetarnog agregata – M0, gotov novac u optjecaju ostvario je najslabiji rast, te je u 2004. godini povećan za 383 mil. kuna.

1.26.

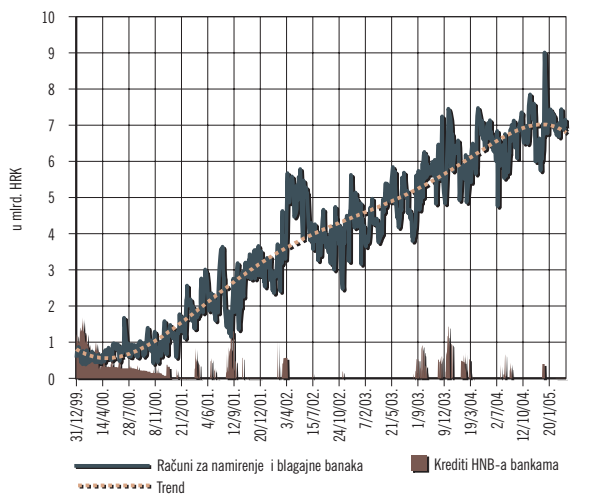
Struktura i dnevno kretanje primarnog novca i blagajničkih zapisa HNB-a

Sredstva u blagajnama banaka povećana su u 2004. godini, u odnosu na prethodnu godinu, za 188 mil. kuna ili za 11,2%. Za razliku od 2003. godine, kad je najveći porast sredstava u blagajnama banaka zabilježen koncem godine, zbog promjena u opskrbi banaka gotovim novcem, u 2004. godini kod ove komponente primarnog novca najveći je rast zabilježen u ljetnim mjesecima kad je i inače prisutna najveća sezonska potražnja za gotovinom. Prosječno stanje sredstava u blagajnama banaka u 2004. godini iznosilo je 1,6 mlrd. kuna, što je za 181 mil. kuna ili za 12,3% više od prosjeka u 2003. godini.

1.27.

Računi za namirenje banaka kod HNB-a
i posudbe za održavanje likvidnosti

Izvor: HNB

Kod druge komponente primarnog novca – računa za namirenje zabilježene su i u 2004. godini najveće oscilacije. Prosječno stanje računa za namirenje u 2004. godini iznosilo je 4,8 mlrd. kuna, a to je za 37,2% više od prosjeka u 2003. godini. Na kraju godine stanje na računima za namirenje iznosilo je 6,4 mlrd. kuna što čini godišnji porast od 14,1%.

Ostvareni rast obračunate obvezne pričuve u kunama tijekom 2004. godine ogleda se i u porastu salda na računima za namirenje banaka. Kako poslovne banke nisu obvezne izdvajati cjelokupni iznos obračunate obvezne pričuve na svoj poseban račun kod HNB-a, nego su u 2004. godini morale izdvajati minimalno 60%, ostatak obvezne pričuve koji banke održavaju utječe na porast razine računa za namirenje i sredstava u blagajnama banaka. Izdvojena obvezna pričuva u kunama na kraju 2004. godine iznosila je 14,7 mlrd. kuna, što je godišnji porast od 16,4%.

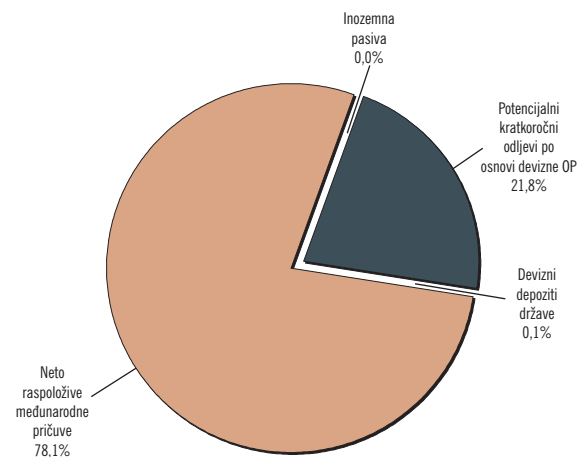
Gotov novac je u 2004. godini ostvario sporiji rast nego prijašnjih godina. Na kraju 2004. godine gotov novac u optjecaju iznosio je 10,9 mlrd. kuna, tj. godišnje povećanje iznosilo je 3,6% (u 2003. godini 9,2%).

Prosječno stanje kunskih depozita države kod HNB-a u 2004. godini bilo je podjednako onomu u 2003. godini (oko 500 mil. kuna). Njihov veći pad zabilježen je koncem 2004. godine, zbog pojačanog plaćanja obveza države posljednjeg dana prosinca, pa su tako na kraju godine kunski depoziti države kod HNB-a iznosili 230 mil. kuna, dok su u na kraju istog mjeseca 2003. godine iznosili 600 mil. kuna. Time je krajem 2004. godine povećana likvidnost banaka, a sredstva su se prelila s računa države na račune drugih gospodarskih subjekata. Prosječno stanje deviznih depozita države kod HNB-a u 2004. godini iznosilo je 380 mil. kuna. Veliki iznosi deviznih depozita države zabilježeni u pojedinim mjesecima tijekom 2004. godine posljedica su privremenog deponiranja deviznih sredstava neposredno prije ispunjenja deviznih obveza države. Krajem 2004. godine država više nije imala deviznih sredstava u depozitu kod HNB-a.

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke na kraju prosinca 2004. godine iznosile su 6.436 mil. EUR, što je za 118 mil. EUR, odnosno za 1,8% manje nego na kraju 2003. Kunski iskaz međunarodnih pričuva također upućuje na njihovo blago smanjenje u 2004. godini, pa su ukupne međunarodne pričuve na kraju prosinca iznosile 49,4 mlrd. kuna, dok su godinu prije iznosile 50,1 mlrd. kuna. Najveći dio međunarodnih pričuva čuva se u eurima (gotovo 3/4), dok se preos-

tala četvrtina odnosi na dolarski dio međunarodnih pričuva. Stoga je blagi pad međunarodnih pričuva u izvještajnoj valuti euru te u kunskom iskazu u 2004. godini djelomice posljedica deprecijacije tečaja dolara prema euru (za 8,9%) i kuni. Međutim, najveći utjecaj na smanjenje međunarodnih pričuva imali su tokovi formiranja pričuva. Opisano trošenje deviznih depozita države na otplate deviznih obveza (u iznosu od 113 mil. EUR) i prestanak izdavanja blagajničkih zapisa HNB-a u devizama, koji su na kraju 2003. godine iznosili 624 mil. EUR, doveli su do smanjenja bruto pričuva za gotovo 750 mil. EUR. Istodobno su međunarodne pričuve rasle po osnovi otkupa deviza, porasta osnovice izdvojene obvezne pričuve banaka u devizama te prihoda od ulaganja međunarodnih pričuva. Neto raspoložive međunarodne pričuve (na čije kretanje ne utječe devizna obvezna pričuva banaka, devizni depoziti države te devizni blagajnički zapisi HNB-a koji nisu izdavani u 2004. godini) povećane su u 2004. godini za 480 mil. EUR (ili za 10,6%), te su na kraju prosinca 2004. iznosile 5.025 mil. EUR.

1.28.

Struktura ukupnih međunarodnih pričuva HNB-a
31. prosinca 2004.

Izvor: HNB

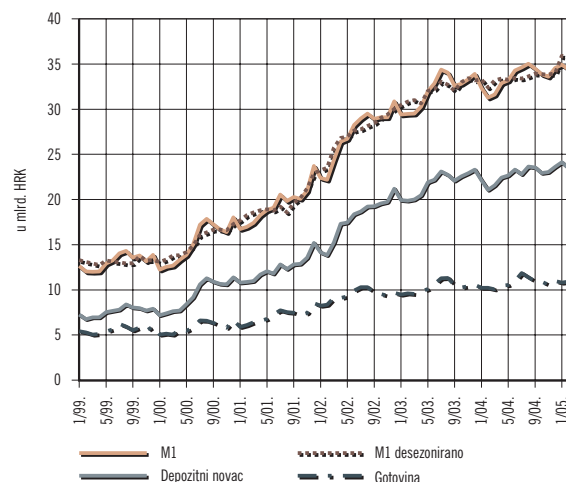
Kretanje monetarnih i kreditnih agregata

Novčana masa (M1) porasla je u 2004. godini za 2,0% u odnosu na prethodnu godinu kad je taj monetarni agregat zabilježio stopu rasta od 9,8%. Na kretanje M1 primarno je utjecao slab rast depozitnog novca, a sporiji rast zabilježila je i druga komponenta novčane mase – gotov novac. Osim toga, sporiji rast prometa u trgovini na malo u 2004. u odnosu na 2003. godinu također je utjecao na usporavanje rasta novčane mase. Tijekom 2004. godine rast novčane mase imao je uobičajene sezonske oscilacije, a na kraju 2004. godine M1 je iznosio 34,6 mlrd. kuna.

Godišnja stopa rasta depozitnog novca smanjena je sa 10,0% u 2003. godini na 1,2% u 2004. godini. Na kraju te godine depozitni je novac iznosio 23,6 mlrd. kuna, te je bio za 291 mil. kuna veći nego na kraju 2003. Na spori rast depozitnog novca ponajviše je utjecalo smanjenje sredstava na žiroračunima i tekućim računima sektora poduzeća. Tako je depozitni novac poduzeća smanjen u 2004. godini za 7,3% jer se povećala sklonost poduzeća k plasiranju vlastitih sredstava u kunske i devizne nemonetarne depozite, koji nose viši prinos. Osim toga, poduzeća se pri upravljanju kratkoročnom likvidnošću sve češće koriste mogućnošću ulaganja u novčane investicijske fondove. Upravo su ulaganja u novčane investicijske fondove zabilježila najveći porast među svim ulaganjima u otvorene investicijske fondove, a njihova imovina povećana je u 2004. godini za 1,6 mlrd. kuna (114%), čemu je najviše pridonio sektor poduzeća. Depozitni novac stanovništva nastavio je u 2004. rasti, ali sporije nego u prethodnoj

1.29.

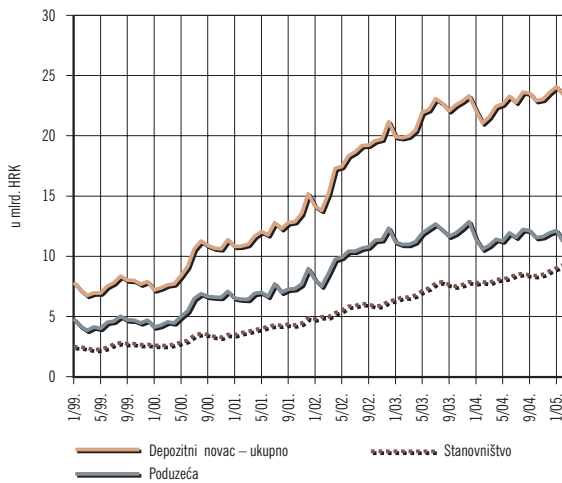
Novčana masa

Izvor: HNB

1.30.

Depozitni novac

Izvor: HNB

godini, pa je tako godišnja stopa njegova rasta smanjena sa 24,8% u 2003. na 11,4% u 2004. godini.

Gotov novac je uz uobičajene sezonske oscilacije, tijekom 2004. godine također ostvario sporiji rast nego u prethodnim godinama. Rast gotovog novca u 2004. godini iznosio je 3,6%, dok je u 2003. godini bio 9,2%, a u 2002. godini 13,8%. Sporiji rast gotovog novca tako je djelomice posljedica utjecaja baznog razdoblja, odnosno njegova snažnijeg rasta u prethodnim godinama. Osim toga, širenje bezgotovinskih načina plaćanja, tj. upotrebe kartica i elektroničkih oblika plaćanja, također utječe na sporiji rast gotovog novca. Udio gotovog novca u BDP-u stabilizirao se u posljednje tri godine na razini od oko 5,2%.

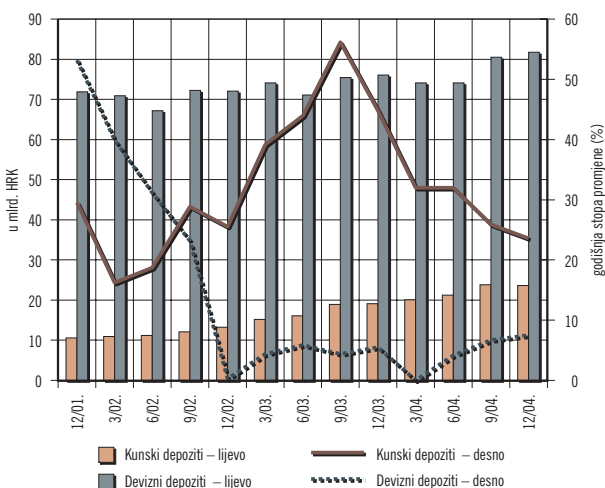
Nemonetarni kunski i devizni depoziti

U 2004. godini zabilježen je nastavak snažnog rasta kunskih nemonetarnih depozita. Ti su depoziti u apsolutnom iznosu porasli za 4,1 mlrd. kuna ili za visokih 22,4%. Iako je godišnja stopa njihova rasta smanjena u odnosu na 2003. godinu, kad je iznosila 34,3%, potrebno je istaknuti da je koncem 2004. zabilježen snažan pad kunskih depozita poduzeća zbog jedne transakcije – isplate dividenda Hrvatskih telekomunikacija. Da nije bilo te transakcije, rast kunskih depozita u 2004. godini bio bi viši nego godinu prije.

Nastavak rasta kunske štednje dijelom je posljedica toga što banke preferiraju domaće kunske izvore u odnosu na devizne, pa stoga pojačano nude različite proizvode kako bi privukle kunska sredstva. Tako je sektor stanovništva ostvario visoku stopu rasta kunskih depozita (35,7%), od čega se najveći dio porasta odnosi na oročene kunske depozite s valutnom klauzulom, koji su u 2004. godini udvostručeni. Istodobno su kunski depoziti poduzeća ostvarili sporiji rast nego oni sektora stanovništva (14,7%).

1.31.

Kunski i devizni depoziti

Izvor: HNB

U 2004. godini zabilježena je godišnja stopa rasta deviznih depozita od 7,5%, što je za 2%-tna boda više od stope u prethodnoj godini. Solidan rast deviznih depozita ponajviše je posljedica snažnih priljeva deviznih sredstava u glavnoj turističkoj sezoni. S obzirom da devizni depoziti čine gotovo 80% ukupnih likvidnih sredstava, ostvareni rast apsolutnog iznosa devizne štednje (za 5,7 mlrd. kuna) premašio je rast kunskih nemonetarnih depozita i činio je polovicu apsolutnog porasta ukupnih likvidnih sredstava u 2004. godini.

Promatrano po sektorima, oba su najvažnija sektora, stanovništvo i poduzeća, u 2004. godini ostvarila veći porast devizne štednje nego u prethodnoj godini. Zbog

velikog udjela u ukupnim depozitima (gotovo 85%) devizna štednja stanovništva i nadalje određuje dinamiku njihova kretanja. Brži rast deviznih depozita u 2004. godini zabilježen je u sektoru poduzeća (godišnja stopa rasta od 18,4%), dok su devizni depoziti stanovništva porasli za 6,0%.

Ostvareni rast novčane mase (M1) i nemonetarnih kunskih i deviznih depozita rezultirao je nešto sporijim rastom ukupnih likvidnih sredstava u 2004. u odnosu na 2003. godinu. Tako je porast M4 u 2004. godini iznosio 8,5%, što je za 2%-tna boda manje od rasta u 2003. godini. Brži rast deviznih depozita nije u potpunosti nadoknadio nešto slabije povećanje kunskog dijela kvazinovca i sporiji rast novčane mase u odnosu na 2003. Na kraju prosinca 2004. godine M4 je iznosio 139,9 mlrd. kuna.

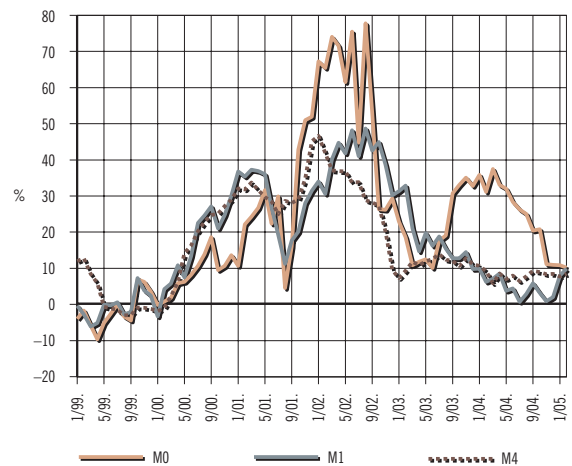
Plasmani banaka

Plasmani banaka nebankarskom sektoru porasli su u 2004. godini za 14,0%. Ostvarivši podjednaku godišnju stopu kao u 2003. godini, kad je ona iznosila 14,6%, plasmani su zadržali stabilan trend rasta. Na taj je način osiguran dostatan rast plasmana banaka nebankarskom sektoru za financiranje gospodarske aktivnosti i potražnje stanovništva za kreditima.

U strukturi plasmana banaka krediti odobreni nebankarskom sektoru činili su više od 95% ukupnih plasmana, stoga su određivali njihovo kretanje. U 2004. godini krediti poslovnih banaka porasli su za 13,1%, što je nešto manje nego 2003. (kad su porasli 16,8%), ali znatno manje od ostvarene stope rasta u 2002. godini (33,6%). U strukturi danih kredita banaka, krediti stanovništvu su na kraju 2004. godine činili 50,7% ukupnih kredita, krediti poduzeća 41,4%, a ostatak se odnosio na kredite središnjoj i lokalnoj državi te ostalim nebankarskim institucijama. Na kraju 2004. godine na kredite stanovništvu se prvi put odnosilo više od polovine ukupnih kredita banaka.

Godišnja stopa rasta kredita stanovništvu u 2004. godini iznosila je 18,7%, što je sporiji rast u odnosu na 2003. godinu (27,7%). Krediti stanovništvu su nominalno porasli za 10,3 mlrd. kuna, što je ipak manje nego u 2003. godini kad je povećanje iznosilo 11,9 mlrd. kuna. No, bankama je i nadalje stanovništvo najinteresantniji sektor za odobravanje novih plasmana zbog viših prinosa i manjeg rizika u odnosu na sektor poduzeća. Bez obzira na dosegnutu razinu zaduženosti dijela stanovništva, potražnja stanovništva za kreditima dovoljno je velika da apsorbira nove plasmane.

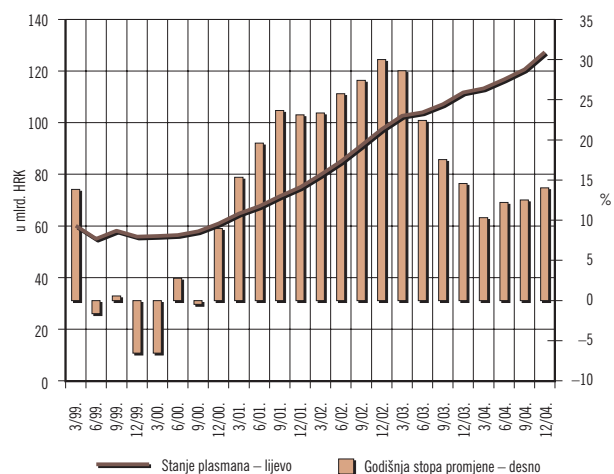
1.32.

Monetarni agregati
godišnje stope promjene

Izvor: HNB

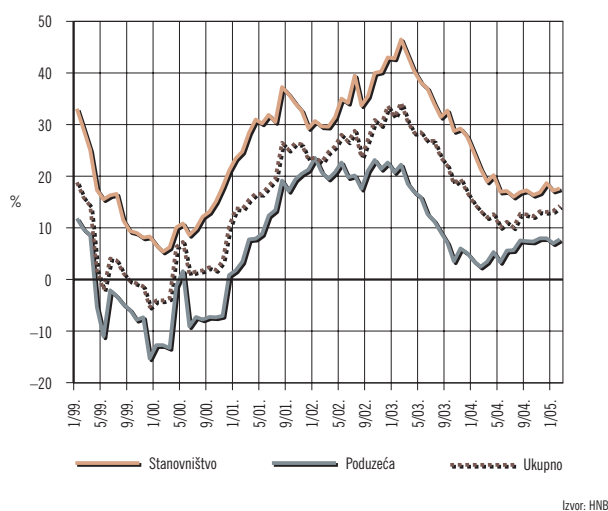
1.33.

Plasmani banaka

Izvor: HNB

1.34.

Kreditni poslovni banaka
godišnje stope promjene

Izvor: HNB

Za razliku od kredita stanovništvu, krediti poduzećima su u 2004. godini nominalno porasli više nego u prethodnoj godini (3,1 mlrd. kuna prema 2,4 mlrd. kuna). Time se godišnja stopa rasta kredita poduzećima povećala sa 5,1%, koliko je iznosila u 2003. godini, na 8,0% u 2004. godini. Brži rast kredita poduzećima pozitivan je pomak prema snažnijem financiranju privrede i ukazuje na pojačanu potražnju poduzeća za kreditima banaka.

Jedan od razloga bržeg rasta bankovnih kredita odobrenih stanovništvu od kredita odobrenih poduzećima jest i to što je stanovništvo u svom financiranju gotovo u potpunosti orijentirano na poslovne banke, dok se poduzeća financiraju i iz drugih izvora, posebice inozemnih. Podaci o ukupnom financiranju nefinancijskog sektora upućuju na usporavanje rasta financiranja stanovništva i ubrzanje rasta financiranja poduzeća u 2004. godini.

Tablica 1.3. Financiranje privatnoga nefinancijskog sektora – krediti i ostali plasmani na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
Banke						
– stanovništvo	19.250	23.298	30.122	43.073	55.001	65.277
– nefinancijska poduzeća	35.244	35.891	42.882	51.723	53.810	58.643
Inozemstvo						
– stanovništvo	172	233	338	473	552	626
– nefinancijska poduzeća	25.467	27.583	25.927	26.643	31.555	37.124
Financijski najam (leasing)						
– stanovništvo	18	34	50	112	246	409
– nefinancijska poduzeća	163	312	464	1.032	2.260	3.765
Ostalo (fondovi, osig. društva i ŠKZ)						
– stanovništvo	583	682	922	1.053	1.321	1.674
– nefinancijska poduzeća	2.013	1.673	1.707	1.871	1.851	1.925
Ukupno						
– stanovništvo	20.023	24.247	31.433	44.711	57.120	67.986
godišnja stopa promjene		21,1	29,6	42,2	27,8	19,0
– nefinancijska poduzeća	62.888	65.458	70.979	81.270	89.476	101.457
godišnja stopa promjene		4,1	8,4	14,5	10,1	13,4

Napomena: Podaci za stavku "Financijski najam (leasing)" procjena su HNB-a za 2004. godinu, dok su podaci za stavku "Ostalo (fondovi, osig. društva i ŠKZ)" procjena HNB-a za cijelo razdoblje. Izvori: Fina; HNB

Neto potraživanja banaka od središnje države

Tijekom 2004. godine zabilježena je stagnacija ukupne razine plasmana banaka središnjoj državi, a zabilježene su i promjene u ročnoj strukturi plasmana. Tako je u 2004. godini povećan udio kratkoročnih državnih vrijednosnih papira, koji su porasli za 711 mil. kuna. To je prije svega posljedica pojačane kupnje trezorskih zapisa Ministarstva financija od strane banaka. Istodobno su se smanjili plasmani banaka u obveznice, posebice zbog dospjeća posljednje, od ukupno dvadeset, po-

lugodišnjih tranši državne obveznice koja je bila izdana na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Razina depozita središnje države kod banaka i HNB-a bila je na kraju 2004. godine za 251 mil. kuna viša nego na kraju 2003. godine. No, njihovo kretanje tijekom 2004. godine pokazalo je znatno veće oscilacije nego kretanje plasmana banaka državi. To se posebice odnosi na depozite države kod HNB-a, na čije su oscilacije utjecali priljevi sredstava od inozemnog zaduživanja i odljevi zbog ispunjenja dospjelih obaveza države. Prosječno dnevno stanje depozita države kod HNB-a u 2004. godini bilo je niže za 831 mil. kuna u odnosu na stanje u 2003. godini. U prošloj je godini zabilježeno i povećanje depozita države kod poslovnih banaka za 5,1 mlrd. kuna, ali su istodobno primljeni krediti u bankama od države smanjeni za 3,6 mlrd. kuna.

Kretanje inozemne aktive i inozemne pasive

U 2004. godini poslovne banke su nastavile pribavljati sredstva u inozemstvu kako bi financirale domaće plasmane. Na inozemno zaduživanje potiče ih zarada koju ostvaruju na razlici između niskih kamatnih stopa na inozemne izvore i znatno viših na domaće plasmane. Naime, domaće banke zadužuju se uglavnom na srednji rok kod svojih matičnih banaka po vrlo povoljnoj kamatnoj stopi. Primljene kredite bankama mogu njihove banke matice vrlo jednostavno refinancirati. U 2004. godini ostvaren je rast inozemne pasive poslovnih banaka od 11,2 mlrd. kuna, dok je inozemna aktiva povećana za 8,2 mlrd. kuna. Istodobni rast inozemne aktive i pasive poslovnih banaka posljedica je održavanja minimalne devizne likvidnosti banaka na 35%. Radi usporavanja inozemnog zaduživanja banaka Hrvatska narodna banka uvela je i graničnu obveznu pričuvu na rast inozemne pasive banaka u srpnju 2004. godine.

Inozemni dug banaka tijekom 2003. i 2004. godine je udvostručen, sa 3,8 mlrd. EUR na 7,6 mlrd. EUR. No, tijekom 2004. godine zabilježeno je smanjenje godišnje stope rasta inozemnog duga banaka sa 61,5% u 2003. godini na 25,0%. Inozemni dug banaka je na kraju 2004. godine činio 33,7% ukupnoga inozemnog duga privrede u cjelini.

Monetarna kretanja u prvom tromjesečju 2005. godine

Tijekom prvog tromjesečja 2005. godine zabilježena je sezonska stagnacija domaćih izvora sredstava, pa su banke sredstva potrebna za nastavak domaće kreditne aktivnosti nastavile pribavljati u inozemstvu. Na godišnjoj razini, M4 je ipak zabilježio ubrzanje godišnje stope rasta sa 8,5% na kraju 2004. godine na 9,6% na kraju ožujka 2005.

Plasmani banaka nebankarskom sektoru povećani su u prvom tromjesečju za 0,8 mlrd. kuna ili 0,6%, no na kretanje nominalne vrijednosti plasmana snažno je utjecala aprecijacija tečaja kune prema euru. Ako se isključi utjecaj tečaja, proizlazi da se stopa rasta plasmana banaka nije značajnije mijenjala: plasmani su porasli u prvom tromjesečju za 2,8%, odnosno za 13,6% u odnosu na kraj ožujka 2004. godine.

Zbog pojačanog financiranja države na domaćem tržištu, u prvom tromjesečju 2005. godine zabilježen je veliki porast plasmana banaka središnjoj državi. Neto potraživanja banaka od središnje države povećana su za 7,2 mlrd. kuna (52,3% u odnosu na kraj prosinca 2004.), što je prije svega učinak deviznoga kredita danog državi krajem ožujka (500 mil. EUR) i pojačanog upisa trezorskih zapisa Ministarstva financija.

U uvjetima stagnacije domaćih izvora sredstava banke su krajem prvog tromjesečja 2005. godine povećale svoju inozemnu pasivu kako bi financirale plasmane državi te ostalom nebankarskom sektoru. Inozemna aktiva banaka smanjena je u prva tri mjeseca 2005. godine za 8,6 mlrd. kuna, a inozemna pasiva banaka povećana je za 1,5 mlrd. kuna. Smanjenje inozemne aktive omogućila je središnja banka smanjivši propisanu stopu minimalno potrebnih deviznih potraživanja sa 35% na 32%, počevši od veljače 2005. godine.

1.2.6. Tržište novca

U 2004. godini promet je na novčanom tržištu povećan, a znatna kolebljivost kamatnih stopa, koja je obilježila drugu polovicu 2003. godine, nastavila se i tijekom cijele 2004. godine. Početkom 2004. godine kamatne stope na prekonoćne kredite na tržištu novca porasle su do razine od 10%. Nakon nekoliko deviznih intervencija središnje banke likvidnost se bankovnog sustava poboljšala, a razdoblje visoke likvidnosti uz kamatne stope na prekonoćne kredite od oko 2% potrajalo je sve do početka turističke sezone, kad su kamatne stope na novčanom tržištu ponovno porasle do razine od 10%. Likvidnost bankovnog sustava poboljšala se tek krajem rujna, te je uslijedilo razdoblje relativno niskih kamatnih stopa na novčanom tržištu, koje je potrajalo sve do kraja godine.

S druge strane, kamatne stope na trezorske zapise MF-a tijekom 2004. godine zadržavale su se na relativno visokim razinama. Uz takve kamatne stope odaziv ulagača na aukcijama bio je iznimno dobar pa je tako stanje upisanih trezorskih zapisa na kraju 2004. godine bilo za oko 40% veće nego na kraju prethodne godine. HNB je odustao od redovitih aukcija blagajničkih zapisa, pa su u 2004. godini održane samo dvije aukcije.

Nakon privremenog porasta na početku 2004. godine, aktivne kamatne stope banaka nastavile su se smanjivati, pa je tako većina aktivnih kamatnih stopa na kraju 2004. godine bila na nižoj razini u usporedbi sa 2003. godinom. Pod utjecajem kamatnih stopa na kratkoročne depozite pravnih osoba pasivne kamatne stope banaka na kunske izvore sredstava u 2004. godini pratile su kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu¹⁶. Za razliku od njih, kamatne stope na devizne depozite nisu se mijenjale. Na koncu su ta kretanja dovela do toga da je razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa na kraju 2004. godine smanjena u odnosu na kraj 2003.

16 Detaljnije objašnjenje vidi u Biltenu HNB-a br. 102, u Okviru 1.

Kamatne stope na tržištu novca

Početak 2004. godine primjena nove Odluke o obveznoj pričuvi (od 9. veljače 2004.), kojom je povećan udio izdvojenog dijela u ukupnoj obveznoj pričuvi, te upis prve tranše nove državne obveznice s dospeljećem 2014. godine doveli su do naglog povećanja potražnje za kunama. Kamatne stope na novčanom tržištu tako su krajem veljače naglo porasle preko razine od 8%, a smanjile su se tek u travnju nakon četiri devizne intervencije kojima je HNB na tržište plasirao 1,2 mlrd. kuna. Nakon toga razdoblje visoke likvidnosti potrajalo je sve do početka turističke sezone, kamatne stope spustile su se do razine od 2%, a promet se na novčanom tržištu smanjio. Ponovni porast kamatnih stopa zabilježen je u srpnju, što je bilo posljedica sezonske, povećane potražnje za gotovim novcem i izdanja nove državne obveznice s dospeljećem 2007. godine. Zbog produžene turističke sezone, kao i zbog izdanja treće tranše državnih obveznica s dospeljećem 2014. godine, kamatne stope ostale su na visokim razinama sve do kraja rujna kada je likvidnost bankovnog sustava ponovno poboljšana. Slijedilo je razdoblje relativno niskih kamatnih stopa na novčanom tržištu, koje je potrajalo sve do kraja godine. Kako bi zadovoljio sezonski povećanu potražnju za gotovim novcem krajem godine, zbog koje su i kamatne stope privremeno skočile, HNB je deviznom intervencijom u prosincu dodatno povećao likvidnost bankovnog sustava.

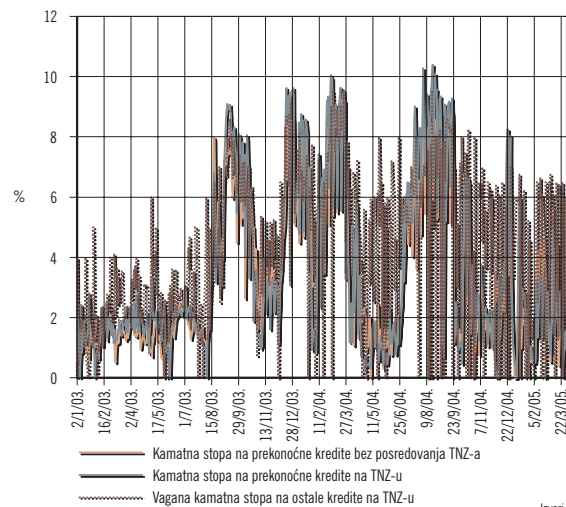
Prema podacima Tržišta novca Zagreb vagana kamatna stopa na prekonocne kredite sve do travnja zadržavala se na relativno visokim razinama (od 6,20% u siječnju do 7,74% u ožujku), a zatim se postupno smanjivala do 1,76% u lipnju, kada je pala na svoju najnižu razinu u 2004. godini. Povećanje potražnje za kunama u srpnju prouzročilo je ponovni rast kamatnih stopa, koje su se tijekom ljetnih mjeseci pa sve do kraja rujna zadržale na visokim razinama. Vagana kamatna stopa na prekonocne kredite tako je porasla do 7,69% u kolovozu, zatim se do kraja godine postupno smanjivala, a pod utjecajem sezonski povećane potražnje za gotovim novcem u prosincu je ponovno porasla na 3,55%.

Kamatne stope na ostale kredite uz posredovanje TNZ-a kretale su se slično kao i kamatne stope na prekonocne kredite, ali na nešto višoj razini, što je posebno bilo izraženo u razdobljima nižih kamatnih stopa. Vagana kamatna stopa na ostale kredite svoju je najvišu godišnju razinu dosegla u ožujku, kada je iznosila 8,17%, a zatim se smanjivala sve do lipnja kada je iznosila 4,64%. Nakon ponovnog porasta u srpnju, ova se kamatna stopa sve do kraja godine zadržala iznad razine od 6% i u prosincu je iznosila 6,02%. Zadržavanju ove kamatne stope na relativno visokoj razini tijekom cijele 2004. godine pridonio je i relativno veliki udio kredita odobrenih na dulji rok dospeljeca uz više kamatne stope.

Ukupni promet ostvaren na TNZ-u tijekom 2004. godine iznosio je 38,2 mlrd. kuna, što čini porast od 10 mlrd. kuna u odnosu na prethodnu godinu. Pritom je gotovo dvije trećine ukupnog prometa ostvareno u drugoj polovici 2004. godine. U prvom dijelu godine prosječni dnevni promet ukupnih kredita na TNZ-u nije

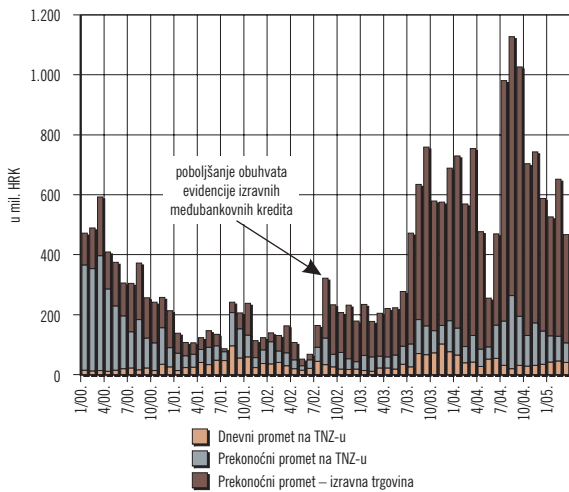
1.35.

Kamatne stope na tržištu novca

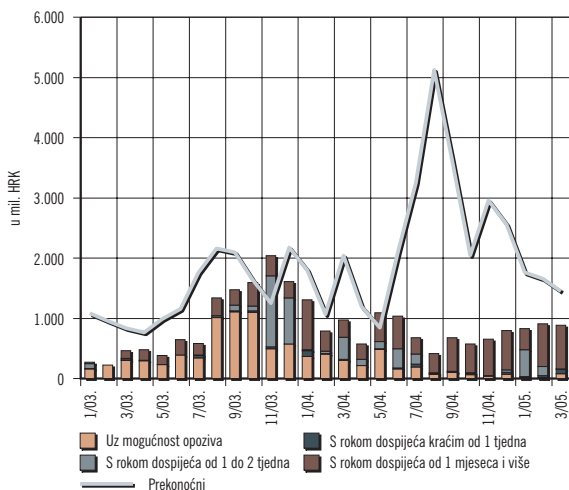
Izvori: TNZ, HNB

1.36.

Promet na tržištu novca
dnevni prosjek

Izvori: TNZ, HNB

1.37.

Promet na tržištu novca Zagreb
prema ročnosti kredita

Izvor: TNZ

prelazio 100 mil. kuna, a u drugom se dijelu 2004. kretao u rasponu od 131,2 do 263,9 mil. kuna. Za razliku od prethodne godine, kada su prekonočni krediti činili nešto manje od dvije trećine ukupnog prometa na TNZ-u, u 2004. godini njihov je udio dosegao tri četvrtine ukupnog prometa. Povećanje udjela prekonočnih kredita posljedica je nešto slabije likvidnosti banaka u usporedbi sa 2003. godinom, osobito u drugoj polovici 2004., zbog čega su sudionici na novčanom tržištu iz opreza bili skloniji kreditiranju na najkraće rokove. Nasuprot tome, više kamatne stope na kredite uz duže rokove dospjeća likvidnije su sudionike novčanog tržišta potaknule na dugoročnije kreditiranje, pa su među ostalim kreditima prevladavali oni s rokom dospjeća od mjesec dana. Prosječni dnevni promet prekonočnih kredita u prvom polugodištu 2004. godine kretao se oko 70 mil. kuna, a u drugom se polugodištu više nego udvostručio. Prosječni dnevni promet ostalih kredita u prvom se dijelu 2004. godine kretao oko 47 mil. kuna, a zatim se istodobno s likvidnosti banaka u drugom dijelu godine smanjio, na približno 29 mil. kuna.

Među ostalim kreditima udio kredita uz mogućnost opoziva, koji su u 2003. godini činili njihov najveći dio, tijekom 2004. kontinuirano se smanjivao te je na kraju godine iznosio nešto manje od 10% ostalih kredita.

Visoka potražnja za kunama u 2004. godine najviše je utjecala na izravnu međubankovnu trgovinu depozitnim novcem, u kojoj je prekonočni promet višestruko nadvisio ukupni promet ostvaren na TNZ-u. Ukupni promet ostvaren izravnom prekonočnom trgovinom među bankama u 2004. godini iznosio je 140,3 mlrd. kuna, gotovo dvostruko više nego prethodne godine. Prosječni dnevni promet izravnih međubankovnih prekonočnih kredita u 2004. godini kretao se oko 550 mil. kuna, a vrhunac je dosegao u kolovozu kada je iznosio 862,7 mil. kuna. Kamatne stope na ove kredite bile su uglavnom nešto više od kamatnih stopa na prekonočne kredite uz posredovanje TNZ-a. Vagana kamatna stopa na izravne međubankovne prekonočne kredite na početku godine bila je na relativno visokim razinama (u ožujku je iznosila 8,07%), zatim se naglo smanjila na lipanjskih 1,88%, a sljedeća je tri mjeseca ponovno rasla (u rujnu je iznosila 6,74%). U prosincu je ova kamatna stopa iznosila 4,46%.

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

U skladu s odrednicama monetarne politike za 2004. godinu od 1. siječnja 2004. HNB više ne izdaje redovito blagajničke zapise u kunama, nego samo u slučaju

potrebe sterilizacije viška likvidnosti. U cijeloj 2004. godini HNB je održao samo dvije aukcije kunskih blagajničkih zapisa, obje u travnju. Zbog unaprijed određene kamatne stope, koja je bila značajno niža od tada važećih kamatnih stopa na tržištu novca na prvoj aukciji (2,50% u usporedbi sa 4,90% na tromjesečne trezorske zapise ili 6,61% na jednomjesečne kredite na TNZ-u), te zbog odbijanja većine ponuda na drugoj aukciji, na objema aukcijama upisano je samo 106 mil. kuna.

Kamatne stope na trezorske zapise tijekom cijele 2004. godine zadržale su se na relativno visokim razinama u usporedbi s prethodne dvije godine. Tijekom prvih šest mjeseci 2004. kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa uz povremene korekcije uglavnom su se lagano smanjivale. Međutim, na aukcijama u kolovozu kamatne stope na trezorske zapise naglo su porasle. Kako je krajem rujna potražnja sudionika na novčanom tržištu za kunama počela jenjavati, kamatne stope na trezorske zapise ponovno su krenule silaznom putanjom, koja se održala sve do kraja godine.

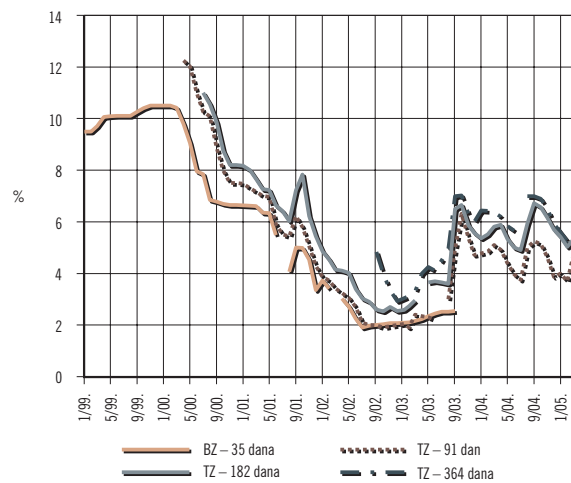
Vagane kamatne stope na trezorske zapise MF-a s rokom dospelja od 91, 182 i 364 dana od siječnja do lipnja smanjene su sa 4,78%, 5,36% i 6,44% na 3,97%, 5,01% i 5,65%, a svoju su najvišu razinu dosegule u rujnu, kada su iznosile redom 5,24%, 6,72% i 7,0%. Na kraju godine, u prosincu, vagane kamatne stope na trezorske zapise iznosile su 3,86%, 5,41% i 5,58% za rokove dospelja od 91, 182 i 364 dana.

Stanje upisanih trezorskih zapisa tijekom 2004. godine poraslo je za 2,48 mlrd. kuna u odnosu na kraj 2003. Na kraju prosinca 2004. iznosilo je 8,26 mlrd. kuna, što je njihova najviša razina zabilježena do tada. Stanje upisanih trezorskih zapisa kontinuirano je raslo tijekom cijele godine, osim za ljetnih mjeseci kada je zanimanje ulagača izostalo zbog nekoliko razloga: likvidnost banaka bila je snižena zbog visoke potražnje za gotovim novcem tijekom turističke sezone, a u isto vrijeme izdana je i nova državna obveznica. Najveći porast upisa trezorskih zapisa zabilježen je krajem 2004. godine kada je u posljednja tri mjeseca njihovo stanje poraslo za 1,06 mlrd. kuna.

U strukturi upisanih trezorskih zapisa prevladavaju jednogodišnji zapisi, čiji se udio tijekom 2004. godine kretao u rasponu od 57% do 62%. Iza njih slijede zapisi s rokom dospelja od 182 dana, dok je udio zapisa s najkraćim rokom dospelja uglavnom ispod 5%. Na kraju 2004. godine od ukupno 8,26 mlrd. kuna upisanih trezorskih zapisa 5,12 mlrd. (62%) odnosilo se na jednogodišnje zapise, 2,81 mlrd. (34%) na trezorske zapise s rokom dospelja od 182 dana, a 327,5 mil. (4%) na trezorske zapise s rokom dospelja od 91 dana.

1.38.

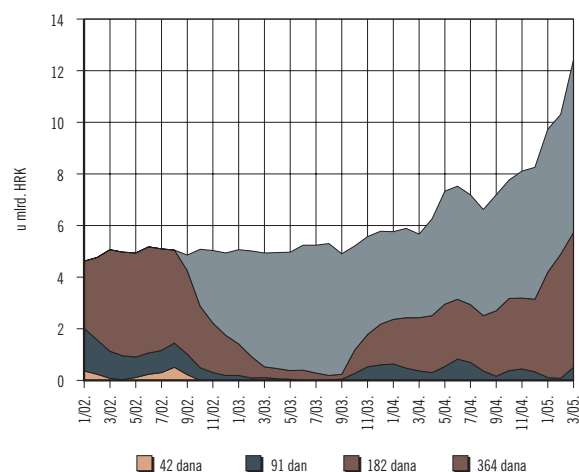
Kamatne stope na blagajničke zapise HNB-a i na trezorske zapise MF-a
ročna struktura

Izvori: HNB; MF

1.39.

Stanje upisanih trezorskih zapisa po rokovima dospelja

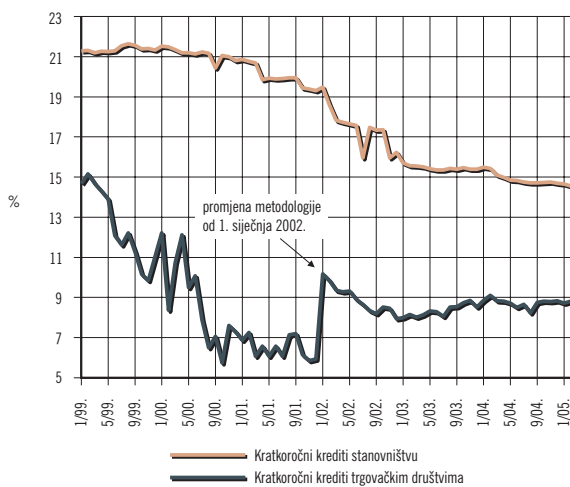
Izvor: MF

Kamatne stope poslovnih banaka

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u 2004. godini, a osobito one na kredite stanovništvu, uglavnom su se nastavile smanjivati. Vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite stanovništvu bez valutne klauzule smanjila se sa 14,89% na kraju 2003. godine na 14,19% u prosincu 2004. S druge strane, vagana kamatna stopa na kratkoročne kredite poduzećima bez valutne klauzule smanjivala se samo u prvoj polovici godine (do 8,01% u lipnju), a zatim je porasla te je u prosincu 2004. iznosila 8,33% (za usporedbu, u prosincu 2003. iznosila je 8,02%).

1.40.

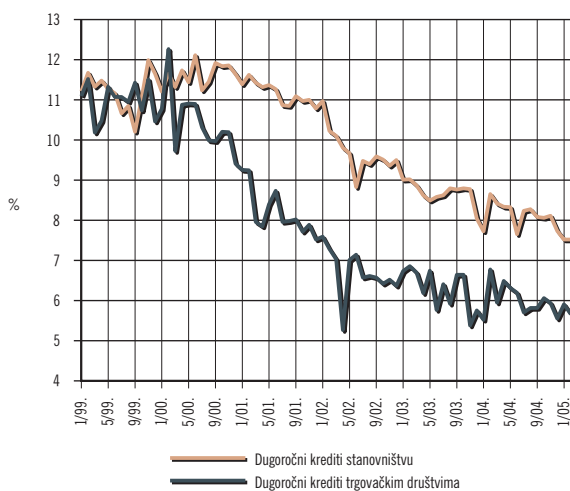
Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka na kratkoročne kredite bez valutne klauzule

Izvor: HNB

1.41.

Prosječne aktivne kamatne stope poslovnih banaka na dugoročne kredite s valutnom klauzulom

Izvor: HNB

Kamatne stope na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom tijekom 2004. godine nastavile su se smanjivati uz značajna privremena kolebanja, koja su se prvi put pojavila krajem 2003. godine. Ta su kolebanja uzrokovana privremenim naglim smanjenjem kamatnih stopa na stambene kredite u siječnju i lipnju, čiji se udio u ukupnim novoodobrenim dugoročnim kreditima stanovništvu s valutnom klauzulom kreće oko 40%. U odnosu na 2003. godinu prosječna vagana kamatna stopa na dugoročne kredite stanovništvu s valutnom klauzulom u 2004. godini bila je niža za 70 baznih bodova, te je u prosincu 2004. godine iznosila 7,73%.

Već je uobičajeno da kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom bilježe najveće oscilacije među promatranim aktivnim kamatnim stopama. Tako je vagana kamatna stopa na te kredite u veljači porasla do svoje najviše razine u 2004. godini (6,78%), a u prosincu se smanjila na 5,66%. Ipak, teško je govoriti o smanjenju ovih kamatnih stopa jer se vagana kamatna stopa na dugoročne kredite poduzećima s valutnom klauzulom i u četvrtom tromjesečju 2003. godine kretala oko razine od 5,5%.

Smanjena primarna likvidnost bankovnog sustava i porast kamatnih stopa na novčanom tržištu najviše su utjecali na kamatne stope na kratkoročne kunske depozite poduzeća kod banaka. Dok su kamatne stope i iznosi novih oročenih kunskih depozita stanovništva tijekom cijele 2004. godine bili relativno stabilni, kamatne stope na depozite poduzeća pratile su kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu. Stoga je i vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite tijekom 2004. godine uvelike oscilirala pa je tako u lipnju zabilježena njezina najniža godišnja razina od 3,34%, a u kolovozu najviša od 6,25%, što je ujedno njezina najviša razina još od ožujka 2002. godine. Na kraju 2004. vagana kamatna stopa na oročene kunske depozite iznosila je 4,12%.

Vagana kamatna stopa na kunske depozite po viđenju u 2004. godini kretala se u rasponu od 0,50% do 0,53% te je u prosincu iznosila 0,51%, što je 5 baznih bodova manje od razine s kraja prethodne godine.

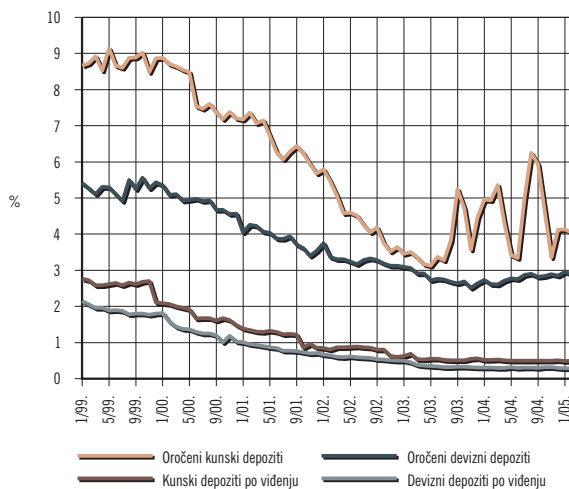
Kamatne stope na oročene devizne depozite, nakon višegodišnjeg smanjivanja, početkom 2004. godine počele su blago rasti. Vagana kamatna stopa na oročene devizne depozite koja je u prosincu 2003. iznosila 2,64%, na kraju 2004. godine iznosila je 2,85%. S druge strane, kamatne stope na devizne depozite po viđenju tijekom cijele 2004. godine kretale su se oko prosječne vrijednosti od 0,31% s neznatnim odstupanjima. Tako je vagana kamatna stopa na ukupne devizne depozite u prosincu 2003. iznosila 0,31%, a u prosincu 2004. godine 0,30%.

Pod utjecajem opisanog kretanja aktivnih i pasivnih kamatnih stopa banaka razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite smanjila se sa 7,37 postotnih bodova s kraja 2003. na 6,92 postotna boda na kraju 2004. godine. Razlika između kamatnih stopa na kunske kredite i na kunske depozite smanjila se sa 9,79 postotnih bodova, koliko je iznosila na kraju 2003., na 9,61 postotni bod na kraju 2004. Razlika između kamatnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i na devizne depozite tijekom 2004. također se smanjila te je u prosincu iznosila do sada najniža 4,24 postotna boda.

Trend smanjenja nominalnih kamatnih stopa banaka na kredite prisutan je i u drugim zemljama srednje i istočne Europe, kao i u zemljama članicama EMU. Tijekom 2004. godine nominalne kamatne stope na kredite smanjene su u EMU, Mađarskoj, Poljskoj, Sloveniji i Hrvatskoj. U Češkoj i Slovačkoj nominalne su kamatne stope na kredite porasle, no istodobni snažniji porast stope inflacije prouzročio je smanjenje realnih kamatnih stopa. Realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima na kraju 2004. godine u

1.42.

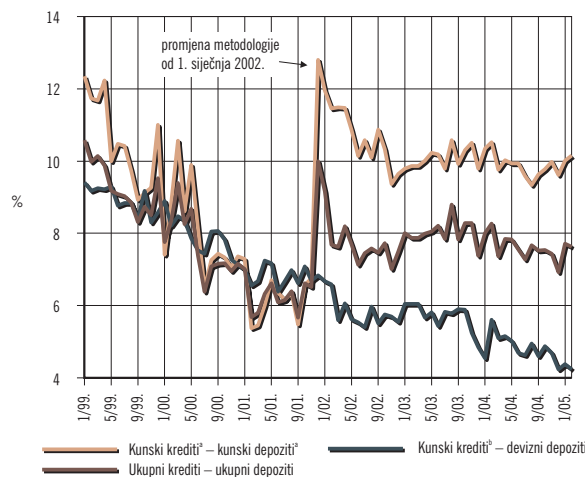
Prosječne pasivne kamatne stope poslovnih banaka

Izvor: HNB

1.43.

Razlike između prosječnih kamatnih stopa poslovnih banaka na kredite i na depozite

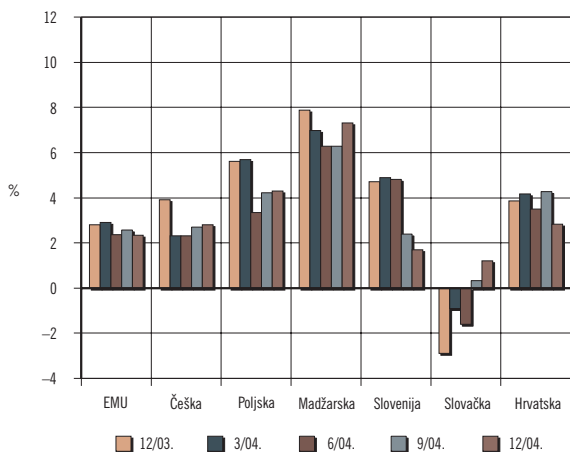

* Bez valutne klauzule; * S valutnom klauzulom

Izvor: HNB

1.44.

Realne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u odabranim zemljama

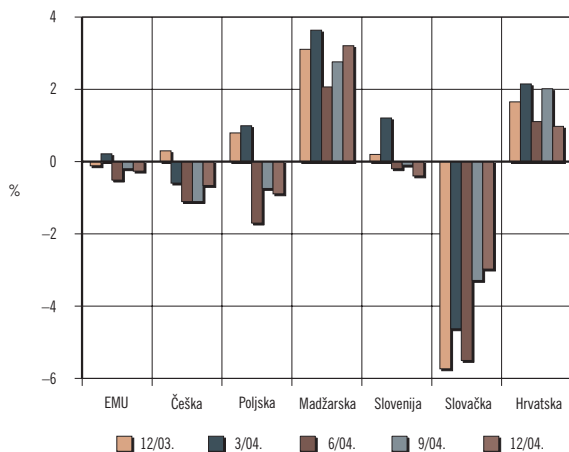

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvori: Internetske stranice središnjih banaka; HNB

1.45.

Realne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u odabranim zemljama

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Izvor: Internetske stranice središnjih banaka

odnosu na kraj 2003. smanjene su u većini promatranih zemalja i u zemljama EMU. Porast je zabilježen jedino u Slovačkoj, kao rezultat blagog porasta nominalnih kamatnih stopa na te kredite i istodobnog smanjenja stope inflacije.

Za razliku od kamatnih stopa na kredite poduzećima kamatne stope na depozite stanovništva u nekim su promatranim zemljama porasle (uključujući zemlje EMU, Češku, Poljsku i Hrvatsku) u usporedbi s krajem prethodne godine. Međutim, zbog porasta stope inflacije mjerene potrošačkim cijenama u svim su promatranim zemljama, osim u Hrvatskoj i Mađarskoj, krajem 2004. godine zabilježene negativne realne kamatne stope na depozite stanovništva.

Kretanja u prvom tromjesečju 2005.

Dobra kunska likvidnost bankovnog sustava nastavila se i u prvom tromjesečju 2005. godine, podržana deviznim intervencijama HNB-a u siječnju i ožujku 2005. Slijedom toga, promet kredita i kamatne stope na kunskom novčanom tržištu zadržavali su se na relativno niskim razinama, dok je iznos upisanih trezorskih zapisa MF-a snažno porastao. Vagana kamatna stopa na prekonocne kredite uz posredovanje TNZ-a u prvom je tromjesečju 2005. iznosila 2,32%, dok je prosječni dnevni promet tih kredita u istom razdoblju iznosio 78,9 mil. kuna.

Kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa MF-a u prva dva mjeseca 2005. nastavile su se smanjivati, zatim su krajem veljače privremeno porasle, no u ožujku su se ponovno smanjile. Vagana mjesečna kamatna stopa na trezorske zapise u ožujku je iznosila 4,71%, 5,32% i 5,54% za rokove dospjeća od 91, 182 i 364 dana. Dobra kunska likvidnost bankovnog sustava ogledala se i u znatnom porastu stanja upisanih trezorskih zapisa, koje se tijekom prva tri mjeseca 2005. povećalo za 4,17 mlrd. kuna, pa je na kraju ožujka iznosilo najviše do tada, 12,43 mlrd. kuna.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u siječnju i veljači 2005. uglavnom se nisu značajno promijenile, kao ni pasivne kamatne stope na kunske depozite. U istom su razdoblju kamatne stope na devizne depozite blago porasle, nastavljajući lagani uzlazni trend koji je vidljiv od početka 2004. godine.

1.2.7. Tržište kapitala

Domaće tržište kapitala u 2004. godini obilježila su izrazito pozitivna kretanja. Promet dionica na objema burzama gotovo je udvostručen u odnosu na prethodnu godinu, broj transakcija povećan je gotovo za 50%, dok su burzovni indeksi nakon dužeg razdoblja stagnacije ili smanjivanja sredinom godine počeli snažno rasti, te su na kraju 2004. bili na najvišim razinama zabilježenim do tada. Na tržištu dužničkih vrijednosnih papira broj novih izdanja značajno je porastao: osim triju državnih obveznica izdane su i četiri korporacijske i prvi put dvije municipalne obveznice: gradova Koprivnice i Zadra. Državna obveznica izdana potkraj 2004. godine dospijeva za 15 godina, što je do sada najduža ročnost hrvatske dr-

žavne obveznice, i kao takva posebno je važna za daljnji razvoj hrvatskog tržišta kapitala. Promet obveznica u usporedbi sa 2003. godinom povećao se gotovo za 70%.

Razlika prinosa hrvatskih euroobveznica u usporedbi s referentnim njemačkim obveznicama tijekom 2004. godine znatno je smanjena, prije svega pod utjecajem povoljnih vijesti o početku procesa pridruživanja Europskoj uniji. Dok je početkom 2004. ova razlika za euroobveznice s najdužim rokovima dospjeća iznosila oko 100 baznih bodova, do kraja godine smanjila se na približno 40 baznih bodova.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

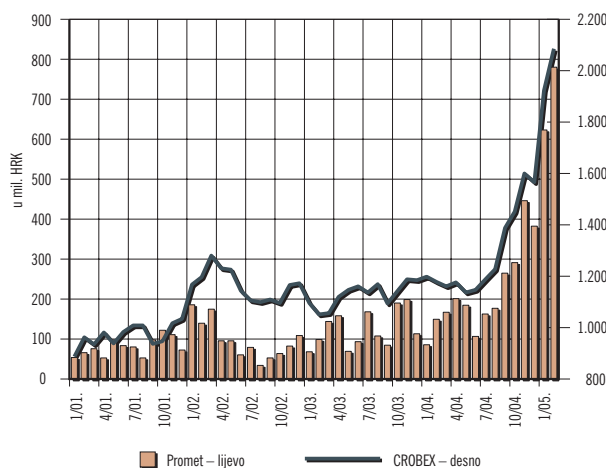
Obujam trgovanja dionicama na Zagrebačkoj burzi u drugoj polovici 2004. godine izrazito je porastao, pa je tako ukupni promet dionica u 2004. iznosio 2.619,4 mil. kuna, odnosno za 75,20% više nego u 2003. godini. Broj dionica uvrštenih na Zagrebačku burzu porastao je sa 175 u 2003. na 183 dionice na kraju 2004. godine, a aktivno se trgovalo sa 153 dionice (u prethodnoj godini sa 143 dionice). Po obujmu prometa dominirala je dionica Adris grupe, kojom je ostvaren promet od 637,1 mil. kuna, odnosno 24,3% ukupnog prometa dionica na Zagrebačkoj burzi. Prema udjelu u ostvarenom prometu slijedi dionica Plive (22,5% ukupnog prometa), zatim dionica Podravke (10,1%), dionica Medike (3,0%) i redovna dionica Končar Elektroindustrije (2,9%).

Na Zagrebačkoj burzi u 2004. godini dionicama se trgovalo u sklopu triju tržišta: Službenog tržišta (nekađašnja prva kotacija), Tržišta javnih dioničkih društava te Usporednog tržišta. U siječnju 2004. godine na Službeno su tržište, uz redovne dionice Plive i Podravke, uvrštene redovna i povlaštena dionica Croatia osiguranja, koje su do tada bile uvrštene na Tržište javnih dioničkih društava. Udio prometa dionica Službenog tržišta, koji je nekada činio i više od polovice ukupnog prometa dionica, u 2004. dodatno je smanjen te je iznosio oko 30% ukupnog prometa dionica.

Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi na kraju 2004. godine iznosila je 61,73 mlrd. kuna, odnosno 30,4% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu. U usporedbi s prethodnom godinom tržišna kapitalizacija povećala se za 24,6 mlrd. kuna, što je posljedica i porasta cijena dionica i njihove likvidnosti. Naime, pri izračunu tržišne kapitalizacije Zagrebačke burze za svaku se dionicu računa umnožak njezine posljednje cijene i broja izdanih dionica. Međutim, u izračun se uključuje i likvidnost dionice, pa se dobivena tržišna kapitalizacija dionica kojima se u prethodnom mjesecu nije trgovalo, prepolovljuje. Ako se nekom dionicom nije trgovalo u prethodna tri mjeseca, u zbroj tržišne kapitalizacije ulazi samo jedna četvrtina tržišne kapitalizacije te dionice. Od likvidnih dionica najveću tržišnu kapitalizaciju na kraju 2004. godine imale su dionice Plive (6,8 mlrd. kuna, odnos-

1.46.

Mjesečni promet dionica na Zagrebačkoj burzi i vrijednost indeksa CROBEX krajem mjeseca

Izvor: Zagrebačka burza

no 11,0% ukupne tržišne kapitalizacije dionica), Adris grupe (3,8 mlrd. kuna) te dionice Ericsson Nikole Tesle (3,2 mlrd. kuna).

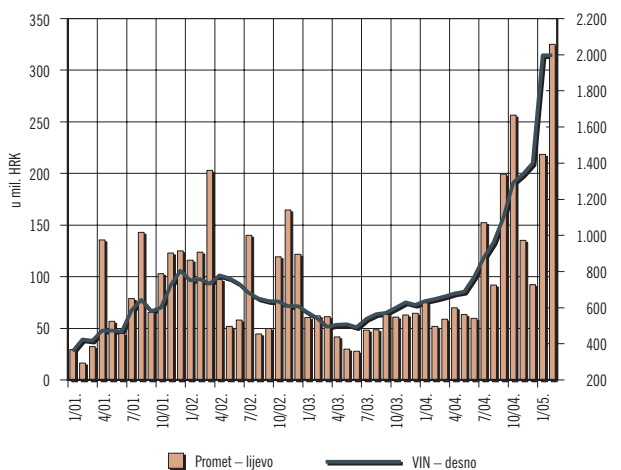
Vrijednost dioničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a, u prvih pet mjeseci 2004. godine kontinuirano se smanjivala te je na kraju svibnja iznosila 1136,5 bodova. Nakon toga vrijednost CROBEX-a krenula je uzlaznom putanjom pa je krajem studenoga dosegla svoju najvišu vrijednost do tada, 1600,7 bodova. Do kraja godine vrijednost CROBEX-a blago se smanjivala pa je 31. prosinca iznosila 1565,8 bodova, što je za 32,1% više nego 31. prosinca prethodne godine.

Nakon redovite revizije indeksa Zagrebačke burze u rujnu 2004. sastav indeksa CROBEX čine dionice Croatia osiguranja, Istraturista, Kraša, Končar Elektroindustrije, Plave lagune, Plive, Podravke, Riviera holdinga, Belišća, Ericsson Nikole Tesle, Dom holdinga i Privredne banke Zagreb. Najveći utjecaj na vrijednost CROBEX-a imaju dionice s najvišom tržišnom kapitalizacijom: dionice Zagrebačke banke, Privredne banke Zagreb i Plive. Kretanje cijena dionica hrvatskih poduzeća, pa tako i vrijednosti indeksa CROBEX, bilo je u skladu s kretanjem indeksa burza drugih tranzicijskih zemalja, koji već od 2003. godine uglavnom kontinuirano rastu.

Pozitivna kretanja u trgovini dionicama zabilježena su i na Varaždinskoj burzi, gdje je obujam trgovanja dionicama u usporedbi s prethodnom godinom udvostručen. Ukupan promet dionica u 2004. godini tako je iznosio 1.305,4 mil. kuna, dvostruko manje nego na Zagrebačkoj burzi.

1.47.

Mjesečni promet dionica na Varaždinskoj burzi i vrijednost indeksa VIN krajem mjeseca

Izvor: Varaždinska burza

Na Varaždinskoj burzi dionicama se trguje u pet segmenata tržišta: u Prvoj kotaciji, Drugoj kotaciji, Kotaciji javnih dioničkih društava, PIF kotaciji te kotaciji Slobodnog tržišta. U šestom segmentu, Kotaciji prava, trguje se pravima¹⁷ Ministarstva financija i nekadašnjeg Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva.

Najveći dio prometa na Varaždinskoj burzi u 2004. godini odvijao se u Kotaciji javnih dioničkih društava (46% ukupnog prometa), za razliku od prethodne godine kada je dominiralo Slobodno tržište. U Prvoj kotaciji Varaždinske burze, uz obveznice Republike Hrvatske i grada Koprivnice, trguje se jedino dionicom Varteksa. U Drugu kotaciju uvrštena je također samo jedna dionica.

Tržišna kapitalizacija aktivnih dionica na Varaždinskoj burzi na kraju 2004. godine iznosila je 41,74 mlrd. kuna, što je gotovo za 80% više nego na kraju prethodne godine. Vrijednost indeksa Varaždinske burze (indeksa VIN) kontinuirano je rasla tijekom cijele 2004. godine pa je na kraju prosinca iznosila do tada najviših 1400,0 bodova što je u odnosu na kraj prethodne godine porast od 127,3%.

17 Prava su vrijednosni papiri koji imateljima daju pravo na dodjelu određenih dionica iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju. Osim što se mogu zamijeniti za dionice na javnim dražbama koje se održavaju uz posredovanje Varaždinske burze, pravima se može trgovati na Varaždinskoj burzi.

Tijekom 2004. godine indeks VIN dvaput je redovno revidiran. Nakon posljednje redovne revizije u studenome 2004. u izračun tog indeksa ulaze dionice 12 dioničkih društava, od kojih najveću težinu imaju dionica Ericsson Nikole Tesle, Dom holdinga, SN holdinga i Anite Vrsar.

Glede veličine i likvidnosti tržišta u 2004. godini kretanja na hrvatskom tržištu dionica bila su slična kretanjima na tržištima dionica u odabranim tranzicijskim zemljama, te je u svim zemljama zabilježen porast prosječnoga dnevnog prometa u trgovini dionicama u odnosu na prethodnu godinu (s iznimkom Slovačke). Što se tiče trgovine obveznicama na burzama u promatranim zemljama, porast prometa u odnosu na kraj prethodne godine zabilježen je jedino u Hrvatskoj i Mađarskoj, a u svim drugim zemljama promet se smanjio. Tržišna kapitalizacija dionica i obveznica na svim se promatranim burzama povećala u usporedbi s krajem 2003. godine.

Tablica 1.4. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

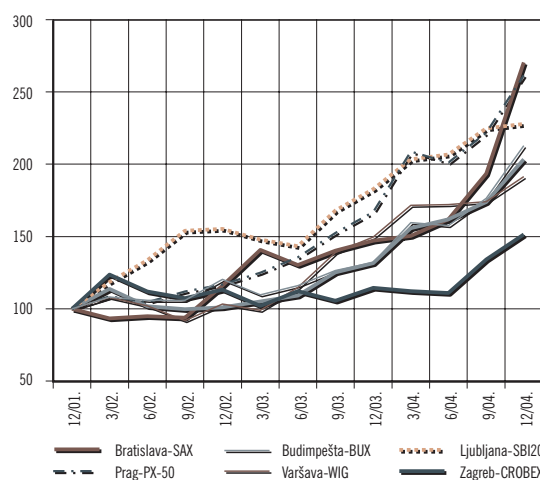
Prosinac 2004.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. EUR)	0,4	40,8	5,7	69,4	149,0	2,3
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. EUR)	59,7	10,0	2,8	72,2	6,4	21,0
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (%)	0,3	14,6	6,2	23,1	22,0	2,4
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	42,2	3,6	3,0	24,1	0,9	22,0
Brzina prometa ^d	2,1	48,8	21,1	54,6	78,3	7,4
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. EUR), na kraju mjeseca	3.615	22.070	7.115	32.029	52.541	8.048
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. EUR), na kraju mjeseca	9.339	33.820	4.616	18.941	n.a.	3.202
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	12,5	29,9	29,3	42,3	28,1	31,9
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	32,4	45,8	19,0	25,0	n.a.	12,7
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	83,9	57,2	24,7	56,6	27,9	32,1
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	8,2	3,9	1,4	2,1	4,8	-2,2

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2003.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionica × 100/tržišna kapitalizacija dionica
Izvori: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE i Zagrebačke burze; FIBV Statistics (www.fibv.org)

Burzovni indeksi na tržištima promatranih zemalja srednje Europe u 2004. nastavili su snažno rasti, a taj je trend prisutan još od početka prethodne godine. Rastu indeksa srednjoeuropskih burza sredinom 2004. godine, nakon dužeg razdoblja stagnacije, pridružio se i indeks Zagrebačke burze, CROBEX. Najveći je bio rast indeksa Bratislavske burze, SAX-a, koji se u odnosu na kraj 2003. godine povećao za 162,1%, dok su ostali indeksi u istom razdoblju porasli između 32% i 78%. Najnižu stopu rasta ostvario je indeks Varšavske burze, WIG, koji je u usporedbi s krajem 2003. godine porastao za 32,6%. Vrijednost kombiniranog indeksa srednjoeuropskih burza, CESI-ja, tijekom 2004. godine porasla je približno za 60%, te je na kraju godine iznosila 2200,0 bodova.

1.48.

Kretanje indeksa odabranih burza
na kraju razdoblja, prosinac 2001. = 100

Izvor: Internetske stranice nacionalnih burza

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

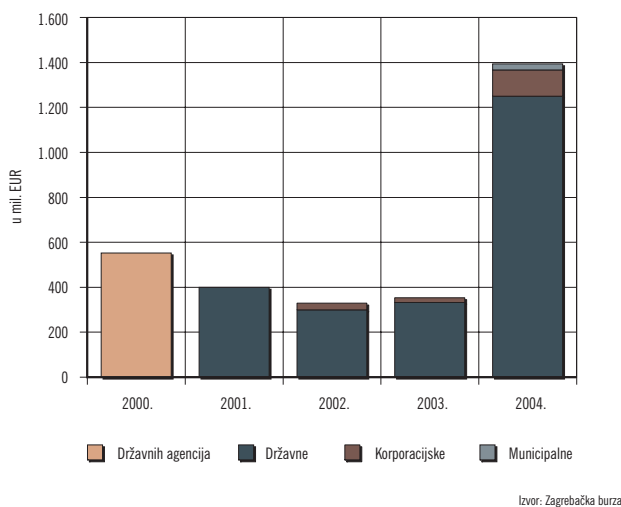
Domaće tržište dužničkih vrijednosnih papira u 2004. godini bilo je obilježeno novim izdanjima obveznica: triju državnih, četiriju korporacijskih i dviju municipalnih.

U skladu s odrednicama fiskalne politike za 2004. godinu Republika Hrvatska dio je svoga inozemnog duga podmirila zadužujući se na domaćem tržištu. U veljači

2004. izdana je državna obveznica s rokom dospeljeća 2014. godine, čija je integralna nominalna vrijednost 650 mil. EUR (obveznica je izdana u tri tranše, od kojih je prva izdana u veljači, druga u ožujku, a treća u rujnu 2004.). Kuponska kamatna stopa na tu obveznicu iznosila je 5,5%. U srpnju 2004. godine Republika Hrvatska izdala je trogodišnju obveznicu u iznosu od 400 mil. EUR, čija je kuponska kamatna stopa 3,875%. Kako je gotovo istodobno u srpnju dospjela obveznica Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 222 mil. EUR, za njezinu je isplatu upotrijebljen dio prihoda od izdanja nove obveznice. Posljednja državna obveznica u 2004. godini izdana je u studenome u iznosu od 200 mil. EUR, uz kuponsku kamatnu stopu od 5,375% i dospeljeće 2019. godine, što je do sada najduže dospeljeće državne obveznice na domaćem tržištu. Prihodi od ove obveznice bili su najvećim dijelom namijenjeni otplati dospjele samurajske obveznice izdane 1999. godine.

1.49.

Izdanja obveznica na domaćem tržištu

U 2004. godini na domaćem tržištu kapitala izdane su prve obveznice lokalne uprave i samouprave. Riječ je o obveznicama grada Koprivnice, u iznosu od 60 mil. kuna s dospeljećem 2011. godine i kuponskom kamatnom stopom od 6,5%, te o obveznicama grada Zadra, u iznosu od 18,5 mil. EUR, s dospeljećem 2011. godine i kuponskom kamatnom stopom od 5,5%.

Tijekom 2004. godine izdane su i tri nove korporacijske obveznice nominirane u eurima (obveznica Podravke u iznosu od 27 mil. EUR s dospeljećem 2007. godine i s kuponskom kamatnom stopom od 5,0%, obveznica Plive u iznosu od 75 mil. EUR s dospeljećem 2011. i s kuponskom kamatnom stopom od 5,75% i obveznica Atlantic grupe u iznosu od 15 mil. EUR s dospeljećem 2007. godine i s kuponskom kamatnom stopom od 5,75%). Uz to, na Zagrebačku burzu uvrštene su obveznice Agrokora koje su još 2002. godine izdane na Luksemburškoj burzi, a u 2004. nadopunjene su novom tranšom te su kao cjelovito izdanje od 230 mil. EUR s dospeljećem 2007. godine i s kuponskom kamatnom stopom od 11% uvrštene na Zagrebačku burzu. Isto tako, na Zagrebačku je burzu zbog velikog zanimanja domaćih ulagača uvrštena i obveznica Hrvatske banke za obnovu i razvoj, izdana na Luksemburškoj burzi u veljači 2004. u iznosu od 300 mil. EUR, s dospeljećem 2011. godine.

Na domaćem tržištu dužničkih vrijednosnih papira na kraju 2004. godine kotiralo je 17 izdanja obveznica (6 državnih obveznica, obveznica državne agencije, ob-

veznica HBOR-a, 2 municipalne i 7 korporacijskih obveznica), gotovo dvostruko više nego na kraju 2003. godine kada je kotiralo 10 izdanja.

Tablica 1.5. Izdanja obveznica na domaćem tržištu

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijeće	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena ^a	Teukući prinos 28.2.2005.
DAB-0005CA	Državna agencija za osiguranje štednih uloga	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	104,80	7,991%
RHMF-0-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	111,35	6,174%
RHMF-0-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	115,80	5,937%
RHMF-0-085A	Republika Hrvatska	28.5.2003	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	100,90	6,070%
RHMF-0-142A	Republika Hrvatska	10.2.2004.	10.2.2014.	EUR	650.000.000	5,500%	108,00	5,093%
RHMF-0-077A	Republika Hrvatska	7.7.2004.	7.7.2007.	EUR	400.000.000	3,875%	101,55	3,816%
RHMF-0-19BA	Republika Hrvatska	29.11.2004.	29.11.2019.	EUR	200.000.000	5,375%	105,45	5,097%
GDKC-0-116A	Grad Koprivnica	29.6.2004.	29.6.2011.	HRK	60.000.000	6,500%	–	–
GDZD-0-119A	Grad Zadar	1.9.2004.	1.9.2011.	EUR	18.500.000	5,500%	–	–
HBOR-0-112A	Hrvatska banka za obnovu i razvoj	11.2.2004.	11.2.2011.	EUR	300.000.000	4,875%	–	–
BLSC-0-091A	Belišće d.d.	14.1.2005.	14.1.2009.	EUR	8.000.000	5,500%	–	–
HYBA-0-086A	Hypo-Alpe-Adria Bank	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	100,90	6,442%
BNAI-0-22CA	Bina Istra d.d.	15.12.2002.	15.12.2022.	EUR	210.000.000	8,000%	–	–
PODR-0-072A	Podravka d.d.	20.2.2004.	20.2.2007.	EUR	27.000.000	5,000%	–	–
AGRK-0-074A	Agrokor d.d.	3.4.2002.	3.4.2007.	EUR	230.000.000	11,000%	108,10	10,176%
PLVA-0-115A	Pliva d.d.	12.5.2004.	12.5.2011.	EUR	75.000.000	5,750%	99,65	5,770%
ATGR-0-077A	Atlantic Grupa d.o.o.	15.7.2004.	15.7.2007.	EUR	15.000.000	5,750%	–	–

^a U redovnom prometu

Izvor: Zagrebačka burza, mjesečno izvješće za veljaču 2005.

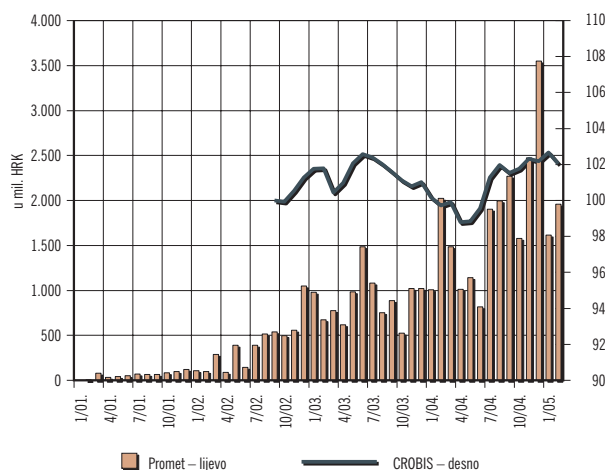
Promet obveznica u 2004. godini dosegnuo je 21,2 mlrd. kuna, što je gotovo dvostruko više nego u 2003. godini. Zbog relativno niskih vrijednosti izdanja korporacijske obveznice nisu osobito likvidne, pa je promet tih obveznica u 2004. godini iznosio samo 513,8 mil. kuna, odnosno 2,58% ukupnog prometa obveznica na Zagrebačkoj burzi. Najlikvidnija je bila obveznica Republike Hrvatske s dospijećem 2014. godine, kojom je ostvareno 29% ukupnog prometa (5,73 mlrd. kuna). Velik promet ostvaren je i u trgovanju obveznicama Republike Hrvatske koje dospijevaju 2012. (3,87 mlrd. kuna), 2007. (2,79 mlrd. kuna) te kunskom obveznicom Republike Hrvatske koja dospijeva 2008. godine (1,86 mlrd. kuna).

Tržišna kapitalizacija svih obveznica na domaćem tržištu na kraju prosinca 2004. iznosila je 26,1 mlrd. kuna (3,4 mlrd. EUR), odnosno 12,6% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu. Od toga je tržišna kapitalizacija sedam korporacijskih obveznica na kraju 2004. iznosila 4,6 mlrd. kuna (604 mil. EUR), što čini 2,3% procijenjenog BDP-a za 2004. godinu.

Velika potražnja pogodovala je cijenama obveznica na domaćem tržištu. Kretanje cijena obveznica na Zagrebačkoj burzi ogledalo se i u vrijednosti obvezničkog in-

1.50.

Mjesečni promet obveznica na Zagrebačkoj burzi i vrijednost indeksa CROBIS krajem mjeseca

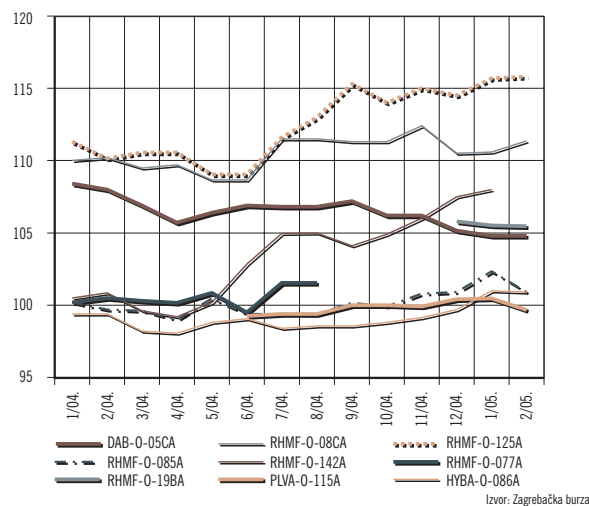

Izvor: Zagrebačka burza

deksa Zagrebačke burze, CROBIS-a¹⁸. Na kraju 2004. godine u sastav indeksa ulazilo je pet obveznica Republike Hrvatske (s rokovima dospijea 2007., 2008., 2012. i 2014. godine), obveznica Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka s dospijecom 2005. godine i obveznica Hrvatske banke za obnovu i razvoj s dospijecom 2011. godine.

1.51.

Kretanje cijena hrvatskih obveznica na domaćem tržištu

Vrijednost CROBIS-a dosegla je svoju najnižu razinu u 2004. godini u lipnju kada je iznosila 99,6 bodova. Nakon toga, do kraja godine njegova se vrijednost povećavala, te je na kraju prosinca 2004. iznosila 102,17 bodova, odnosno 1,14 postotnih bodova više nego na kraju prethodne godine.

Krajem 2004. godine na inozemnim je tržištima kapitala kotiralo ukupno 12 hrvatskih državnih obveznica, jedna manje nego na kraju prethodne godine. U srpnju su dospjele euromarkine obveznice iz 1997. godine u vrijednosti od 153 mil. EUR, a u prosincu samurajske obveznice iz 1999. godine u vrijednosti od 25 mlrd. JPY (oko 190 mil. kuna). U travnju 2004. Republika Hrvatska izdala je nove euroobveznice u iznosu od 500 mil. EUR s dospijecom 2014. godine, uz kuponsku kamatnu stopu od 5%.

Tablica 1.6. Izdanja međunarodnih obveznica RH

Obveznica	Datum izdavanja	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 31.3.2004.	Razlika prinosa ^a 30.6.2004.	Razlika prinosa ^a 30.9.2004.	Razlika prinosa ^a 31.12.2004.
Londonški klub, serija A, 2006.	31.7.1996.	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			109	104	93	87
Londonški klub, serija B, 2010.	31.7.1996.	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.			130	123	117	116
Euroobveznice, 2006.	10.3.1999.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	375	67	35	38	21
Euroobveznice, 2005.	28.3.2000.	EUR	500.000.000	7,00%	7,06%	210	59	21	5	-70
Euroobveznice, 2011.	14.3.2001.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	215	117	80	71	44
Euroobveznice, 2009.	11.2.2002.	EUR	500.000.000	6,25%	6,45%	158	111	62	60	43
Euroobveznice, 2010.	14.2.2003.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	102	110	64	62	45
Euroobveznice, 2014.	15.4.2004.	EUR	500.000.000	5,000%	5,11%	101	-	80	75	44
Samurajske obveznice, 2007.	11.7.2000.	JPY	40.000.000.000	3,00%	3,00%	135	75	74	62	39
Samurajske obveznice, 2006.	23.2.2001.	JPY	25.000.000.000	2,50%	2,50%	152	64	52	41	34
Samurajske obveznice, 2008.	26.6.2002.	JPY	25.000.000.000	2,15%	2,15%	144	87	76	67	67
Samurajske obveznice, 2009.	26.6.2003.	JPY	25.000.000.000	1,23%	1,23%	99

^a U odnosu na usporedivu obveznicu
Izvor: Bloomberg

18 CROBIS se izračunava od kraja rujna 2002. godine, a u njegov sastav ulaze sve državne obveznice i obveznice državnih agencija koje su uvrštene na Zagrebačku burzu pod uvjetom da im je nominalna vrijednost izdanja veća ili jednaka 75 mil. EUR, da je dospijea dulje od 18 mjeseci i da su izdane uz fiksnu kamatnu stopu.

Nominalna vrijednost svih 12 izdanja hrvatskih obveznica na inozemnim tržištima na kraju prosinca 2004. iznosila je 37,88 mlrd. kuna (odnosno 4,94 mlrd. EUR) što čini povećanje u odnosu na 35,76 mlrd. kuna (4,68 mlrd. EUR) s kraja 2003. godine.

Prinosi na hrvatske euroobveznice početkom 2004. godine nisu pratili silaznu putanju europskih i svjetskih prinosa na obveznice, pa je razlika prinosa hrvatskih euroobveznica u odnosu na referentne njemačke obveznice porasla. U nastavku godine prinosi na hrvatske euroobveznice, pod utjecajem dobrih vijesti o početku procesa pridruživanja Europskoj uniji, kontinuirano su se smanjivali, pa je razlika prinosa u odnosu na referentne njemačke obveznice značajno smanjena te je na kraju godine iznosila oko 40 baznih bodova za najduže rokove dospelja. Dodatni poticaj smanjenju prinosa došao je krajem godine kada je Republika Hrvatska dobila datum početka pristupnih pregovora s Europskom unijom, nakon čega je poboljšana i njezin kreditni rejting (prema agenciji S&P BBB).

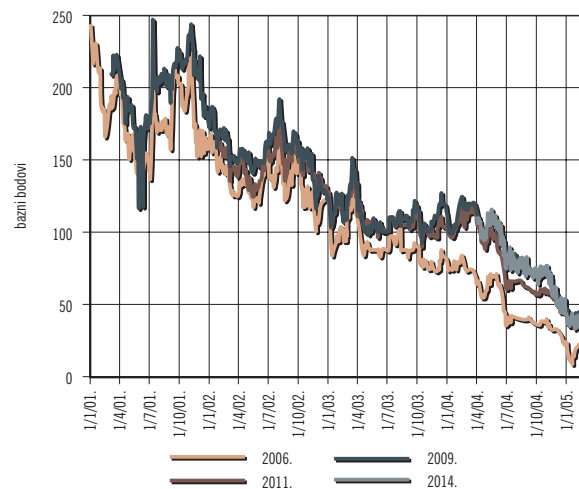
U usporedbi s novim članicama Europske unije, koje su u Uniju ušle 1. svibnja 2004., razlika prinosa hrvatskih euroobveznica u početku te godine bila je relativno visoka, a razlika prinosa bugarskih i rumunjskih euroobveznica bila je i znatno viša. S napredovanjem procesa približavanja Europskoj uniji prinosi euroobveznica tih zemalja približavali su se prinosima referentnih njemačkih obveznica, znatno brže od prinosa hrvatskih euroobveznica. Tako su se potkraj 2004. razlike prinosa euroobveznica tih zemalja, u odnosu na referentnu njemačku obveznicu, unatoč slabijim ekonomskim pokazateljima, smanjile na razliku prinosa hrvatskih euroobveznica ili čak ispod te razine.

Kretanja u prvom tromjesečju 2005.

Pozitivna kretanja na tržištu kapitala prenijela su se i u prva dva mjeseca 2005. godine. Promet dionica dosegao je do tada najviše zabilježene razine, a istodobno su rasle i cijene dionica i vrijednost burzovnih indeksa. Promet dionica na Zagrebačkoj burzi u prva dva mjeseca 2005. dosegao je 1,4 mlrd. kuna, što je približno dvije trećine ukupnog prometa dionica u cijeloj 2004. godini. Indeks Zagrebačke burze, CROBEX, na kraju veljače iznosio je 2085,5 bodova, što je za 33% više nego na kraju 2004. godine. Tržišna kapitalizacija dionica na Zagrebačkoj burzi na kraju veljače iznosila je 78,17 mlrd. kuna, odnosno za 16,4 mlrd. kuna više nego na kraju 2004. godine. Na Varaždinskoj burzi u siječnju i veljači trgovanjem dionicama ostvaren je promet od 543,5 mil. kuna, a indeks VIN na kraju veljače vrijedio je 1996,2 boda, za 42% više nego na kraju 2004. godine.

1.52.

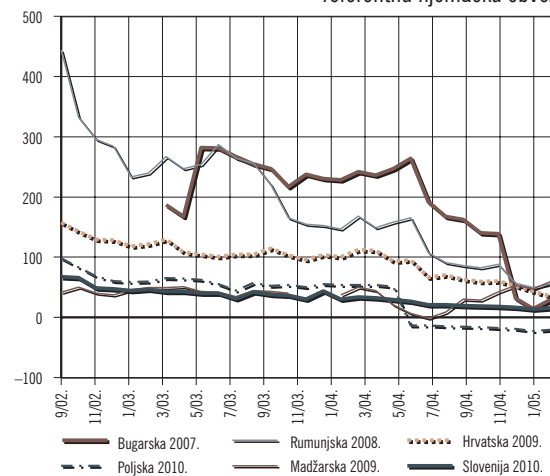
Razlika prinosa između hrvatskih euroobveznica s dospeljem 2006., 2009., 2011. i 2014. i referentnih njemačkih obveznica

Izvor: Bloomberg

1.53.

Usporedba razlike prinosa hrvatske euroobveznice i sličnih obveznica odabranih tranzicijskih zemalja nominiranih u eurima u odnosu na referentnu njemačku obveznicu

Izvor: Bloomberg

Početak 2005. godine na tržištu dužničkih vrijednosnih papira obilježilo je izdavanje nove državne obveznice nominirane u kunama početkom ožujka. Obveznica u vrijednosti od 3 mlrd. kuna izdana je, kao i prethodna kunska državna obveznica, na rok od 5 godina, a njezina je kuponska kamatna stopa 6,75%. Kako je u siječnju dospjela obveznica Belišća iz 2002. godine, to je trgovačko društvo u istom mjesecu izdalo novu četverogodišnju obveznicu u vrijednosti od 8 mlrd. EUR uz kuponsku kamatnu stopu od 5,5%. Belišće je time postalo prvo hrvatsko trgovačko društvo koje je po drugi put izdalo korporacijsku obveznicu na domaćem tržištu.

1.2.8. Platna bilanca

Prema preliminarnim podacima platne bilance u 2004. godini deficit na tekućem računu iznosio je 1,3 mlrd. EUR ili 4,6% bruto domaćeg proizvoda. U usporedbi sa 2003. godinom, deficit je smanjen za 2,3 postotna boda, što je poglavito rezultat smanjenja neravnoteže u vanjskotrgovinskoj razmjeni te pada neto rashoda zabilježenih na računu dohotka. Valja naglasiti da je spomenuti godišnji pad pod snažnim utjecajem ostvarenja iz bazne godine, godine usporedbe, koju je obilježio neuobičajeno visok rashod na računu dohotka zbog prijenosa patentnih prava Pli-ve d.d. na povezano poduzeće u inozemstvu.¹⁹ Pošto se isključe učinci te transakcije na ostvarenja u baznoj, 2003. godini, smanjenje deficita na tekućem računu u 2004. godini iznosi 1,2 postotna boda.

Inozemni dug Republike Hrvatske dosegao je krajem 2004. godine 22,7 mlrd. EUR ili 82,1% BDP-a. Unatoč visokoj razini inozemne zaduženosti ohrabruju činjenice da je godišnja stopa rasta inozemnog duga u 2004. dvostruko niža od istog pokazatelja za 2003. godinu te da je likvidnost Hrvatske u međunarodnim plaćanjima, mjerena indeksom pritiska na devizno tržište, i dalje dobra.

Račun tekućih transakcija

Tijekom 2004. ostvarena je značajna kontrakcija deficita u razmjeni robe s inozemstvom, na što su prije svega djelovala povoljna kretanja u drugoj polovici godine. Vanjskotrgovinski deficit tako je u prvih šest mjeseci dosegao 3,4 mlrd. EUR ili 12,3% BDP-a, čime je ostvaren godišnji rast od 5%. U trećem tromjesečju deficit je dosegao 1,6 mlrd. EUR ili 5,9% BDP-a, pri čemu je godišnje smanjenje iznosilo visokih 13,6%. U četvrtom tromjesečju deficit je dosegao 1,7 mlrd. EUR ili 6,2% BDP-a, a godišnje smanjenje iznosilo je 8,2%. Rezultat je takvih kretanja godišnje smanjenje negativnog salda na računu robe u 2004. od 3,6%.

Relativno povoljni trendovi koji su obilježili robnu razmjenu u 2004., rezultat su vidljivo nižih godišnjih stopa rasta robnoga uvoza (6,2%), što je odraz završetka značajnog dijela radova na kapitalnim objektima u području cestogradnje i znat-

¹⁹ Viši o tome vidi u Biltenu HNB-a br. 86, u Okviru 2.

no manjeg uvoza cestovnih vozila. S druge strane, nastavio se pozitivan trend rasta robnog izvoza (18,5%), a to je poglavito posljedica godišnjeg porasta izvoza brodova te nafte i naftnih derivata. Intenzivirao se i robni izvoz niza drugih odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije, no to se detaljnije analizira u dijelu teksta pod naslovom Robna razmjena.

Račun usluga i dalje je pod dominantnim utjecajem neto priljeva od pruženih usluga u turizmu, pri čemu su financijski pokazatelji izvedenica iz fizičkih pokazatelja u turizmu i pokazatelja prosječne potrošnje inozemnog posjetitelja. Kada je riječ o fizičkim pokazateljima o turizmu, prema podacima DZS-a tijekom 2004. broj dolazaka inozemnih putnika povećan je na godišnjoj razini za 6,8%, što je gotovo istovjetno pokazatelju za 2003. godinu. U komercijalnim je smještajnim objektima zabilježen nešto sporiji rast ukupnog broja noćenja koji su ostvarili strani posjetitelji. Tako je godišnja stopa rasta broja noćenja koju su ostvarili inozemni gosti iznosila u 2004. godini 2,9% ili 1,2 postotna boda manje od istog pokazatelja za 2003. godinu. Najviše su noćenja u spomenutom razdoblju ostvarili gosti iz Njemačke, Italije, Slovenije, Češke i Austrije. U odnosu na 2003. godinu smanjio se broj noćenja gostiju iz Češke, Slovenije, Njemačke, Slovačke te Bosne i Hercegovine, dok se povećao broj noćenja gostiju iz Francuske, Velike Britanije, Nizozemske, Mađarske i Švedske.

Tablica 1.7. Tekući račun platne bilance RH
u milijunima USD i postocima

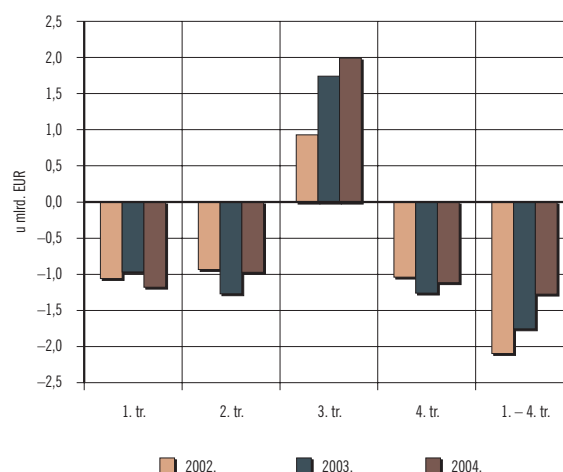
	2002.	2003.	2004. ^a	Stopa promjene 2004./2003.
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE	-2.097	-1.757	-1.277	-27,3
1. Roba	-5.960	-6.974	-6.725	-3,6
1.1. Prihodi (fob)	5.293	5.572	6.602	18,5
1.2. Rashodi (fob)	-11.253	-12.546	-13.327	6,2
2. Usluge	3.285	5.047	4.906	-2,8
2.1. Prihodi	5.832	7.680	7.816	1,8
2.2. Rashodi	-2.548	-2.633	-2.910	10,5
3. Dohodak	-574	-1.074	-618	-42,4
3.1. Prihodi	458	445	642	44,2
3.2. Rashodi	-1.032	-1.519	-1.260	-17,0
4. Tekući transferi	1.152	1.245	1.160	-6,8
4.1. Prihodi	1.453	1.539	1.529	-0,6
4.2. Rashodi	-301	-294	-369	25,3

^a Preliminarni podaci
Izvor: HNB

Godišnji porast fizičkih pokazatelja u turizmu nije se u 2004. ogledao i u godišnjem rastu financijskih pokazatelja. Razlog tome nisu značajne promjene u prosječnoj potrošnji po putniku, nego promjene u strukturi inozemnih gostiju koji su posjetili Hrvatsku. Naime, rezultati Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju HNB provodi u suradnji s jednom agencijom za istraživanje tržišta, pokazuju da je u 2004. smanjen broj putnika u plaćenome smještaju.

1.54.

Saldo na tekućem računu platne bilance

Izvor: HNB

Tijekom 2004. godine blago su smanjeni neto prihodi od pruženih usluga u prijevozu (2,7%) jer je godišnji rast rashoda bio znatno brži od rasta prihoda. Pritom se najviše izdvaja porast rashoda od pruženih usluga u pomorskom prijevozu. Na osnovi ostalih pruženih usluga već se ustaljeno ostvaruje negativan saldo te je u 2004. zabilježen godišnji rast od 55 mil. EUR ili 18,5%. Glede razmjene ostalih usluga može se još istaknuti godišnji pad neto izvoza telekomunikacijskih i građevinskih usluga te smanjenje neto uvoza financijskih usluga.

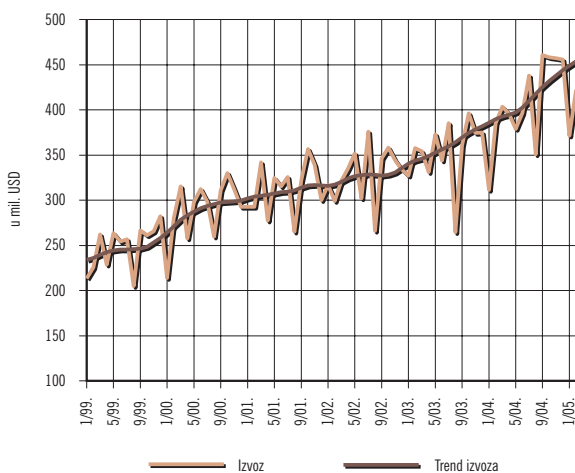
Značajno smanjenje neto odljeva zabilježeno je na računu dohotka²⁰, čiji je deficit u 2004. gotovo prepolovljen u odnosu na 2003. Izraženo godišnje smanjenje deficita na računu dohotka u 2004. godini ponajviše je rezultat porasta prihoda od vlasničkih ulaganja u inozemstvo te smanjenja rashoda na istoj osnovi. Naime, znatan dio odljeva na računu dohotka u 2003. odnosio se na zadržanu dobit poduzeća Pliva d.d. koja je, u skladu s vlasničkom strukturom, pripala inozemnim vlasnicima, a čije izvore treba tražiti u prijenosu tržišne vrijednosti patenata na povezano poduzeće u inozemstvu, pri čemu prijenos nije pratio nikakav novčani protutok (transfer). S druge strane, u 2004. zabilježen je znatan rast prihoda na osnovi zadržane dobiti, odnosno od vlasničkih ulaganja u inozemstvo.

Uobičajeno pozitivan saldo na osnovi tekućih transfera u 2004. godini smanjen je na godišnjoj razini za 6,8%, na što je najviše djelovalo smanjenje neto primljenih transfera države. Blago su smanjeni i neto primljeni tekući transferi ostalih sektora, pri čemu se može izdvojiti pad prihoda od radničkih doznaka poslanih iz inozemstva.

1.55.

Robni izvoz (fob) i trend

bez ostale transportne opreme te nafte i naftnih derivata,
po stalnom tečaju iz 2002.

Izvori: DZS, HNB

Robna razmjena

Privremeni podaci DZS-a pokazuju da je u 2004. ukupan robni izvoz iznosio 8 mlrd. USD (6,5 mlrd. EUR), a ukupan robni uvoz 16,6 mlrd. USD (13,3 mlrd. EUR). Vanjskotrgovinski deficit, izražen u američkim dolarima²¹, imao je u 2004. znatno nižu godišnju stopu rasta nego u prethodne dvije godine, dok je prema vrijednostima izraženima u kunama i eurima zabilježeno čak i apsolutno godišnje smanjenje deficita u razmjeni robe. Smanjenje vanjskotrgovinskog deficita rezultat je znatnog intenziviranja robnoga izvoza i izrazitog usporavanja robnog uvoza, na što upućuje i pokazatelj pokrivenosti uvoza izvozom, koji je u 2004. iznosio 48,4% ili za 4,8 postotnih bodova više nego u 2003. godini.

Ukupan robni izvoz, izražen u dolarima po stalnome tečaju iz 2002.²², ostvario je u 2004. godišnji rast od 21,7%, što je dvostruko viši rast nego prethodne godine, kada je iznosio 11,1%.

²⁰ Račun dohotka obuhvaća naknade zaposlenima te dohotke od izravnih, portfeljnih i ostalih ulaganja.

²¹ Analiza kretanja u robnoj razmjeni RH s inozemstvom temelji se pretežno na vrijednostima izraženim u američkim dolarima jer Državni zavod za statistiku dezagregirane podatke o robnoj razmjeni objavljuje u američkim dolarima i kunama.

²² Iskazivanjem podataka po stalnome tečaju iz vremenske se serije isključuju promjene koje su rezultat izrazitih kolebanja tečaja američkoga dolara i eura.

Porastu robnoga izvoza u 2004. najviše su pridonijeli rast izvoza ostale transportne opreme, odnosno brodova, te rast izvoza nafte i naftnih derivata. Prema podacima DZS-a izvoz ostale transportne opreme u 2004. godini dosegao je 1,1 mlrd. USD, što odgovara godišnjem porastu od 40,8%. U istom je razdoblju izvoz nafte i naftnih derivata iznosio 0,7 mlrd. USD pa je ostvaren godišnji rast od 56,5%.

Na izrazito pozitivan doprinos izvoza brodova Hrvatska može računati i u 2005. godini, što potvrđuje i podatak iz svjetske knjige narudžba po kojem se Hrvatska nalazi na visokom 4. mjestu prema tonama bruto nosivosti svih naručenih brodova. Ispred Hrvatske nalaze se samo Japan, Južna Koreja i Kina, na koje se zajedno odnosi gotovo 90% ukupnih svjetskih narudžba brodova. Iako se Hrvatska ističe kao brodograđevna velesila, ne smije se zaboraviti da, unatoč značajnim državnim subvencijama, većina hrvatskih brodogradilišta posluje s gubitkom. Gubici se velikim dijelom mogu objasniti izrazitim tečajnim kolebanjima, odnosno činjenicom da se cijene naručenih brodova uglavnom ugovaraju u američkim dolarima – valuti koja je tijekom 2003. i 2004. značajno izgubila na svojoj vrijednosti u usporedbi s eurom, dok se velik dio proizvoda koji se koristi u izgradnji brodova uvozi iz EU i plaća u eurima. Ipak, dio gubitaka može se objasniti nedovršenim procesom restrukturiranja brodogradilišta te potrebom za djelotvornijim upravljanjem i za povećanjem proizvodnosti zaposlenih.

Tablica 1.8. Izvadak iz svjetske knjige narudžba brodova
stanje 3. ožujka 2005.

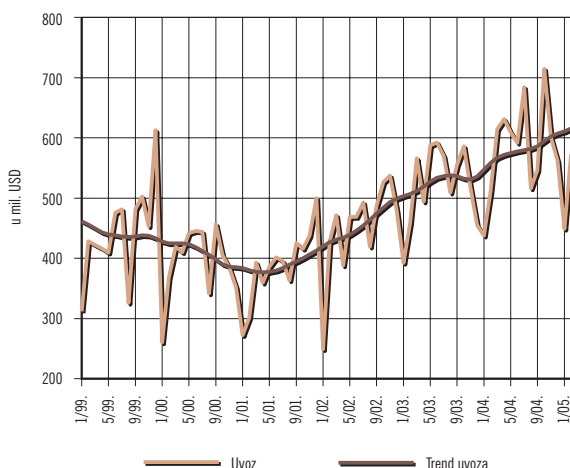
Zemlja	Broj brodova	Tone bruto nosivosti
Japan	1063	80.707.413
Južna Koreja	1038	75.505.799
Kina	706	34.996.822
Hrvatska	69	3.482.869
Tajvan	45	2.735.495
Poljska	78	2.704.811
Njemačka	101	2.637.842
SAD	16	829.500
Ostali	652	11.445.412
Ukupno	3768	215.045.963

Izvor: Fairplay Newbuildings, ožujak 2005., broj 102

U 2004. bilježi se intenziviranje izvoza i drugih odsjeka SMTK, što potvrđuje godišnja stopa rasta robnoga izvoza koji isključuje brodove te naftu i naftne derivate, a koja je u 2004. iznosila 15,3%, izraženo po stalnome tečaju. Pozitivnim trendovima ostvarenih vrijednosti ističe se tako izvoz: električnih strojeva, aparata i uređaja (godišnja stopa rasta po tekućem tečaju iznosi 43,1%), kože, proizvoda od kože i krzna (210,7%), specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane (66,9%), obojenih metala (102,1%) te ostalih proizvoda od metala (34,8%). U istom je razdoblju najuočljivije bilo smanjenje robnoga izvoza sljedećih odsjeka: šećera, proizvoda od šećera i meda (61,6%), žitarica i proizvoda (35,8%) te riba i preradevina (9,8%).

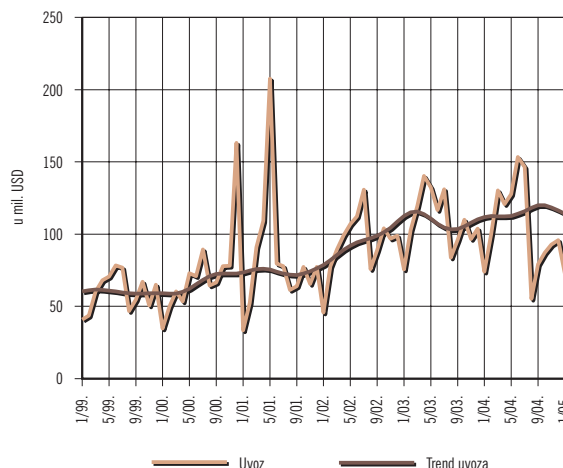
Godišnji rast ukupnoga robnog uvoza, izraženog po stalnome tečaju, iznosio je u 2004. godini 8,7%, što je za 6,7 postotnih bodova niže nego u 2003. Usporavanju rasta robnoga uvoza osobito su pridonijeli niži godišnji rast uvoza kapitalnih do-

1.56.

 Robni uvoz (cif) i trend
 bez strojeva i transportnih uređaja,
 po stalnom tečaju iz 2002.

Izvori: DZS, HNB

1.57.

 Uvoz cestovnih vozila (cif)
 po stalnom tečaju iz 2002.

Izvori: DZS, HNB

bara i slabljenje potrošačkog buma vezanog uz kupnju osobnih automobila. Naime, godišnja stopa rasta uvoza strojeva i transportnih uređaja koji isključuju ostalu transportnu opremu i cestovna vozila (čime se mogu pojednostavnjeno iskazati kapitalna dobra) u 2004. godini iznosila je 4,6%, dok je vrijednost istog pokazatelja u 2003. iznosila 18,7%, a u 2002. godini 23,1%. Visoke stope rasta uvoza kapitalnih dobara u 2002. i 2003. povezane su s početkom radova na kapitalnim infrastrukturnim objektima u Hrvatskoj (prvenstveno u području cestogradnje), dok dinamika i obujam radova na preostalim kapitalnim objektima tijekom 2004. nisu zahtijevali dodatne značajne nabavke strojeva. Uvoz cestovnih vozila smanjen je za 3,5% tijekom 2004. godine, a upravo je on u prethodnim godinama bio među najznačajnijim čimbenicima porasta ukupnoga robnog uvoza.

Svojim doprinosom apsolutnom porastu ukupnoga robnog uvoza u 2004. godini mogu se od odsjeka SMTK još izdvojiti rast uvoza: nafte i naftnih derivata (ostva-

Tablica 1.9. Robni izvoz i uvoz RH prema ekonomskim grupacijama zemalja
 udjeli u postocima

Izvoz			Ekonomске grupacije	Uvoz		
2002.	2003.	2004. ^a		2002.	2003.	2004. ^a
70,9	74,6	71,7	Razvijene zemlje	80,1	80,8	77,4
65,5	67,6	64,5	EU-25	71,3	72,0	69,5
8,7	8,3	7,5	Slovenija	7,7	7,4	7,1
1,7	1,3	1,3	Mađarska	3,0	3,0	3,1
52,7	54,7	51,4	EU-15	55,8	56,6	54,2
7,5	7,7	9,4	Austrija	6,6	6,6	6,8
22,7	26,7	22,8	Italija	17,3	18,2	17,1
12,5	11,9	11,2	Njemačka	16,2	15,6	15,5
0,8	0,8	1,0	Efta	2,0	1,8	1,6
29,1	25,4	28,3	Zemlje u razvoju	19,9	19,2	22,6
0,4	0,7	1,2	Cefta	0,6	1,2	1,5
14,4	14,4	14,4	Bosna i Hercegovina	1,6	1,6	2,1
3,5	3,1	3,7	Srbija i Crna Gora	0,5	0,5	0,8
1,7	1,2	1,4	Rusija	6,7	4,8	7,3

^a Privremeni podaci
 Izvor: DZS

rena godišnja stopa rasta po tekućem tečaju iznosi 31,2%), željeza i čelika (42,1%), električnih strojeva, aparata i uređaja (21,7%), medicinskih i farmaceutskih proizvoda (23,9%) te ostalih proizvoda od metala (18,4%).

U strukturi robnog izvoza prema ekonomskim grupacijama na 25 zemalja članica Europske unije u 2004. godini odnosilo se nešto manje od dvije trećine ukupnog izvoza RH, pri čemu je zabilježeno blago godišnje smanjenje udjela tih zemalja. Unatoč tome porasle su vrijednosti izvoza u sve zemlje najvažnije trgovinske partnere: Italiju, Njemačku, Austriju i Sloveniju. Porast udjela zemalja u razvoju u ukupnome robnom izvozu RH ponajprije je rezultat povećanja izvoza u Bosnu i Hercegovinu, Srbiju i Crnu Goru te Liberiju (odnosi se na izvoz brodova).

Udio robnog uvoza RH iz 25 zemalja članica EU dosegao je u 2004. godini 69,5%. Iako se smanjio udjel uvoza iz Europske unije u ukupnom uvozu RH, apsolutni je iznos porastao za 12,7%. Porastu uvoza iz EU najviše pridonosi porast uvoza iz Njemačke, Italije, Austrije i Slovenije. Porastu udjela uvoza iz zemalja u razvoju u ukupnome uvozu RH najviše pridonosi porast uvoza iz Rusije (što je pretežno rezultat povećanja uvoza nafte), Kine te Bosne i Hercegovine.

Podaci za prva dva mjeseca 2005. upućuju na nastavak pozitivnih kretanja u robnoj razmjeni. Ukupan robni izvoz iznosio je 1,3 mlrd. USD što čini, izraženo po stalnome tečaju, godišnji rast od 10,2%, koji je za 6,8 postotnih bodova viši od rasta iz istog razdoblja 2004. Od odsjeka SMTK porastu robnoga izvoza najviše je pridonio izvoz: plastičnih tvari u primarnim oblicima, medicinskih i farmaceutskih proizvoda, pogonskih strojeva i uređaja, nafte i naftnih derivata te zemnog i industrijskog plina.

U siječnju i veljači 2005. ostvaren je uvoz robe u vrijednosti od 2,4 mlrd. USD što, izraženo po stalnome tečaju, daje godišnji porast od 5,9%, a to je za 1,2 postotna boda manje nego u istom razdoblju 2004. Nastavak trenda usporavanja robnoga uvoza posljedica je ponajviše smanjenja uvoza kapitalnih dobara i cestovnih vozila. S druge strane, apsolutnom porastu ukupnoga robnog uvoza najviše pridonosi porast uvoza: nafte i naftnih derivata, željeza i čelika, zemnog i industrijskog plina, organskih kemijskih proizvoda te električne energije.

Brži rast robnoga izvoza i nastavak usporavanja robnoga uvoza i dalje pridonose značajnom usporavanju rasta vanjskotrgovinskog deficita. Tako je godišnji porast deficita u robnoj razmjeni u prva dva mjeseca 2005. iznosio 1,1% (u istom razdoblju 2004. zabilježen je godišnji rast deficita od 11,5%). Pozitivna kretanja odrazila su se i na daljnje poboljšanje pokazatelja pokrivenosti uvoza izvozom, koji je u prva dva mjeseca 2005. u prosjeku iznosio 52,9%, što je za 1,5 postotnih bodova više nego u istome razdoblju 2004., tj. za 4,6 postotnih bodova više od prosječnog ostvarenja za cijelu 2004.

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

Preliminarni podaci o ostvarenju platne bilance pokazuju kako su neto inozemna izravna ulaganja u RH u 2004. dosegla 667 mil. EUR. Izravna ulaganja Hrvatske u inozemstvo iznosila su u spomenutom razdoblju neuobičajeno visoka 254 mil. EUR, što je najvećim dijelom rezultat visine zadržane dobiti zabilježene u

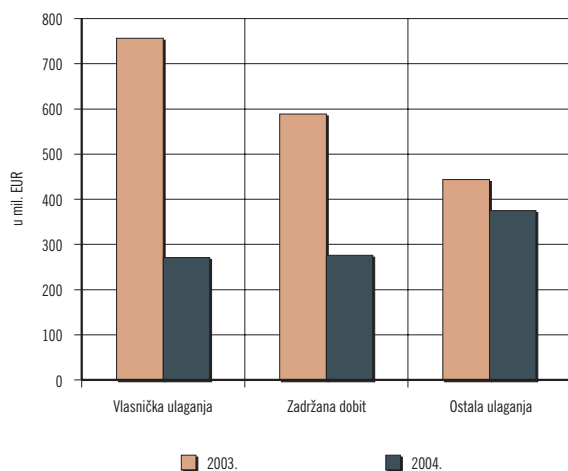
Tablica 1.10. Račun kapitalnih i financijskih transakcija RH
 u milijunima EUR i postocima

	2002.	2003.	2004.	Stopa promjene 2004./2003.
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	2.732	2.996	2.255	-24,7
B1. Kapitalne transakcije	501	72	23	-68,1
B2. Financijske transakcije (isključujući međunarodne pričuve)	2.973	4.159	2.275	-45,3
1. Izravna ulaganja	597	1.695	667	-60,7
1.1. U inozemstvo	-598	-93	-254	173,7
1.2. U Hrvatsku	1.195	1.788	921	-48,5
2. Portfeljna ulaganja	-440	869	234	-73,0
2.1. Sredstva	-651	121	-753	-720,4
2.2. Obveze	210	747	987	32,1
3. Ostala ulaganja	2.815	1.595	1.374	-13,9
3.1. Sredstva	452	-2.152	-412	-80,8
3.2. Obveze	2.364	3.747	1.786	-52,3
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-742	-1.235	-43	-96,5
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-635	-1.239	-978	-21,1

^a Preliminarni podaci
 Izvor: HNB

1.58.

Inozemna izravna ulaganja

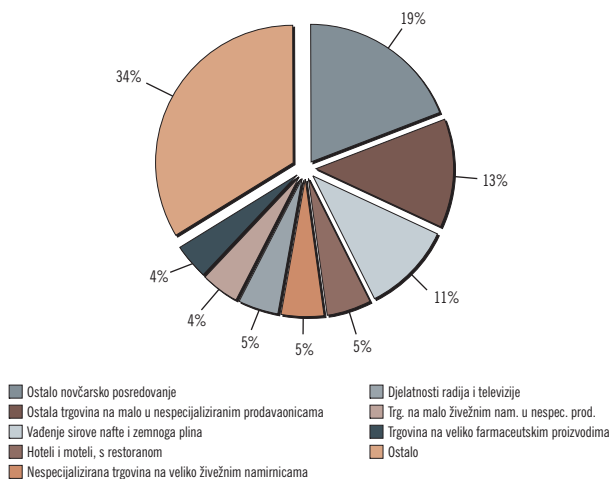
Izvor: HNB

trećem tromjesečju. U istom je razdoblju u Hrvatsku uloženo 921 mil. EUR (3,3% BDP-a) što u odnosu na 2003. odgovara smanjenju od 0,9 mlrd. EUR ili 48,5%. Godišnje smanjenje priljeva od inozemnih izravnih ulaganja u RH tijekom 2004. rezultat je učinka bazne godine, odnosno činjenice da tijekom 2004. nije zabilježen nijedan veliki privatizacijski projekt, dok je u 2003. mađarskome MOL-u za 412 mil. EUR (505 mil. USD) prodano 25% plus jedna dionica Ine, a zabilježena je i prodaja značajnog paketa dionica jedne domaće tvornice piva inozemnom partneru. Izrazito godišnje smanjenje priljeva od inozemnih vlasničkih ulaganja lako se uočava na Slici 1.58., iz koje je također vidljiv godišnji pad inozemnih izravnih ulaganja na osnovi zadržane dobiti i ostalih ulaganja.

U strukturi ukupnih inozemnih izravnih ulaganja u 2004. godini nešto manje od jedne trećine odnosi se na ulaganja u različite oblike trgovine (ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavaonicama, nespecijalizirana trgovina na veliko živežnim namirnicama, trgovina na malo živežnim namirnicama u nespecijaliziranim prodavaonicama, trgovina na veliko farmaceutskim proizvodima te trgovina na veliko električnim aparatima za kućanstvo), a približno jedna petina na ulaganja u ostalo novčarsko poslovanje (dokapitalizacija dviju banaka u inozemnom vlasništvu). Osim ulaganja u trgovinu i banke zabilježena su inozemna ulaganja u vađenje nafte i zemnog plina, hotele i motele s restoranima, djelatnosti radija i televizije te stvaranja novih nekretnina i prodaje nekretnina. U inozemnim izravnim ulaganjima ostvarenima tijekom 2003. isticala su se ulaganja u proizvodnju naftnih derivata (već spomenuta privatizacija Ine), trgovinu na malo (6,3%), proizvodnju piva (6%) te ostalo novčarsko poslovanje (4,6%).

1.59.

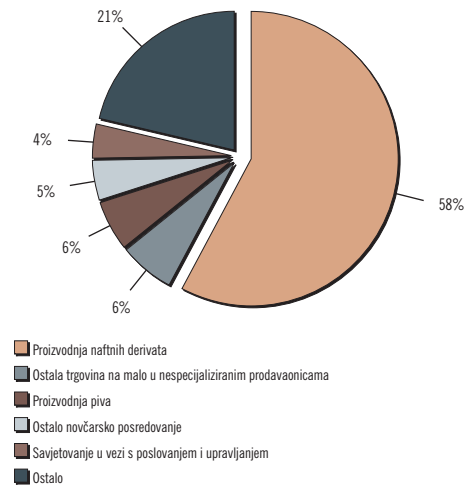
Struktura izravnih vlasničkih ulaganja u RH u 2004.

Izvor: HNB

1.60.

Struktura izravnih vlasničkih ulaganja u RH u 2003.

Izvor: HNB

Podaci o tokovima na računu portfeljnih ulaganja²³ pokazuju da su tijekom 2004. sredstva hrvatskih rezidenata na osnovi portfeljnih ulaganja uvećana za 753 mil. EUR, pri čemu se gotovo cjelokupan porast odnosi na porast sredstava banaka na osnovi ulaganja u obveznice, a neznatan dio na porast sredstava na osnovi ulaganja banaka u instrumente tržišta novca i vlasnička ulaganja ostalih sektora. U istom razdoblju obveze hrvatskih rezidenata na osnovi portfeljnih ulaganja povećane su za 987 mil. EUR, što je uglavnom posljedica novih izdanja obveznica na inozemnom tržištu u ukupnoj vrijednosti od 1,35 mlrd. EUR (300 mil. EUR vrijedno izdanje HBOR-a u veljači, 500 milijuna EUR vrijedno izdanje Vlade RH i 100 mil. EUR vrijedno izdanje jednoga domaćega trgovačkog društva, oba zabilježena u travnju, te 450 mil. EUR vrijedno izdanje Zagrebačke banke na Luksemburškoj burzi u srpnju) te otplate 0,5 mlrd. EUR dospjelih glavnica (u 2004. na naplatu su dospjela dva izdanja inozemnih obveznica te dvije polugodišnje obveze prema Londonskome klubu).

Na računu ostalih ulaganja²⁴ u 2004. sredstva hrvatskih rezidenata povećala su se za 412 mil. EUR, što je rezultat porasta sredstava banaka na osnovi gotovine i depozita u iznosu od 369 mil. EUR, smanjenja sredstava države po istoj osnovi za 73 mil. EUR te porasta sredstava ostalih sektora na osnovi trgovinskih kredita u vrijednosti od 182 mil. EUR. U istom su razdoblju obveze po ostalim ulaganjima povećane za 1,8 mlrd. EUR, od čega se 1,6 mlrd. EUR odnosi na rast obveza po kreditima. U promatranom razdoblju država je povukla 701 mil. EUR inozemnih dugoročnih kredita, dok su otplate države na toj osnovi iznosile 294 mil. EUR. Porast neto obveza banaka po kreditima u 2004. iznosio je ukupno 625 mil. EUR, od čega se 569 mil. EUR odnosi na neto korištenja dugoročnih kredita. Povećanje neto obveza ostalih sektora na osnovi kredita iznosilo je 961 mil. EUR, pri čemu se na dugoročne kredite odnosi 92,7% ukupnoga iznosa. U promatranome razdoblju obveze po trgovinskim kreditima smanjene su za 76 mil. EUR, dok su obveze po gotovini i depozitima porasle za 243 mil. EUR.

23 Ulaganja u dužničke instrumente (obveznice i instrumente tržišta novca) i manja ulaganja u vlasničke instrumente (dionice).

24 Račun ostalih ulaganja obuhvaća transakcije po trgovinskim kreditima, kreditima te gotovini i depozitima.

Podaci o tokovima međunarodnih pričuva RH pokazuju kako je u 2004. zabilježen apsolutan godišnji rast od 43 mil. EUR, što je rezultat značajnog pada pričuva u prvom tromjesečju 2004. (smanjenje od 422 mil. EUR) i rasta zabilježenog u sljedeća tri tromjesečja (u kojima je ukupni porast iznosio 465 mil. EUR). Spomenuti pad međunarodnih pričuva u prvom tromjesečju 2004. posljedica je i činjenice da je na prijelazu iz 2003. u 2004. godinu HNB prestao izdavati blagajničke zapise u stranoj valuti, a upisani blagajnički zapisi dospijevali su sve do ožujka 2004.

Podaci o tokovima ne uključuju međuvalutne promjene, odnosno utjecaj kolebanja tečajeva na pripadajuću valutnu strukturu međunarodnih pričuva. Spomenuti učinak uzet je u obzir pri iskazivanju presjeka na dan, odnosno stanja međunarodnih pričuva. Međunarodne su pričuve krajem 2004. tako dosegnule 6.436 mil. EUR, što je u usporedbi s krajem 2003. smanjenje od 1,8%.²⁵

Stanje međunarodnih pričuva krajem 2004. pokazuje da euro sudjeluje u njihovoj ukupnoj strukturi s tri četvrtine, a američki dolar s jednom četvrtinom. Kako je tečaj američkog dolara prema euru krajem 2004. oslabio na godišnjoj razini za 8,9% (vrijednost američkog dolara bila je na kraju 2004. godine 5,64 kune, a godinu dana prije 6,12 kuna, dok je vrijednost eura porasla sa 7,65 kuna posljednjeg dana 2003. na 7,67 kuna 31. prosinca 2004.), to je vrijednost međunarodnih pričuva RH uložena u financijske instrumente nominirane u američkim dolarima manja kada se izrazi u izvještajnom euru.

Tablica 1.11. Valutna struktura međunarodnih pričuva HNB-a

na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2001.	2002.	2003.	2004.
Stanje	5.334	5.651	6.554	6.436
Udjeli				
USD	32,6	28,3	29,6	25,0
EUR	65,1	71,6	70,4	75,0
Ostale valute	2,3	0,0	0,0	0,0
Ukupno	100,0	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

Struktura međunarodnih pričuva krajem 2004. pokazuje kako se u njoj i dalje najveći dio odnosi na dužničke vrijednosne papire (50,7%) te gotovinu i depozite kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske (42,6%), dok se ostatak odnosi na gotovinu i depozite kod ostalih središnjih banaka, Banke za međunarodne namire i Međunarodnoga monetarnog fonda (3,6%) te na obratne repo poslove (3,1%).

²⁵ Apsolutan godišnji rast međunarodnih pričuva RH zabilježen u platnoj bilanci te, nasuprot tome, godišnji pad međunarodnih pričuva RH zabilježen krajem prosinca 2004. posljedica su razlike u evidentiranju tokova i stanja, odnosno zanemarivanja ili uključivanja međuvalutnih promjena.

Tablica 1.12. Struktura međunarodnih pričuva HNB-a
na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2001.	2002.	2003.	2004.
Stanje	5.334	5.651	6.554	6.436
Udjeli				
1. Devizne pričuve	72,7	75,1	87,6	96,9
1.1. Dužnički vrijednosni papiri	32,6	32,9	48,9	50,7
1.2. Ukupno gotovina i depoziti	40,1	42,2	38,6	46,2
– kod ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	8,6	5,8	4,1	3,6
– kod banaka sa sjedištem izvan Hrvatske	31,4	36,5	34,5	42,6
2. Pričuvna pozicija u MMF-u	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Posebna prava vučenja (SDR)	2,3	0,0	0,0	0,0
4. Zlato	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Obratni repo poslovi	25,0	24,8	12,4	3,1

Napomena: Izraženo prema približnoj tržišnoj vrijednosti
Izvor: HNB

Inozemni dug

Početakom 2005. godine HNB je u skladu sa smjernicama Priručnika za sastavljače i korisnike statističkih pokazatelja o inozemnoj zaduženosti²⁶ donio odluku o prijelazu na nov način obračuna inozemnog duga i, u skladu s time, revidirao vremensku seriju podataka o inozemnom dugu. U usporedbi s metodologijom inozemnoga duga dosada primjenjivanom u HNB-u, obračunom na novom, tzv. bruto načelu inozemni se dug povećava za stanje nepodmirenih dospjelih i obračunatih nedospjelih kamata, ali mijenja se i struktura inozemnog duga. S početkom primjene nove metodologije izračuna inozemnog duga HNB je odlučio dodatno proširiti obuhvat inozemnog duga za podatke o stanjima: hibridnih i podređenih instrumenata, repo poslova banaka i repo poslova HNB-a, depozita međunarodnih financijskih institucija u HNB-u te za jednostrane učinke sekundarnog tržišta obveznica.²⁷

Na taj način definiran inozemni dug Republike Hrvatske dosegnuo je na kraju 2004. godine 22,7 mlrd. EUR, što je za 2,9 mlrd. EUR ili 14,5% više nego na kraju 2003. Struktura inozemnog duga prema sektoru dužnika pokazuje kako se najveći dio duga odnosi na ostale domaće sektore (uključimo li inozemna izravna ulaganja²⁸ u poduzeća, on iznosi 7,8 mlrd. EUR ili 34,3%). Na drugom su mjestu banke sa 7,7 mlrd. EUR ili nešto više od jedne trećine (33,7%) ukupnoga inozemnog duga. Prvi put svojim udjelom u inozemnome dugu država je dospjela na posljednje, treće mjesto. Na kraju 2004. inozemni dug države iznosio je 7,2 mlrd. EUR ili 31,9% ukupnog duga RH.

26 *External Debt Statistics – Guide for Compilers and Users*, Međunarodni monetarni fond, 2003.

27 Uključivanje hibridnih i podređenih instrumenata, repo poslova banaka i HNB-a te depozita međunarodnih financijskih institucija u HNB-u utjecalo je na povećanje dosada objavljivana stanja inozemnog duga RH, dok uključivanje jednostranih učinaka sekundarnog tržišta vrijednosnih papira rezultira smanjenjem inozemnog duga.

28 Inozemna izravna ulaganja u sklopu statistike inozemnog duga obuhvaćaju stanje duga po kreditima dobivenim od osoba s kojima je dužnik u vlasničkom odnosu većem od 10% (vjerovnik posjeduje više od 10% vlasničkog kapitala dužnika ili obratno).

Tablica 1.13. Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima
na kraju razdoblja, u milijunima EUR i postocima

	2002.	2003.	2004.	Struktura			Indeksi	
				2002.	2003.	2004.	2003./02.	2004./03.
1. Država	5.900	6.601	7.236	39,2	33,3	31,9	111,9	109,6
2. Središnja banka (HNB)	23	366	2	0,2	1,8	0,0	1.576,2	0,6
3. Banke	3.790	6.121	7.652	25,2	30,9	33,7	161,5	125,0
4. Ostali domaći sektori	3.935	4.878	5.798	26,1	24,6	25,6	124,0	118,9
5. Izravna ulaganja	1.407	1.845	1.986	9,3	9,3	8,8	131,1	107,7
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.055	19.811	22.675	100,0	100,0	100,0	131,6	114,5

Izvor: HNB

Struktura inozemnog duga prema sektoru dužnika i instrumentima zaduživanja pokazuje kako se država u proteklih nekoliko godina u inozemstvu najviše zaduživala izdavanjem obveznica. Tijekom 2004. zabilježena su dva nova izdanja obveznica na inozemnom tržištu: izdanje Hrvatske banke za obnovu i razvitak vrijedno 300 mil. EUR, iz veljače i travanjsko izdanje Vlade RH vrijedno 500 mil. EUR. Spomenute sedmogodišnje obveznice HBOR-a izdane su na osnovi tzv. *Euro Medium Term Note* ili EMNT srednjoročnoga programa koji je još 2000. dogovoren s Vladom RH.²⁹ Sredstva prikupljena spomenutim izdanjem upotrebljavaju se za financiranje izvoza i osiguranja izvoznih poslova te poticanje malog i srednjeg poduzetništva. Osim što se povećalo zaduživanje na osnovi izdavanja obveznica, država u 2004. bilježi i rast neto korištenih kredita.

Banke su se u proteklom srednjoročnom razdoblju najviše zaduživale putem dugoročnih kredita te primljene gotovine i depozita, prvenstveno od svojih vlasnica – banaka matica. Tijekom 2004. banke su zabilježile rast neto korištenja kredita od 604 mil. EUR, dok su neto obveze na osnovi gotovine i depozita uvećane za 483 mil. EUR. U 2004. godini zabilježeno je i prvo izdanje obveznica bankarskog sektora na inozemnom tržištu, a odnosi se na izdanje koje je u srpnju Zagrebačka banka izdala na Luksemburškoj burzi vrijedno 450 mil. EUR. U međuvremenu su rezidenti otkupili dio spomenutog izdanja pa su obveze banaka po obveznicama izdanim na inozemnom tržištu krajem 2004. iznosile 444 mil. EUR (učinak sekundarnog tržišta).

Tablica 1.14. Inozemni dug prema sektorima dužnika i instrumentima zaduženja
na kraju 2004., u milijunima EUR

	Obveznice	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Trgovački krediti	Gotovina i depoziti	Ostale obveze	Ukupno
1. Država	4.635	0	2.595	2	0	3	7.236
2. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0	2	0	2
3. Banke	444	661	3.316	0	3.219	13	7.652
4. Ostali domaći sektori	384	125	4.637	137	0	514	5.798
5. Izravna ulaganja	0	62	1.715	24	0	186	1.986
Ukupno (1+2+3+4+5)	5.464	848	12.263	163	3.221	716	22.675

Izvor: HNB

²⁹ EMNT je skup dokumenata na osnovi kojih HBOR nakon vrlo kratke pripreme može izaći na tržište euroobveznica, čime se omogućuje da u povoljnom trenutku brzo donese i provede odluku o novoj emisiji.

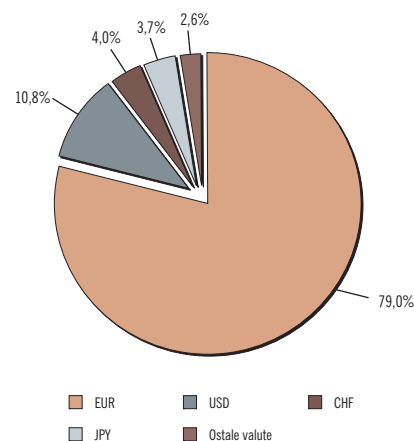
Ostali domaći sektori (uključujući inozemna izravna ulaganja) tijekom posljednjih su se nekoliko godina pri inozemnom zaduživanju najviše oslanjali na kredite. Rast neto korištenja trgovinskih kredita i kredita tako je samo tijekom 2004. godine dosegnuo 833 mil. EUR, pri čemu stanje duga na kraju 2004. pokazuje da inozemni dug po dugoročnim kreditima čini glavninu (6,4 mlrd. EUR ili više od 80%) ukupnoga inozemnog duga ovog sektora.

Podaci o valutnoj strukturi inozemnog duga pokazuju kako je krajem prosinca 2004. godine 79% ukupnoga inozemnog duga bilo nominirano u eurima. Dolar je u ukupnome dugu sudjelovao sa 10,8%, a od ostalih valuta još se mogu izdvojiti švicarski franak i japanski jen svaki s udjelom od približno 4%. Viši udio eurskog duga od onog prosječnog zamjećuje se kod banaka, što je razumljivo uzme li se u obzir da je riječ o nacionalnoj valuti zemalja čije su vodeće banke stekle upravljačke pakete dionica u hrvatskim poslovnim bankama i kod kojih se, najvećim dijelom, domaće banke i zadužuju. Udio eurskog duga ostalih sektora, uključujući inozemna izravna ulaganja u poduzeća, također je viši od prosjeka za ukupan inozemni dug. Eurski dug države u ukupnome inozemnom dugu države nešto je manji (68%), što je poglavito rezultat izdavanja obveznica za Londonski klub serije A (858 mil. USD dospijeva na naplatu do 2006.) i serije B (604 mil. USD dospijeva na naplatu do 2010.) te četiriju serija obveznica nominiranih u japanskim jenima (ukupne nominalne vrijednosti od 115 mlrd. JPY).

Relativni pokazatelji stanja inozemne zaduženosti govore kako je krajem 2004. udio inozemnog duga u BDP-u dosegnuo 82,1% (izračunato kao omjer inozemnog duga izvedenog na bruto načelu te iskazanog u eurima i BDP-a za 2004. u eurima). Isti je pokazatelj krajem 2003. godine iznosio 77,6%. Udio inozemnoga duga Hrvatske u izvozu robe i usluga krajem 2004. iznosio je 157,3%, što odgovara godišnjem porastu od 7,8 postotnih bodova.

Iako se u 2004. relativno usporio rast inozemne zaduženosti, Hrvatska je, veličinom udjela inozemnog duga u postotku bruto nacionalnoga dohotka, prvi put prešla granicu koja dijeli srednjzadužene od visokoza-duženih zemalja. Naime, *Global Development Finance*, publikacija Svjetske banke koja objavljuje podatke o pokazateljima stanja i tijekovima zaduženosti, dijeli zemlje na visokoza-dužene, srednjzadužene i niskoza-dužene s obzirom na udio sadašnje vrijednosti stanja ukupnoga inozemnog duga u bruto nacionalnom dohotku i na udio sadašnje vrijednosti stanja ukupnoga inozemnog duga u izvozu robe i usluga. Vrijednost prvog udjela iznad 48%, odnosno drugog udjela iznad 132% određuje srednjzaduženu zemlju. Kritična granica za prvi pokazatelj iznosi 80%, dok kritična granica za drugi pokazatelj iznosi 220%. Ukoliko samo jedan udio prijeđe kritičnu granicu, zemlja se smatra visoko-

1.61.

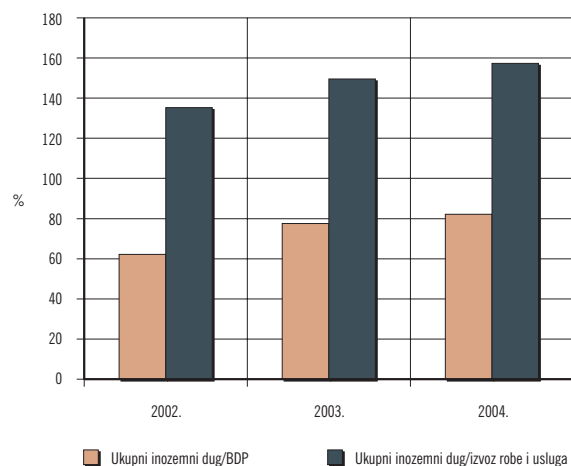
Valutna struktura inozemnog duga RH
31. prosinca 2004.

Napomena: Stanje inozemnog duga ne uključuje depozite nerezidenata.

Izvor: HNB

1.62.

Pokazatelji inozemne zaduženosti RH

Izvor: HNB

zaduženom.³⁰ Krajem 2004. udio inozemnoga duga, izvedenog na bruto načelu, u bruto nacionalnom dohotku³¹ dosegao je 84%, dok je, zbog visokih prihoda od turizma i relativno velikog iznosa radničkih doznaka, udio inozemnoga duga u izvozu robe i usluga uvećanih za radničke doznake iz inozemstva iznosio 150,1%.

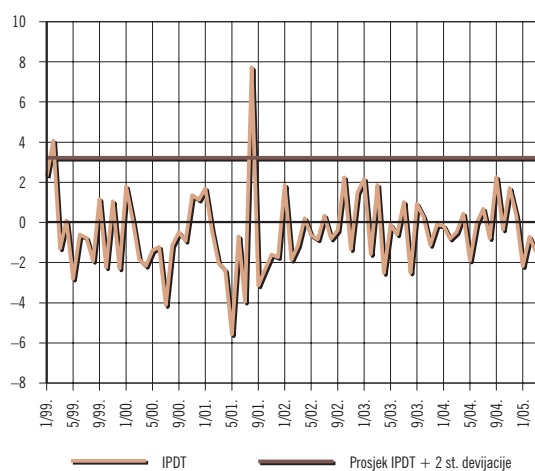
Krajem veljače 2005. bruto inozemni dug dosegao je vrijednost od 22.537 mil. EUR, što je za 139 mil. EUR manje nego krajem 2004. godine. Apsolutnom smanjenju stanja bruto inozemnog duga najviše pridonosi smanjenje duga banaka (za 312 mil. EUR), i to poglavito po osnovi smanjivanja depozita. U istom se razdoblju bilježi pad inozemnog duga sektora države za 38 mil. EUR. To je najvećim dijelom odraz smanjenja inozemnih obveza na osnovi obveznica (u siječnju je državi dospjela prva polugodišnja otplata obveza prema Londonskome klubu), dok se blago povećalo stanje duga po dugoročnim kreditima. Nastavio se, međutim, rast inozemnog duga ostalih domaćih sektora, koji je, zajedno s obvezama po izravnim ulaganjima, u prva dva mjeseca 2005. uvećan za 211 mil. EUR. Pritom je osobito izrazit bio rast obveza po dugoročnim kreditima.

Likvidnost u međunarodnim plaćanjima

Indeks pritiska na devizno tržište (IPDT), koji se računa kao ponderirani prosjek mjesečne stope rasta tečaja kune prema euru (na kraju razdoblja) i mjesečne stope rasta bruto međunarodnih pričuva, izraženih u eurima, uz standardne devijacije kao pondere, tijekom 2004. nije upozoravao na potencijalne probleme u vezi s neusklađenošću u međunarodnim plaćanjima.

1.63.

Indeks pritiska na devizno tržište

Izvor: HNB

Prvih osam mjeseci 2004. godine obilježile su relativno niske vrijednosti indeksa koji se kretao od 0,8 do -0,7 standardnih devijacija oko prosjeka, što je znatno niže od granice koja upozorava na moguće probleme u međunarodnoj likvidnosti.³² U svibnju je indeks dosegao vrlo nisku razinu prvenstveno zbog aprecijacije kune prema euru od 2,2% (posljedica aprecijacijskih očekivanja uoči glavne turističke sezone i povećane potražnje za kunama na tržištu neposredno prije upisa Plivinih obveznica u protuvrijednosti od 75 mil. EUR) te zbog istodobnog, zanemarivog smanjenja pričuva od 0,9%.

S druge strane, u rujnu je zbog deprecijacije kune prema euru od 2,1% (što je među ostalim posljedica smanjenja potražnje za kunama zbog završetka glavne turističke sezone, ali i devizne aukcije kojom je HNB od banaka otkupio ukupno 25 mil. EUR) te zbog sma-

30 Vidi *Global Development Finance 2003*, Svjetska banka, str. 253.

31 Bruto nacionalni dohodak dobiven je zbrajanjem bruto domaćeg proizvoda i neto faktorskih dohodaka.

32 Kritična granica odgovara prosječnoj vrijednosti IPDT-a uvećanoj za dvije standardne devijacije pri čemu vrijednost indeksa iznad kritične granice upućuje na potencijalne poteškoće u međunarodnim plaćanjima.

njenja međunarodnih pričuva HNB-a od 0,5%, zabilježena najviša razina indeksa u cijeloj 2004. godini.

Posljednje tromjesečje 2004. obilježila su povoljna kretanja indeksa pritiska na devizno tržište, što je rezultiralo vraćanjem indeksa njegovim uobičajenim vrijednostima, koje se kreću u rasponu od plus jedne do minus jedne standardne devijacije oko prosjeka.

Kretanja indeksa u prvom tromjesečju 2005. godine ne upućuju na probleme u međunarodnim plaćanjima. Zbog male mjesečne aprecijacije kune prema euru i nastavka rasta međunarodnih pričuva tijekom prva tri mjeseca 2005. vrijednost indeksa zadržala se na vrlo niskim razinama.

1.2.9. Državne financije

Obilježja proračuna u 2004.

U 2004. godini prihodi konsolidirane opće države ostvareni su u iznosu manjem od planiranog, dok su rashodi ostvareni u skladu s planom pa je rezultat takvog, nešto slabijeg ostvarenja prihoda bilo probijanje planiranog iznosa manjka konsolidirane opće države.

Protekla fiskalna godina započela je privremenim financiranjem proračuna, koje je na snazi bilo tijekom prvog tromjesečja. Državni proračun Republike Hrvatske donesen je u ožujku, jednako kao i financijski planovi državnih fondova i agencija. Nedugo zatim, u travnju 2004. godine, istekao je *stand-by* aranžman koji su hrvatske vlasti, četrnaest mjeseci prije, sklopile s Međunarodnim monetarnim fondom, kao mjeru opreza u predizbornoj godini. Taj je financijski sporazum istekao bez zaključivanja jer, između ostaloga, kriteriji na području fiskalne politike postavljeni za kraj prosinca 2003. nisu bili zadovoljeni, a odmah su započeli pregovori o sklapanju novog aranžmana.

Početak ljeta donesene su Izmjene i dopune Državnog proračuna, na osnovi kojih je plan prihoda povećan za 2,8 mlrd. kuna, a plan rashoda za 1,9 mlrd. kuna. Rebalansom su, među ostalim, povećani planirani prihodi od dividenda trgovačkih društava u javnom sektoru, zatim prihodi od PDV-a i doprinosa za socijalno osiguranje, kao i naknade za koncesije, a smanjeni su planirani prihodi od poreza na dobit te planirani prihodi od trošarina na naftne derivate. Na strani rashoda, među ostalim, povećani su planirani rashodi za kamate i planirani transferi stanovništvu, dok je najveći dio povećanja, u iznosu većem od 1,2 mlrd. kuna, bio namijenjen za subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru. Rebalansom utvrđeno povećanje prihoda bilo je veće od povećanja rashoda, pa je njime smanjen ciljani iznos proračunskog manjka.

Početak srpnja 2004. godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Načela fiskalne politike za razdoblje od 2005. do 2007. godine. Ciljevi fiskalne politike definirani u Načelima uz ostalo uključuju: provođenje fiskalne prilagodbe, kojom će deficit opće države do 2007. biti smanjen na razinu nižu od 3% BDP-a, zatim sta-

biliziranje javnog duga (ispod 60% vrijednosti BDP-a do 2007.), kao i stabiliziranje ukupnoga inozemnog duga (ispod 80% vrijednosti BDP-a do 2007. godine). Također u srpnju 2004. hrvatske su vlasti podnijele MMF-u zahtjev za odobravanje novog *stand-by* aranžmana. U kolovozu 2004. Izvršni odbor Međunarodnoga monetarnog fonda podržao je program sadržan u Memorandumu o ekonomskoj i financijskoj politici, te je Republici Hrvatskoj odobrio *stand-by* aranžman na razdoblje od 20 mjeseci. Osnovni su ciljevi programa stabiliziranje udjela inozemnog duga u BDP-u (približno na njegovoj sadašnjoj razini), odnosno smanjenje eksterne ranjivosti, koju stvaraju visoki deficiti na tekućem računu platne bilance i opterećenje inozemnim dugom, te priprema Hrvatske za ulazak u EU. Postavljene ciljeve trebalo bi prema programu postići snizivanjem proračunskog manjka i strukturnim reformama, kojima se želi smanjiti uloga države u gospodarstvu. Za početak srednjoročne konsolidacije planiran je manjak proračuna opće države u 2004. godini u iznosu od 4,5% vrijednosti BDP-a, dok manjak u 2005. ne bi smio premašiti 3,7% BDP-a.

Pred sam kraj prošle godine, u prosincu 2004., izvršena je preraspodjela rebalansom utvrđenog plana za 2004. godinu. Prema podacima MF-a preraspodjelom su mijenjane planske veličine pojedinih stavki rashoda i izdataka, no ukupan iznos rashoda i izdataka ostao je nepromijenjen.

Podatke o ostvarenjima prihoda i rashoda državnog proračuna te središnje i opće države MF od lipnja 2004. godine prikazuje prema novom formatu međunarodne metodologije za statistiku javnih financija – GFS 2001. U komentaru kretanja prihoda i rashoda služit ćemo se stoga preliminarnim podacima prikazanim prema formatu GFS 2001, na gotovinskom načelu.

Ostvarenje proračuna

Proračunski prihodi

Prema podacima MF-a na razini konsolidirane opće države tijekom 2004. prikupljeno je 96,4 mlrd. kuna prihoda, što je u odnosu na planirane prihode podbačaj od 1,43 mlrd. kuna ili 1,5%. Godišnji porast prihoda od 7,7% u 2004. gotovo je identičan porastu ostvarenom 2003. godine, i nešto je veći od nominalnog porasta BDP-a u 2004. (7,3%). Posljedica je takvih kretanja gotovo neizmijenjeni udio prihoda konsolidirane opće države u nominalnom BDP-u: 46,5% prema 46,4% u 2003. godini.

Promatrano po razinama državne vlasti, najveći dio prihoda konsolidirane opće države odnosi se na prihode ostvarene na razini konsolidirane središnje države (90,3%), dok se manji dio (9,7%) odnosi na prihode lokalne države. U nastavku komentiramo prihode konsolidirane središnje države, koji uz državni proračun uključuju poslovanje izvanproračunskih fondova i državnih agencija³³.

33 Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (HZMO), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO), Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ), Hrvatske vode (HV), Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost (FZO), Hrvatske autoceste d.o.o. (HAC), Hrvatske ceste d.o.o. (HC), Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB) i Hrvatski fond za privatizaciju (HFP)

Na razini konsolidirane središnje države, prema podacima MF-a, tijekom 2004. godine prikupljeno je 87,0 mlrd. kuna ili 7,5% više nego godinu prije. Pri tome se, promatrano po ekonomskoj klasifikaciji, gotovo 60% prihoda odnosi na poreze, približno jedna trećina na socijalne doprinose, a ostatak na ostale prihode.

Tijekom 2004. godine porezni su prihodi ostvarili podbačaj u odnosu na plan od 1,37 mlrd. kuna (ili 2,7%). Rast poreznih prihoda u 2004. bio je stoga znatno sporiji (3,9%) nego godinu prije (6,2%), pri čemu se zaostajanje u odnosu na rast nominalnog BDP-a više nego udvostručilo. Usporenje rasta poreznih prihoda dijelom je bilo posljedica problema pri naplati pojedinih poreza zbog raširene porezne evazije na tržištima određenih dobara. Usto, na usporavanje rasta poreznih prihoda utjecala je i promjena u strukturi izvora rasta BDP-a. Naime, tijekom 2004. doprinos domaće potražnje rastu BDP-a značajno je smanjen u odnosu na prethodnu godinu, dok je doprinos inozemne potražnje, koja mnogo slabije utječe na porezne prihode, bio pozitivan, za razliku od 2003. kada je inozemna potražnja dala negativan doprinos rastu BDP-a.

Na osnovi poreza na dohodak u 2004. godini prikupljeno je tek neznatno više prihoda (0,4%) nego 2003., što je ipak bilo dovoljno da se ostvari godišnji plan pa i da se planirani prihodi premaše za 2%. Ostvareni rast prihoda rezultat je promjena u porezu na dohodak, odnosno znatnog povećanja poreznih olakšica. Novim promjenama poreza na dohodak, koje su stupile na snagu početkom 2005. godine, dodatno je smanjeno oporezivanje dohotka.

Prihodi od poreza na dodanu vrijednost porasli su za 6,2% na godišnjoj razini (za 2,2 postotna boda manje nego u 2003.), što je podbačaj od gotovo 590 mil. kuna (ili 2,0%) u odnosu na plan utvrđen rebalansom. Promatrano po tromjesečjima, najviši rast, od gotovo 10% u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine, zabilježen je u drugom tromjesečju. U drugoj polovici 2004., unatoč dobrim pokazateljima o kretanjima u trgovini i turizmu tijekom ljetnih mjeseci, rast prihoda od PDV-a polagano se usporavao. U trećem tromjesečju ostvaren je rast od 5,4%, dok je u četvrtom tromjesečju porast iznosio samo 4,2% ili dvostruko manje od 9,0% zabilježenih godinu prije.

Što se tiče prihoda od trošarina, 2004. zabilježen je porast od 1,2%, a to je znatno usporenje u odnosu na rast iz 2003. godine (6,9%). Zbog niskog rasta ostvareno je 93,6% plana, odnosno podbačaj je bio veći od 720 mil. kuna. Promatrano po pojedinim komponentama, podbačaj je zabilježen kod gotovo svih trošarina, uz iznimke trošarina na kavu i trošarina na luksuzne proizvode (čiji udio u ukupnim trošarinama iznosi približno 1,5%). Najveći podbačaj u odnosu na plan (15%) i najveći godišnji pad (3,7%) odnosi se na trošarine na pivo, što je djelomično posljedica primjene novog Zakona o sigurnosti u prometu. Isti argument donekle objašnjava i slabo ostvarenje prihoda od trošarina na alkohol (podbačaj u odnosu na plan od 6,3% i godišnji pad od 1,4%). Iznosom najveće, trošarine na naftne derivate, također su bile manje nego što je planirano. Tijekom 2004. porastao je broj turističkih dolazaka (6% na godišnjoj razini), a među njima su dolasci cestovnim prijevozom svakako imali znatan udio, no na godišnjoj je razini zabilježen pad prihoda od trošarina na naftne derivate za 0,6%. Na slabe je rezultate, osim poteškoća s naplatom trošarina na naftne derivate, utjecao i značajan porast cijena nafte u 2004. Nadalje, podbačaj u odnosu na plan, kao i usporavanje rasta u odnosu na rast iz 2003. godine, bilježe trošarine na automobile (podbačaj od 9,6%) i trošarine na duhanske prerađevine (podbačaj od 5,5%). Obje vrste trošarina po-

većane su u srpnju 2004. godine³⁴, kada je rebalansom proračuna povećan i planirani iznos njihovih prihoda. Na slabo ostvarenje trošarina na duhanske preradevine dijelom je utjecalo i razvijeno neslužbeno tržište tih proizvoda, dok će se potpuni (cjelogodišnji) učinak izmjena Zakona moći vidjeti tek s ostvarenjima za 2005. godinu.

Najvišu stopu rasta među poreznim prihodima u 2004. imali su porezi na imovinu (22,7%), koji se ostvaruju iz poreza na promet nekretnina. Prihodi od poreza na dobit u 2004. godini rasli su znatno sporije (1,9%) nego godinu prije (15,6%), dok su prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu, zbog procesa liberalizacije u vanjskotrgovinskoj razmjeni, smanjeni za 12,2%.

Doprinosi za socijalno osiguranje porasli su u 2004. godini za 7,5% i ostvareno je 99,5% planiranog iznosa. Rast doprinosa bio je rezultat porasta mase isplaćenih plaća, i to uglavnom zbog nominalnog povećanja plaća, a manjim dijelom zbog porasta broja osiguranika. Rast doprinosa u 2004. godini bio je za 1,3 postotna boda manji nego u 2003. godini, kada je na rast znatno više utjecalo povećanje broja osiguranika. Taj je utjecaj u 2003. bio posebno izražen jer je porast broja osiguranika, koji isključuje zaposlene u insolventnim poduzećima, tj. one za koje poslodavci ne uplaćuju doprinose, u 2003. bio dvostruko veći (3,8%) nego u 2004. godini (1,7%). Slično kao i kod PDV-a, unatoč ostvarenom porastu prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje, plan u 2004. godini nije bio realiziran, s tom razlikom što je podbačaj prihoda od doprinosa ipak bio znatno manji. Iako prihodi od PDV-a i prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje nisu prikupljeni prema godišnjem planu, njihov je doprinos rastu prihoda konsolidirane središnje države najveći, jer se na njih odnosi više od dvije trećine ukupnih prihoda.

Od ostalih prihoda, koji između ostalog uključuju prihode od imovine, prihode od prodaje roba i usluga, naknade, kazne i globe te kategoriju razni i nepoznati prihodi, tijekom 2004. godine prikupljeno je gotovo 7,7 mlrd. kuna ili za 38% više nego godinu prije. Na takvo ostvarenje ostalih prihoda najvećim su dijelom utjecali isplata dividende iz poduzeća u javnom sektoru (HT – Hrvatskih telekomunikacija d.d.) i prihod od prodaje koncesija za UMTS³⁵. Premda je zabilježen visok rast ostalih prihoda, njihov godišnji plan nije u potpunosti ispunjen, među ostalim i zato što je uplaćeni prihod od dividende HT-a bio manji od planiranog, a planirani je prihod od koncesije za treću mrežu mobilne telefonije kasnio, tj. uplaćen je tek u veljači 2005. godine.

Na razini lokalne države, prema podacima MF-a, tijekom 2004. godine prikupljeno je 10,8 mlrd. kuna³⁶ i tako ostvaren nešto sporiji porast (7,5%) nego prethodne godine (10,7%), koji je ipak bio dovoljan da se ostvari godišnji plan, pa i da se planirani prihodi premaše za 2,6%.

34 Odredbama Zakona o posebnim porezima na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove te Zakona o posebnom porezu na duhanske proizvode

35 To je bila prodaja koncesija za UMTS (engl. *Universal Mobile Telecommunications System*) VIP-u i HT-u.

36 Nekonsolidirano

Proračunski rashodi

Na razini konsolidirane opće države, prema podacima MF-a, tijekom 2004. godine ukupno je utrošeno 94,2 mlrd. kuna, što znači da je ostvareno 99,4% planiranih rashoda. U 2004. godini rashodi su rasli neznatno brže (7,8%) nego godinu prije (7,5%) i nešto brže od nominalnog BDP-a (7,3%), rezultat čega je udio rashoda u BDP-u od 45,5% (prema 45,3% godine 2003.).

Struktura rashoda konsolidirane opće države, promatrana po razinama državne vlasti, ne razlikuje se znatno od strukture prihoda. Na rashode konsolidirane središnje države odnosi se najveći dio, od 92,2%, dok rashodi lokalne države čine preostalih 7,8% rashoda konsolidirane opće države. Jednako kao i u komentaru prihoda, u nastavku komentiramo rashode konsolidirane središnje države, koji uz državni proračun uključuju poslovanje izvanproračunskih fondova i državnih agencija³⁷.

Rashodi konsolidirane središnje države u 2004. godini, prema podacima MF-a, iznosili su 86,9 mlrd. kuna, što je gotovo za 6,1 mlrd. kuna ili 7,5% više nego godinu prije. U strukturi rashoda, promatrano po ekonomskoj klasifikaciji, dominiraju socijalne naknade (46,8%) i naknade zaposlenicima (26,8%), koje zajedno čine gotovo tri četvrtine ukupnih rashoda, a preostali dio odnosi se na rashode za korištenje dobara i usluga, rashode za kamate, zatim subvencije, pomoći i ostale rashode.

Najveći doprinos godišnjem rastu rashoda konsolidirane središnje države proizšao je iz rasta rashoda za socijalne naknade, koji su u 2004. godini rasli znatno brže (8,3%) nego godinu prije (4,7%). Unatoč značajnom ubrzanju rasta rashodi za socijalne naknade bili su ostvareni u skladu s planom i iznosili su gotovo 40,7 mlrd. kuna. Pri tome je najveći dio socijalnih naknada isplaćen u obliku socijalnih naknada iz osiguranja (72%) i naknada za socijalnu pomoć (27%), dok se ostatak (1%) odnosi na socijalne naknade za zaposlenike. Socijalne naknade iz osiguranja uključuju starosne mirovine, dio obiteljskih i invalidskih mirovina, zatim naknade nezaposlenima, naknade za roditeljni dopust i naknade za bolovanje. Naknade za socijalnu pomoć uključuju invalidske i obiteljske mirovine, doplatak za djecu te dodatak uz mirovinu (tzv. "sto kuna + šest posto").

Rashodi za naknade zaposlenicima³⁸ u 2004. rasli su znatno sporije (2,9%) nego u 2003. godini (11,5%). Manji dio usporenja rasta može se objasniti kretanjem zaposlenosti i plaća. Naime, agregatna je zaposlenost u državnoj upravi³⁹ tijekom 2004. smanjena (2,0%), dok je prethodne godine bio zabilježen rast (0,3%), a porast je plaća u državnoj upravi tijekom 2004. usporen (sa 6,6% u 2003. na 3,9% u 2004.). No, glavnina usporenja rasta spomenutih rashoda i dalje ostaje neobjašnjena, a vjerojatno se može pripisati preliminarnom karakteru uspoređivanih podataka prikazanih prema novom formatu, GFS 2001.⁴⁰

37 HZMO, HZZO, HZZ, HV, FZO, HAC, HC, DAB i HFP

38 Rashodi za naknade zaposlenicima osim plaća i nadnica uključuju i rashode za socijalne doprinose zaposlenima u državnoj upravi.

39 Uključuje djelatnosti javne uprave i obrane (L), zatim obrazovanja (M) te zdravstvene zaštite i socijalnog osiguranja (N).

40 Rashodi za otpremnine prema formatu GFS 2001 ne prikazuju se u plaćama i nadnicama (kako je to bilo u formatu GFS 1986), već se prikazuju u socijalnim naknadama za zaposlenike, koje su prema dostupnim preliminarnim podacima za 2003. godinu iznosili nula kuna. No, imajući na umu da je rast rashoda za plaće 2003. godine (prema GFS 1986) većim dijelom bio posljedica upravo isplate spomenutih otpremnina (radi smanjenja zaposlenosti u državnoj upravi, tj. javnoj upravi i obrani), proizlazi da bi neobjašnjeni dio usporenja rasta naknada zaposlenicima mogao biti rezultat propusta u knjiženju rashoda za otpremnine (kad su ti rashodi vjerojatno uključeni u rashode za nadnice i plaće) prilikom prevođenja podataka za 2003. godinu iz starog formata, GFS 1986, u novi format, GFS 2001.

Rashodi za kamate prošle godine iznosili su 4,35 mlrd. kuna, odnosno za 158 mil. kuna više od planiranog iznosa, te su jedina agregatna stavka rashoda koja je premašila planirani iznos. Dok su rashodi za kamate plaćene na inozemni dug u 2004. godini rasli neznatno brže (5,9%) nego godinu prije (5,1%), kod rasta rashoda za kamate plaćene na domaći dug zabilježeno je nešto veće ubrzanje (sa 10,5% u 2003. na 15,0% u 2004.), što je djelomično posljedica namjere države da se pri podmirivanju potreba financiranja u većoj mjeri oslanja na domaće izvore. Takva politika financiranja odrazila se na strukturu rashoda za kamate, u kojoj se (promatrano od 2001. godine) prvi put na kamate plaćene u zemlji odnosi više od polovine ukupnih plaćenih kamata (tj. 2,19 mlrd. kuna ili 50,4%).

Za korištenje dobara i usluga u 2004. godini na razini konsolidirane središnje države utrošeno je 6,3 mlrd. kuna ili za 1,8% manje nego 2003. godine, što je ujedno 5,0% manje od planiranog iznosa.

Rashodi za subvencije u 2004. godini dosegli su iznos od gotovo 5,0 mlrd. kuna, pri čemu se njihov rast (15,7%) usporio u odnosu na rast iz 2003. (20,5%). Više od polovice ukupnih isplaćenih subvencija (56%) odnosi se na subvencije trgovačkim društvima u javnom sektoru, u čemu najveći dio čine subvencije Hrvatskim željeznicama. Naime, financiranje kapitalne i tekuće potrošnje HŽ-a od 2004. je godine uključeno u Državni proračun radi povećanja transparentnosti. Ostatak ukupnih isplaćenih subvencija (44%) odnosi se na subvencije isplaćene trgovačkim društvima izvan javnog sektora, pri čemu je najveći dio bio usmjeren na poticanje poljoprivredne proizvodnje.

Prema podacima MF-a na razini lokalne države u 2004. godini ukupno je utrošeno 8,8 mlrd. kuna⁴¹. Premda je ostvaren nešto sporiji rast (7,8%) nego prethodne godine (13,9%), planirani iznos rashoda premašen je za 0,1 mlrd. kuna.

Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama

Prema podacima MF-a razlika između ostvarenih prihoda i rashoda konsolidirane opće države u 2004. godini jest pozitivni operativni saldo u iznosu od 2,15 mlrd. kuna. Umanjivanjem operativnog salda za vrijednost povećanja nefinancijske imovine u 2004. godini (10,5 mlrd. kuna) utvrđeno je neto zaduživanje u iznosu od 8,34 mlrd. kuna, koje je u cijelosti bilo financirano povećanjem obveza (8,45 mlrd. kuna). U istom razdoblju financijska imovina konsolidirane opće države povećala se za 0,11 mlrd. kuna (vidi Tablicu 1.15.).

Nefinancijska imovina konsolidirane opće države 2004. godine ukupno se povećala za 10,5 mlrd. kuna. Naime, za toliko je nabava nefinancijske imovine (11,3 mlrd. kuna) tijekom 2004. godine nadmašila njezinu prodaju (0,86 mlrd. kuna). Nabava nefinancijske imovine u 2004. godini iznosom je jednaka onoj u godini prije, uz neznatnu razliku u strukturi, zbog smanjenja udjela konsolidirane središnje države i povećanja udjela lokalne države. Nabava nefinancijske imovine gotovo u cijelosti se odnosi na nabavu dugotrajne imovine (96,2%)⁴², u kojoj

41 Nekonsolidirano

42 Manji dio nabave nefinancijske imovine (3,8%) odnosi se na nabavu neproizvedene imovine i pohranjenih vrijednosti (prema GFS 2001).

dominiraju investicijske aktivnosti države u građevinarstvu (90,5%)⁴³. Pri tome se dvije trećine tih aktivnosti odnosi na izvanproračunske korisnike (najvećim dijelom na HAC i HC, tj. cestogradnju), dok se ostatak odnosi na nabavu zgrada i građevina na razinama lokalne države i državnog proračuna. Prodaja nefinancijske imovine gotovo u cijelosti proizlazi iz prodaje zgrada i građevina (tj. državnih i vojnih stanova) te prodaje neproizvedene imovine (zemlje), a u 2004. godini ostvarena je u iznosu 18% većem nego prethodne godine.

Tablica 1.15. Operativni saldo i transakcije u nefinancijskoj imovini te financijskoj imovini i obvezama prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	Konsolidirana središnja država			Konsolidirana opća država		
	2003. ^a	2004. ^a	2004./2003.	2003. ^a	2004. ^a	2004./2003.
Transakcije koje utječu na neto vrijednost						
1. Promjena neto vrijednosti (neto operativni saldo)	142	83		2.089	2.150	
1.1. Prihodi	80.972	87.005	107,5	89.500	96.391	107,7
1.2. Rashodi	80.830	86.922	107,5	87.411	94.240	107,8
Transakcije u nefinancijskoj imovini						
2. Promjena neto nefinancijske imovine	8.929	8.371		10.597	10.493	
2.1. Nabava nefinancijske imovine	9.204	8.646	93,9	11.330	11.357	100,2
2.2. Prodaja nefinancijske imovine	275	274	99,7	733	864	117,8
3. Neto posuđivanje (+)/zaduživanje (-) (1-2)	-8.787	-8.289		-8.508	-8.343	
4. Financiranje (5-4) Transakcije u financijskoj imovini i obvezama	8.787	8.289		8.508	8.343	
(% BDP-a)	(4,55)	(4,00)		(4,41)	(4,03)	
Transakcije u financijskoj imovini						
5. Promjena financijske imovine	-1.876	29		-1.679	113	
5.1. Domaće	-1.886	19		-1.682	105	
5.2. Inozemne	10	10		3	8	
Transakcije u obvezama						
6. Promjena obveza	6.911	8.318		6.829	8.456	
6.1. Domaćih	893	4.106		901	4.341	
6.2. Inozemnih	6.018	4.211		5.928	4.114	

^a Preliminarni podaci

Napomena: Kako podaci o potrošnji dugotrajne imovine nisu raspoloživi (odnosno jednaki su nuli), neto promjene jednake su bruto promjenama.

Izvor: MF

Financijska imovina konsolidirane opće države, prema podacima MF-a, u 2004. godini povećala se za 113 mil. kuna. Od toga manji dio proizlazi iz povećanja inozemne financijske imovine (8 mil. kuna), dok je veći dio rezultat povećanja domaće financijske imovine (105 mil. kuna) na osnovi transakcija u novcu i depozitima, zajmovima te dionicama i ostalim udjelima. Depoziti i novac konsolidirane opće države tijekom 2004. godine smanjeni su za 875 mil. kuna, što je u cijelosti posljedica smanjenja na razini državnog proračuna (djelomice zbog korištenja 155 mil. USD deviznog depozita za potrebe financiranja u prvom tromjesečju 2004. godine⁴⁴), dok su depoziti i novac republičkih fondova i lokalne države povećani. Nadalje, kako su tijekom 2004. godine izdaci za zajmove (1,485 mlrd. kuna) nadmašili primitke (674 mil. kuna), financijska imovina kon-

43 Zgrade i građevine (GFS 2001 – 3111,1)

44 Devizni depozit od 155 mil. USD (55 mil. USD izvanrednog prihoda od sukcesije i 100 mil. USD povučenih drugom tranšom zajma za strukturne prilagodbe – SAL) prenesen je iz 2003. i "sačuvan" za potrebe financiranja u prvom tromjesečju 2004. godine.

solidirane opće države na osnovi izdanih zajmova povećala se za 811 mil. kuna. Veći dio izdataka odnosi se na dugoročne zajmove dane trgovačkim društvima u javnom sektoru, dok primici proizlaze iz povrata zajmova danih domaćim trgovačkim društvima, obrtnicima te malim i srednjim poduzetnicima. Konačno, financijska imovina konsolidirane opće države u dionicama i ostalim udjelima povećala se tijekom 2004. godine za 158 mil. kuna. To je rezultat izdataka za dionice i ostale udjele, koji su 2004. dosegli 517 mil. kuna, te primitaka koji su ostvareni u iznosu od 359 mil. kuna. Pri tome se više od pola ostvarenih izdataka odnosi na uplatu osnivačkog kapitala HBOR-a, dok su ostvareni primici rezultat privatizacije poduzeća iz državnog portfelja.

Usporede li se promjene financijske imovine ostvarene tijekom protekle dvije godine, primjećuje se značajna razlika u njihovu iznosu, kao i u smjeru kretanja. Naime, dok se tijekom 2004. godine financijska imovina konsolidirane opće države povećala, tijekom 2003. bila se smanjila gotovo za 1,7 mlrd. kuna. Navedeno smanjenje tijekom 2003. pretežno je posljedica smanjenja financijske imovine u dionicama i ostalim udjelima te povećanja imovine u depozitima i novcu. Dok je na smanjenje financijske imovine u dionicama i ostalim udjelima posebno utjecala prodaja 25% vlasništva Ine, povećanje imovine u depozitima i novcu najvećim dijelom odnosi se na spomenutih 155 mil. USD deviznog depozita.

Obveze konsolidirane opće države, prema podacima MF-a, tijekom 2004. godine povećane su za 8,45 mlrd. kuna, što je za 1,62 mlrd. kuna (ili 23,8%) više od povećanja zabilježenog godinu prije. Takvo, nešto veće povećanje obveza tijekom 2004. godine proizlazi iz različitog kretanja pojedinih kategorija financijske imovine u odnosu na 2003. godinu. Naime, dok je tijekom 2003. dio potreba za zaduživanjem (tj. dio financiranja) podmiren smanjenjem financijske imovine, a dio povećanjem obveza, tijekom 2004. godine cjelokupna potreba za zaduživanjem financirana je putem povećanja obveza, tj. zaduživanja. Pri tome su udjeli domaćeg (51,3%) i stranog (48,6%) povećanja obveza bili podjednaki, za razliku od 2003. godine, kad su u povećanju prevladavale inozemne obveze (87%). Promjena u strukturi financiranja posljedica je namjere države da se pri podmirivanju potreba u većoj mjeri oslanja na domaće izvore, kako bi se usporio rast inozemnog duga i smanjila izloženost države tečajnom riziku te potaknuo razvoj domaćeg tržišta kapitala.

Domaće obveze konsolidirane opće države tijekom 2004. godine povećane su za 4,3 mlrd. kuna, što je rezultat povećanja obveza na osnovi kategorije "izdani vrijednosni papiri osim dionica" te smanjenja obveza na osnovi zaduživanja putem zajmova (kredita). Zaduzivanje pomoću vrijednosnih papira (11,8 mlrd. kuna), koje proizlazi iz izdavanja obveznica i trezorskih zapisa, nadmašilo je otplate glavnica (5,3 mlrd. kuna) tijekom 2004. godine za 6,5 mlrd. kuna, dok su otplate glavnice zajmova (5,4 mlrd. kuna) premašile zaduzivanje putem zajmova, tj. kredita (3,2 mlrd. kuna) za 2,2 mlrd. kuna. Tijekom 2004. godine na domaćem financijskom tržištu država se na osnovi trezorskih zapisa zadužila gotovo za 2,5 mlrd. kuna (neto), dok su izdane obveznice nominirane u eurima, u ukupnoj kunskoj protuvrijednosti od 1,25 mlrd. EUR. Od toga je 400 mil. EUR izdano u srpnju, 200 mil. EUR u studenome, a 650 mil. EUR odnosi se na integralno izdanje koje je izdano u tri tranše. Pri tome je posljednje prošlogodišnje izdanje (200 mil. EUR u studenome) bilo namijenjeno za otplatu glavnice duga i plaćanje kamata na osnovi samurajske obveznice (u ukupnom iznosu od 25,5 mlrd. JPY), koja je na naplatu dospjela tijekom prosinca, čime je inozemni dug supstituiran unutarnjim.

Inozemne obveze konsolidirane opće države, prema podacima MF-a, tijekom 2004. godine povećane su za 4,1 mlrd. kuna, što je pretežno rezultat povećanja obveza na osnovi zaduživanja putem zajmova (kredita), te manjim dijelom na osnovi zaduživanja izdavanjem vrijednosnih papira. Zaduzivanje pomoću vrijednosnih papira (3,7 mlrd. kuna), koje je u cijelosti proizašlo iz travanjskog izdanja euroobveznice u vrijednosti od 500 mil. EUR, nadmašilo je otplate glavnice duga po vrijednosnim papirima (2,5 mlrd. kuna) tijekom 2004. godine za 1,2 mlrd. kuna, dok je zaduzivanje putem kredita (5,2 mlrd. kuna) nadmašilo otplate glavnica (2,3 mlrd. kuna) za 2,9 mlrd. kuna. Promatrano po razinama državne vlasti, otplate glavnica inozemnog duga na osnovi kredita gotovo u cijelosti odnose se na otplate iz državnog proračuna, za razliku od zaduživanja, koje se većim dijelom (76%) odnosi na izvanproračunske korisnike, tj. Hrvatske autoceste i Hrvatske ceste.

Većom orijentiranosti na domaće izvore financiranja država je pridonijela usporavanju rasta inozemnog duga, kao i razvoju domaćega financijskog tržišta. No, kako su uvjeti zaduživanja na domaćem financijskom tržištu još uvijek nepovoljniji nego na inozemnom, supstituiranjem inozemnog duga domaćim dugom povećavaju se troškovi servisiranja duga (tj. rastu rashodi za kamate). Također, budući da je veći dio prošlogodišnjeg povećanja domaćih obveza bio nominiran u eurima (obveznice u kunskoj protuvrijednosti od 1,25 mlrd. EUR izdane su uz valutnu klauzulu), valutna izloženost države nije smanjena.

Saldo konsolidirane opće države na modificiranome obračunskom načelu

Manjak konsolidirane opće države bez kapitalnih prihoda na gotovinskom načelu u 2004. godini iznosio je 10,5 mlrd. kuna ili 5,1% BDP-a. Promatrano po razinama državne vlasti, glavnina manjka konsolidirane opće države odnosi se na razinu konsolidirane središnje države (9,8 mlrd. kuna ili 4,75% BDP-a), dok se ostatak odnosi na jedinice lokalne i područne samouprave (0,7 mlrd. kuna ili 0,35% BDP-a).

Manjak konsolidirane opće države prema modificiranome obračunskom načelu 2004. godine iznosio je 10,25 mlrd. kuna ili 4,95% BDP-a, što je za 0,45% BDP-a više od planiranih 4,5% BDP-a. U usporedbi sa 2003. godinom ostvareno je smanjenje manjka za 2,09 mlrd. kuna ili 1,44% BDP-a. U izračunu manjka na modificiranome obračunskom načelu MF koristio je gotovinski manjak konsolidirane opće države (bez kapitalnih prihoda te s podacima za HAC i HC prema obračunskom načelu), koji je uvećan za promjenu neplaćenih i neevidentiranih obveza tijekom 2004. (–384 mil. kuna) te smanjen za uplatu koncesijske naknade trećeg operatera u mobilnim telekomunikacijama (197 mil. kuna⁴⁵). Prihod od koncesijske naknade uplaćen je u veljači 2005. godine, a prema MF-u obračunski se pripisuje prihodima za 2004., tj. godinu u kojoj su stvoreni preduvjeti za njegovu realizaciju.

⁴⁵ U veljači 2005. godine Tele2 uplatio je koncesijsku naknadu za prvu godinu obavljanja telekomunikacijskih usluga u iznosu od 172 mil. kuna i naknadu za upotrebu radijskih frekvencija u iznosu od 26 mil. kuna.

Tablica 1.16. Saldo konsolidirane opće države prema modificiranome obračunskom načelu
u milijunima kuna

	2003.	% BDP-a	2004. ^a	% BDP-a
1. Neto posuđivanje (+)/zaduživanje (-) GFS 2001	-8.508	-4,41	-8.343	-4,03
2. Prodaja nefinancijske imovine	733	0,38	864	0,42
3. Posudbe umanjene za otplate ^b	663	0,34	1.348	0,65
4. Saldo bez kapitalnih prihoda, na gotovinskom načelu (1-2-3)	-9.904	-5,13	-10.554	-5,10
5. Saldo bez kapitalnih prihoda, na gotovinskom načelu ^c (HAC i HC iskazani na obračunskom načelu)	-10.577	-5,48	-10.062	-4,86
6. Koncesijska naknada za obavljanje telekomunikacijskih usluga – uplaćena u veljači 2005.			197	0,10
7. Promjena neplaćenih i neevidentiranih obveza (negativna promjena označava povećanje)	-1.766	-0,91	-384	-0,19
8. Saldo bez kapitalnih prihoda, na modificiranome obračunskom načelu (5+6+7)	-12.343	-6,39	-10.249	-4,95
Bilješka: Bruto domaći proizvod	193.067		207.082	

^a Preliminarni podaci; ^b Kategorija prema GFS 1986, izračun iz podataka GFS 2001; ^c Izračun salda za 2004. godinu iz podataka GFS 2001
Izvor: MF

Državni dug⁴⁶

Tijekom 2004. godine dug opće države s dugom HBOR-a nastavio je rasti. Prema podacima HNB-a na kraju prosinca 2004. dug opće države s dugom HBOR-a iznosio je 98,6 mlrd. kuna ili približno 48% vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu. Pridoda li se tom dugu 13,2 mlrd. kuna potencijalnog duga na osnovi izdanih državnih jamstava, ukupni dug na kraju 2004. povisuje se na 111,8 mlrd. kuna ili na približno 54,1% vrijednosti nominalnog BDP-a za 2004. godinu.

Tijekom 2004. dug opće države s dugom HBOR-a povećao se za 12,5 mlrd. kuna, što je za 29% više od povećanja zabilježenog 2003., kada se dug povećao za 9,7 mlrd. kuna. Usporedi li se struktura povećanja duga u 2004. i u 2003. godini, primjećuje se bitna promjena. Dok je u povećanju duga tijekom 2003. godine inozemna komponenta iznosila dvije trećine, a domaća tek jednu trećinu, tijekom 2004. navedeni se omjer promijenio u korist domaće komponente. Protekle godine gotovo 60% ukupnog povećanja duga ostvareno je zaduživanjem na domaćem financijskom tržištu, što je proizišlo iz namjere države da se pri podmirivanju potreba financiranja u većoj mjeri oslanja na domaće izvore. Veća orijentiranost na domaće financijsko tržište tijekom 2004. godine promijenila je strukturu duga. Naime, tijekom 2004. godine udio unutarnjeg duga u dugu opće države (s dugom HBOR-a) povećao se za 2,3 postotna boda (sa 41,4% na kraju 2003. na 43,7% na kraju 2004.), a udio inozemnog duga razmjerno je smanjen.

Od ukupnog povećanja duga tijekom 2004. godine (12,5 mlrd. kuna) 11,7 mlrd. kuna odnosi se na povećanje duga opće države, dok je preostalih 0,8 mlrd. kuna rezultat zaduživanja HBOR-a. Povećanje duga HBOR-a gotovo u cijelosti proizlazi iz inozemnog zaduživanja s početka godine, dok je u povećanju duga opće države domaće zaduživanje (64%) prevladavalo nad inozemnim (36%).

⁴⁶ Podaci o dugu opće države i dugu središnje države revidirani su u skladu s izmjenama metodologije za statistiku inozemnog duga.

Unutarnji dug opće države povećao se tijekom 2004. godine za 7,5 mlrd. kuna, i to gotovo u potpunosti na razini zaduživanja Republike Hrvatske (9,2 mlrd. kuna), mali dio odnosio se na zaduživanje lokalne države (0,6 mlrd. kuna), a dug se republičkih fondova u istom razdoblju smanjio (za 2,3 mlrd. kuna). Glavnina povećanja unutarnjeg duga rezultat je izdavanja obveznica i trezorskih zapisa, dok manji dio povećanja proizlazi iz zaduživanja kod banaka uzimanjem kredita, koji su ujedno pretežan oblik zaduživanja na razini lokalne države. Osim bankovnim kreditima (0,4 mlrd. kuna) lokalna se država tijekom 2004. godine u znatnijoj mjeri počela zaduživati i izdavanjem municipalnih obveznica (0,2 mlrd. kuna).

Inozemni dug opće države tijekom 2004. godine povećao se gotovo za 4,3 mlrd. kuna, što je za 1,0 mlrd. kuna (ili 19%) manje od povećanja zabilježenog prethodne godine. Kako je inozemni dug lokalne države smanjen (za 77 mil. kuna), prošlogodišnje povećanje duga manjim se dijelom odnosi na razinu Republike Hrvatske (0,9 mlrd. kuna), a uglavnom proistječe iz zaduživanja republičkih fondova (3,4 mlrd. kuna).

Promatrano po tromjesečjima, najveće povećanje duga opće države, u iznosu od 6,5 mlrd. kuna, zabilježeno je u drugom tromjesečju 2004., a najmanje u prvom (0,3 mlrd. kuna). Takvo povećanje duga u drugom tromjesečju bilo je posljedica emisije euroobveznica u iznosu od 500 mil. EUR i zaduživanja izdavanjem trezorskih zapisa. Velik upis trezorskih zapisa MF-a prouzročila je visoka likvidnost na tržištu novca potkraj travnja i tijekom svibnja. Neto upis trezorskih zapisa tijekom drugog tromjesečja premašio je 1,9 mlrd. kuna.

Unutarnji dug središnje države

Unutarnji je dug središnje države na kraju prosinca 2004., prema podacima HNB-a, iznosio 41,6 mlrd. kuna, što je za 6,9 mlrd. kuna ili 19,8% više od stanja duga zabilježenog na kraju 2003. godine. Kako je unutarnji dug republičkih fondova tijekom 2004. godine bio smanjen gotovo za 2,3 mlrd. kuna, cjelokupno

Tablica 1.17. Unutarnji dug središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	2002. ^a XII.	2003. XII.	2004. XII.	2003. I. – XII.	2004. I. – XII.
1. Unutarnji dug središnje države	31.421	34.736	41.616	3.315	6.880
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	23.320	28.161	37.330	4.841	9.169
Trezorski zapisi	5.633	6.548	9.022	915	2.474
Instrumenti tržišta novca	0	0	–	0	–
Obveznice	15.888	17.422	23.186	1.534	5.764
Krediti banaka	1.799	4.190	5.121	2.391	931
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	8.101	6.576	4.286	–1.526	–2.289
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–
Obveznice	4.461	3.616	2.033	–844	–1.583
Krediti banaka	3.641	2.959	2.253	–682	–706
Dodatak: izdana jamstva	7.528	6.895	5.408	–633	–1.488

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi uključivo od prosinca 2002. godine.

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica 13

povećanje duga bilo je posljedica zaduživanja na razini Republike Hrvatske, i to u iznosu od gotovo 9,2 mlrd. kuna. Pri tome je dominantan oblik zaduživanja države bila emisija obveznica (5,8 mlrd. kuna), dok su nešto manji bili udio trezorskih zapisa (2,5 mlrd. kuna) i udio kredita banaka (0,9 mlrd. kuna).

Inozemni dug središnje države

Prema podacima HNB-a inozemni dug središnje države iznosio je na kraju prosinca 2004. godine 55,2 mlrd. kuna, što je bilo za 5,1 mlrd. kuna ili 10,2% više od stanja zabilježenog godinu prije. Većina povećanja duga odnosi se na povećanje duga republičkih fondova, dok je tijekom 2004. godine inozemni dug na razini zaduživanja Republike Hrvatske povećan za 0,9 mlrd. kuna. Od 4,2 mlrd. kuna povećanja inozemnog duga republičkih fondova 0,9 mlrd. kuna odnosi se na zaduživanje HBOR-a, a ostatak je rezultat zaduživanja državnih agencija, u čemu najveći udio imaju Hrvatske autoceste.

Tablica 1.18. Inozemni dug središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje			Promjena	
	2002. ^a XII.	2003. XII.	2004. XII.	2003. I. – XII.	2004. I. – XII.
1. Inozemni dug središnje države	43.517	50.138	55.248	6.620	5.110
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	37.388	41.049	41.952	3.661	903
Obveznice	28.694	32.145	32.793	3.451	648
Krediti	8.694	8.904	9.159	210	255
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	6.129	9.089	13.296	2.960	4.207
Obveznice	685	821	2.765	136	1.944
Krediti	5.445	8.269	10.532	2.824	2.263
Dodatak: izdana jamstva	8.262	8.619	7.810	357	-809

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi uključivo od prosinca 2002. godine.

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica 13

Državni dug u prvom tromjesečju 2005.

Dug opće države

Tijekom prvog tromjesečja 2005. godine dug opće države s dugom HBOR-a nastavio je rasti. Prema podacima HNB-a krajem ožujka 2005. godine dug opće države s dugom HBOR-a iznosio je 102,7 mlrd. kuna, što je za 4,05 mlrd. kuna (ili 4,1%) više od stanja duga zabilježenog potkraj prethodne godine. Pribrojimo li dugu iznos od 12,7 mlrd. kuna potencijalnog duga u obliku izdanih državnih jamstava, ukupni dug države na kraju prvog tromjesečja doseže 115,4 mlrd. kuna.

Kako je dug HBOR-a tijekom prvog tromjesečja smanjen (160 mil. kuna), cjelokupno povećanje duga (4,05 mlrd. kuna) rezultat je povećanja duga opće države

(4,2 mlrd. kuna). Pri tome je povećanje duga opće države u cijelosti generirano zaduživanjem na domaćem financijskom tržištu čime je povećan unutarnji dug, dok je u istom razdoblju inozemni dug opće države smanjen.

Unutarnji dug opće države tijekom prvog tromjesečja 2005. povećan je za 9,9 mlrd. kuna. Najveći je dio povećanja duga ostvaren na razini zaduživanja Republike Hrvatske (9,2 mlrd. kuna), i to pretežno zaduživanjem na osnovi kredita banaka (3,66 mlrd. kuna) i izdavanjem trezorskih zapisa (4,0 mlrd. kuna), a potom emisijom obveznica (1,54 mlrd. kuna). Uz to, povećan je unutarnji dug republičkih fondova (734 mil. kuna), dok je na razini lokalne države zabilježeno smanjenje (20 mil. kuna).

Inozemni dug opće države u prvom tromjesečju smanjen je za 5,7 mlrd. kuna, što najvećim dijelom proizlazi iz smanjenja duga na razini zaduživanja Republike Hrvatske (5,8 mlrd. kuna), te manjim dijelom iz smanjenja duga na razini lokalne države (37 mil. kuna), dok se u istom razdoblju dug republičkih fondova povećao (136 mil. kuna).

Ostvareno kretanje duga rezultat je nastavka prošlogodišnje politike financiranja, kojom država veći dio potreba nastoji podmiriti na domaćem financijskom tržištu. Takva nastojanja podržava i HNB mjerama monetarne politike. U studenome 2004. godine HNB je smanjio stopu obvezne pričuve (sa 19% na 18%), a oslobođena sredstva banke su uložile u kupnju državnih obveznica potom iskorisćenih za otplatu glavnice inozemnog duga (samurajske obveznice). Također, u veljači 2005. HNB je donio izmjenu Odluke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima. Tom je izmjenom smanjena minimalna pokrivenost deviznih obveza deviznim potraživanjima (sa 35% na 32%), čime su oslobođene približno 4,0 mlrd. kuna. Dio tih sredstava banke su potkraj ožujka plasirale državi za potrebe servisiranja inozemnog duga. Naime, 500 mil. EUR sindiciranoga deviznoga kredita država je iskoristila za otplatu glavnice inozemnog duga na osnovi euroobveznice izdane 2000. godine, koja je na naplatu dospjela 28. ožujka.

Tablica 1.19. Unutarnji dug središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	2002. ^a XII.	2003. XII.	2004. XII.	2005. III.	2004. I. – III.	2005. I. – III.
1. Unutarnji dug središnje države	31.421,5	34.736	41.616	51.675	1.157	10.059
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	23.320,0	28.161	37.330	46.533	514	9.203
Trezorski zapisi	5.632,7	6.548	9.022	13.021	-199	3.999
Instrumenti tržišta novca	0,1	0	–	–	0	–
Obveznice	15.887,9	17.422	23.186	24.728	949	1.542
Krediti banaka	1.799,3	4.190	5.121	8.784	-236	3.663
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	8.101,5	6.576	4.286	5.142	643	855
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–
Obveznice	4.460,7	3.616	2.033	2.028	-34	-5
Krediti banaka	3.640,7	2.959	2.253	3.114	677	861
Dodatak: izdana jamstva	7.528,1	6.895	5.408	5.465	-228	58

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi uključivo od prosinca 2002. godine.

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

Tablica 1.20. Inozemni dug središnje države
na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	2002. ^a XII.	2003. XII.	2004. XII.	2005. III.	2004. I. – III.	2005. I. – III.
1. Inozemni dug središnje države	43.517	50.138	55.248	49.301	399	-5.947
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	37.388	41.049	41.952	36.151	-1.553	-5.801
Obveznice	28.694	32.145	32.793	27.102	-1.437	-5.692
Krediti	8.694	8.904	9.159	9.049	-116	-110
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	6.129	9.089	13.296	13.151	1.953	-146
Obveznice	685	821	2.765	2.652	1.875	-113
Krediti	5.445	8.269	10.532	10.499	78	-33
Dodatak: izdana jamstva	8.262	8.619	7.810	7.442	-410	-367

^a Dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banka reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi uključivo od prosinca 2002. godine.

Izvor: Bilten HNB-a, Tablica I3

**Instrumenti
monetarne politike
i upravljanje
međunarodnim
pričuvama**

2.

2.1. Instrumenti monetarne politike

Zaoštravanje monetarne politike u 2004. godini posljedica je niza mjera definiranih odlukama HNB-a koje su bile donesene u prosincu 2003. godine. Riječ je o izmjenama i dopunama odluka te o potpuno novim odlukama. Najznačajnije promjene izvršene su u okviru obvezne pričuve kako bi se tim instrumentom ograničilo zaduživanje banaka u inozemstvu i destimulirao rast plasmana u zemlji na osnovi inozemnih izvora. U sklopu tih mjera uvedeno je 100%-tno izdvajanje deviznog dijela obvezne pričuve na devizne inozemne izvore i devizne depozite pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci te je povećan minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koja se izdvaja na račune HNB-a sa 40% na 60%. Nadalje, smanjena je mogućnost korištenja lombardnoga kredita tijekom mjeseca sa 15 na 5 dana. Promijenjena je i stopa remuneracije na izdvojeni devizni dio obvezne pričuve pa ona za sredstva izdvojena u američkim dolarima iznosi 75% *U.S. Federal Funds Target Rate*, a za sredstva izdvojena u eurima iznosi 75% *ECB Minimum Bid Refinance Rate*. Osim toga, odlučeno je da se devizni blagajnički zapisi više neće izdavati, a kunski blagajnički zapisi izdavati će se povremeno, prema potrebi.

Ključno područje monetarnog instrumentarija HNB-a tijekom 2004. godine bilo je područje novouvedenog instrumenta monetarne politike – granične obvezne pričuve. Primjena kvantitativnih kreditnih ograničenja u obliku obveznog upisa blagajničkih zapisa bila je privremenoga karaktera te je HNB, da bi destimulirao daljnji rast zaduživanja u inozemstvu, uveo mjeru trajnoga karaktera, a to je instrument granične obvezne pričuve. To znači da su banke morale na prirast inozemne pasive izdvajati 24% tog iznosa u devizama na poseban račun kod HNB-a. U listopadu 2004. godine smanjena je stopa obvezne pričuve sa 19% na 18% čime su se oslobodila sredstva za refinanciranje, dospjeloga inozemnog duga države, na domaćem tržištu.

Bankovni je sustav u 2004. godini uglavnom bio obilježen viškom likvidnosti. Zbog prilagodbe novim propisima vezanim uz obveznu pričuvu, koji su se počeli primjenjivati u veljači, došlo je do povremenih manjaka likvidnosti početkom razdoblja održavanja u veljači i ožujku, što je evidentno iz negativnih stanja slobodnih novčanih sredstava u navedenim razdobljima. Isto tako, počeci razdoblja održavanja obvezne pričuve u srpnju i kolovozu obilježeni su kratkim manjkom ponajprije zbog povećane potražnje za kunama u ljetnim mjesecima. U skladu s time banke su se povremeno koristile sekundarnim izvorima likvidnosti središnje banke.

2.1.1. Odnosi s poslovnim bankama

Tijekom 2004. bankama je iz primarne emisije ukupno plasirano sredstava u iznosu od 8,7 mlrd. kuna, što je za 4,8% manje od ukupnog iznosa plasiranog u 2003. godini.

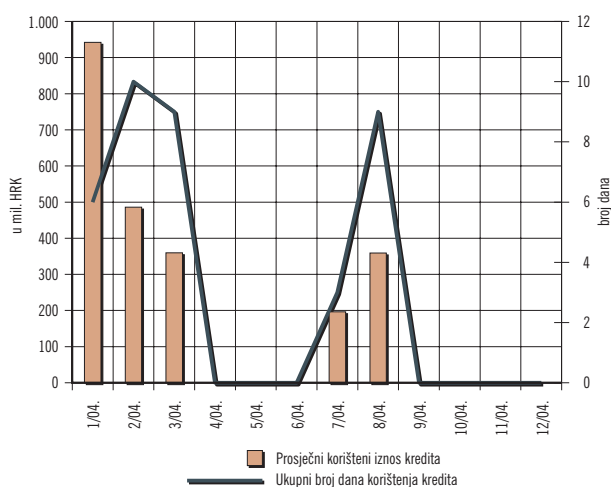
Tablica 2.1. Pregled prosječnih korištenih iznosa lombardnih kredita i broj dana korištenja u 2004.

Mjesec	Lombardni kredit	
	Broj dana korištenja	Prosječni korišteni iznos kredita u kunama
Siječanj	6	942.345.271
Veljača	10	486.191.816
Ožujak	9	359.599.781
Travanj	0	0
Svibanj	0	0
Lipanj	0	0
Srpanj	3	196.116.667
Kolovoz	9	358.866.667
Rujan	0	0
Listopad	0	0
Studen	0	0
Prosinac	0	0

Izvor: HNB

2.1.

Pregled prosječnih korištenih iznosa lombardnih kredita i broj dana korištenja

Izvor: HNB

Lombardni kredit

Banke i štedionice mogle su se koristiti lombardnim kreditom u visini do 50% nominalne vrijednosti upisanih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama i trezorskih zapisa MF-a, maksimalno 5 radnih dana u mjesecu. Kamate na lombardni kredit obračunavale su se primjenom stope od 9,5%.

Ukupno je u 2004. odobreno lombardnih kredita u iznosu od 7,9 mlrd. kuna, što čini 92,2% iznosa lombardnih kredita odobrenih u 2003. Lombardni je kredit u 2004. godini korišten ukupno 36 dana, u prosječnom iznosu od 461,9 mil. kuna. U odnosu na 2003. godinu lombardni je kredit korišten 8 dana manje, a relativni prosjek korištenja u 2004. iznosi 78,6% relativnog prosjeka iz 2003. Lombardni su krediti bili odobreni nekoliko puta radi rješavanja privremenog manjka likvidnosti u sustavu, a to je posebice bilo izraženo u prvom tromjesečju 2004. zbog prilagodbe banaka novim propisima vezanim uz obveznu pričuvu te sredinom ljeta zbog sezonski uobičajenog povećanja potražnje za kunama.

Kratkoročni kredit za likvidnost

U 2004. godini banke nisu bile usmjerene na posljednje utočište likvidnosti kod središnje banke, tj. nije bilo potrebe za korištenjem kratkoročnoga kredita za likvidnost. Kamatna stopa za kratkoročni kredit za likvidnost nije se mijenjala te je bila jednaka stopi koja se naplaćuje na lombardni kredit, uvećanoj za 0,5 postotnih bodova za razdoblje korištenja kredita do tri mjeseca, odnosno uvećanoj za 1 postotni bod za razdoblje korištenja kredita dulje od tri mjeseca.

Repo poslovi

Za razliku od prethodnih godina kada nije bilo potreba za tim, krajem 2004. godine bila su realizirana dva repo kredita u ukupnom iznosu od 787,7 mil. kuna.

Obvezna pričuva

Obvezna pričuva u 2004. obračunavala se po stopi od 19% na osnovicu koja se sastojala od kuskog i deviznog dijela. Stopa obvezne pričuve smanjena je u listo-

padu na 18%. Od obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve 42% uključivalo se u obračunati kunski dio i izvršavalo se u kunama. Najmanje 60% obračunate obvezne pričuve moralo se izdvajati na račune HNB-a, dok se najviše 40% moglo održavati prosječnim dnevnim stanjima na računima likvidnih potraživanja. Uz to uvedeno je 100%-tno izdvajanje deviznog dijela obvezne pričuve na devizne inozemne izvore i devizne depozite pravnih osoba u posebnoj odnosu prema banci.

Kunski dio obvezne pričuve uglavnom je rastao u 2004. godini, što je ponajviše posljedica porasta obračunske osnovice, odnosno porasta kunskih i deviznih depozita u bankama. Kunski dio osnovice kretao se od 47,5 mlrd. kuna, koliko je zabilježeno u obračunskom razdoblju u prosincu 2003., do 56,8 mlrd. kuna u obračunskom razdoblju iz studenoga 2004. godine, što čini porast od 19,6%. Devizni dio osnovice kretao se u istom razdoblju od 119,8 mlrd. kuna do 130,3 mlrd. kuna, tj. povećao se za 8,8%. Na temelju navedenoga u 2004. uglavnom je zabilježen rast ukupne kunske obvezne pričuve s rijetkim oscilacijama, ponajviše u studenome zbog smanjenja stope obvezne pričuve. Ukupna kunska obvezna pričuva porasla je sa 18,6 mlrd. kuna u siječnju do 20,1 mlrd. kuna u prosincu, što čini povećanje od 8,1%. Dio obračunatoga deviznog dijela obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama, od razdoblja održavanja u siječnju do razdoblja održavanja u prosincu 2004., povećao se za 14,0%, što je sasvim u skladu s rastom devizne osnovice, s obzirom na činjenicu da se postotak tog deviznog dijela tijekom godine nije mijenjao. Promatrajući samo kunski dio obvezne pričuve, odnosno dijela za izdvajanje na poseban račun kod HNB-a i dijela za održavanje na računima za namirenje, uglavnom je rastao u korist izdvajanja tijekom cijele godine. Prosječni postotak izdvajanja kretao se u 2004. godini između 69,18% i 73,45%, što je nešto viša razina nego u 2003. godini.

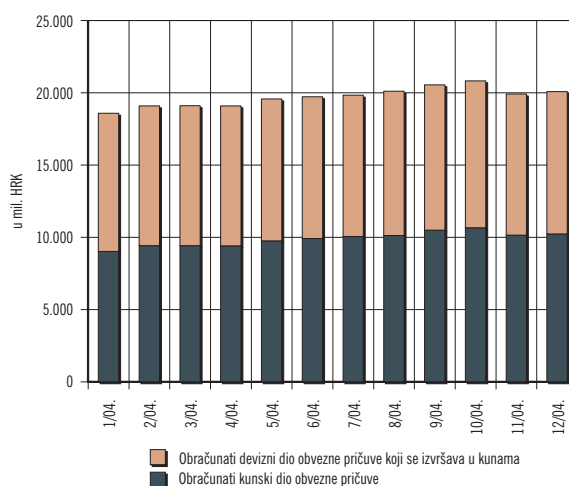
Devizni je dio obvezne pričuve rastao do studenoga 2004. te se u tom razdoblju povećao sa 13,2 mlrd. na 14,0 mlrd. kuna, što čini porast od 6,1%. Međutim, sa smanjenjem stope obvezne pričuve došlo je do smanjenja deviznog dijela obvezne pričuve na 13,6 mlrd. kuna u prosincu, što je povećanje u odnosu na početak godine od 3,0%.

HNB je i u 2004. remunerirao sredstva izdvojenoga kunskog dijela obvezne pričuve, koji obuhvaća sredstva obračunate obvezne pričuve izdvojena na poseban račun obvezne pričuve kod HNB-a te sredstva koja se, u svrhu održavanja obvezne pričuve u prosjeku, održavaju na računu za namirenje i u blagajni banaka. Naknada na sredstva izdvojenoga kunskog dijela obvezne pričuve nije se mijenjala tijekom promatranog razdoblja.

Međutim, promijenjena je stopa remuneracije na izdvojeni devizni dio obvezne pričuve pa je za sredstva

2.2.

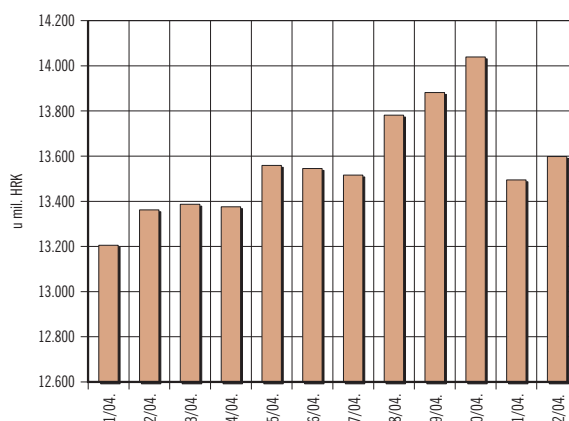
Pregled ukupnoga kunskog dijela obvezne pričuve
stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

2.3.

Pregled ukupnoga deviznog dijela obvezne pričuve
stanje u razdoblju održavanja

Izvor: HNB

izdvojena u američkim dolarima iznosila 75% *U.S. Federal Funds Target Rate*, odnosno, za sredstva izdvojena u eurima 75% *ECB Minimum Bid Refinance Rate*.

Granična obvezna pričuva

U srpnju 2004. godine donesena je odluka o uvođenju instrumenta granične obvezne pričuve. Nova mjera trajnoga karaktera uvedena je radi destimuliranja daljnjeg rasta zaduživanja u inozemstvu. Osnovicu za obračun granične obvezne pričuve činila je pozitivna razlika prosječnoga dnevnog stanja izvora sredstava od nerezidenata i pravnih osoba u posebnom odnosu s bankom u obračunskom i

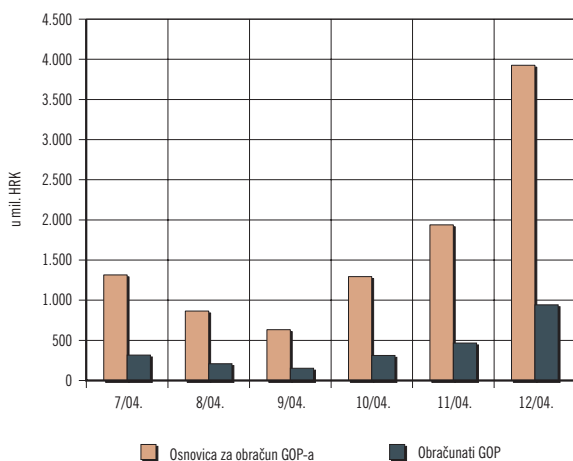
početnom razdoblju, pri čemu se za početno razdoblje uzima razdoblje od 1. lipnja do 30. lipnja 2004. Banke su na prirast inozemne pasive obračunavale stopu granične obvezne pričuve od 24% te su taj iznos u cijelosti izdvajale u devizama na poseban račun kod HNB-a.

Osnovica za obračun granične obvezne pričuve u srpnju je iznosila 1,32 mlrd. kuna, a u prosincu je, zbog velikog rasta sredstava nerezidenata, dosegla razinu od 3,93 mlrd. kuna, što je tri puta više nego na početku korištenja ovog instrumenta. U skladu s time porasla je i obračunata granična obvezna pričuva – sa 315,81 mil. kuna u srpnju na 942,18 mil. kuna u prosincu.

U veljači 2005. stopa granične obvezne pričuve povećana je sa 24% na 30% kako bi se poskupljivanjem inozemnog zaduživanja banaka usporio rast inozemnog duga.

2.4.

Pregled granične obvezne pričuve
stanje na dan obračuna

Izvor: HNB

Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama

Nakon što je u 2003. godini posljednji upis blagajničkih zapisa zabilježen na aukciji 10. rujna te je stanje blagajničkih zapisa do kraja 2003. svedeno na nulu, u 2004. godini održane su samo dvije aukcije. U travnju 2004. godine HNB je održao dvije aukcije blagajničkih zapisa u kunama, a blagajnički zapisi izdavali su se na rok od 35 dana. To su bile jedine aukcije tijekom cijele 2004. godine, a ukupno je izdano blagajničkih zapisa u vrijednosti od 106,0 mil. kuna. Relativno prosječno stanje upisanih kunskih blagajničkih zapisa u tom razdoblju iznosilo je 98,2 mil. kuna.

Vagane kamatne stope na kunske blagajničke zapise ostvarene na tim dvjema aukcijama bile su 2,50%, odnosno 2,51%.

Obvezni upis blagajničkih zapisa

Mjera HNB-a u obliku kvantitativnih kreditnih ograničenja donesena 15. siječnja 2003. radi ograničavanja rasta kreditnih plasmana banaka, bila je privremenog karaktera i odnosila se samo na 2003. godinu. Obvezni upis blagajničkih zapisa dužne su bile izvršiti one banke koje su tijekom 2003. godine ostvarile stopu rasta plasmana veću od 16%, odnosno veću od 4% tromjesečno, u usporedbi sa stanjem istih plasmana na dan 31. prosinca 2002. Posljednji upis izvršen je 15. siječnja 2004. u iznosu od 85,9 mil. kuna, a konačni ispis obvezno upisanih blagajničkih zapisa izvršen je 15. travnja 2004.

Minimalno potrebna devizna potraživanja

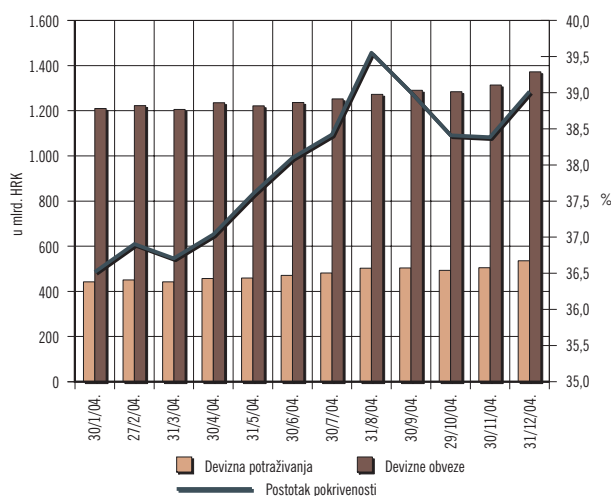
Odlukom o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima utvrđeno je da održavanje deviznih potraživanja bude u visini od 35% deviznih obveza. Odlukom je bilo dopušteno postupno usklađivanje s propisanim postotkom za one banke koje su na dan početka primjene te mjere imale postotak održavanja manji od propisanog, a krajnji rok za usklađivanje s propisanim postotkom bio je 31. ožujka 2004., i to za banke čiji je postotak pokrivenosti 1. veljače 2003. bio manji od 19%. Međutim, od 1. travnja 2004. minimalna devizna likvidnost iznosila je 35% za sve banke.

Postotak pokrivenosti deviznih obveza deviznim potraživanjima kretao se u 2004. godini od 36,52%, koliko je zabilježeno 31. siječnja, do najviše 39,55%, koliko je iznosio 31. kolovoza 2004.

U veljači 2005. godine stopa održavanja minimalno potrebnih deviznih potraživanja smanjena je sa 35% na 32% kako bi se dio deviznih sredstava banaka oslobodio za dodatnu kreditnu aktivnost te kako bi se time omogućilo državi da se financira kod domaćih poslovnih banaka i tako smanji svoj inozemni dug.

2.5.

Pregled pokrivenosti deviznih obveza deviznim potraživanjima

Izvor: HNB

Kamatne stope i naknade Hrvatske narodne banke

Povremene promjene u likvidnosti sustava tijekom godine te volatilno kretanje kamatnih stopa na novčanom tržištu nisu se ogledali u kretanju aktivnih i pasivnih kamatnih stopa središnje banke. Prosječne kamatne stope na kunske blagajničke zapise s rokom dospijeaća od 35 dana, zabilježene na samo dvjema održanim aukcijama, bile su na razini od 2,50%, odnosno 2,51%. Stopa remuneracije na kunski dio obvezne pričuve nije se mijenjala tijekom godine i u cijelom je razdoblju iznosila 1,25%. HNB u 2004. nije mijenjao svoje aktivne kamatne stope.

2.2. Upravljanje međunarodnim pričuvama¹

Ukupne međunarodne pričuve HNB-a uvećane su u 2004. godini za 567,68 mil. USD što čini porast od 6,9%. Posljednjeg dana 2003. ukupne međunarodne pričuve HNB-a iznosile su 8.191,06 mil. USD, dok su posljednjeg dana prosinca 2004. one iznosile 8.758,74 mil. USD.²

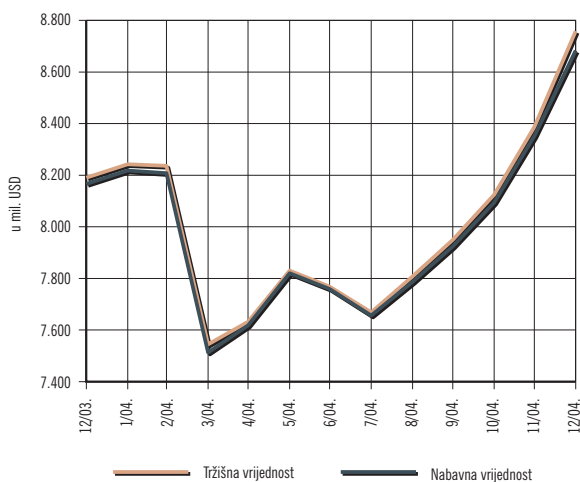
Tablica 2.2. Međunarodne pričuve
na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Ukupne pričuve	
		Tržišna vrijednost	Nabavna vrijednost
2003.	prosinac	8.191,06	8.165,80
2004.	siječanj	8.242,58	8.217,78
	veljača	8.236,82	8.208,15
	ožujak	7.544,95	7.512,68
	travanj	7.632,27	7.617,73
	svibanj	7.830,65	7.820,41
	lipanj	7.768,69	7.759,60
	srpanj	7.668,97	7.655,97
	kolovoz	7.807,62	7.787,00
	rujan	7.949,05	7.923,91
	listopad	8.124,78	8.094,38
	studen	8.387,36	8.350,95
	prosinac	8.758,74	8.722,84
Razlika 12/04. – 12/03.		567,68	557,04

Izvor: HNB

2.6.

Međunarodne pričuve HNB-a na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Glavni čimbenici neto povećanja ukupnih pričuva tijekom 2004. godine, promatrano prema nabavnoj vrijednosti, bili su:

- na priljevnoj strani:
 - 1) priljev deviza na račun MF-a kod HNB-a u ukupnom iznosu od 803 mil. USD. Najveći dio priljeva ostvaren je na temelju emisije 10-godišnje obveznice MF-a u travnju 2004. godine u iznosu od 500 mil. EUR (673,68 mil. USD).
 - 2) neto povećanje izdvojene obvezne devizne pričuve u iznosu od 765 mil. USD. Povećanje izdvojene obvezne devizne pričuve proizašlo je iz autonomnog rasta osnovice za obračun obvezne pričuve i učinka nove odluke o obveznoj

1 Upravljanje međunarodnim pričuvama analizirano je na osnovi iznosa u američkim dolarima, dok su međunarodne pričuve u odjeljku o makroekonomskim kretanjima analizirane na osnovi iznosa u eurima. Stoga postoje razlike u iskazanim veličinama i promjenama.
2 Po tržišnoj vrijednosti

- pričuvi prema kojoj se povećava dio izdvojene obvezne devizne pričuve banaka na računima kod HNB-a te iz odluke o graničnoj obveznoj pričuvi.
- 3) otkup deviza od banaka na aukcijama u iznosu od 739 mil. USD (ili 696,95 mil. USD prema tečaju na dan intervencije).
 - 4) pozitivne tečajne razlike u iznosu od 502 mil. USD, proizašle iz 8,9%-tnog porasta vrijednosti eura prema američkom dolaru. Budući da se međunarodne pričuve HNB-a iskazuju u američkim dolarima, svako povećanje vrijednosti eura prema dolaru rezultira povećanjem međunarodnih pričuva izraženih u dolarima. Zbog 8,9%-tnog porasta eura u odnosu na dolar tijekom 2004. te velikog udjela eura u međunarodnim pričuvama zabilježene su i navedene tečajne razlike. Jedan je euro 31. prosinca 2003. vrijedio 1,2498 USD, dok je posljednjeg dana mjeseca prosinca 2004. euro vrijedio 1,3609 USD.
 - 5) prihodovana sredstva na osnovi ulaganja (neto) deviznih pričuva HNB-a u iznosu od 145 mil. USD. Na temelju ulaganja neto deviznih pričuva, dakle zbog ostvarenih prihoda od kamata na uložene depozite, obratne repo ugovore i obveznice te zbog ostalih prihoda, ukupne međunarodne pričuve HNB-a porasle su u 2004. godini za 145,42 mil. USD (prema nabavnoj vrijednosti). No, taj se iznos odnosi samo na instrumente koji su dospjeli ili su prodani tijekom 2004. godine i ne uključuje promjenu cijene instrumenata koji nisu prodani ili dospjeli.

□ na odljevnoj strani:

- 1) odljev deviza iz portfelja MF-a u iznosu od 1.065,04 mil. USD za plaćanje obveza MF-a prema inozemstvu.
- 2) neto otkup deviznih blagajničkih zapisa HNB-a u iznosu od 849 mil. USD. Posljednja aukcija deviznih blagajničkih zapisa održana je 30. prosinca 2003. s danom valute 2. siječnja 2004. Devizni blagajnički zapisi, upisani do kraja 2003. godine, dospijevali su sve do početka ožujka 2004.
- 3) dospijeće i povlačenje repo ugovora u iznosu od 483,27 mil. USD.
- 4) prodaja 44,91 mil. USD poslovnim bankama na redovitim aukcijama (ili 41,76 mil. USD prema tečaju na dan intervencije).

Tablica 2.3. Ukupni promet HNB-a na deviznom tržištu od 1. siječnja do 31. prosinca 2004. prema tečaju na dan intervencije, u milijunima

	Kupnja (1)		Prodaja (2)		Razlika (1 – 2)	
	USD	HRK	USD	HRK	USD	HRK
Banke	696,95	4.069,34	41,76	254,10	655,19	3.815,24
Ministarstvo financija	172,64	1.082,22	314,51	1.823,96	-141,87	-741,74
Ukupno	869,59	5.151,56	356,27	2.078,06	513,32	3.073,50

Izvor: HNB

HNB je intervenirao na tržištu tijekom 2004. godine, kupujući i prodajući devize. Trgovao je:

1. s domaćim bankama i
2. s Ministarstvom financija RH.

U 2004. godini zabilježen je znatno veći otkup deviza od poslovnih banaka te znatno manja prodaja deviznih sredstava nego u 2003. godini. Na deviznim intervencijama održanima tijekom 2004. HNB je otkupio 696,95 mil. USD, što je za 590 mil. USD više nego u 2003. Prisutnost HNB-a na deviznom tržištu što se tiče kupnje deviza odraz je ponajviše aprecijacije tečaja kune. U prodaji deviza poslov-

nim bankama u 2004. godini HNB je bio manje aktivan nego tijekom 2003., i po broju intervencija i po opsegu deviznih sredstava prodanih bankama. Na samo jednoj održanoj prodajnoj aukciji u siječnju 2004. prodano je 41,76 mil. USD. Možemo zaključiti da je u 2003. godini zabilježena neto prodaja deviza od 379,58 mil. USD, dok je u 2004. godini ostvaren neto otkup deviza od poslovnih banaka u iznosu od 655,19 mil. USD.

U izvještajnom razdoblju od Ministarstva financija otkupljeno je ukupno 172,64 mil. USD, a prodan je 314,51 mil. USD, čime je prodano neto 141,87 mil. USD. Najznačajnije transakcije s MF-om u izvještajnom razdoblju bile su: (1) otkup 145 mil. EUR od emisije 10-godišnjih euroobveznica u travnju, (2) prodaja deviza MF-u u veljači 2004. u iznosu od 40,43 mil. EUR radi plaćanja kamata na euroobveznice te (3) prodaja deviza MF-u u studenome 2004. u iznosu od 25,5 mlrd. JPY (250 mil. USD) za otplatu samurajskih obveznica s pripadajućim kamatama.

Ulaganja međunarodnih pričuva analiziraju se prema pojedinim instrumentima, kreditnom riziku i prema valutnoj strukturi. Na promjenu strukture ulaganja u 2004. godini najviše su utjecali porast izdvajanja devizne obvezne pričuve, povlačenje repo ugovora te tečajne razlike proizašle iz jačanja eura u odnosu na američki dolar.

Ukupne međunarodne pričuve HNB ulaže u sljedeće instrumente:

- 1) dužničke vrijednosne papire s fiksnom i varijabilnom kamatnom stopom
- 2) instrumente središnjih banaka i međunarodnih financijskih institucija
- 3) ugovore o reotkupu (repo i obratne repo ugovore)
- 4) depozite poslovnih banaka dugoročnoga investicijskog ranga barem A+
- 5) potvrde o depozitu banaka dugoročnoga investicijskog ranga barem A+ te
- 6) efektivni strani novac.

Prema stupnju izloženosti kreditnom riziku ukupne međunarodne pričuve dijelimo na sredstva uložena u državne obveznice, u poslovne banke, međunarodne financijske institucije i u središnje banke. Usporede li se podaci na kraju 2003. godine s onima na kraju 2004. godine, vidljiv je trend smanjenja udjela međunarodnih pričuva koje su uložene u državne obveznice i međunarodne financijske institucije u korist povećanja udjela pričuva uložениh u poslovne banke i središnje banke. Najveći udio, 52,93% u ukupnim međunarodnim pričuvama na dan 31. prosinca 2004. i nadalje imaju ulaganja u državne obveznice, unatoč smanjenju sa 4.908,19 mil. USD, koliko su iznosila 31. prosinca 2003., na 4.616,81 mil. USD na dan 31. prosinca 2004. Spomenuta ulaganja izložena su najmanjem kreditnom riziku jer obuhvaćaju ulaganja u državne obveznice SAD-a i država članica Europske unije. Udio ukupnih međunarodnih pričuva plasiranih u nekolateralizirane plasmane kod poslovnih banaka, a koji obuhvaća oročene devizne depozite i potvrde o depozitu, povećan je sa 35,10%, koliko je iznosio 31. prosinca 2003., na 43,32% na dan 31. prosinca 2004. Udio ulaganja u međunarodne financijske institucije snizio se sa 4,04% s kraja prosinca 2003. na 2,60%, koliko je iznosio 31. prosinca 2004.

Izloženost kreditnom riziku po zemljama prati se s obzirom na kreditni rejting države kod koje su uložene međunarodne pričuve, a koji se kreće u dopuštenom rasponu od AAA do AA-. Najveći je dio (37,84%) bio investiran kod banaka rejtinga AA- (prema agenciji za dodjelu kreditnih rejtinga Fitch), dok je kod banaka

s najvišim rejtingom AAA bilo uloženo 19,14% te 21,13% kod banaka s rejtingom AA+. Kod banaka rejtinga AA bilo je 15,23% spomenutih ulaganja, dok je kod banaka s najnižim rejtingom, A+, u koji se pričuve HNB-a mogu uložiti, bilo 6,66% plasmana. Relativno veće ulaganje u banke nižih rejtinga posljedica je smanjenja rejtinga poslovnih banaka diljem svijeta, koje je zabilježeno posljednjih godina. Tako na listi od 76 banaka u koje HNB može ulagati svoje pričuve, 57 banaka ima rejting AA, AA– ili A+.

Valutna struktura međunarodnih pričuva kojima HNB aktivno upravlja usklađuje se s valutnom strukturom otplate duga Republike Hrvatske koji dopijeva u razdoblju od godinu dana unaprijed te s valutnom strukturom uvoza robe i usluga koji je bio ostvaren u proteklih godinu dana. Valutna struktura neto pričuva HNB-a vrlo je stabilna, u njoj dominiraju euri s udjelom većim od 75%, a ostalo su uglavnom američki dolari. Neizbježna fluktuacija tečaja pojedinih valuta međusobno i u odnosu prema kuni utječe na to da međunarodne pričuve HNB-a, izražene i u američkim dolarima i u kunama, fluktuiraju. Zbog velikog slabljenja vrijednosti američkog dolara prema euru i kuni u 2003. i 2004. godini, dolarski dio međunarodnih pričuva HNB-a izražen u kunama bilježi smanjenje, koje se primjenom novih međunarodnih standarda u računu dobiti i gubitka bilježi kao gubitak. Udio američkih dolara u ukupnim međunarodnim pričuvama snižen je za 4,5 postotnih bodova usporedimo li kraj 2003. i 2004. godine. Na porast udjela eura u valutnoj strukturi ukupnih međunarodnih pričuva HNB-a utjecala je promjena valutne strukture međunarodnih pričuva kojima HNB aktivno upravlja, te porast izdvajanja devizne obvezne pričuve u eurima zbog povećanja Fedove referentne kamatne stope iznad razine ESB-ove stope u prosincu 2004. godine.

Tablica 2.4. Valutna struktura ukupnih međunarodnih pričuva na dan 31. prosinca 2004.

prema nabavnoj vrijednosti, u milijunima USD i postocima

Valuta	Međunarodne pričuve		Udjel	
	Ukupno	Od toga OP, MF i REPO	31. XII. 2004.	31. XII. 2003.
EUR	6.530,02	1.116,79	74,86	70,34
USD	2.191,91	797,47	25,13	29,65
XDR	0,86	–	0,01	0,01
Ostale valute	0,05	0,01	0,00	0,00
Ukupno	8.722,84	1.914,27	100,00	100,00

Izvor: HNB

Ostvareni prihodi te prinosi na osnovi dolarskih i eurskih sredstava kojima se aktivno upravljalo tijekom 2004. godine prikazani su u Tablici 2.5. Iz analize su isključeni efektivni strani novac, sredstva uložena na osnovi upisanih deviznih blagajničkih zapisa, sredstva uložena na osnovi izdvojene devizne obvezne pričuve te sredstva MF-a³.

3 Kamate ostvarene ulaganjem sredstava izdvojenih na osnovi upisanih deviznih blagajničkih zapisa i devizne obvezne pričuve prenose se bankama, stoga u ovoj analizi i nisu uzete u obzir. Kamate ostvarene ulaganjem sredstava MF-a pripadaju tom ministarstvu i prenose se njemu, te nisu promatrane u ovoj analizi.

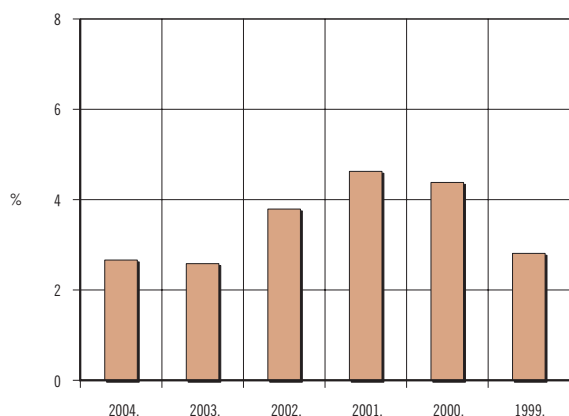
Tablica 2.5. Ostvareni prihodi i prosječna stopa prinosa na devizne portfelje HNB-a kojima se aktivno upravljalo u 2004. na osnovi tržišne vrijednosti, u milijunima originalne valute i postocima

Portfelj	Ostvareni prihod	Prosječan uloženi iznos	Godišnja stopa prinosa					
			2004.	2003.	2002.	2001.	2000.	1999.
Eurski	100,30	3.766,14	2,66	2,58	3,79	4,63	4,38	2,81
Dolarski	16,54	1.303,59	1,27	1,40	2,38	4,72	6,56	5,02

Izvor: HNB

2.7.

Prinosi eurskog portfelja HNB-a

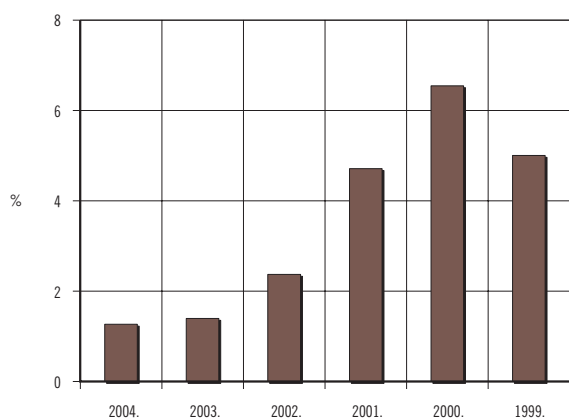
Izvor: HNB

Prosječan prinos eurskog portfelja HNB-a kojim se aktivno upravljalo u 2004. godini iznosio je 2,66%, dok je prosječan prinos dolarskog portfelja HNB-a kojim se aktivno upravljalo u istom razdoblju iznosio 1,27%. Takva ostvarenja deviznih portfelja HNB-a povezana su sa sve nižim kamatnim stopama na dolarском i eurском tržištu posljednjih godina.

Središnja američka banka podizala je u 2004. svoju ključnu prekonoćnu kamatnu stopu pet puta, čime je ona ukupno porasla za 1,25 postotnih bodova, s razine od 1,00 na 2,25%. Fed je posljednji put prije 2004. povišivao stope u svibnju 2000. godine. Europska središnja banka zadržala je svoju mjerodavnu repo stopu na razini od 2,00% cijelu 2004.

2.8.

Prinosi dolarskog portfelja HNB-a

Izvor: HNB

**Bankarski
sektor**

3.

3.1. Značajke bankarskog sektora

Bankarski sektor Republike Hrvatske na kraju 2004. godine činilo je 37 banaka i 4 stambene štedionice, odnosno 4 bankarske institucije manje nego na kraju 2003. godine. Aktiva poslovnih banaka u ukupnoj aktivni bankarskog sektora činila je dominantnih 97,8%, dok se preostalih 2,2% odnosi na aktivni stambenih štedionica.

Promjene broja bankarskih institucija koje su se dogodile tijekom 2004. i prethodne dvije godine prikazane su u Tablici 3.1. Tijekom 2004. godine tri su banke pripojene drugim bankama¹, a jednoj je banci oduzeto odobrenje za rad te je pokrenut postupak njezine prisilne likvidacije². Rezultat tih kretanja jest smanjenje broja banaka sa 41 na kraju 2003. na 37 banaka na kraju 2004. godine. Broj stambenih štedionica nije se mijenjao.

Tablica 3.1. Broj bankarskih institucija na kraju razdoblja

Banke	2002.	2003.	2004.
Broj banaka na početku godine	43	46	41
Banke pripojene drugim bankama	-3	-4	-3
Banke koje su pokrenule postupak redovne likvidacije	-	-1	-
Banke kojima je oduzeto odobrenje za rad	-	-	-1
Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke	7	-	-
Podružnice stranih banaka brisane iz registra	-1	-	-
Broj banaka na kraju godine	46	41	37
Stambene štedionice	2002.	2003.	2004.
Broj stambenih štedionica na početku godine	4	3	4
Stambene štedionice koje su dobile odobrenje za rad	-	1	-
Stambene štedionice koje su pripojene drugim stambenim štedionicama	-1	-	-
Broj stambenih štedionica (i štedionica) na kraju godine	3	4	4

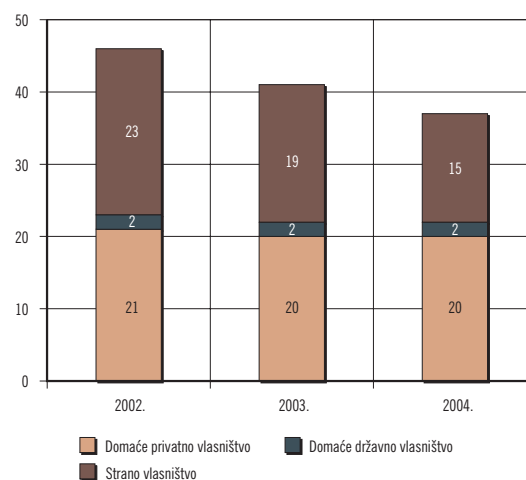
Izvor: HNB

Analiza strukture banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva (Slika 3.1.) pokazuje da je ukupni broj banaka tijekom 2004. godine smanjen zbog smanjenja broja banaka koje su u pretežitom stranom vlasništvu. Razlog je nastavak procesa konsolidacije bankarskog sektora i pripajanja banaka kćeri svojim maticama. Istodobno, broj banaka u potpunom ili pretežitom privatnom domaćem vlasništvu nije se promijenio tijekom 2004. godine.

U promatranom trogodišnjem razdoblju udio aktive banaka u pretežitom stranom vlasništvu u ukupnoj aktivni banaka rastao je te se sa 90,2% u 2002. godini povećao na 91,3% u 2004. godini. Ukupni udio aktive

3.1.

Broj banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva na kraju razdoblja

Izvor: HNB

1 Riadria banka d.d., Rijeka pripojena je Privrednoj banci Zagreb d.d., Zagreb, Varaždinska banka d.d., Varaždin pripojena je Zagrebačkoj banci d.d., Zagreb, Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik pripojena je Novoj banci d.d., Zagreb
2 Primus banka d.d., Zagreb

banaka u pretežitom domaćem vlasništvu (privatnom i državnom) u istom se razdoblju smanjio sa 9,8% na 8,7% (Tablica 3.2.).

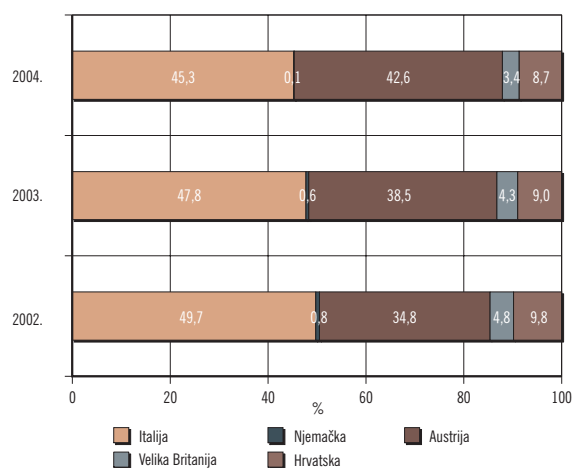
Tablica 3.2. Aktiva banaka prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva u postocima

Banke prema sjedištu vlasnika i vrsti vlasništva	Udio aktive pojedine grupe banaka u ukupnoj aktivi banaka		
	2002.	2003.	2004.
Banke u potpunom ili pretežitom privatnom vlasništvu domaćih dioničara	5,8	5,6	5,6
Banke u potpunom ili pretežitom vlasništvu države	4,0	3,4	3,1
Banke u potpunom ili pretežitom stranom vlasništvu	90,2	91,0	91,3
Ukupno	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

3.2.

Aktiva banaka prema domicilu^a dioničara na kraju razdoblja

^a Pod domicilom dioničara u ovom se prikazu podrazumijeva sjedište dioničkog društva ili prebivalište vlasnika (fizičke osobe)

Izvor: HNB

Najveći broj banaka tijekom 2004. godine bio je u vlasništvu talijanskih dioničara (7 banaka), a aktiva tih banaka činila je 45,3% ukupne aktive svih banaka. Istodobno je šest banaka bilo u vlasništvu austrijskih dioničara, a po jedna banka u vlasništvu dioničara iz Njemačke i Velike Britanije (Slika 3.2.).

Broj banaka grupiranih prema veličini aktive u grupe usporedivih značajki i njihov udio u ukupnoj aktivi prikazani su u Tablici 3.3. Iz podataka navedenih u toj tablici razvidno je da najveće banke koje pripadaju I. grupi banaka (banke s aktivom većom od 5 mlrd. kuna) iz godine u godinu povećavaju svoj udio u aktivi bankarskog sektora. Također, ta je grupa banaka zabilježila rast aktive u odnosu na 2003. godinu od 22,5%, a njihov udio u ukupnoj aktivi banaka povećao se sa 82,9% u 2003. godini na 90,0% u 2004. godini. Dvije najveće banke iz I. grupe veličinom svoje aktive dominiraju bankarskim sektorom jer njihove aktive zajedno čine 43,2% ukupne aktive svih banaka.

Broj banaka u I. grupi povećao se u 2004. godini sa 8 na 9. Do povećanja ukupne aktive te grupe u odnosu na 2003. godinu došlo je zbog povećanja broja banaka u grupi, ostvarenih stopa rasta aktive pojedinačnih banaka i pripajanja triju banaka iz II. grupe bankama u I. grupi.

Broj banaka s aktivom od 1 do 5 mlrd. kuna (II. grupa) smanjio se u 2004. godini sa 11 na 7, a udio aktive te grupe u ukupnoj aktivi banaka pao je sa 12,5% na 5,7%. Ukupna aktiva II. grupe smanjila se u odnosu na 2003. godinu zbog već spomenutih pripajanja triju banaka iz te grupe tijekom 2004. godine i prelaska jedne banke u I. grupu zbog povećanja njezine aktive. Posljednje dvije grupe koje zajedno broje 21 banku, čije su aktive manje od 1 mlrd. kuna, odnosno manje od 0,5 mlrd. kuna, imale su krajem 2004. godine samo 4,3% udjela u ukupnoj aktivi banaka.

Tijekom 2004. godine u bankarskom sektoru poslovale su četiri grupe banaka (definirane kao grupe prema ZOB-u), koje su na temelju odredaba Odluke o

Tablica 3.3. Grupe banaka prema veličini aktive
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Aktiva	Broj banaka			Udio aktive grupe u ukupnoj aktivi banaka		
	2002.	2003.	2004.	2002.	2003.	2004.
I. grupa Aktiva veća od 5.000	9	8	9	79,6	82,9	90,0
II. grupa Aktiva od 1.000 do 5.000	12	11	7	15,2	12,5	5,7
III. grupa Aktiva od 500 do 1.000	7	8	10	2,7	2,7	3,2
IV. grupa Aktiva manja od 500	18	14	11	2,5	1,9	1,1
Ukupno	46	41	37	100,0	100,0	100,0

Izvor: HNB

konsolidiranim financijskim izvješćima grupe banaka³ o svom poslovanju izvještavale Hrvatsku narodnu banku. Nadređene banke navedenih grupa su Zagrebačka banka d.d., Zagreb, Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb, Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb i Nova banka d.d., Zagreb.

Konkurencija među bankama se povećava, a očituje se u daljnjem smanjenju kamatnih stopa, liberaliziranju uvjeta za odobravanje kredita, povećanju broja bankarskih proizvoda, kojih na tržištu ima sve više i koji su prilagođeni pojedinim segmentima tržišta. Jedna od inovacija u poslovanju banaka u 2004. godini su stambeni krediti građanima indeksirani uz tečaj švicarskog franka, što je omogućilo odobravanje stambenih kredita s nominalno nižim kamatnim stopama. Međutim, u strukturi ukupnih neto kredita odobrenih u stranoj valuti ili indeksiranih uz tečaj strane valute, s udjelom od 91,6% dominiraju krediti odobreni u eurima ili indeksirani uz tečaj eura. Krediti odobreni u švicarskim francima ili indeksirani uz tečaj švicarskog franka imali su na kraju 2004. godine udio od samo 3,8% u ukupnim neto kreditima odobrenim u stranoj valuti ili indeksiranim uz tečaj neke strane valute.

Od početka 2004. godine primjenjuje se nova Odluka o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka⁴, kojom se od tada regulira brzi rast aktive banaka. Dio ove odluke nadomjestio je raniju monetarnu mjeru koja je obvezivala na upis niskoprofitnih blagajničkih zapisa HNB-a. Prema toj novoj odluci banke su obvezne formirati i održavati dodatne rezerve za opće bankovne rizike ako ostvare godišnji rast određenih stavki aktive i određenih stavki izvanbilančnih potencijalnih obveza veći od 20%, a visina izdvojenih sredstava ovisi o visini stope adekvatnosti kapitala.

HNB je tijekom 2004. godine nastavio aktivnosti radi uspostave suradnje sa supervizorima stranih banaka koje su dioničari hrvatskih banaka, odnosno banaka čiji su dioničari hrvatske banke. Osim Memoranduma o razumijevanju i suradnji na polju nadzora poslovanja banaka, sklopljenog s nadležnom agencijom iz Bosne i Hercegovine u 2003. godini, tijekom 2004. godine usuglašeni su stavovi o budućoj suradnji s nadležnim austrijskim i talijanskim supervizijskim institucijama.

³ NN, br. 17/2003.

⁴ NN, br. 17/2003.

Nova podzakonska regulativa

Od 1. siječnja 2004. primjenjuju se podzakonski propisi (odluke i prateće upute) koje je tijekom 2003. godine donio HNB na temelju Zakona o bankama⁵. Navedenim odlukama i uputama pobliže se uređuje utvrđivanje izloženosti banaka pojedinim vrstama rizika, način izvještavanja banaka te propisuju uvjeti za pružanje bankovnih i drugih financijskih usluga. Osnovno polazište za izradu regulative bilo je usklađivanje propisa sa smjernicama EU, preporukama Bazelskog odbora za nadzor banaka, Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS 32 i MRS 39), kao i ostalim važećim propisima Republike Hrvatske.

3.2. Struktura bilance banaka

3.2.1. Struktura aktive banaka

Ukupna aktiva banaka iznosila je na kraju 2004. godine 230,2 mlrd. kuna⁶, što je za 12,8% više nego na kraju 2003., kada je aktiva banaka iznosila 204,1 mlrd. kuna (Tablica 3.4.). Od ukupnog broja banaka 33 banke ostvarile su rast aktive, a od četiri banke u kojima se aktiva smanjila u dvjema je u tijeku proces pripajanja drugoj banci ili likvidacije poslovanja.

U strukturi aktive najveći apsolutni porast ostvarili su neto krediti ostalim komitentima (nefinancijskom sektoru). Ti su krediti na kraju 2004. godine iznosili 121,9 mlrd. kuna, te su se u odnosu na kraj 2003. godine povećali za 14,9 mlrd. kuna ili za 14,3%. Udio kredita ostalim komitentima u strukturi aktive banaka porastao je sa 52,3% na kraju 2003. godine na 53,0% na kraju 2004.

U četrnaest banaka ukupni neto krediti porasli su u 2004. godini za više od 20% u odnosu na 2003. godinu. Ukupni iznos odobrenih kredita šest najvećih banaka⁷ (čija je aktiva na kraju 2004. godine sudjelovala sa 81,8% u aktivi svih banaka zajedno) činio je 88,1% ukupnoga nominalnog porasta odobrenih kredita svih banaka, što pokazuje dominantnu poziciju tih šest banaka na tržištu. U osam banaka zabilježen je nominalni pad odobrenih kredita, pri čemu njih pet prema veličini aktive pripada IV. grupi banaka usporedivih značajki.

Iz Slike 3.3., na kojoj su prikazani odobreni neto krediti prema vrsti korisnika, vidi se da su u 2004. godini, jednako kao i prethodnih godina, banke usmjeravale svoju kreditnu aktivnost prema sektoru stanovništva. Krediti stanovništvu prevladavaju u sektorskoj strukturi odobrenih kredita (Slika 3.4.) u banaka I. grupe (s udjelom od 49,9%), II. grupe (s udjelom od 56,1%) i IV. grupe usporedivih

5 NN, br. 84/2002.

6 Svi financijski podaci temelje se na privremenim nerevidiranim izvješćima banaka za 2004. godinu.

7 Zagrebačka banka d.d., Zagreb, Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb, Erste & Steiermärkische Bank d.d., Rijeka, Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb, HVB Splitska banka d.d., Split i HYPO Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb

Tablica 3.4. Struktura aktive banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	21.387,9	12,3	-3,6	28.002,6	13,7	30,9	34.891,3	15,2	24,6
1.1. Gotovina	2.236,9	1,3	-71,4	2.955,6	1,4	32,1	3.062,1	1,3	3,6
1.2. Depoziti kod HNB-a	19.151,0	11,0	33,2	25.047,0	12,3	30,8	31.829,2	13,8	27,1
2. Depoziti kod bankarskih institucija	20.146,2	11,6	-16,0	31.186,6	15,3	54,8	33.351,1	14,5	6,9
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	10.116,7	5,8	4,4	7.820,7	3,8	-22,7	3.580,6	1,6	-54,2
4. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja i koji su raspoloživi za prodaju	9.023,2	5,2	59,2	7.784,9	3,8	-13,7	16.449,9	7,1	111,3
4.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.545,9	2,8	0,0
4.2. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9.903,9	4,3	0,0
5. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeka i koji su kupljeni izravno od izdavatelja	12.531,7	7,2	3,9	10.773,3	5,3	-14,0	7.569,4	3,3	-29,7
5.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6.566,4	2,9	0,0
5.2. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kupljeni prilikom emisije izravno od izdavatelja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1.003,0	0,4	0,0
6. Derivatna financijska imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	152,0	0,1	0,0
7. Krediti financijskim institucijama	2.157,8	1,2	45,8	3.057,0	1,5	41,7	3.289,5	1,4	7,6
8. Krediti ostalim komitentima	89.673,9	51,5	39,9	106.730,6	52,3	19,0	121.975,9	53,0	14,3
9. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	2.448,2	1,4	11,3	2.456,0	1,2	0,3	1.711,0	0,7	-30,3
10. Preuzeta imovina	375,4	0,2	-16,0	355,4	0,2	-5,3	343,4	0,1	-3,4
11. Materijalna imovina (minus amortizacija)	3.755,4	2,2	7,3	4.094,6	2,0	9,0	3.755,5	1,6	-8,3
12. Kamate, naknade i ostala imovina	4.042,3	2,3	-5,4	3.603,6	1,8	-10,9	5.220,3	2,3	44,9
13. Manje: Posebne rezerve za neidentificirane gubitke	1.519,4	0,9	27,1	1.750,2	0,9	15,2	1.997,5	0,9	14,1
Ukupno imovina	174.139,2	100,0	17,3	204.115,0	100,0	17,2	230.292,4	100,0	12,8

Izvor: HNB

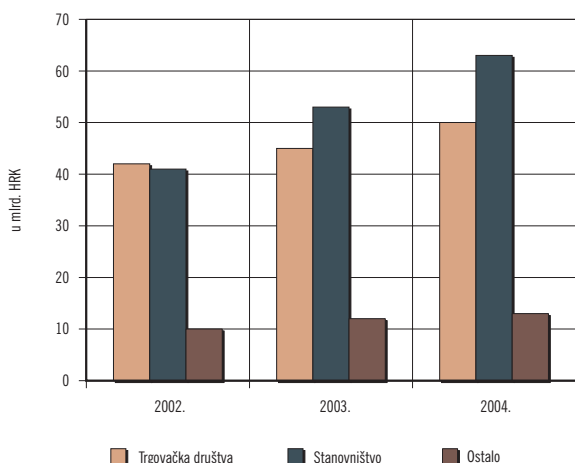
značajki (s udjelom od 52,2%). Kod banaka III. grupe, s udjelom od 54,5% u ukupnim neto kreditima, prevladavaju krediti trgovačkim društvima. Stopa rasta neto kredita odobrenih stanovništvu (19,1%) bila je veća od porasta ukupnih neto kredita (13,8%) te su u 2004. godini krediti stanovništvu dosegli razinu od 62,3 mlrd. kuna, odnosno za 10,1 mlrd. kuna višu razinu nego u 2003. godini.

Pet od devet banaka iz I. grupe usporedivih značajki najviše kreditira sektor stanovništva. Kod ostale četiri banke iz te grupe, uključujući i banku u pretežitom državnom vlasništvu, prevladavaju krediti odobreni trgovačkim društvima. Kretanja u strukturi kredita u ovoj grupi najviše su pridonijela stanju zabilježenom na kraju 2004. godine: udio kredita stanovništvu u ukupnim kreditima svih banaka porastao je sa 47,7% koliko je iznosio na kraju 2003. godine na 50,0% na kraju 2004. Iako je kod kredita trgovačkim društvima tijekom 2004. zabilježen nominalni rast, njihov je udio u ukupnim kreditima svih banaka smanjen sa 41,1% 2003. godine na 39,6% 2004.

Ostali krediti, u koje se ubrajaju krediti financijskim institucijama, državnim jedinicama, neprofitnim institucijama i nerezidentima, činili su u 2004. godini 10,4% ukupnih kredita, a njihov je udio najznačajniji u banaka I. grupe usporedivih značajki (11,9%). Udio ostalih kredita kod drugih grupa usporedivih značajki kreće se od 1,6% u IV. grupi do 6,0% u II. grupi banaka.

3.3.

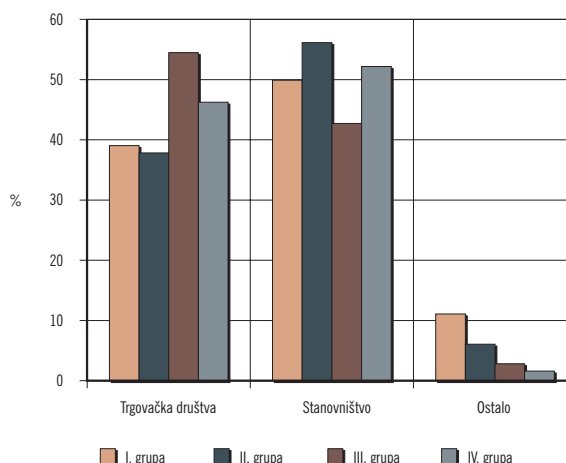
Stanje neto bankovnih kredita prema vrsti korisnika na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.4.

Sektorska struktura neto kredita po grupama banaka usporedivih značajki, na kraju 2004.

Izvor: HNB

U strukturi aktive uočen je nastavak trenda značajnijeg povećanja depozita banaka kod HNB-a, koji su u odnosu na 2003. godinu porasli za 27,1%, a u odnosu na 2002. godinu za 66,1%. Najveći dio tih depozita (78,4%) čini izdvojena obvezna pričuva, koja se u odnosu na 2003. godinu povećala za 29,4%. Osim rasta osnovice za obračun obvezne pričuve, na povećanje tih depozita utjecalo je i uvođenje nove monetarne mjere – granične obvezne pričuve. Odluka HNB-a o graničnoj obveznoj pričuvi bila je donesena u srpnju 2004., a u kolovozu su banke prvi put izdvojile sredstva na račun kod HNB-a s te osnove. Kao i u prethodnim razdobljima, banke su ponovno značajnije smanjile ulaganja u trezorske zapise MF-a. Tijekom 2004. godine blagajnički zapisi HNB-a nisu izdavani. Banke su u 2004. godini povećale ulaganja u vrijednosne papire i druge financijske instrumente koji se drže radi trgovanja i koji su raspoloživi za prodaju, koji su u odnosu na 2003. godinu porasli za 111,3%. Ulaganja u podružnice i pridružena društva su se smanjila, zbog pripajanja triju banaka drugim bankama tijekom 2004. godine.

U strukturi aktive na kraju 2004. godine derivatna financijska imovina čini samo 0,1%. Međutim, ugovorena vrijednost derivatnih financijskih instrumenata koje banke iskazuju u izvanbilančnoj evidenciji iznosi 23,8 mlrd. kuna i čini 10,3% aktive. Većina ugovorenih derivatnih financijskih instrumenata (74,9%) namijenjena je trgovanju, dok preostali dio otpada na ugrađene derivate (25,0%) i derivate koji se koriste kao instrument zaštite (0,1%). Derivati s tečajem kao odnosnom varijablom s udjelom od 69,1% prevladavaju u ukupnoj ugovorenoj vrijednosti derivatnih financijskih instrumenata.

3.2.2. Struktura pasive banaka

U strukturi ukupne pasive banaka na kraju 2004. godine najveći udio imali su depoziti, koji su činili 67,4 % pasive. Kapital je činio 8,6%, a ostali izvori 24,0% pasive. Struktura pasive razlikuje se ovisno o veličini banke (Slika 3.5.). Banke I. i II. grupe usporedivih značajki imaju relativno manji udio kapitala u pasivi (8,1%,

odnosno 8,5%) u korist većeg udjela ostalih izvora sredstava, za razliku od banaka iz III. i IV. grupe.

Nominalni iznos depozita povećan je za 11,6 mlrd. kuna i time je ostvaren rast od 8,1% u odnosu na prethodnu godinu (Tablica 3.5.). Međutim, zbog sporijeg rasta depozita od rasta primljenih kredita, udio depozita u pasivi banaka smanjio se sa 70,4% na kraju 2003. godine na 67,4% na kraju 2004. Također su se smanjili i udjeli svih vrsta depozita u ukupnoj pasivi. Sve grupe banaka usporedivih značajki ostvarile su podjednak udio depozita u pasivi, koji se kreće od 64,3% do 70,6% (Slika 3.5.). Kao i prethodnih godina, većina depozita bila je nominirana u stranoj valuti (67,2%).

U 15 banaka depoziti su tijekom 2004. godine rasli po stopi većoj od 20%, dok je šest banaka zabilježilo pad depozita u odnosu na stanje na kraju 2003. godine. Vodećih 6 banaka sudjelovalo je u ukupnom nominalnom porastu depozita sa 68,5%. Ukupni depoziti stanovništva, s udjelom od 56,0%, i nadalje dominiraju u depozitnoj osnovi poslovnih banaka. Najveći dio depozita stanovništva u iznosu od 59,3 mlrd. kuna, ili 78,2%, nalazi se u oročenim depozitima. Slijede štedni depoziti u iznosu od 19,7 mlrd. kuna. Oročeni depoziti stanovništva povećali su se tijekom 2004. za 6,8 mlrd. kuna te su imali najveći utjecaj na rast ukupnih oročenih depozita za 10,9 mlrd. kuna, odnosno na stopu njihova rasta od 11,6%. U ukupnom nominalnom povećanju depozita oročeni depoziti stanovništva sudjelovali su sa 58,7%, a njihov je udio u ukupnim depozitima povećan sa 55,3% na 56,0%.

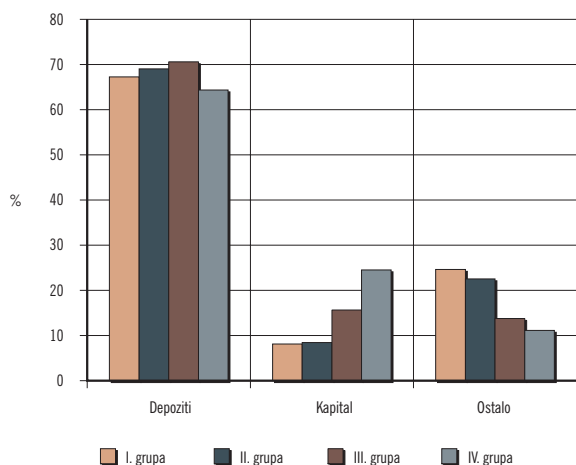
Tablica 3.5. Struktura pasive banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	4.084,6	2,3	12,6	7.112,9	3,5	74,1	8.462,0	3,7	19,0
1.1. Kratkoročni	1.184,4	0,7	98,8	3.689,1	1,8	211,5	3.592,1	1,6	-2,6
1.2. Dugoročni	2.900,2	1,7	-4,4	3.423,8	1,7	18,1	4.869,9	2,1	42,2
2. Depoziti	124.471,8	71,5	18,9	143.692,8	70,4	15,4	155.277,5	67,4	8,1
2.1. Na žiroračunima i tekućim računima	23.272,3	13,4	40,6	25.285,1	12,4	8,6	25.560,0	11,1	1,1
2.2. Štedni	23.980,0	13,8	-9,1	24.770,7	12,1	3,3	25.223,3	11,0	1,8
2.3. Oročeni	77.219,6	44,3	25,0	93.637,0	45,9	21,3	104.494,2	45,4	11,6
3. Ostali krediti	19.492,6	11,2	22,2	25.080,3	12,3	28,7	31.368,3	13,6	25,1
3.1. Kratkoročni	4.451,2	2,6	649,4	3.429,0	1,7	-23,0	5.265,3	2,3	53,6
3.2. Dugoročni	15.041,4	8,6	-2,0	21.651,3	10,6	43,9	26.103,0	11,3	20,6
4. Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	-	-	-	-	-	-	260,1	0,1	0,0
5. Izdani dužnički vrijednosni papiri	24,7	0,0	27,6	97,0	0,0	0,0	3.535,0	1,5	3.543,8
5.1. Kratkoročni	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Dugoročni	19,6	0,0	1,0	97,0	0,0	395,3	3.535,1	1,5	3.543,9
6. Izdani podređeni instrumenti	641,3	0,4	89,0	813,6	0,4	26,9	818,3	0,4	0,6
7. Izdani hibridni instrumenti	2.268,9	1,3	-2,1	2.261,6	1,1	-0,3	1.642,8	0,7	-27,4
8. Kamate, naknade i ostale obveze	6.646,4	3,8	-14,6	6.899,4	3,4	3,8	9.174,4	4,0	33,0
Ukupno obveze	157.630,4	90,5	17,0	185.957,6	91,1	18,0	210.538,4	91,4	13,2
Ukupno kapital	16.508,8	9,5	20,5	18.157,3	8,9	10,0	19.753,9	8,6	8,8
Ukupno obveze i kapital	174.139,2	100,0	17,3	204.115,0	100,0	17,2	230.292,4	100,0	12,8

Izvor: HNB

3.5.

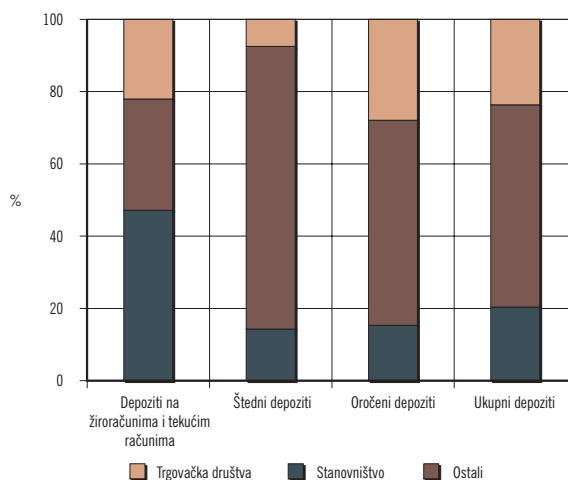
Struktura pasive po grupama banaka usporedivih značajki, na kraju 2004.

Izvor: HNB

3.6.

Struktura depozita banaka po vrstama i sektorima na kraju 2004.

Izvor: HNB

Ukupni primljeni krediti (kreditni od financijskih institucija i ostali krediti) rasli su po stopi od 23,7% te su u strukturi pasive u 2004. godini sudjelovali sa 17,3%. Najveći dio ukupnih kredita banke su primile od stranih financijskih institucija (76,9%) te HBOR-a (11,4%). Primljeni ostali krediti porasli su, u odnosu na kraj 2003. godine, za 25,1%, a krediti od financijskih institucija za 19,0% (Tablica 3.5.). Od ukupnih primljenih kredita 77,8% imalo je dospelje duže od godine dana.

Dok je kod izdanih dužničkih vrijednosnih papira banaka zabilježen značajniji nominalni rast u odnosu na 2003. godinu, hibridni instrumenti su se smanjili zbog pretvaranja u dionički kapital.

3.3. Kapital banaka

Na kraju 2004. godine bilančni kapital banaka iznosio je 19,8 mlrd. kuna i bio je za 8,8% veći nego na kraju 2003. godine (Tablica 3.6.). Na rast bilančnoga kapitala utjecala je veća ostvarena dobit tekuće godine i veća zadržana dobit. Dionički kapital povećao se u odnosu na 2003. godinu za 1,7% (nominalno za 167,5 mlrd. kuna). Prethodnih je godina zabilježen trend opadanja udjela dioničkoga kapitala u ukupnome bilančnom kapitalu, što je nastavljeno i u 2004. godini te je dionički kapital činio 51,2% ukupnoga bilančnoga kapitala.

Jamstveni kapital banaka iznosio je na kraju 2004. godine 19,5 mlrd. kuna, što je porast od 1,3% u odnosu na stanje na kraju 2003., kada je iznosio 19,3 mlrd. kuna (Slika 3.7.). Način izračunavanja jamstvenoga kapitala promijenjen je Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka⁸, koja se primjenjuje od početka 2004.

⁸ NN, br. 17/2003, 120/2003, 195/2003, 39/2004.

Tablica 3.6. Struktura bilančnoga kapitala banaka
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Dionički kapital	9.772,1	59,2	9,0	9.945,6	54,8	1,8	10.113,1	51,2	1,7
2. Dobit/gubitak tekuće godine	1.925,5	11,7	237,8	2.351,6	13,0	22,1	3.141,8	15,9	33,6
3. Zadržana dobit/gubitak	860,3	5,2	1.006,0	1.415,0	7,8	64,5	1.899,0	9,6	34,2
4. Zakonske rezerve	583,5	3,5	-31,6	711,2	3,9	21,9	718,1	3,6	1,0
5. Ukupno statutarne i ostale kapitalne rezerve	3.367,4	20,4	13,5	3.824,0	21,1	13,6	3.882,7	19,7	1,6
5.1. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	3.367,4	20,4	13,5	3.824,0	21,1	13,6	3.885,4	19,7	1,6
5.2. Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-2,8	0,0	0,0
5.3. Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Dobit/gubitak prethodne godine	0,0	0,0	0,0	-90,1	-0,5	0,0	-0,7	0,0	-99,2
Ukupno kapital	16.508,8	100,0	20,5	18.157,3	100,0	10,0	19.753,9	100,0	8,8

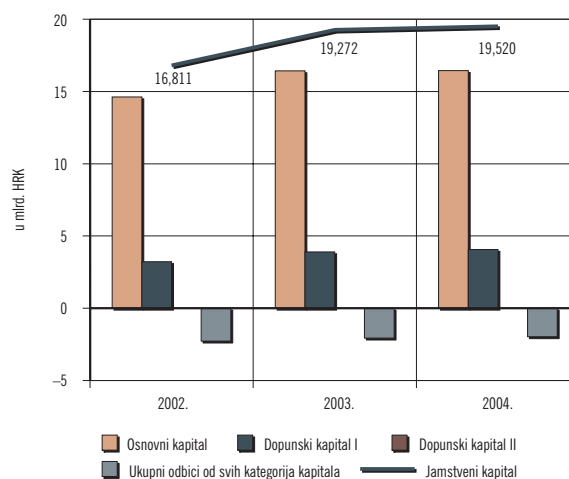
Izvor: HNB

godine. Prema odredbama te nove odluke jamstveni je kapital zbroj osnovnoga kapitala i dvije kategorije dopunškoga kapitala: dopunškoga kapitala I i dopunškoga kapitala II. Iako je u odnosu na 2003. godinu osnovni kapital (umanjen za odbitke) porastao za 0,1%, zbog većeg rasta dopunškoga kapitala I, koji se uključuje u jamstveni kapital, i nadalje se nastavlja trend smanjivanja udjela osnovnoga kapitala u bruto jamstvenom kapitalu. Na kraju 2004. godine osnovni kapital (umanjen za odbitke) činio je 80,2% bruto jamstvenoga kapitala. Dopunski kapital I, koji se uključuje u jamstveni kapital, imao je udio od 19,8% u bruto jamstvenom kapitalu, a dopunski kapital II u strukturi jamstvenoga kapitala zasad ima zanemariv udio (0,01%).

Iako je jamstveni kapital porastao, stopa adekvatnosti kapitala banaka smanjena je sa 16,24% na kraju 2003. godine na 14,10% na kraju 2004. Razlog smanjenja te stope, što se nastavlja iz prethodnih godina, jest veći rast aktive ponderirane kreditnim rizikom od rasta jamstvenoga kapitala. Također, na pad stope adekvatnosti kapitala utjecala je i primjena Odluke o adekvatnosti kapitala banaka, zbog koje se, za potrebe izračuna stope adekvatnosti kapitala, aktiva ponderirana kreditnim rizikom uvećava za ukupnu izloženost devizne pozicije valutnom riziku, zatim za kapitalni zahtjev za pozicijske rizike, za kapitalni zahtjev za rizik namire i za kapitalni zahtjev za prekoračenje dopuštene izloženosti. Od ukupnog broja banaka osam banaka izračunava adekvatnost kapitala tako da primjenjuje cjelokupni kapitalni režim.

3.7.

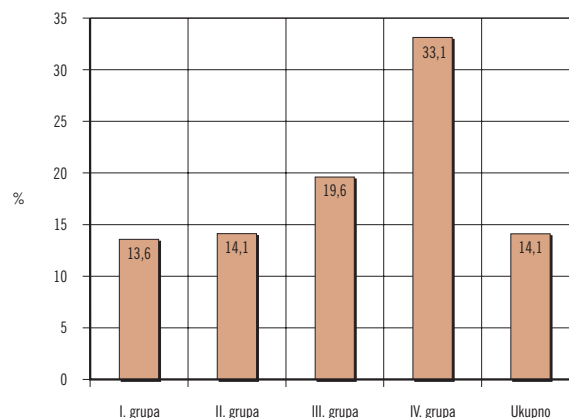
Struktura jamstvenoga kapitala banaka
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.8.

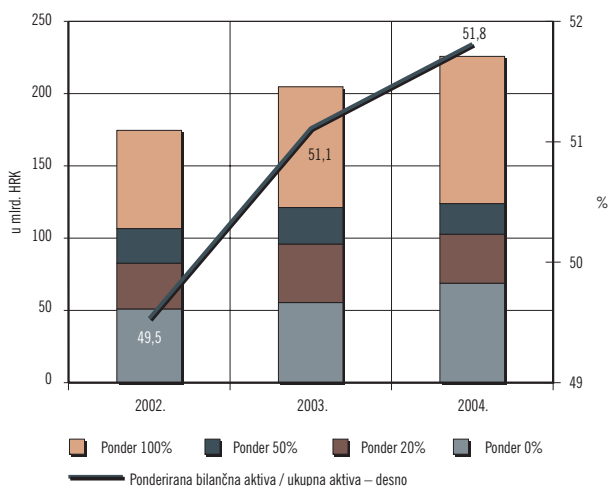
Stopa adekvatnosti kapitala
po grupama banaka usporedivih značajki, na kraju 2004.

Izvor: HNB

3.9.

Bilančna aktiva banaka uključena u ukupnu ponderiranu aktivu na kraju razdoblja

Izvor: HNB

Na kraju 2004. godine sve su banke iskazale adekvatnost kapitala veću od zakonom propisane minimalne stope od 10%. Adekvatnost kapitala I. grupe banaka usporedivih značajki bila je najniža; u odnosu na 2003. godinu smanjena je i iznosila je u 2004. godini 13,56%. Ova grupa banaka, udio čije je aktive u aktivi svih banaka 90,0%, ima najveći utjecaj na adekvatnost kapitala cijelog sustava. Sve ostale grupe banaka usporedivih značajki ostvarile su stopu adekvatnosti kapitala veću od stope iskazane na razini sustava (Slika 3.9.). Najvišu stopu adekvatnosti kapitala imale su male banke, koje prema veličini aktive pripadaju IV. grupi banaka.

Ponderirana bilančna aktiva se u odnosu na 2003. godinu povećala za 14,4%. U strukturi bilančne aktive koja se ponderira vidi se povećanje dijela aktive koji nosi najveći kreditni rizik (ponder 100%). Na kraju 2004. godine aktiva koja nosi najveći kreditni rizik činila je 44,3% ukupne bilančne aktive (Slika 3.9.). Također se povećao udio aktive s ponderom rizika 0%, koji je činio 29,9% ukupne bilančne aktive. Zbog povećanja udjela stavki s većim kreditnim rizikom u ukupnoj bilančnoj aktivi, povećava se i omjer ukupne ponderirane aktive i bilančne aktive te je on na kraju 2004. godine iznosio 51,8%.

3.4. Kvaliteta aktive banaka

Kvalitetu aktive i izvanbilančnih potencijalnih obveza od 1. siječnja 2004. banke procjenjuju u skladu s novom Odlukom o klasifikaciji plasmana i potencijalnih obveza banaka. Odluka propisuje kriterije klasifikacije plasmana i izvanbilančnih potencijalnih obveza na osnovi kojih su oni razvrstani u rizične skupine, način provođenja rezerviranja za pokriće gubitaka koji proizlaze iz kreditnog rizika i utvrđivanje kreditne izloženosti. Svojim općim aktima banke uređuju analiziranje i sustavno praćenje kreditne sposobnosti osoba prema kojima su izložene, kvalitetu instrumenata osiguranja, vođenje kreditnih spisa i preuzetih potencijalnih obveza, raspoređivanje plasmana i potencijalnih obveza u rizične skupine i provođenje rezerviranja za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ovisno o dužnikovoj kreditnoj sposobnosti, urednosti u podmirivanju obveza i kvaliteti instrumenata osiguranja, plasmani i izvanbilančne potencijalne obveze banaka raspoređuju se u tri osnovne rizične skupine. U skupinu A svrstavaju se potpuno nadoknadivi plasmani, za koje se procjenjuje da će u cijelosti biti naplaćeni. U skupinu B, s podskupinama B1, B2 i B3, svrstavaju se djelomično nadoknadivi plasmani, za koje se procjenjuje da neće biti u cijelosti naplaćeni. Skupinu C čine potpuno nenadoknadivi plasmani, za koje se procjenjuje da su naplativi u neznatnom iznosu ili su u cijelosti nenaplativi. Plasmani skupina B i C podliježu umanjenju vrijednosti. Ukupni plasmani i potencijalne obveze skupine A osnovica su za izračun rezervacija za neidentificirane gubitke po stopi koja prema politici pojedine banke može iznositi između 0,85% i 1,20%.

Tablica 3.7. Klasifikacija plasmana i potencijalnih obveza banaka po rizičnim skupinama na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	2002.		2003.		2004.	
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio
Potpuno nadoknadivi plasmani	172.251,3	94,1	200.166,3	94,9	231.593,0	95,5
Djelomično nadoknadivi plasmani	6.473,3	3,5	7.475,8	3,5	6.582,8	2,7
Nenadoknadivi plasmani	4.245,4	2,3	3.371,5	1,6	4.359,2	1,8
Ukupno	182.970,0	100,0	211.013,6	100,0	242.535,0	100,0

Izvor: HNB

Tablica 3.8. Ispravci vrijednosti i rezervacije banaka na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

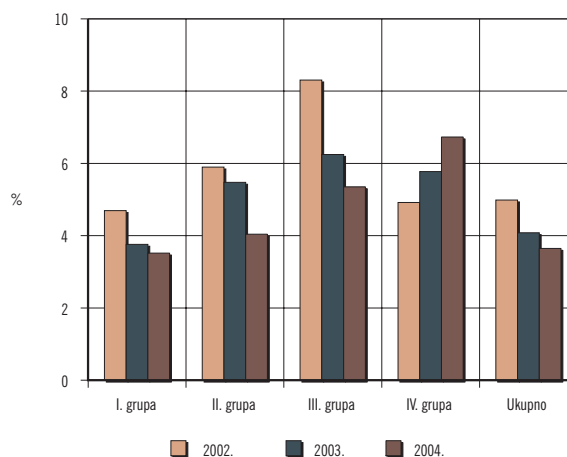
	2002.	2003.	2004.
Ukupni ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	9.121,2	8.611,5	8.837,5
– ispravci vrijednosti plasmana	7.303,4	6.573,8	6.598,3
– rezervacije za neidentificirane gubitke	1817,9	2037,7	2239,2
Ukupni plasmani i potencijalne obveze	182.970,0	211.013,6	242.535,0
Relativni omjer uk. ispravaka vrijednosti i rezervacija / uk. plasmani i potencijalne obveze	5,0	4,1	3,6

Izvor: HNB

Povećanje opsega kreditiranja, kvaliteta novih dužnika i adekvatni instrumenti osiguranja naplate utjecali su na porast potpuno nadoknadivih plasmana (skupina A), koji su se u odnosu na 2003. godinu povećali za 15,7% te su činili 95,5% ukupnih plasmana (Tablica 3.7.). Djelomično nadoknadivi plasmani (skupina B) nominalno su se u 2004. smanjili u odnosu na prethodnu godinu te se time smanjio i njihov udio u strukturi ukupnih plasmana na 2,7%. Nenadoknadivi plasmani (skupina C) nominalno su se u 2004. povećali, kao i njihov udio u strukturi ukupnih plasmana. Time se udio ukupnih loših plasmana (skupine B i C) u bruto plasmanima smanjio na 4,5%, što je najmanji omjer u posljednje tri godine. Trend smanjivanja nominalnog iznosa ukupnih ispravaka vrijednosti plasmana i rezervacija za potencijalne obveze, koji uključuju i rezervacije za pokriće neidentificiranih gubitaka, zaustavljen je te su oni u odnosu na 2003. godinu porasli za 2,6% (Tablica 3.8.). Međutim, zbog veće stope rasta plasmana i potencijalnih obveza (14,9%) i bolje kvalitete pozicija izloženih kreditnom riziku njihov udio u ukupnim plasmanima nastavlja opadati: sa 5,0% u 2002. godini na 4,1% u 2003. godini te na 3,6% na kraju 2004. godine. Za razliku od ostalih grupa banaka usporedivih značajki, jedino je u IV. grupi povećana pokrivenost plasmana i potencijalnih obveza ispravcima vrijednosti i rezervacijama te ona iznosi 6,7% (Slika 3.10.).

3.10.

Pokrivenost plasmana i potencijalnih obveza ispravcima vrijednosti i rezervacijama po grupama banaka usporedivih značajki, na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.5. Kvaliteta zarade banaka

U 2004. godini banke su ostvarile dobit prije oporezivanja od 3.692,8 mil. kuna. Dobit prije oporezivanja u iznosu od 3.728,7 mil. kuna ostvarilo je 35 banaka. Preostale dvije banke u kojima je u tijeku proces pripajanja drugoj banci ili likvidacije poslovanja, iskazale su gubitak od 35,9 mil. kuna.

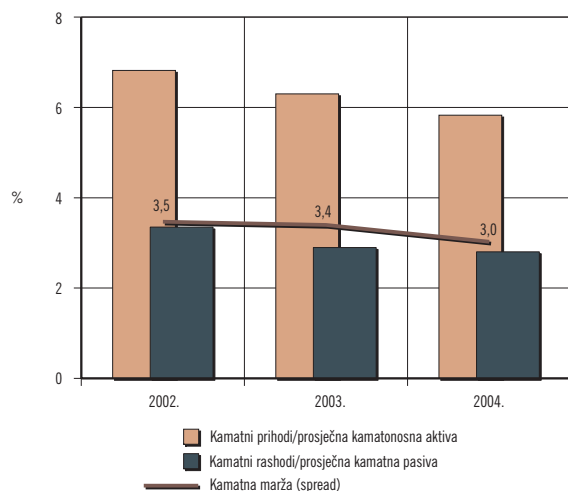
Tablica 3.9. Račun dobiti i gubitka banaka
u milijunima kuna i postocima

	2002.		2003.		2004.	
	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
Ukupno kamatni prihodi	9.919,4	9,6	11.093,7	11,8	11.825,0	6,6
Ukupno kamatni troškovi	4.655,0	6,3	4.784,2	2,8	5.368,3	12,2
Neto kamatni prihod	5.264,4	12,7	6.309,5	19,9	6.456,8	2,3
Ukupno prihodi od provizija i naknada	2.611,2	50,3	3.010,5	15,3	3.082,5	2,4
Ukupno troškovi provizija i naknada	1.238,8	192,9	1.528,4	23,4	1.440,6	-5,7
Neto prihod od provizija i naknada	1.372,5	4,4	1.482,1	8,0	1.641,9	10,8
Ostali nekamatni prihodi	1.580,1	29,6	1.493,8	-5,5	1.818,6	21,7
Ostali nekamatni troškovi	693,1	-55,6	788,2	13,7	617,5	-21,7
Neto ostali nekamatni prihod	887,0	-359,2	705,6	-20,4	1.201,1	70,2
Neto nekamatni prihod	2.259,5	132,5	2.187,8	-3,2	2.843,1	30,0
Opći administrativni troškovi i amortizacija	4.427,2	12,4	4.831,8	9,1	5.055,3	4,6
Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke	3.096,6	81,5	3.665,5	18,4	4.244,5	15,8
Troškovi vrijednosnog usklađivanja i rezerviranja za identificirane gubitke	156,0	-232,3	435,6	179,2	333,6	-23,4
Troškovi rezerviranja za neidentificirane gubitke	395,9	-33,9	219,3	-44,6	218,1	-0,5
Ukupno troškovi rezerviranja za gubitke	551,9	14,7	654,8	18,7	551,7	-15,7
Dobit/gubitak prije oporezivanja	2.544,8	107,8	3.010,7	18,3	3.692,8	22,7
Porez na dobit	470,0	38,5	504,0	7,2	551,0	9,3
Dobit/gubitak tekuće godine	2.074,8	134,4	2.506,7	20,8	3.141,8	25,3

Izvor: HNB

3.11.

Prihod od kamatonosne aktive i
trošak kamatne pasive banaka
na kraju razdoblja

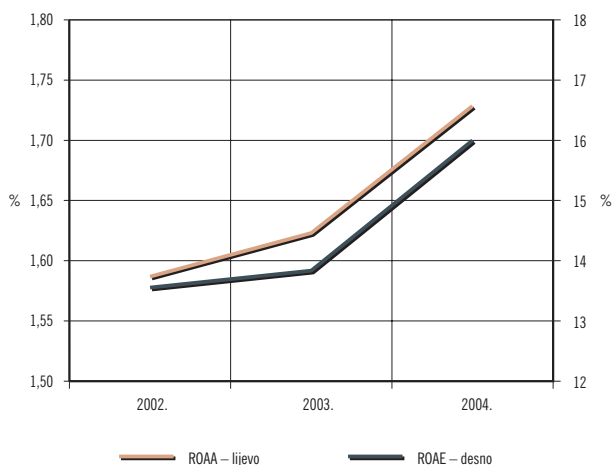
Izvor: HNB

Neto kamatni prihod bio je na kraju 2004. godine u usporedbi sa 2003. godinom samo za 2,33% veći, za razliku od prethodnih godina kada je rast te vrste prihoda banaka bio znatno veći (Tablica 3.9.). Međutim, prosječni kamatni prihodi (kamatni prihodi mjereni u odnosu prema prosječnoj kamatnoj aktivi) pali su sa 6,3% u 2003. godini na 5,8% u 2004. godini (Slika 3.11.). Istodobno, prosječni kamatni troškovi (kamatni troškovi mjereni u odnosu prema prosječnoj kamatnoj pasivi) zabilježili su manje smanjenje od smanjenja prosječnih kamatnih prihoda (sa 2,9% na 2,8%) zbog čega je smanjena i kamatna marža (*spread*).

Značajnije smanjenje nekamatnih troškova (za 11,2%) i rast nekamatnih prihoda (15,7%) doveli su do većeg rasta neto nekamatnog prihoda, koji je porastao za 29,9% u odnosu na 2003. godinu. Najveći utjecaj na

3.12.

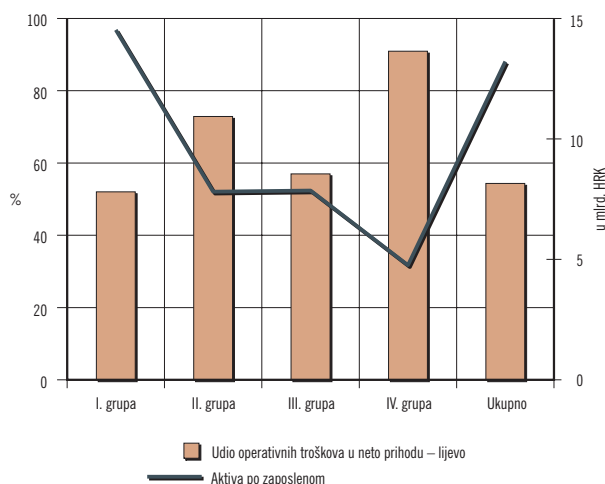
Prinos na prosječnu aktivnu i prosječni kapital banaka na kraju razdoblja

Izvor: HNB

3.13.

Efikasnost poslovanja po grupama banaka usporedivih značajki, na kraju 2004.

Izvor: HNB

rast nekamatnih prihoda imala je dobit od trgovanja vrijednosnim papirima te prihodi od vlasničkih ulaganja. Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke povećao se u 2004. u odnosu na prethodnu godinu za 15,8%.

Troškovi rezerviranja za gubitke smanjili su se za 15,8%, između ostaloga i zbog prevladavajućeg udjela manje rizičnih kredita odobrenih stanovništvu u ukupnim novoodobrenim kreditima. Ostvarena dobit poslije oporezivanja povećana je u 2004. za 25,3% u odnosu na prethodnu godinu, što je utjecalo na rast pokazatelja profitabilnosti. Prinos na prosječnu aktivnu povećao se sa 1,59% na kraju 2003. godine na 1,70% na kraju 2004. godine, a pokazatelj prinosa na prosječni kapital povećao se sa 14,46% na 16,57% (Slika 3.12.). Najveći utjecaj na efikasnost sustava u cjelini imale su velike banke iz I. grupe usporedivih značajki, koje su ostvarile 94,1% ukupne dobiti prije oporezivanja te su bolje upravljale resursima od banaka iz preostale tri grupe (Slika 3.13.).

3.6. Likvidnost banaka

Bankarski sektor u 2004. godini bio je likvidan, a banke nisu imale poteškoća u podmirivanju dospjelih obveza. Primljeni depoziti banaka na kraju 2004. godine iznosili su 15,5 mlrd. kuna, što je 8,1% više nego u 2003. godini. Istodobno su se odobreni krediti povećali za 13,8%, a odnos primljenih depozita i odobrenih kredita povećan je sa 76,6 na 80,7%.

Ukupni iznos primljenih kredita bio je na kraju 2004. za 23,7% veći nego na kraju 2003. godine, a zbog njihova većeg rasta od rasta aktive omjer primljenih kredita i aktive povećao se sa 15,8% na kraju 2003. godine na 17,3% na kraju 2004. (Tablica 3.10.). Najveći dio kredita u 2004. godini (75,5%) banke su primile od stranih financijskih institucija. U financiranju poslovanja banaka kreditima većinski

strani vlasnici sudjelovali su sa 27,5%. Na porast neto međubankovne pozicije⁹ koja se sa 13,2% povećala na 15,3%, utjecao je porast primljenih kredita od finansijskih institucija u 2004. godini.

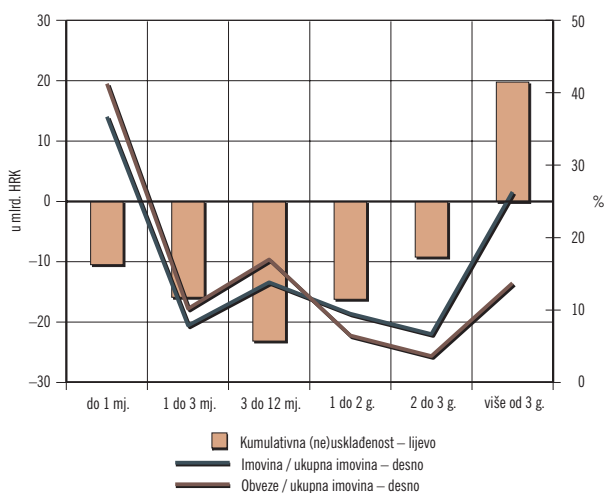
Tablica 3.10. Pokazatelji likvidnosti banaka
na kraju razdoblja, u postocima

	2002.	2003.	2004.
Primljeni depoziti / odobreni krediti	74,1	76,6	80,7
Primljeni krediti / ukupna aktiva	13,5	15,8	17,3
Neto međubankovna pozicija	10,7	13,2	15,3

Izvor: HNB

3.14.

Ročnost imovine i obveza banaka
na kraju 2004.

Izvor: HNB

Za potrebe upravljanja likvidnošću banke prate i usklađuju imovinu i obveze prema dospelju. (Ne)usklađenost ročne strukture predstavlja razliku između neto imovine i obveza (u koje nije uključen kapital) s istim preostalim vremenom do dospelja. Kratkoročne obveze s preostalim vremenom od (najviše) jedne godine do dospelja bile su na kraju 2004. godine veće od kratkoročne imovine, te su banke imale 85,3% kratkoročnih obveza pokrivenih kratkoročnom imovinom. Obveze s najkraćim preostalim rokom dospelja (do jedan mjesec) bile su veće za 10,4 mlrd. kuna od imovine, što je 4,6% ukupne imovine. Kumulativni manjak sredstava dostiže najveći iznos od 23,1 mlrd. kuna na kraju kratkoročnog razdoblja (Slika 3.14.). Dugoročno (preostalo vrijeme do dospelja duže od jedne godine) banke počinju ostvarivati višak imovine nad obvezama te se smanjuje i kumulativni manjak sredstava.

3.7. Poslovanje stambenih štedionica

Na kraju 2004. godine ukupna aktiva stambenih štedionica iznosila je 5,2 mlrd. kuna i u odnosu prema kraju 2003. godine porasla je za 48,4%. Broj stambenih štedionica koje posluju na području Republike Hrvatske nije se mijenjao te su na kraju 2004. godine, jednako kao i u prethodnoj godini, poslovale 4 stambene štedionice. Premda aktiva stambenih štedionica u ukupnoj aktivni bankarskog sektora sudjeluje sa samo 2,2%, pojedinačne stambene štedionice su prema iznosu svoje aktive veće od mnogih poslovnih banaka, tj. dvije stambene štedionice imaju toliku aktivu da bi pripadale II. grupi da su banke (obje imaju aktivu veću od 2 mlrd. kuna), dok bi se od preostale dvije stambene štedionice jedna nalazila u III., a druga u IV. grupi banaka usporedivih značajki.

9 Razlika između sredstava plasiranih finansijskim institucijama i sredstava primljenih od finansijskih institucija u odnosu prema ukupnoj aktivni

3.7.1. Struktura bilance stambenih štedionica

Na kraju 2004. godine najveći udio u ukupnoj aktivi stambenih štedionica imali su vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju (41,1%), a prema istom kriteriju slijedili su trezorski zapisi MF-a (14,9%) zatim vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeća (10,5%) te krediti financijskim institucijama (9,0%). U svim portfeljima vrijednosnih papira prevladavaju dugoročni vrijednosni papiri, tj. obveznice i drugi dugoročni dužnički instrumenti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Ulaganja u vrijednosne papire raspoložive za prodaju sastoje se od ulaganja u obveznice i druge dugoročne instrumente Republike Hrvatske (94,3%) te obveznica i drugih dugoročnih instrumenata republičkih fondova (3,9%), dok se preostali dio odnosi na ulaganja u obveznice i druge dugoročne instrumente poslovnih banaka i HBOR-a.

Tablica 3.11. Struktura aktive stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Gotovina i depoziti kod HNB-a	19,1	0,9	23,7	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
1.1. Gotovina	0,0	0,0	-33,3	0,0	0,0	-56,3	0,0	0,0	0,0
1.2. Depoziti kod HNB-a	19,1	0,9	23,8	0,0	0,0	-100,0	0,0	0,0	0,0
2. Depoziti kod bankarskih institucija	27,2	1,2	192,9	25,9	0,7	-4,9	332,4	6,4	1.185,5
3. Trezorski zapisi MF-a i blagajnički zapisi HNB-a	561,5	25,7	38,7	748,9	21,3	33,4	780,8	14,9	4,3
4. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja i koji su raspoloživi za prodaju	1.149,6	52,6	145,3	766,8	21,8	-33,3	2.398,1	45,9	212,7
4.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže radi trgovanja	-	-	-	-	-	-	250,2	4,8	-
4.2. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti raspoloživi za prodaju	-	-	-	-	-	-	2.148,0	41,1	-
5. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeća i koji su kupljeni izravno od izdavatelja	277,8	12,7	-17,2	1.527,9	43,4	450,1	623,1	11,9	-59,2
5.1. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti koji se drže do dospeljeća	-	-	-	-	-	-	548,2	10,5	-
5.2. Vrijednosni papiri i drugi financijski instrumenti kupljeni prilikom emisije izravno od izdavatelja	-	-	-	-	-	-	75,0	1,4	-
6. Derivatna financijska imovina	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-
7. Krediti financijskim institucijama	10,1	0,5	13,8	211,4	6,0	2.002,7	469,0	9,0	121,8
8. Krediti ostalim komitentima	91,3	4,2	688,0	187,8	5,3	105,6	372,9	7,1	98,6
9. Ulaganja u podružnice i pridružena društva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
10. Preuzeta imovina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
11. Materijalna imovina (minus amortizacija)	20,5	0,9	2,8	19,0	0,5	-7,4	8,7	0,2	-54,0
12. Kamate, naknade i ostala imovina	30,8	1,4	23,1	39,1	1,1	27,1	261,6	5,0	569,0
13. Manje: Posebne rezerve za neidentificirane gubitke	1,6	0,1	396,8	6,3	0,2	297,8	23,1	0,4	269,1
Ukupno imovina	2.186,3	100,0	68,3	3.520,4	100,0	61,0	5.223,5	100,0	48,4

Izvor: HNB

Pasivu stambenih štedionica na kraju 2004. godine najvećim su dijelom činili oročeni depoziti stambenih štediša (90,5%), zatim kamate, naknade i ostale ob-

veze (6,2%) te kapital (3,0%). Iako su oročeni depoziti zabilježili najveći nominalni rast u iznosu od 1,5 mlrd. kuna, njihov se udio u pasivi smanjio za 2,2 postotna boda te je na kraju 2004. godine iznosio 90,5%.

Tablica 3.12. Struktura pasive stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Krediti od financijskih institucija	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0
1.1. Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-100,0
1.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Depoziti	2.012,9	92,1	76,9	3.265,1	92,7	62,2	4.728,2	90,5	44,8
2.1. Na žiroračunima i tekućim računima	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Štedni	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	13.000,0	0,1	0,0	-32,8
2.3. Oročeni	2.012,9	92,1	76,9	3.265,0	92,7	62,2	4.728,2	90,5	44,8
3. Ostali krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1. Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Derivatne financijske obveze i ostale financijske obveze kojima se trguje	-	-	-	-	-	-	4,9	0,1	-
5. Izdani dužnički vrijednosni papiri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.1. Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Dugoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Izdani podređeni instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7. Izdani hibridni instrumenti	0,0	0,0	-100,0	10,7	0,3	0,0	10,7	0,2	0,3
8. Kamate, naknade i ostale obveze	36,3	1,7	-2,4	89,4	2,5	146,2	324,1	6,2	262,5
Ukupno obveze	2.049,2	93,7	73,0	3.365,6	95,6	64,2	5.067,9	97,0	50,6
Ukupno kapital	137,1	6,3	20,0	154,8	4,4	12,9	155,6	3,0	0,5
Ukupno obveze i kapital	2.186,3	100,0	68,3	3.520,4	100,0	61,0	5.223,5	100,0	48,4

Izvor: HNB

3.7.2. Kapital stambenih štedionica

Ukupni bilančni kapital stambenih štedionica iznosio je na kraju 2004. godine 155,6 mil. kuna, te je za neznatnih 0,5% veći nego na kraju 2003. godine. Među stavkama bilančnoga kapitala porast su zabilježili dionički kapital i dobit tekuće godine, ali se povećao i zadržani gubitak. Statutarne i ostale kapitalne rezerve nije iskazala niti jedna stambena štedionica.

Stopa adekvatnosti kapitala stambenih štedionica na kraju 2004. godine iznosila je 27,6%, što je nešto manje nego na kraju 2003. godine, kada je iznosila 31,0%. Jamstveni kapital stambenih štedionica u promatranom razdoblju iznosio je 152,5 mil. kuna.

Tablica 3.13. Struktura bilančnoga kapitala stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.			2003.			2004.		
	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena	Iznos	Udio	Promjena
1. Dionički kapital	163,4	119,1	-5,6	193,4	124,9	18,4	203,4	130,7	5,2
2. Dobit/gubitak tekuće godine	33,8	24,7	-325,5	-9,3	-6,0	-127,6	12,2	7,8	-
3. Zadržana dobit/gubitak	-73,2	-53,4	32,1	-51,5	-33,2	-29,7	-63,4	-40,8	23,3
4. Zakonske rezerve	0,3	0,2	631,7	1,5	1,0	400,0	3,5	2,2	132,1
5. Ukupno statutarne i ostale kapitalne rezerve	12,9	9,4	11,0	20,7	13,4	61,1	0,0	0,0	-100,0
5.1. Statutarne i ostale kapitalne rezerve	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-
5.2. Nerealizirani dobitak/gubitak s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-
5.3. Rezerve proizašle iz transakcija zaštite	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-
6. Dobit/gubitak prethodne godine	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno kapital	137,1	100,0	20,0	154,8	100,0	12,9	155,6	100,0	0,5

Izvor: HNB

3.7.3. Kvaliteta aktive stambenih štedionica

Tablica 3.14. Klasifikacija plasmana i potencijalnih obveza stambenih štedionica po rizičnim skupinama
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Plasmani	2002.		2003.		2004.	
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio
Potpuno nadoknadivi plasmani	889,4	100,0	2.717,3	100,0	2.648,8	99,9
Djelomično nadoknadivi plasmani	0,0	0,0	0,2	0,0	0,7	0,1
Nenadoknadivi plasmani	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Ukupno	889,4	100,0	2.717,5	100,0	2.649,6	100,0

Izvor: HNB

Na kraju 2004. godine potpuno nadoknadivi plasmani i potencijalne obveze činili su 99,9% ukupnih plasmana i potencijalnih obveza stambenih štedionica, dok se preostalih 0,1% odnosilo na djelomično nadoknadive plasmane i potencijalne obveze.

Tablica 3.15. Ispravci vrijednosti i rezervacije stambenih štedionica
na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

	2002.	2003.	2004.
Ukupni ispravci vrijednosti plasmana i rezervacije za potencijalne obveze	0,0	6,5	23,5
– ispravci vrijednosti plasmana	0,0	0,1	0,2
– rezervacije za neidentificirane gubitke	0,0	6,4	23,3
Ukupni plasmani i potencijalne obveze	889,4	2.717,5	2.649,6
Relativni omjer uk. ispravaka vrijednosti i rezervacija / uk. plasmani i potencijalne obveze	0,0	0,2	0,9

Izvor: HNB

Zbog promjene regulative i novog sustava evidentiranja poslovnih događaja koji se primjenjuje od početka 2004. godine, ukupni plasmani i potencijalne obveze

stambenih štedionica iskazani na kraju 2004. godine bili su za 2,5% manji nego na kraju 2003. godine. Naime, stambene štedionice su ulaganja u vrijednosne papire, koja su se prema staroj regulativi ubrajala u plasmane, u 2004. knjižile u portfelj vrijednosnih papira raspoloživih za prodaju, a koji se prema novoj regulativi ne iskazuju kao plasmani. Međutim, unatoč smanjenju plasmana i potencijalnih obveza, krediti ostalim komitentima porasli su za 98,6% zbog čega se povećao i njihov udio u strukturi bilance sa 5,3% na 7,1%.

Omjer ukupnih ispravaka vrijednosti plasmana i rezervacija za potencijalne obveze prema ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama stambenih štedionica iznosio je na kraju 2004. godine 0,9%, što je u odnosu prema stanju na kraju 2003. godine povećanje za 0,7 postotnih bodova. Relativni omjer ukupnih ispravaka vrijednosti i rezervacija prema ukupnim plasmanima i potencijalnim obvezama stambenih štedionica porastao je zbog smanjenja ukupnih plasmana te zbog povećanja ukupnih ispravaka vrijednosti i rezervacija za 261,2% u odnosu na kraj 2003. godine.

Na kraju 2004. godine udio rezervacija za neidentificirane gubitke u ukupnim ispravcima vrijednosti i rezervacijama stambenih štedionica činio je 99,1%. Iznos rezervacija za neidentificirane gubitke povećao se u promatranom razdoblju za 265,2%, pa su na kraju 2004. godine te rezervacije iznosile 23,3 mil. kuna.

3.7.4. Kvaliteta zarade stambenih štedionica

Stambene štedionice iskazale su na kraju 2004. godine dobit prije oporezivanja u ukupnom iznosu od 13,8 mil. kuna. Od četiri stambene štedionice tri su iskazale dobit u ukupnom iznosu od 19,1 mil. kuna, a jedna gubitak u iznosu od 5,4 mil. kuna.

Neto kamatni prihod stambenih štedionica bio je na kraju 2004. godine za 0,8% manji nego na kraju prethodne godine, što je posljedica većeg relativnog rasta kamatnih troškova (za 59,6%) od rasta kamatnih prihoda (za 35,1%). Međutim, neto prihod od provizija i naknada te neto ostali nekamatni prihod tijekom 2004. godine znatno su porasli. Neto prihod od provizija i naknada porastao je zbog porasta ukupnih prihoda od provizija i naknada za 6,5% te istodobnog smanjenja ukupnih troškova provizija i naknada za 64,5%.

Stambene štedionice posluju sedmu godinu zaredom i valja očekivati da će u sljedećim godinama ostvarivati značajne prihode od kamata jer će u većoj mjeri početi dodjeljivati kredite na osnovi ugovora o stambenoj štednji s većim ugovornim svotama, za koje je bilo potrebno štedjeti najmanje pet godina.

Tablica 3.16. Račun dobiti i gubitka stambenih štedionica
u milijunima kuna i postocima

	2002.		2003.		2004.	
	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena	Iznos	Promjena
Ukupno kamatni prihodi	94,9	73,7	152,0	60,1	205,3	35,0
Ukupno kamatni troškovi	51,7	110,2	90,2	74,4	143,9	59,6
Neto kamatni prihod	43,2	43,8	61,8	43,0	61,3	-0,8
Ukupno prihodi od provizija i naknada	60,9	0,4	84,7	39,0	90,2	6,5
Ukupno troškovi provizija i naknada	20,7	16,1	21,5	3,8	7,6	-64,5
Neto prihod od provizija i naknada	40,2	-6,1	63,2	57,1	82,6	30,6
Ostali nekamatni prihodi	54,0	419,3	-3,1	-105,8	45,6	-
Ostali nekamatni troškovi	24,9	-39,8	29,4	17,8	40,7	38,6
Neto ostali nekamatni prihod	29,0	-	-32,5	-212,1	4,9	-
Neto nekamatni prihod	69,3	484,4	30,7	-55,7	87,5	184,9
Opći administrativni troškovi i amortizacija	77,4	36,6	96,7	24,9	118,1	22,2
Neto prihod od poslovanja prije rezerviranja za gubitke	35,1	-	-4,2	-111,8	30,7	-
Troškovi vrijednosnog usklađivanja i rezerviranja za identificirane gubitke	0,0	-185,7	0,1	-872,2	0,1	-35,3
Troškovi rezerviranja za neidentificirane gubitke	1,3	499,1	4,8	269,3	16,9	255,0
Ukupno troškovi rezerviranja za gubitke	1,3	438,1	4,9	285,5	17,0	246,8
Dobit/gubitak prije oporezivanja	33,8	-	-9,1	-126,8	13,8	-
Porez na dobit	0,0	0,0	0,3	0,0	1,5	453,2
Dobit/gubitak tekuće godine	33,8	-	-9,3	-127,6	12,2	-

Izvor: HNB

**Platni
promet**

4.

4.1. Međubankovni platni sustavi

Obračun međubankovnih platnih transakcija preko Hrvatskog sustava velikih plaćanja i preko Nacionalnoga klirinškog sustava provodio se u skladu s pravilima obračuna propisanim za rad u međubankovnim platnim sustavima bez značajnijih odstupanja u odnosu na vremena obračuna propisana terminskim planom izvršenja plaćanja. Tijekom 2004. nije bilo pojava koje bi na bilo koji način utjecale na stabilnost i sigurnost rada međubankovnih sustava kao temeljne infrastrukture platnog prometa u zemlji.

4.1.1. Transakcije u platnom prometu

Prema podacima o međubankovnom platnom prometu u 2004. godini broj i vrijednost platnih transakcija provedenih preko obaju međubankovnih sustava porasli su u odnosu na 2003. godinu.

Preko HSVP-a namireno je tijekom 2004. u prosjeku oko 9.500 platnih transakcija mjesečno, a prosječna vrijednost platne transakcije iznosila je 11.946.034 kune. U usporedbi sa 2003. broj transakcija namirenih preko HSVP-a povećao se približno za 6%, dok se za vrijednost transakcija bilježi povećanje u iznosu od čak 32%.

Promatrano prema vrsti platnih poruka najveći dio platnih transakcija razmijenjenih preko HSVP-a u 2004. godini (64% od ukupnog broja platnih poruka) odnosio se na platne transakcije za međubankovna plaćanja: MT202.

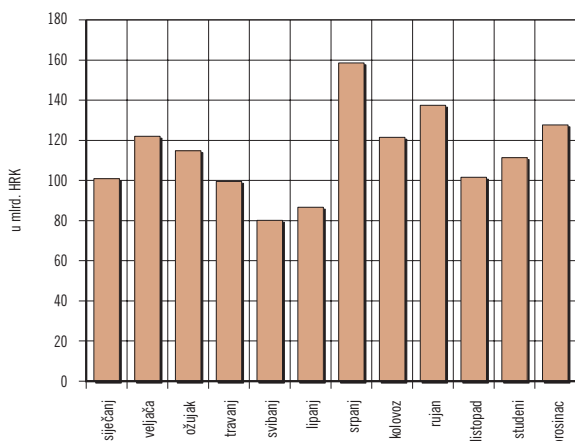
Tablica 4.1. Transakcije u HSVP-u u 2004. u kunama

Mjesec	HSVP		Prosječan iznos po platnoj transakciji
	Vrijednost transakcija	Broj transakcija	
	a	b	c = (a/b)
Siječanj	100.971.435.138	8.725	11.572.657
Veljača	121.949.524.016	8.558	14.249.769
Ožujak	114.852.787.912	10.721	10.712.880
Travanj	99.538.944.871	9.170	10.854.847
Svibanj	80.193.519.035	7.790	10.294.418
Lipanj	86.637.048.301	7.609	11.386.128
Srpanj	158.497.923.282	10.890	14.554.447
Kolovoz	121.406.109.797	10.320	11.764.158
Rujan	137.527.419.184	10.399	13.225.062
Listopad	101.581.690.184	9.321	10.898.154
Studen	111.281.245.179	9.432	11.798.266
Prosinac	127.661.045.695	11.086	11.515.519
Ukupno	1.362.098.692.595	114.021	–
Prosjek	113.508.224.383	9.502	11.946.034

Izvor: HNB

4.1.

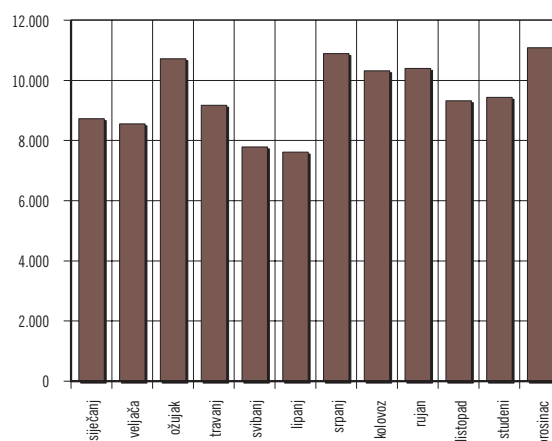
Vrijednost transakcija u HSVP-u u 2004.

Izvor: HNB

4.2.

Broj transakcija u HSVP-u u 2004.

Izvor: HNB

Prosječan broj transakcija obračunatih preko NKS-a u 2004. iznosio je oko 9,3 milijuna transakcija mjesečno, a prosječna vrijednost jedne platne transakcije iznosila je 5.859 kuna. Plaćanja izvršena u 2004. preko NKS-a po broju obračunatih transakcija neznatno su porasla u odnosu na prethodnu godinu, dok je povećanje vrijednosti transakcija u istom razdoblju iznosilo 11%.

Najveći broj platnih transakcija u NKS-u (75%) obračunavao se u II. i III. obračunskom ciklusu, dok je ukupno najveća vrijednost transakcija (iznos veći od 48%) obračunata u III. ciklusu.

Tablica 4.2. Pregled izvršenih transakcija u HSVP-u u kunama

HSVP	2003.	2004.
Vrijednost transakcija	1.033.497.615.081	1.362.098.692.595
Broj transakcija	107.165	114.021
Prosječna vrijednost transakcije	9.643.985	11.946.034

Izvor: HNB

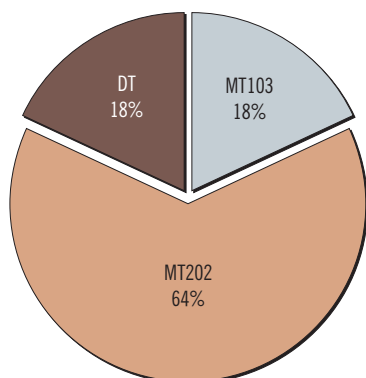
Tablica 4.3. Kretanje broja platnih poruka u HSVP-u u 2004., prema vrstama

Mjesec	MT103	MT202	Direktni transfer	Ukupno
	1	2	3	4 = (1 + 2 + 3)
Siječanj	1.436	5.613	1.676	8.725
Veljača	1.448	5.456	1.654	8.558
Ožujak	1.744	7.075	1.902	10.721
Travanj	1.475	5.975	1.720	9.170
Svibanj	1.349	4.724	1.717	7.790
Lipanj	1.412	4.632	1.565	7.609
Srpanj	2.008	7.111	1.771	10.890
Kolovoz	1.605	7.023	1.692	10.320
Rujan	1.902	6.733	1.764	10.399
Listopad	1.678	6.087	1.556	9.321
Studeni	2.017	5.769	1.646	9.432
Prosinač	2.512	6.752	1.822	11.086
Ukupno	20.586	72.950	20.485	114.021
Prosijek	1.716	6.079	1.707	9.502
Struktura (%)	18	64	18	100

Izvor: HNB • Objašnjenje: MT103 – platne poruke za plaćanja po računima komitenata
 MT202 – platne poruke za međubankovna plaćanja
 Direktni transfer – prijenos sredstava direktnim terećenjem računa od strane HNB-a

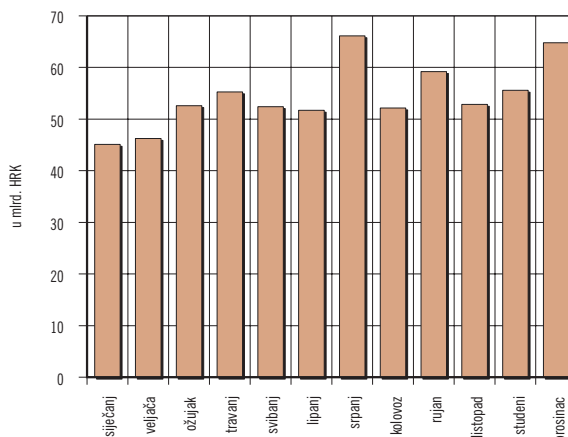
4.3.

Struktura transakcija u HSVP-u u 2004.
prema vrstama platnih poruka

4.4.

Vrijednost transakcija u NKS-u u 2004.

Izvor: HNB

Izvor: Fina

Tablica 4.4. Transakcije u NKS-u u 2004.
u kunama

Mjesec	NKS		Prosječan iznos po platnoj transakciji
	Vrijednost transakcija	Broj transakcija	
	a	b	c = (a/b)
Siječanj	45.122.683.871	8.085.812	5.580
Veljača	46.233.484.964	8.076.344	5.725
Ožujak	52.572.430.210	9.521.741	5.521
Travanj	55.274.061.021	9.410.719	5.874
Svibanj	52.375.529.501	9.401.038	5.571
Lipanj	51.687.645.807	9.274.613	5.573
Srpanj	66.119.161.561	9.904.171	6.676
Kolovoz	52.153.055.468	9.298.411	5.609
Rujan	59.216.655.404	9.547.709	6.202
Listopad	52.847.949.189	9.202.860	5.743
Studenj	55.552.683.879	9.543.933	5.821
Prosinac	64.796.480.757	10.352.587	6.259
Ukupno	653.951.821.633	111.619.938	—
Prosjek	54.495.985.136	9.301.662	5.859

Izvor: Fina

Tablica 4.5. Pregled izvršenih transakcija u NKS-u
u kunama

	2003.	2004.
Vrijednost transakcija	591.427.550.489	653.951.821.633
Broj transakcija	110.023.890	111.619.938
Prosječna vrijednost transakcije	5.375	5.859

Izvor: Fina

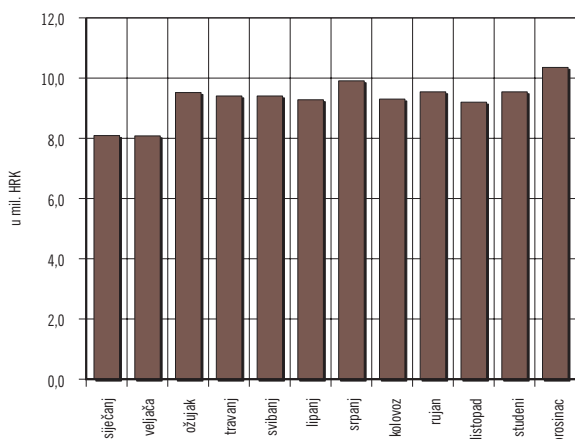
Tablica 4.6. Ukupna vrijednost i broj transakcija po ciklusima NKS-a u 2004.
u kunama i postocima

	I. ciklus	II. ciklus	III. ciklus	Ukupno
Vrijednost transakcija	127.962.084.041	208.258.355.730	317.731.381.862	653.951.821.633
Struktura	20	32	48	100
Broj transakcija	28.169.447	45.963.223	37.487.268	111.619.938
Struktura	25	41	34	100

Izvor: Fina • Napomena: I. obračunski ciklus – od 18.15 T-1 do 8.30 TO
II. obračunski ciklus – od 8.30 TO do 12.30 TO
III. obračunski ciklus – od 12.30 TO do 18.15 TO

4.5.

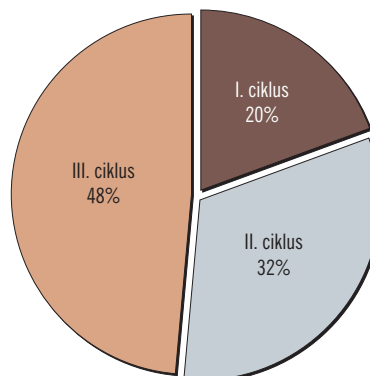
Broj transakcija u NKS-u u 2004.

Izvor: Fina

4.6.

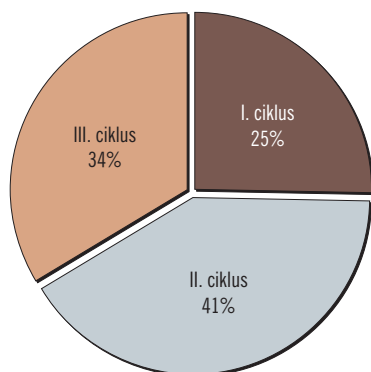
Udio transakcija prema vrijednosti po ciklusima NKS-a u 2004.

Izvor: Fina

4.7.

Udio transakcija prema broju po ciklusima NKS-a u 2004.

Izvor: Fina

4.1.2. Nova tehnološka rješenja

Tijekom 2004. godine izvršena je migracija razmjene platnih poruka u sklopu HSVP-a na tehnologiju SWIFTNet, koja podrazumijeva novi komunikacijski protokol za povezivanje sa SWIFT mrežom. Migracijom su obuhvaćeni svi sudionici HSVP-a: banke i HNB.

Tehnologija SWIFTNet omogućuje interaktivnu razmjenu poruka i datoteka, kao i pretraživanje informacija u potpuno sigurnom okruženju. Nova generacija SWIFT-a uključuje i SWIFTNet FIN infrastrukturu za razmjenu poruka, koja se temelji na IP protokolu i koja nadopunjuje tradicionalni FIN, koji se zasnivao na protokolu X.25.

4.1.3. Naknada za usluge Hrvatskog sustava velikih plaćanja

HNB od početka svibnja 2004. godine naplaćuje bankama sudionicama sustava naknadu za korištenje usluga HSVP-a. Institut sustava naplate ustrojen je na načelu pokrivanja troškova vezanih uz održavanje i razvoj sustava, a HNB je preuzeo uobičajenu praksu drugih središnjih banaka definiranu europskim smjernicama koje uređuju metodu formiranja cijena navedenih usluga.

4.2. Međubankovna/međuinstitucionalna suradnja u području platnog prometa

4.2.1. Nacionalni odbor za platni promet

Nacionalni odbor za platni promet, koji čine predstavnici MF-a, HNB-a, Hrvatske udruge banaka i Sektora za banke i druge financijske institucije pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, u 2004. godini održao je četiri sjednice, na kojima se raspravljalo o aktualnim pitanjima iz područja platnog prometa u zemlji. Odbor je, u skladu sa svojim ovlastima o tematskim pitanjima donio zaključke i preporuke za postupanja u platnom prometu.

Između ostalog Odbor je prihvatio prijedlog za prikupljanje statističkih podataka o platnom prometu, koji će se prikupljati od banaka i kartičnih kuća u zemlji, kako bi se zadovoljili međunarodni standardi i omogućilo praćenje razvoja platnog prometa u propisanim razdobljima. Prva izvješća s podacima o platnom prometu dostavit će HNB-u u srpnju 2005. godine.

Dopunom Odluke o izvršenju naloga za plaćanje iz sredstava na računima platitelja koji se vode u različitim bankama utvrđen je jedinstveni način postupanja s mjenicom u platnom prometu.

Donesen je zaključak da se postojeći Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata, zbog potrebe svih sudionika platnog prometa u zemlji, proširi za uplatne račune Republike Hrvatske koje vodi HNB (vrsta računa "17"), a koji su propisani Naredbom o načinu uplaćivanja prihoda proračuna, obveznih doprinosa te prihoda za financiranje drugih javnih potreba.

Članovi Odbora donijeli su mišljenje vezano uz prijedlog izmjena i dopuna Ovršnog zakona, u dijelu koji se odnosi na poslove platnog prometa, te je ono dostavljeno Ministarstvu financija odnosno predlagачima Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona.

Odbor je u svome radu prihvatio zaključke o dinamici i načinu uvođenja međunarodnog broja bankovnog računa (IBAN) u bankovni sustav zemlje pa je HNB i propisao jedinstvenu strukturu hrvatskog IBAN-a.

4.2.2. Savjet vijeća sudionika Nacionalnoga klirinškog sustava

Savjet vijeća sudionika NKS-a, koji čine predstavnici banaka, Financijske agencije i HNB-a, i koji je ustrojen tijekom 2004., održao je tri tematske sjednice, na ko-

jima se raspravljalo o mogućnostima unapređenja tehničko-tehnološkog razvoja i funkcionalnosti NKS-a te o propisima kojima se uređuje rad NKS-a.

Na tematskim sjednicama razmatran je i plan aktivnosti NKS-a za 2005., doneseni su zaključci vezani uz novi način određivanja tarifa za usluge, izrađen je prijedlog revidirane Tehničko-tehnološke upute za obračun putem NKS-a, razmatrane su teme o uporabi statističkih podataka o izvršenim plaćanjima u NKS-u. U sklopu sjednica održane su prezentacije o razvoju platnih sustava u europskom okruženju.

4.3. Anketno istraživanje “Ocjena funkcioniranja platnog prometa u zemlji”

Značajne promjene u platnom sustavu zemlje u posljednjih nekoliko godina i uvođenje novih tehničko-tehnoloških infrastruktura za vođenje računa poslovnih subjekata u bankama nametnuli su potrebu za sveobuhvatnom analizom aktivnosti koje su provedene u sklopu platnog prometa, kao i potrebu za ocjenjivanjem današnjeg načina rada i funkcioniranja platnog sustava u cjelini.

Radi provedbe takve analize na razini cijele zemlje, a kojoj je osnovni predmet bilo funkcioniranje platnog prometa, HNB je angažirao nezavisnu agenciju za istraživanje tržišta i javnog mnijenja koja u svom radu primjenjuje prihvaćene europske standarde kvalitete s područja istraživanja tržišta.

Istraživanje je provedeno tijekom svibnja i lipnja 2004. na području cijele države, pri čemu su obuhvaćene dvije ciljane anketne skupine: banke kao nositelji platnog prometa u zemlji i poslovni subjekti (poduzeća i obrtnici) kao krajnji korisnici usluga platnog prometa. Anketno istraživanje uključivalo je sve banke u Republici Hrvatskoj koje imaju odobrenje za rad, te poslovne subjekte s relevantnim uzorkom (505 poduzeća i 111 obrtnika na prostoru Republike Hrvatske), pri čemu se vodilo računa o ravnomjernoj teritorijalnoj raširenosti, o veličini poduzeća prema broju zaposlenih te o vrsti djelatnosti.

Prema ocjeni banaka novi je sustav platnog prometa funkcionalniji te ima bolju infrastrukturu u odnosu na “stari sustav platnog prometa”, slijedom čega je čak 95% predstavnika banaka odgovorilo da je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno rezultatima reforme platnog prometa. Predstavnici banaka uglavnom su pozitivno ocijenili rad obaju međubankovnih sustava (HSVP-a i NKS-a), pri čemu su, ukupno gledano, izrazito dobre ocjene dodijeljene HSVP-u. Što se tiče funkcije, tehnologije i propisanog načina rada, većina ispitanika smatra da je funkcija HSVP-a jako dobra, dok čak 30% banaka daje najviše ocjene.

Rezultati istraživanja upućuju na izniman rast i razvoj usluga koje banke nude svojim klijentima. To se prije svega odnosi na podatke koji pokazuju da približno 75% banaka danas svojim klijentima omogućuje provođenje plaćanja putem internetskog bankarstva.

Isto tako, mogućnost zadavanja plaćanja putem internetskog bankarstva uvelike smanjuje cijenu platnog prometa u cjelini jer je nalog za plaćanje podnesen na izvršenje e-platnim prometom višestruko jeftiniji od "klasičnog" načina podnošenja naloga banci na papirnatom obrascu.

Većina banaka (približno 60%) ima svoje bankomate pomoću kojih klijenti mogu podizati gotov novac pa su banke razvojem takve vrste uslužnih servisa "reducirale" posjećenost svojih šalterskih prostora. Pri tome se klijenti većine banaka mogu koristiti i bankomatima drugih banaka. Nadalje, približno 50% banaka ima instalirane svoje POS uređaje.

Prema rezultatima istraživanja većina je poslovnih subjekata glede pripremljenosti banaka za reformu platnog prometa izjavila da je zadovoljna bankom u kojoj su otvorili račun za redovno poslovanje. Svoje zadovoljstvo ističu prije svega prihvatljivom organizacijom poslovanja kao i dobrom tehničko-tehnološkom opremljenošću banke. Tako je velika većina ispitanika (više od 80%) izjavila da je u odnosu na stari sustav platnog prometa nakon reforme povećan broj platnometnih usluga. Rezultati ankete pokazali su da je većina velikih poduzeća upoznata sa zakonskim propisima iz područja platnog prometa, dok je oko 30% ispitanika iz manjih poduzeća i obrta izjavilo da nije upoznato sa zakonskom regulativom. Prema odgovorima na upit o poznavanju i uporabi internetskog bankarstva svakako se može zaključiti da je ovakav način plaćanja naloga među komitentima banaka iznimno dobro prihvaćen te da je u stalnom porastu. Tako je više od 90% ispitanika navelo da njihova banka nudi internetsko bankarstvo (ili neki drugi oblik elektroničkog bankarstva), a korištenje takve usluge prihvatilo je oko 70% velikih i srednjih poduzeća. Svi korisnici te vrste bankarskih usluga navode da im je to osjetno olakšalo poslovanje, a polovina njih navela je da im je internetsko bankarstvo i smanjilo troškove. U ovom segmentu najslabije rezultate također su imali obrtnici, od kojih je samo trećina navela da se koristi uslugama internetskog bankarstva. Platnim karticama kao sredstvom plaćanja koristi se više od 60% poduzeća s time da kartice rabe podjednako sva poduzeća bez obzira na veličinu. Bankomatima se služi tek trećina anketiranih poduzeća, većina njih samo za isplatu, dok ih manji broj rabi za uplatu i za isplatu. Rezultati pokazuju da se obrtnici tom uslugom koriste više od poduzeća, tj. više od 40% obrtnika služi se bankomatima, a prema regijama, znatno više u Zagrebu i okolici nego na ostalim područjima zemlje, što je i razumljivo s obzirom na to da je u toj regiji najveća koncentracija banaka.

U cjelini gledano ispitanici (poslovni subjekti) vrlo su zadovoljni uslugama platnog prometa koje pruža njihova banka. Naime, više od 90% poduzeća i 85% obrtnika izjavljuje da je uglavnom ili u potpunosti zadovoljno uslugama platnog prometa.

Rezultati anketnog istraživanja u konačnici su potvrdili visoku razinu uspješnosti reforme platnog prometa u zemlji. Analizom odgovora utvrđeno je da je velika većina ispitanika zadovoljnija novim sustavom platnog prometa negoli prethodnim. S tim u vezi istaknuto je da novi platni promet potiče razvoj konkurencije u bankovnom sustavu, što je dovelo do poboljšanja kvalitete u poslovnim odnosima klijenta i banke, kao i do razvoja novih usluga platnog prometa te smanjenja troškova. Evidentan je visok rast razvoja elektroničkih načina provođenja platnih transakcija zbog čega se i smanjuju troškovi platnog prometa u cjelini.

Naposljetku, rezultati ankete iznimno su važni i zato što su stručnim službama HNB-a, kao i bankama u zemlji, pokazali da su u nekim područjima platnog prometa moguća konkretna poboljšanja.

4.4. Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRR)

Prema JRR-u na dan 31. prosinca 2004. u zemlji je bilo ukupno 257.316 poslovnih subjekata – od toga 130.108 pravnih osoba (50,56%), 116.334 (45,21%) fizičke osobe koje obavljaju registriranu djelatnost (obrtnici), a slobodnih zanimanja bilo je 10.874 (4,23%).

Istodobno su poslovni subjekti u bankama imali otvoreno ukupno 313.986 računa za redovno poslovanje, a prosječan broj računa u banci po svakom poslovnom subjektu iznosio je 1,22.

Na kraju 2004. godine od ukupno 257.316 poslovnih subjekata likvidna su bila 204.432 (79,45%), dok su 52.884 poslovna subjekta (20,55%) bila s evidentiranim nenamirenim obvezama (blokadom) na računima u bankama.

Od ukupnog broja računa otvorenih za redovno poslovanje 252.642 računa poslovnih subjekata (80,46%) bila su likvidna, a 61.344 računa (19,54%) bila su u blokadi (evidentirane nenamirene obveze).

Tablica 4.7. Poslovni subjekti
u postocima

	2003.		2004.	
	Broj	Udio	Broj	Udio
1. Pravne osobe	124.923	50,89	130.108	50,56
2. Fizičke osobe (obrtnici)	110.253	44,91	116.334	45,21
3. Slobodna zanimanja	10.308	4,20	10.874	4,23
Ukupno	245.484	100,00	257.316	100,00

Izvor: Fina

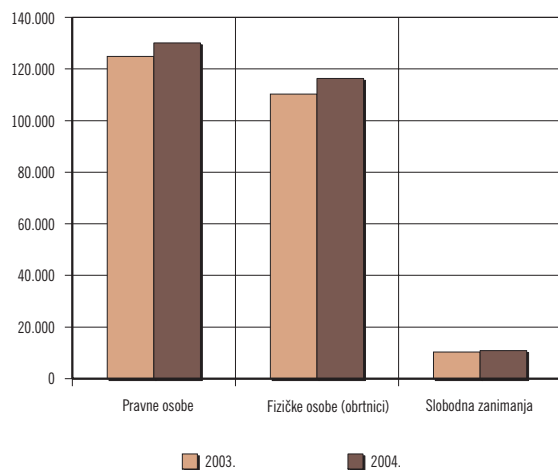
Tablica 4.8. Poslovni subjekti prema likvidnosti
u postocima

	2003.		2004.	
	Broj	Udio	Broj	Udio
1. Likvidni poslovni subjekti	197.597	80,49	204.432	79,45
2. Nelikvidni (blokirani) poslovni subjekti	47.887	19,51	52.884	20,55
Ukupno	245.484	100,00	257.316	100,00

Izvor: Fina

4.8.

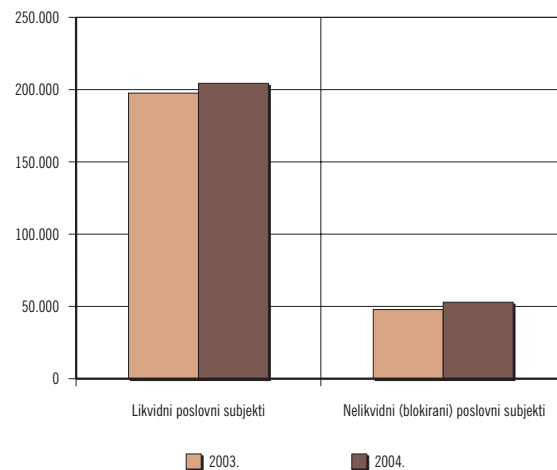
Poslovni subjekti

Izvor: Fina

4.9.

Poslovni subjekti prema likvidnosti

Izvor: Fina

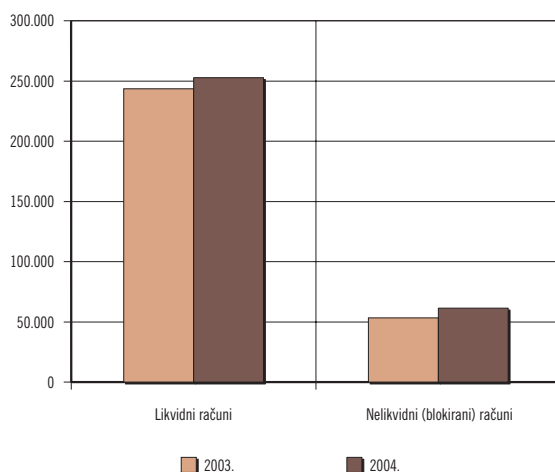
Tablica 4.9. Računi za redovno poslovanje u postocima

	2003.		2004.	
	Broj	Udio	Broj	Udio
1. Likvidni računi	243.574	82,06	252.642	80,46
2. Nelikvidni (blokirani) računi	53.255	17,94	61.344	19,54
Ukupno	296.829	100,00	313.986	100,00

Izvor: Fina

4.10.

Računi za redovno poslovanje

Izvor: Fina

Tablica 4.10. Prosječan broj otvorenih računa za redovno poslovanje po poslovnom subjektu

	2003.	2004.
Prosječan broj računa po poslovnom subjektu	1,21	1,22

Izvor: Fina

**Poslovanje
trezora**

5.

5.1. Poslovanje trezora HNB-a

5.1.1. Stanje i kretanje gotovog novca u optjecaju

Na dan 31. prosinca 2004. stanje gotovog novca u optjecaju iznosilo je 10,95 mlrd. kuna i bilo je za 3,6% više nego na kraju 2003. godine. Ostvareni rast gotovog novca od 3,6% u 2004. bio je za 5,6 postotna boda sporiji nego u 2003. godini kad je stopa rasta iznosila 9,2%.

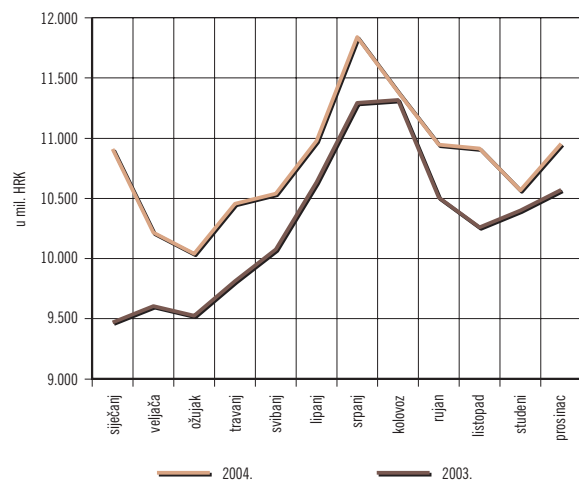
U optjecaju je, tj. izvan trezora Hrvatske narodne banke i izvan gotovinskih centara, na dan 31. prosinca 2004. bilo 100,4 mil. komada novčanica u vrijednosti od 10,4 mlrd. kuna.

U usporedbi sa stanjem na kraju 2003. godine, u 2004. je količina novčanica izvan trezora povećana za 6,0%, dok je ukupna vrijednost svih novčanica izvan trezora HNB-a i gotovinskih centara povećana za 3,3%.

Ukupna količina novčanica u optjecaju povećana je u 2004. godini u usporedbi sa 2003. za 5,7 mil. kom., od čega se 1,8 mil. kom. ili 31,6% odnosi na apoen od 10 kuna. Realni porast broja svih novčanica u apoenima od 200, 100, 50 i 20 kuna u optjecaju (razlika između ukupnog porasta količine novčanica tih apoen u optjecaju – izdanja 2001. i 2002. – i povučenih količina dotrajalih novčanica istih apoen – izdanja 1993.) iznosi 3,7 mil. kom. ili 64,9%. Kod apoen od 1000 i 500 kuna ukupno povećanje iznosi 0,2 mil. kom. ili 3,5%. Ukupna količina novčanica od 5 kuna u optjecaju sma-

5.1.

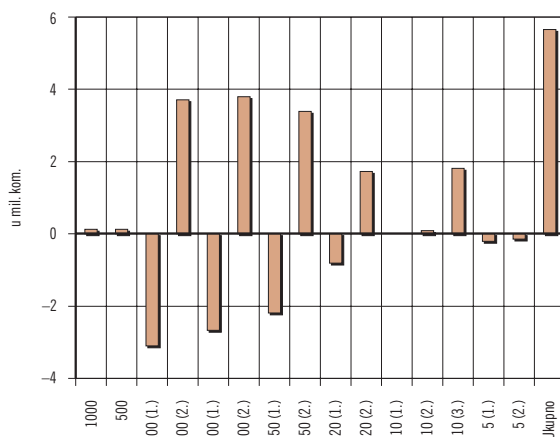
Gotov novac u optjecaju
na kraju razdoblja

Izvor: HNB

5.2.

Promjena broja komada novčanica
u optjecaju u 2004.
u usporedbi sa 2003.

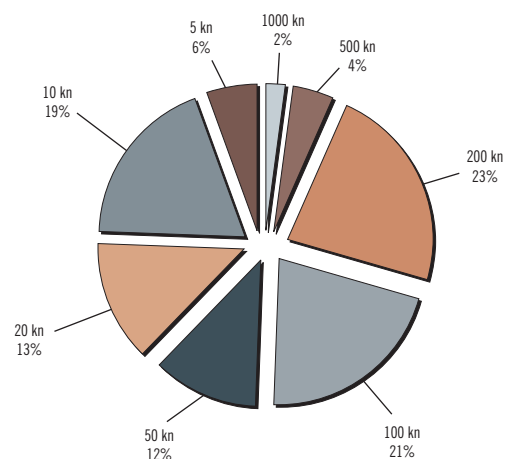

Napomena: Redni brojevi u zagradama uz apoen označavaju seriju izdanja.

Izvor: HNB

5.3.

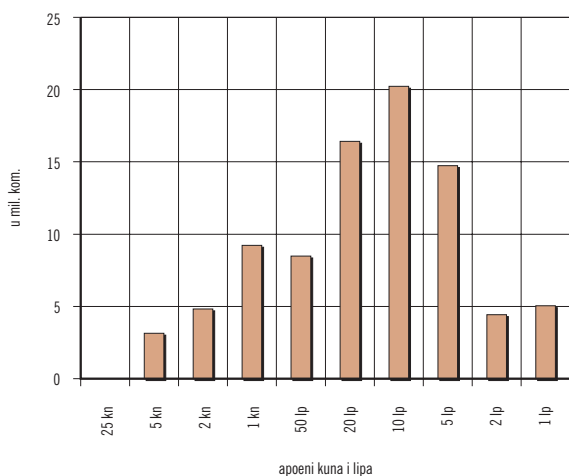
Struktura ukupne količine novčanica u
optjecaju prema apoenima
na kraju 2004.

Izvor: HNB

5.4.

Promjena broja komada kovanog novca u optjecaju u 2004. u usporedbi sa 2003.

Izvor: HNB

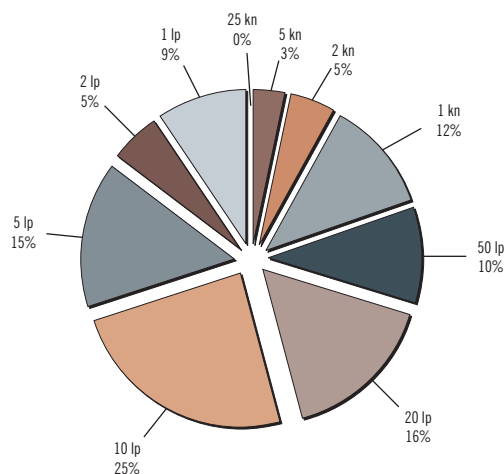
njena je za 0,3 mil. kom. jer se za podmirivanje potreba za tim apoenom koristi prije svega kovani novac istog apoena.

U optjecaju su u 2004. godini količinski bile najviše zastupljene novčanice u apoenima od 200 kuna (udio od 23%) i od 100 kuna (udio od 21%), čija je ukupna vrijednost iznosila 6,6 mlrd. kuna ili 64% ukupne vrijednosti novčanica u optjecaju te godine. Navedenim dvama apoenima banke se najviše koriste pri isplati putem bankomata što je i rezultiralo visokom zastupljenošću tih apoena u strukturi novčanica u optjecaju.

Količina kovanog novca izvan trezora na dan 31. prosinca 2004. iznosila je 1,047 mlrd. komada, a njihova ukupna vrijednost 0,539 mlrd. kuna.

5.5.

Struktura ukupne količine kovanog novca u optjecaju prema apoenima na kraju 2004.

Izvor: HNB

U odnosu na stanje na kraju 2003. godine, količina kovanog novca izvan trezora bila je na kraju 2004. veća za 9,1%, a njihova ukupna vrijednost bila je veća za 8,9%.

Količina kovanog novca u optjecaju tijekom 2004. godine ukupno je povećana za 87 mil. kom. Najveći udio u tom povećanju imao je apoen od 10 lipa (23,2%), kojega je u 2004. godini u optjecaju bilo 20,2 mil. kom. više nego u 2003.

Među kovanicama, količinski je u 2004. godini u optjecaju bio najviše zastupljen apoen od 10 lipa (262 mil. kom., što čini 25% ukupne količine kovanog novca u optjecaju), dok je vrijednosno u optjecaju najviše bio zastupljen apoen od 5 kuna (u iznosu od 170,6 mil. kuna, što čini 31,6% ukupne vrijednosti kovanog novca u optjecaju).

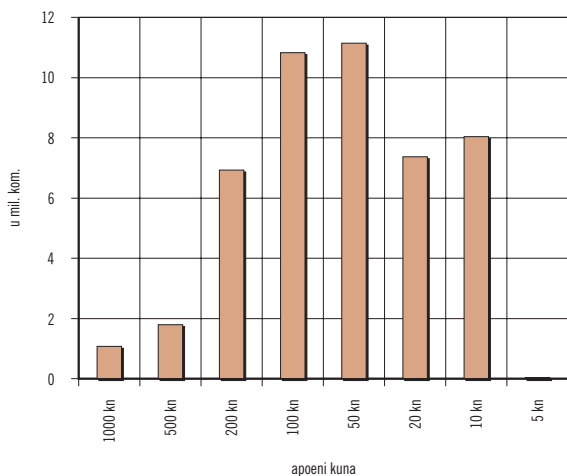
5.2. Opskrba gotovim novcem

U podmirivanju potreba banaka za gotovim novcem na osnovi njihovih narudžbi izdano je tijekom 2004. godine iz trezora Hrvatske narodne banke u gotovinske centre ukupno 5,2 mlrd. kuna u novčanicama (47,2 mil. kom.) i 0,029 mlrd. kuna kovanog novca (79,1 mil. kom.). Ukupna vrijednost izdanih novčanica bila je za 19,8% veća u odnosu na 2003. godinu, dok je ukupna vrijednost izdanoga kovanog novca smanjena za 45,2%, a broj komada kovanog novca za 7%.

Znatan dio zahtjeva gotovinskih centara za kovanim novcem podmiren je prijenosom viška kovanog novca iz jednoga gotovinskog centra u drugi, a na taj je način tijekom 2004. prenijeto 22,8 mil. kom. kovanog novca u iznosu od 0,047 mlrd. kuna.

5.6.

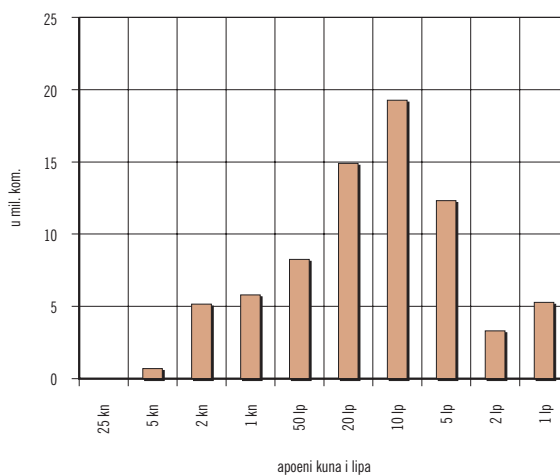
Novčanice izdane gotovinskim centrima u 2004.

Izvor: HNB

5.7.

Kovani novac izdan gotovinskim centrima u 2004.

Izvor: HNB

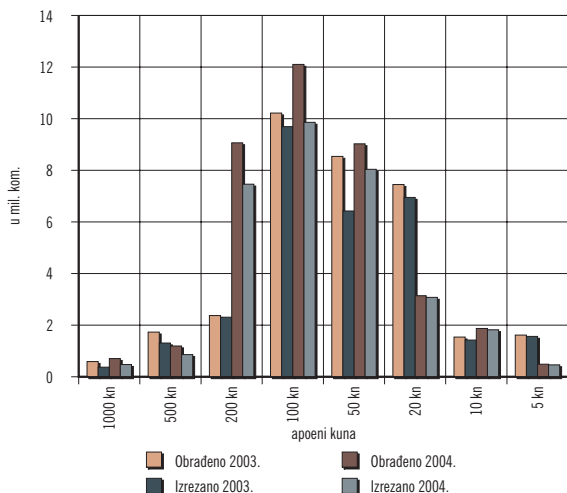
5.3. Povlačenje i obrada dotrajalih novčanica

Tijekom 2004. godine Direkcija trezora preuzela je iz gotovinskih centara ukupno 48,7 mil. kom. novčanica u ukupnoj vrijednosti od 5,6 mlrd. kuna. Na sustavu za obradu novčanica ukupno je obrađeno 37,5 mil. kom. novčanica, od čega je 85,3% ili 32,0 mil. kom. (u vrijednosti od 3,8 mlrd. kuna) automatski izrezano, s obzirom da novčanice svojom kakvoćom nisu zadovoljile utvrđene kriterije za daljnje podmirivanje optjecaja.

Prema iskazanim podacima indeks obnove optjecaja tijekom 2004. iznosio je 32 (uništene novčanice/optjecaj x 100), s obzirom da je količina novčanica u optjecaju na dan 31. prosinca 2004. iznosila 100,4 mil. kom., a uništeno je 32,0 mil. kom.

5.8.

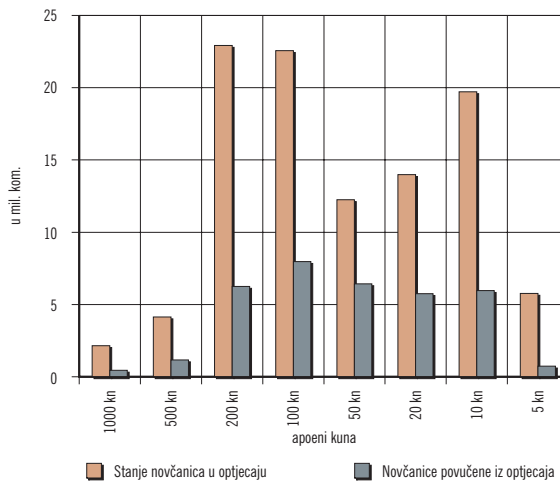
Obrađene i izrezane novčanice

Izvor: HNB

5.9.

Odnos povučenih novčanica i novčanica u optjecaju u 2004.

Izvor: HNB

5.4. Vještačenje novčanica

U 2004. godini postupkom vještačenja sumnjivih primjeraka novčanica registriran je 2.301 komad krivotvorenih novčanica u ukupnoj vrijednosti od 749.450 kuna. U odnosu na 2003. godinu broj registriranih krivotvorina smanjen je za 30,6%. Najviše su krivotvorene novčanice u apoenu od 200 kuna, tako da na njega otpada 650 komada krivotvorenih novčanica ili 28,2%. Tijekom 2004. nastavljeno je dodatno upoznavanje javnosti i korisnika novčanica (posebno maloprodajne mreže) sa zaštitnim obilježjima novčanica kako bi se spriječilo raspačavanje krivotvorenih novčanica. Na osnovi navedenih pokazatelja može se ustvrditi da je tijekom 2004. na 1 milijun komada novčanica u optjecaju registrirano 23 komada krivotvorenih novčanica. Analiza izrade primljenih krivotvorina pokazala je da su krivotvorine većinom izrađene uz pomoć računala, uz ispis na pisaču u boji, a da su se krivotvoritelji samo u jednom slučaju, kod apoena od 1000 kuna, za izradu krivotvorine poslužili tiskarskom tehnologijom.

Tablica 5.1. Registrirane krivotvorine novčanica kuna u 2004.

Apoeni	1000	500	200	100	50	20	10	5	
Komadi	271	591	650	305	434	26	22	2	2.301
Udio	11,8	25,7	28,2	13,3	18,9	1,1	1,0	0,1	100,0

Izvor: HNB

5.5. Izdavanje prigodnoga kovanog novca

Tijekom 2004. godine HNB je izdao numizmatički komplet optjecajnoga kovanog novca kuna i lipa s godinom izdanja "2004." u količini od 2000 kompleta.

5.6. Ustroj gotovinskih centara

U razdoblju od siječnja do lipnja 2004. HNB i Fina, u suradnji sa sedam banaka s najvećim obujmom gotovinskog poslovanja, okončali su izradu projekta ustroja gotovinskih centara u Republici Hrvatskoj. Projekt je obuhvatio dvije faze, od kojih se prva odnosila na utvrđivanje postojećeg stanja, dok je drugom fazom definiran koncept mreže gotovinskih centara, koncept proizvoda i usluga, koncept tijeka radnih procesa, koncept strojeva, koncept pohrane i internog transporta, IT koncept, koncept osoblja, količinski model te troškovni i poslovni model gotovinskih centara.

Rezultati projekta prihvaćeni su od strane sudionika u izradi projekta, a u drugoj polovici 2004. započele su analize i usuglašavanje glede načina primjene rezultata projekta i formiranja mreže gotovinskih centara podržane od HNB-a, Fine i banaka. Ovaj proces bit će nastavljen i tijekom 2005. godine.

**Javnost
rada**

6.

6.1. Javnost rada

Hrvatska narodna banka otvorenost i transparentnost djelovanja smatra ključnim pretpostavkama svoje vjerodostojnosti i javne odgovornosti. Stoga je i 2004. godine uložila znatne napore da bi domaću i međunarodnu javnost što bolje upozнала sa svojim aktivnostima i razlozima za poduzimanje određenih mjera novčane politike.

U tu svrhu HNB objavljuje više redovitih i povremenih publikacija i analiza, na hrvatskom i na engleskom jeziku: od mjesečnih biltena i godišnjih izvješća, preko tromjesečnih biltena o gospodarskim i novčanim kretanjima te o stanju u bankarstvu, pa do istraživanja i tematskih analiza svojih stručnjaka, kao i redovitih statističkih izvješća usklađenih s međunarodnim standardima.

S istovjetnim ciljem, odmah nakon donošenja odluka Savjeta HNB-a, kao najvišeg tijela središnje novčarske vlasti, daju se priopćenja za javnost, koja se objavljuju u javnim medijima, kao i na vlastitoj internetskoj stranici (na hrvatskom i na engleskom jeziku). Javnost se također promptno obavještava o svim intervencijama središnje banke na deviznom tržištu.

Kad su u pitanju osobito važne odluke ili uvođenje novih instrumenata monetarne politike, po potrebi se organiziraju i konferencije ili brifinzi za novinare koji prate financije i bankarski sektor, kako bi mogli što razumljivije prenijeti zainteresiranoj javnosti polazišta i okolnosti o kojima ovise mjere središnje novčarske vlasti.

Uz to, organizirano je i više pojedinačnih razgovora dužnosnika i drugih stručnjaka HNB-a s predstavnicima javnih medija, ne samo za potrebe izravnog izvještavanja i pripreme intervjua već i s namjerom podizanja opće financijske pismenosti i dubljeg razumijevanja sveukupnih zbivanja u ovom području, u nas i u svijetu. Tome bi, uz ostalo, trebali pridonijeti i nastupi vodećih ljudi središnje banke na brojnim domaćim i međunarodnim stručnim skupovima, a tako i predavanja za organizirane grupe studenata, srednjoškolaca i drugih zainteresiranih skupina koje povremeno dolaze u posjet HNB-u.

Središnja banka svakodnevno prima mnogo upita pismima, telefaksom, telefonski ili e-poštom, ne samo domaćih i inozemnih novinara već i građana, poduzeća, banaka, različitih državnih i javnih institucija, koji se odnose na djelokrug središnje banke (ili bar njihovi pošiljatelji tako misle). Na svaki takav upit nastoji se odgovoriti, što prije, bilo dostavom zatraženih podataka ili objašnjenja bilo upućivanjem potpisnika upita na one adrese koje bi vjerojatno mogle udovoljiti njihovu traženju, ako je pitanje izvan nadležnosti HNB-a.

**Međunarodni
odnosi**

7.

7.1. Međunarodna suradnja

7.1.1. Aktivnosti HNB-a u okviru odnosa Republike Hrvatske s Europskom unijom

Za Europsku uniju 2004. je bila godina najvećeg proširenja od njezina nastanka. Na prvi dan svibnja 2004. u EU je ušlo osam zemalja iz srednje i istočne Europe i dvije otočne države, Cipar i Malta, te je tim događajem zaključeno dugo razdoblje političkih i gospodarskih podjela. Time je EU dobila 74 mil. novih žitelja i dodatnu dinamičnu gospodarsku snagu, mjerenu veličinom BDP-a, od 475 mlrd. EUR. U političkom smislu veliko proširenje znači snažniji i demokratski stabilniji kontinent, a u ekonomskom smislu jedinstveno tržište s više od 450 mil. građana i ukupnim BDP-om od 10.210 mlrd. EUR. Prema tim kvantitativnim pokazateljima EU danas zauzima prvo mjesto u svijetu po ekonomskoj snazi.

Za proces pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji 2004. godina također je bila vrlo važna. Nakon što je u veljači 2003. godine RH predala Zahtjev za članstvo u EU, te nakon što je u listopadu iste godine predala odgovore na Upitnik Europske komisije, Republika Hrvatska je 20. travnja 2004. dobila od Europske komisije pozitivno Mišljenje (Avis) o svojem Zahtjevu za članstvo u Uniji. Vijeće Europske unije na samitu u Bruxellesu 18. lipnja prihvatilo je Mišljenje Komisije i dodijelilo Hrvatskoj status kandidata za članstvo. U skladu sa standardnom procedurom, Vijeće Europske unije je potom, 13. rujna prihvatilo Europsko partnerstvo, kojim se utvrđuju kratkoročni i srednjoročni prioriteti u procesu pristupanja EU, a 6. listopada donesena je i pretpristupna strategija kojom se, između ostalog, utvrđuje iznos financijskih sredstava koja se Hrvatskoj mogu odobriti u 2005. i 2006. godini iz pretpristupnih fondova Phare (ukupno 160 mil. EUR), ISPA (ukupno 60 mil. EUR) i SAPARD (25 mil. EUR). Naposljetku, 17. prosinca Vijeće Europske unije odredilo je 17. ožujka 2005. kao datum početka pregovora o pristupanju Republike Hrvatske Uniji, pod uvjetom da do tada Hrvatska potvrdi punu suradnju s Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju.

Radi što lakšeg i bržeg uključjenja u Ekonomsku i monetarnu uniju, Hrvatska narodna banka je u okviru svojih nadležnosti i u 2004. godini nastavila provoditi monetarnu politiku kojoj je glavni cilj ostvarivanje niske inflacije. Mjerena godišnjom stopom promjene potrošačkih cijena, inflacija je u 2004. godini iznosila 2,7%. HNB je ujedno nastavio voditi politiku stabilnog tečaja. Takva orijentacija monetarne politike u skladu je s kriterijima konvergencije (tzv. kriterijima iz Maastrichta). Nadalje, HNB je nastavio s usklađivanjem zakonodavstva iz svoje nadležnosti s pravnom stečevinom Europske unije (*acquis communautaire*). Važja spomenuti da je već sada većina zakona i propisa iz nadležnosti središnje banke uglavnom usklađena s propisima EU.

U institucionalnom pogledu, početkom 2004. godine, u okviru organizacijskih promjena izvršenih u Hrvatskoj narodnoj banci, osnovan je Sektor za međuna-

rodnu suradnju, u sklopu kojeg je osnovana i Direkcija za europsku suradnju. Primarni zadatak ove direkcije je suradnja s institucijama Europske unije i praćenje njihovih aktivnosti. To se prije svega odnosi na Europsku središnju banku te na adekvatne organizacijske dijelove Europske komisije. Direkcija također surađuje s hrvatskim institucijama nadležnim za proces pristupanja Europskoj uniji. Nadalje, Direkcija se bavi praćenjem ostvarivanja kriterija konvergencije, praćenjem politike EU prema novim državama članicama i državama kandidatima za članstvo, koordiniranjem aktivnosti na harmonizaciji zakonodavstva u nadležnosti HNB-a s pravnom stečevinom EU te ostalim aktivnostima vezanim za proces pristupanja Hrvatske Europskoj uniji.

U 2004. godini također je završen višegodišnji proces ratifikacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je još u listopadu 2001. godine potpisan u Luxembourg. Nakon što je proširen i na deset novih zemalja članica, Sporazum je stupio na snagu 1. veljače 2005. Kako bi se na jednom mjestu dao prikaz svih aktivnosti u provedbi obveza preuzetih Sporazumom, Vlada Republike Hrvatske već nekoliko godina donosi Nacionalni program za pridruživanje Europskoj uniji, a na sjednici Vlade 9. prosinca 2004. donesen je Nacionalni program za 2005. godinu. Hrvatska narodna banka sudjeluje u izradi toga dokumenta u dijelu koji se odnosi na gospodarske kriterije, slobodu pružanja usluga, slobodu kretanja kapitala, te ekonomsku i monetarnu uniju.

Dobivanjem statusa kandidata za članstvo u Europskoj uniji Hrvatska se obvezala da će izraditi tzv. Pretpristupni ekonomski program za razdoblje od 2005. do 2007. godine. Svrha izrade ovakvog programa je priprema država kandidata za sudjelovanje u procedurama multilateralnog nadzora i koordinacije ekonomske politike koje trenutačno postoje u Europskoj uniji, i to kao dio Ekonomske i monetarne unije. Sam cilj Programa jest kreiranje adekvatnoga srednjoročnog okvira ekonomske politike, a koji je komplementaran s postizanjem zacrtanih makroekonomskih ciljeva, uključujući ciljeve javnih financija i prioritete na području strukturnih reformi. Stručnjaci Hrvatske narodne banke također su sudjelovali u izradi tog dokumenta, i to u dijelu koji se odnosi na tekuća ekonomska kretanja, makroekonomski program i financijski sektor. Pretpristupni ekonomski program prihvaćen je na sjednici Vlade 30. studenoga 2004.

Na koncu, vezano uz predstojeće pregovore o članstvu Hrvatske u Europskoj uniji, valja reći kako je predviđeno da stručnjaci Hrvatske narodne banke sudjeluju u radu pregovaračkih skupina. Područja za koja bi oni bili nadležni su sloboda kretanja kapitala, financijske usluge i ekonomska i monetarna unija.

7.1.2. Međunarodni monetarni fond (MMF)

Kvota Republike Hrvatske pri MMF-u je u 2004. ostala nepromijenjena (365,1 mil. SDR), kao i njezina glasačka prava (0,18% ukupnih glasačkih prava). Interesi Republike Hrvatske u MMF-u se i nadalje kontinuirano ostvaruju posredstvom Konstitutivne skupine u čijem se sastavu, uz Republiku Hrvatsku, nalazi još 11 zemalja (Armenija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Cipar, Gruzija, Izrael, Makedonija, Moldavija, Nizozemska, Rumunjska i Ukrajina), a na čelu Skupine je nizozemski predstavnik prof. dr. Jeroen Kremers, koji obnaša dužnost izvršnog

direktora. Valja spomenuti da glasačka snaga Skupine iznosi 4,85% cjelokupne glasačke snage u MMF-u, što je čini sedmom po snazi (od ukupno 24 skupine).

Tijekom 2004. godine ostvareni su brojni kontakti sa stručnjacima MMF-a, i posredstvom Predstavništva te institucije u Republici Hrvatskoj, i preko višekratnih posjeta izaslanstava MMF-a Hrvatskoj i izaslanstava HNB-a MMF-u. Sredinom godine vođene su redovite konzultacije na osnovi članka IV. Statuta MMF-a, a istodobno su se odvijali i pregovori o novom *stand-by* aranžmanu. Odbor izvršnih direktora MMF-a odobrio je novi *stand-by* aranžman u iznosu od 97 mil. SDR (142,32 mil. USD) u kolovozu 2004. godine. Predviđeno trajanje aranžmana je 20 mjeseci, a dogovoren je kao mjera opreza (sredstva se ne namjeravaju povući) s obzirom na dobru financijsku poziciju Republike Hrvatske.

Hrvatske vlasti na taj aranžman gledaju kao na koristan okvir za vođenje svoje makroekonomske politike za razdoblje do 2006. godine. U tom smislu, aranžman bi trebao pomoći pri rješavanju glavnih makroekonomskih problema, napose pridonijeti stabilizaciji inozemnog duga, čiji je vrlo dinamičan rast u posljednjih nekoliko godina ocijenjen kao faktor koji utječe na vanjsku ranjivost hrvatskoga gospodarstva. Istaknuvši stabilizaciju inozemnog duga kao najvažniji dio programa, MMF je dodijelio fiskalnoj politici osnovnu ulogu u postizanju toga cilja. Fiskalna konsolidacija, te uspostava fiskalne discipline općenito, nalazi se stoga u srži aranžmana, te su u skladu s time utvrđeni i kriteriji za praćenje uspješnosti provođenja aranžmana.

Glede ostalih oblika suradnje s MMF-om, valja spomenuti kako je redovito sudjelovanje hrvatskih predstavnika u radu upravljačkih tijela MMF-a (Konstitutivne skupine, Međunarodnoga monetarnog i financijskog odbora te Odbora guvernera) nastavljeno u 2004. godini. Predstavnici Hrvatske narodne banke sudjelovali su u radu Proljetnog sastanka i Godišnje skupštine Odbora guvernera Međunarodnoga monetarnog fonda u Washingtonu, tijekom kojih je održan veći broj susreta s predstavnicima međunarodnih financijskih institucija, poslovnih banaka i investicijskih kuća. K tome, u kontekstu novozaključenog aranžmana, MMF je u jesen 2004. ponovno pristupio ocjeni sustava zaštite HNB-a. Naime, ocjena sustava zaštite središnjih banaka standardni je mehanizam koji MMF provodi od 2000. godine nad središnjim bankama zemalja koje imaju sklopljene aranžmane s MMF-om, a s ciljem identificiranja potencijalnih slabosti u sustavima središnjih banaka vezanih za kontrolu, računovodstvo, izvješćivanje, internu i vanjsku reviziju te pravne aspekte. To je izvješće završeno početkom 2005., uz vrlo povoljne nalaze po HNB, te je prihvaćeno od rukovodstva MMF-a. Konačno, glede tehničke pomoći, početkom 2004. godine u HNB-u je boravila MMF-ova misija tehničke pomoći u vezi s priprema za uvođenje operacija na otvorenom tržištu, novog instrumenta za provedbu monetarne politike.

Na koncu treba reći da HNB, u skladu sa svojom ulogom fiskalnog agenta Republike Hrvatske i depozitara MMF-a (regulirano Zakonom o prihvaćanju članstva Republike Hrvatske u Međunarodnom monetarnom fondu i drugim međunarodnim financijskim organizacijama na temelju sukcesije – NN, br. 89/1992.), vodi depozitne račune MMF-a te uredno podmiruje obveze koje proizlaze iz aranžmana koje je Republika Hrvatska sklopila sa MMF-om. Tijekom 2004. godine te su se obveze odnosile na troškove *stand-by* aranžmana iz 2002. godine (0,04 mil. SDR) i troškove novozaključenog aranžmana iz 2004. godine (0,24 mil. SDR). Također, kao članica Odjela specijalnih prava vučenja (pri MMF-u), Hrvatska je tijekom 2004. uredno servisirala i obveze koje proizla-

ze iz sukcesijom naslijeđenih obveza po alokaciji posebnih prava vučenja u iznosu 0,77 mil. SDR.

7.2. Banka za međunarodne namire (BIS)

Na redovitoj Godišnjoj općoj skupštini BIS-a, čiji je Hrvatska narodna banka dioničar od 1997. godine, a koja je održana 28. lipnja 2004., prihvaćeno je Godišnje izvješće BIS-a i donesena je odluka o dodjeli dividende u iznosu od 225 SDR-a po dionici.

Osim Godišnje skupštine, održavaju se i redoviti sastanci guvernera središnjih banaka BIS-a, na kojima se raspravlja o nizu aktualnih tema iz područja međunarodnog bankarstva i financija.

U okviru aktivnosti BIS-a usmjerenih na poticanje suradnje između središnjih banaka, značajno mjesto zauzima i rad niza odbora i stručnih tijela, u kojem sudjeluju i predstavnici Hrvatske narodne banke. Jedna od inicijativa za razmjenu informacija, koju je još 1999. pokrenula Banka za međunarodne namire, jest i *Central Bank Governance Network*, kojom se razmjenjuju informacije između središnjih banaka preko zaštićene elektroničke mreže. Krajem 2004. godine u Hong Kongu je održan prvi sastanak sudionika te mreže, na kojem je sudjelovao i predstavnik HNB-a.

Predstavnici Hrvatske narodne banke također sudjeluju u radu Odbora za platne sustave i sustave namire, kao i u radu regionalnih grupa Bazelskog odbora za nadzor banaka. HNB je, u organizaciji Sektora bonitetne regulative i nadzora banaka, bio domaćin 17. godišnje konferencije bankovnih supervizora središnje i istočne Europe, koja je održana u Dubrovniku krajem svibnja 2004. godine. Konferencija je organizirana u suradnji s Institutom za financijsku stabilnost pri BIS-u.

Značajan oblik suradnje HNB-a i BIS-a ostvaruje se i na području upravljanja međunarodnim pričuvama.

7.3. Suradnja HNB-a s ostalim međunarodnim financijskim institucijama

Najveći dio suradnje Hrvatske narodne banke s ostalim međunarodnim financijskim institucijama odnosi se na suradnju s razvojnim bankama u kojima je Republika Hrvatska članica: Grupacijom Svjetske banke, Europskom bankom za

obnovu i razvoj i Međuameričkom bankom za razvoj. Članstvo Republike Hrvatske u tim je bankama regulirano posebnim zakonima, na temelju kojih je Ministarstvo financija Republike Hrvatske određeno kao nadležno tijelo za suradnju s navedenim bankama i ovlašteno u ime Republike Hrvatske obavljati sve poslove i transakcije koje su dopuštene prema sporazumima o osnivanju tih institucija, a Hrvatska narodna banka obavlja funkciju depozitara, tj. vođenja svih depozitnih računa u vlasništvu navedenih međunarodnih financijskih organizacija, a u ime i za račun tih financijskih institucija, i vrši financijske transakcije s tim organizacijama kao platni agent Republike Hrvatske. Preko Hrvatske narodne banke također se obavljaju transakcije korištenja i otplate strukturnih zajmova koje je Međunarodna banka za obnovu i razvoj odobrila Republici Hrvatskoj.

Osim obavljanja ovih zakonski propisanih zadataka, predstavnici HNB-a su na brojnim sastancima s predstavnicima Svjetske banke i Europske banke za obnovu i razvoj međusobno razmijenili informacije o makroekonomskoj situaciji u Republici Hrvatskoj, kao i o planiranoj strategiji tih razvojnih banaka u RH u sljedećem razdoblju.

Hrvatska narodna banka surađivala je tijekom 2004. godine i s brojnim drugim međunarodnim financijskim institucijama. Posebice ovdje treba istaknuti intenziviranje međusobnih kontakata s Europskom investicijskom bankom. Kao i prethodnih godina, s ciljem praćenja ekonomske i političke situacije, Hrvatsku narodnu banku i ostale nadležne institucije posjetili su i predstavnici Instituta za međunarodne financije (*Institute for International Finance*, IIF) u travnju i prosincu 2004. godine te Japanskog centra za međunarodne financije (*Japan Center for International Finance*, JCIF) u prosincu 2004. godine.

7.4. Platni promet s inozemstvom

Hrvatska narodna banka je, kao fiskalni agent države, redovito izvršavala plaćanja u inozemstvo i naplate iz inozemstva za račun Ministarstva financija Republike Hrvatske, uključujući i izvršavanje financijskih obveza nastalih na temelju članstva Republike Hrvatske u međunarodnim financijskim institucijama: Međunarodnome monetarnom fondu, Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj (*International Bank for Reconstruction and Development*, IBRD), Institutu za međunarodne financije (*International Financial Corporation*, IFC), Međuameričkoj banci za razvoj (*Inter-American Development Bank*, IDB), Europskoj banci za obnovu i razvoj (*European Bank for Reconstruction and Development*, EBRD) i Agenciji za multilateralne garancije investicija (*Multilateral Investment Guarantee Agency*, MIGA) te obveza na temelju zajmova koje su te institucije odobrile Republici Hrvatskoj (EFSAL, SAL). HNB je obavljao i platni promet s inozemstvom u svoje ime i za svoj račun. Te transakcije odnosile su se na naplatu sredstava iz inozemstva koja su ostvarena prodajom kovanog novca i prigodnoga kovanog novca kao i na redovita plaćanja u inozemstvo s osnove obveza nastalih korištenjem usluga i robe za vlastite potrebe.

Obavljanje platnog prometa s inozemstvom zahtijevalo je kontinuirano praćenje primjene domaćih i međunarodnih standarda s područja financija – bankarstva,

međunarodnih plaćanja i međunarodne trgovine (ISO standarda, propisa i preporuka BIS-a, Međunarodne trgovačke komore i dr.) kao i praćenje zakonske regulative Europske unije iz istog područja.

7.5. Korespondentski odnosi s inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama

Hrvatska narodna banka razvila je i održava korespondentsku mrežu s više od stotinu banaka i financijskih institucija u svijetu. Ta je mreža osnova za sve međunarodne financijske aktivnosti HNB-a, te se dužna pažnja posvećuje prikupljanju relevantnih informacija o pravnom statusu svih korespondenata, analizira se njihova kreditno-investicijska sposobnost, kao i njihovi matični bankovni sustavi.

Također se prate ekonomska i politička kretanja u pojedinim zemljama i regijama koje su od posebnog interesa, i za samu Hrvatsku narodnu banku, i za hrvatski bankovni sustav i gospodarstvo Republike Hrvatske u cjelini. Ističemo sudjelovanje u radu Međuministarskog vijeća za osiguranje izvoza (MVOI) pri Hrvatskoj banci za obnovu i razvoj.

U 2004. godini organizirano je više od 50 sastanaka s predstavnicima inozemnih središnjih i komercijalnih banaka, investicijskih fondova, agencija za ocjenu kreditno-investicijske sposobnosti te ostalih institucija.

7.6. Devizni sustav i mjere devizne politike Republike Hrvatske

Pravni temelj deviznog sustava Republike Hrvatske je Zakon o deviznom poslovanju (NN, br. 96/2003.). Podzakonskim propisima iz tog područja definirani su instrumenti i mjere za provođenje devizne politike.

Mjerama devizne politike određuje se stupanj ograničavanja kretanja kapitala između rezidenata i nerezidenata, a propisima se uređuje i procedura izdavanja odobrenja na temelju zahtjeva za prijenos kapitala iz Republike Hrvatske, kao i uvjeti i način korištenja stranih sredstava plaćanja i kuna u odnosima između rezidenata, te između rezidenata i nerezidenata.

Tijekom procesa usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije, devizni sustav se postupno mijenja, u skladu s odred-

bama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, te smjericama i drugim dokumentima Europske unije kojima su uređeni uvjeti i način obavljanja tekućih i kapitalnih poslova.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, koji je potpisan 2001. godine, u potpunosti je stupio na snagu 1. veljače 2005. Odredbe Sporazuma obvezuju Republiku Hrvatsku na uklanjanje ograničenja u plaćanjima i prijenosima po tekućim deviznim poslovima i na uklanjanje ograničenja u plaćanjima i prijenosima jednog dijela preostalih kapitalnih poslova. Ograničenja u plaćanjima i prijenosima drugog dijela preostalih kapitalnih poslova zasad su dopuštena, a Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju definira dinamiku ukidanja tih ograničenja. Pristupanjem Republike Hrvatske članstvu Europske unije sva preostala ograničenja u plaćanjima i prijenosima po kapitalnim poslovima bit će dokinuta.

Tijekom 2004. godine, u skladu s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, donesene su smjernice za vođenje procesa liberalizacije kapitalnog računa platne bilance Republike Hrvatske u idućem razdoblju, utemeljene na makroekonomskim pretpostavkama.

Hrvatska narodna banka je tijekom 2004. godine, u okviru provedbe devizne politike i ostvarenja svojih zadataka, izdala 26 certifikata za računalne programe kojima se ovlaštene mjenjači obvezno moraju koristiti. Projekt atestiranih računalnih programa za ovlaštene mjenjače osmišljen je radi jačanja fiskalne i financijske discipline ovlaštenih mjenjača i u izravnoj je vezi s provođenjem politike sprječavanja pranja novca.

**Financijska
izvješća
Hrvatske
narodne banke**

8.

Deloitte.

Deloitte & Touche spol. s r.o.
Týn 641/4
110 00 Prague
Czech Republic

Tel: +420 224 895 500
Fax: +420 224 895 555
DeloitteCZ@deloitteCZ.com
www.deloitte.cz

Registered at the Municipal Court
in Prague, Section C, File 24349
IČ: 49620592
DIČ: 001-49620592

Izveštaj nezavisnog revizora

Guverneru i Savjetu Hrvatske narodne banke, Zagreb

Obavili smo reviziju priložene Bilance Hrvatske narodne banke, Zagreb ("Banka") na dan 31. prosinca 2004. te pripadajućeg Računa dobiti i gubitka, Izvješća o promjenama u kapitalu i Izvješća o novčanom toku za godinu koja je tada završila. Odgovornost za ta financijska izvješća snosi rukovodstvo Banke. Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim financijskim izvješćima na temelju naše revizije.

Reviziju smo obavili u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima, koje je objavilo Međunarodno udruženje revizora. Navedeni standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i obavimo na način da prikupimo dovoljno dokaza koji nam, u razumnoj mjeri, pružaju jamstvo da financijska izvješća ne sadrže značajne pogreške. Revizija uključuje ispitivanja, na osnovi testiranja dokaza koji potkrjepljuju iznose i bilješke uz financijska izvješća. Revizija također uključuje procjenu primijenjenih računovodstvenih načela, te ocjenu značajnih prosudbi rukovodstva, kao i ocjenu ukupnog prikaza financijskih izvješća. Uvjereni smo da nam naša revizija daje razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Prema našem mišljenju, financijska izvješća prikazuju realno i objektivno, u svim značajnim aspektima financijski položaj Banke na dan 31. prosinca 2004., njezine rezultate poslovanja, promjene u kapitalu i novčane tokove za godinu tada završenu u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Deloitte & Touche

Prag, 15. ožujka 2005.

Deloitte & Touche

Zagreb, 15. ožujka 2005.

Audit • Tax • Consulting • Financial Advisory.

Member of
Deloitte Touche Tohmatsu

Račun dobiti i gubitka

Račun dobiti i gubitka Hrvatske narodne banke

za godinu koja je završila 31. prosinca 2004., u tisućama kuna

	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca 2004.	Za godinu koja je završila 31. prosinca 2003.
Kamatni i srodni prihodi	4	931.944	1.104.593
Kamatni i srodni troškovi	5	(397.608)	(462.649)
Neto kamatni prihod		534.336	641.944
Prihodi od naknada i provizija		4.796	3.196
Troškovi naknada i provizija		(3.124)	(2.850)
Neto prihod od naknada i provizija		1.672	346
Prihodi od dividenda		4.549	4.420
Neto rezultat trgovanja	6	141.604	(66.189)
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	6	(104)	87
		141.500	(66.102)
Neto negativne tečajne razlike	7	(385.705)	(609.737)
Ostali prihodi	8	7.814	13.891
Prihod (rashod) iz poslovanja		304.166	(15.238)
Troškovi poslovanja	9	(246.634)	(250.641)
(Povećanje) rezervacija	10	(1.043)	(76.624)
Višak (manjak) prihoda nad rashodima		56.489	(342.503)
Višak prihoda nad rashodima raspoređen u opće pričuve		(56.489)	–
Manjak prihoda nad rashodima pokriven iz općih pričuva		–	342.503

Bilanca

Bilanca Hrvatske narodne banke
na dan 31. prosinca 2004., u tisućama kuna

	Bilješka	Na dan 31. prosinca 2004.	Na dan 31. prosinca 2003.
Imovina			
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	11	7.063	6.944
Depoziti kod drugih banaka	12	24.319.677	25.566.504
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	13	25.023.661	24.525.534
Kredit	14	394.134	954.594
Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda	15	3.200.964	3.324.568
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	16	33.085	34.047
Obračunate kamate i ostala imovina	17	134.953	131.079
Materijalna i nematerijalna imovina	18	361.388	320.020
Ukupno imovina		53.474.925	54.863.290
Obveze			
Novčanice i kovani novac u optjecaju		12.826.645	12.256.309
Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke	19	–	4.920.178
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	20	31.862.457	27.859.248
Obveze prema državi i državnim institucijama	21	284.120	1.506.921
Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu	22	3.194.754	3.318.027
Obračunate kamate i ostale obveze	23	343.421	95.568
Ukupno obveze		48.511.397	49.956.251
Kapital			
Temeljni kapital	24	2.500.000	2.500.000
Pričuve	24	2.463.528	2.407.039
Ukupno kapital		4.963.528	4.907.039
Ukupno kapital i obveze		53.474.925	54.863.290

Financijska izvješća prikazana na stranicama 164 do 190 odobrili su dana 15. ožujka 2005.:

Direktor Direkcije računovodstva:
Ivan Branimir Jurković

Guverner:
dr. sc. Željko Rohatinski

Izvješće o promjenama u glavnici

Izvješće o promjenama u glavnici Hrvatske narodne banke

za godinu koja je završila 31. prosinca 2004., u tisućama kuna

	Temeljni kapital	Opće pričuve	Revalorizacijske pričuve	Višak (manjak) prihoda nad rashodima	Ukupno kapital
Stanje 1. siječnja 2003.	2.500.000	2.486.817	259.859	–	5.246.676
Revalorizirana vrijednost nekretnina	–	–	29.630	–	29.630
Isknjižene nekretnine	–	–	(26.764)	–	(26.764)
Preneseno u opće pričuve	–	5.060	(5.060)	–	–
Manjak prihoda nad rashodima	–	–	–	(342.503)	(342.503)
Manjak prihoda nad rashodima pokriven iz općih pričuva	–	(342.503)	–	342.503	–
Stanje 31. prosinca 2003.	2.500.000	2.149.374	257.665	–	4.907.039
Preneseno u opće pričuve iz revalorizacijskih pričuva	–	5.588	(5.588)	–	–
Višak prihoda nad rashodima	–	–	–	56.489	56.489
Višak prihoda nad rashodima raspoređen u opće pričuve	–	56.489	–	(56.489)	–
Stanje 31. prosinca 2004.	2.500.000	2.211.451	252.077	–	4.963.528

Izvješće o novčanom toku

Izvješće o novčanom toku

za godinu koja je završila 31. prosinca 2004., u tisućama kuna

	2004.	2003.
Novčani tok iz poslovnih aktivnosti		
Primljene kamate	896.181	996.635
Plaćene kamate	(403.857)	(446.958)
Primljene provizije	4.062	3.060
Plaćene provizije	(2.970)	(2.487)
Primljene dividende	4.549	4.420
Ostali primici	11.335	5.323
Plaćeni troškovi	(192.833)	(196.478)
	316.467	363.515
Povećanje/smanjenje u poslovnim sredstvima/obvezama		
Smanjenje/(povećanje) depozita kod drugih banaka	630.885	2.566.553
Smanjenje/(povećanje) kredita	571.142	(937.467)
Kupnja vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	(594.692)	(10.683.281)
Neto povećanje/(smanjenje) ostalih sredstava i obveza	214.154	(18.928)
Smanjenje obveza prema MMF-u	(2.525)	–
Povećanje novca u optjecaju	570.248	1.360.518
Povećanje obveza prema bankama i drugim financijskim institucijama	4.620.383	8.391.557
(Smanjenje) / povećanje obveza prema državi	(1.150.445)	924.767
	4.859.150	1.603.719
Neto novac iz poslovnih aktivnosti	5.175.617	1.967.234
Novčani tok iz ulagačkih aktivnosti		
Kupnja nekretnina i opreme	(64.525)	(56.004)
Stjecanje vlasničkih uloga	–	(74)
Neto novac iz ulagačkih aktivnosti	(64.525)	(56.078)
Novčani tok iz financijskih aktivnosti		
Neto emisija blagajničkih zapisa	(5.036.313)	(1.312.146)
Neto novac iz financijskih aktivnosti	(5.036.313)	(1.312.146)
Učinak realiziranih tečajnih razlika, neto	(74.841)	(610.523)
Neto smanjenje novca i novčanih ekvivalenata	(62)	(11.513)
Novac i novčani ekvivalenti na početku godine	11.962	23.475
Novac i novčani ekvivalenti na kraju godine (bilješka 26)	11.900	11.962

Bilješke koje slijede čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

Računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća

Bilješka br. 1 – Opći podaci i računovodstveni standardi

(1.1.) Opći podaci

Hrvatska narodna banka središnja je banka Republike Hrvatske i njezin je status utvrđen zakonom. Hrvatska narodna banka u vlasništvu je Republike Hrvatske, koja jamči za njezine obveze, a sjedište joj je u Zagrebu. Osnovni cilj Hrvatske narodne banke jest, u okviru njezinih ovlasti, postizanje i održavanje stabilnosti cijena. U svom je poslovanju nezavisna i odgovorna Hrvatskom saboru, koji je potvrdio njezin Statut, a zastupa je guverner Hrvatske narodne banke.

Zadaci koje Hrvatska narodna banka obavlja u okviru Ustava i zakona su:

- utvrđivanje i provođenje monetarne i devizne politike,
- držanje međunarodnih pričuva Republike Hrvatske i upravljanje njima,
- izdavanje novčanica i kovanog novca,
- izdavanje i oduzimanje odobrenja za rad banaka te nadziranje poslovanja banaka,
- vođenje računa banaka i obavljanje platnog prometa po tim računima, davanje kredita bankama i primanje u depozit sredstava banaka,
- reguliranje, unapređenje i nadziranje platnog sustava,
- obavljanje zakonom utvrđenih poslova za Republiku Hrvatsku,
- donošenje podzakonskih propisa u poslovima iz svoje nadležnosti te
- obavljanje ostalih, zakonom utvrđenih poslova.

Na temelju odredbe članka 56. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci Hrvatska narodna banka sastavlja financijska izvješća za svaku financijsku godinu u skladu s računovodstvenim propisima i Međunarodnim računovodstvenim standardima (koji su postali dio Međunarodnih standarda financijskog izvješćivanja) tako da, slijedom navedenoga, financijska izvješća Hrvatske narodne banke za 2004. godinu čine:

- Račun dobiti i gubitka,
- Bilanca,
- Izvješće o promjenama u kapitalu,
- Izvješće o novčanom toku,
- Računovodstvene politike i bilješke uz financijska izvješća.

(1.2.) Računovodstveni standardi i konvencije

Ova financijska izvješća sastavljena su primjenom obračunske metode i načela povijesnog troška, s tim da su iznosi nabavne vrijednosti zgrada i određenih stavki financijske imovine i obveza revalorizirani prema fer vrijednosti u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja.

Financijska izvješća izražena su u tisućama hrvatskih kuna.

Izrada financijskih izvješća prema općeprihvaćenim računovodstvenim načelima zahtijeva upotrebu procjena i pretpostavki koje utječu na iznose sredstava i obveza na dan financijskih izvješća te na iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Iako se te procjene temelje na najboljim saznanjima rukovodstva o aktualnim događajima i radnjama, stvarni rezultati se na kraju mogu razlikovati od tih procjena.

Bilješka br. 2 – Sažetak značajnih računovodstvenih politika

(2.1.) Kamatni prihodi i troškovi

Kamatni prihodi i troškovi priznaju se u Računu dobiti i gubitka na obračunskoj osnovi.

Kamatni prihodi i troškovi obračunavaju se u skladu sa zakonima i podzakonskim propisima. Na plasmane i potraživanja koji nisu naplaćeni o roku dospijeca, obračunavaju se zatezne kamate propisane zakonima i podzakonskim propisima.

U kamatne prihode uključuju se i prihodi od kupona na vrijednosne papire namijenjene trgovanju s fiksnim prinosom te obračunati diskont na kupljene vrijednosne papire. Za banke koje kasne s podmirenjem dospjelih obveza po kamatama, vrši se vrijednosno usklađivanje. U Računu dobiti i gubitka ti se prihodi isključuju (suspendiraju) iz razdoblja na koje se odnose i priznaju se u razdoblju kada su naplaćeni.

Obračunati diskont na izdane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke smatra se kamatnim troškom.

Premije za kupljene vrijednosne papire također se smatraju kamatnim troškom.

Obračunata potraživanja i obveze s osnove deviznih kamata svakodnevno se svode na kunsku protuvrijednost po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke i uključuju se u kamatne prihode ili kamatne troškove.

(2.2.) Prihodi i troškovi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem financijskih usluga Hrvatske narodne banke priznaju se u trenutku pružanja financijske usluge. Za naknade i provizije koje nisu naplaćene u roku potrebno je izvršiti vrijednosno usklađivanje.

Troškovi naknada i provizija iskazuju se u Računu dobiti i gubitka u razdoblju kada su nastali.

(2.3.) Prihodi od dividenda

Prihodi od dividenda na vlasničke vrijednosne papire priznaju se u Računu dobiti i gubitka u trenutku nastanka prava na primitak dividende.

(2.4.) Prihodi i rashodi na osnovi tečajnih razlika

Transakcije u stranim valutama pretvaraju se u kune po tečaju važećem na dan transakcije. Sve pozicije imovine i obveza te izvanbilančne stavke koje su izražene u stranim valutama ili su vezane za stranu valutu, usklađuju se krajem svakog mjeseca (dana) s kretanjem tečaja izvještajne valute. Preračunavanje se vrši po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke, osim posebnih prava vučenja (SDR), koja se preračunavaju u kune po tečaju Međunarodnoga monetarnog fonda.

Tečajne razlike nastale kao posljedica promjene valutnih tečajeva iskazuju se u Računu dobiti i gubitka kao nerealizirani dobiti ili gubici u razdoblju kada se pojave.

Prihodi i rashodi nastali pri kupoprodaji deviza uključuju se u realizirane prihode i rashode razdoblja u kojem su nastali.

Tečajevi najznačajnijih valuta na dan 31. prosinca 2004. iznosili su:

1 USD = 5,636883 HRK (2003.: 6,118506 HRK)
 1 EUR = 7,671234 HRK (2003.: 7,646909 HRK)
 1 XDR = 8,754136 HRK (2003.: 9,091916 HRK).

(2.5.) Dobici i gubici od vrijednosnih papira koji se drže radi trgovanja

Dobici i gubici ostvareni trgovanjem vrijednosnim papirima iskazuju se u Računu dobiti i gubitka u razdoblju kada su nastali.

Na kraju obračunskog razdoblja vrijednosni papiri klasificirani u portfelj koji se drži radi trgovanja usklađuju se s tržišnim vrijednostima. Rezultati usklađivanja iskazuju se u Računu dobiti i gubitka kao nerealizirani dobiti ili gubici izvještajnog razdoblja u kojem nastanu.

(2.6.) Prihodi i rashodi rezerviranja

Rashodi nastali na osnovi ispravka vrijednosti za identificirane gubitke priznaju se u Računu dobiti i gubitka na kraju obračunskog razdoblja na koje se odnose. Ako se potraživanje naplati, iznos rezervacija se smanjuje i iskazuje u korist prihoda izvještajnog razdoblja kada su naplaćeni. Za financijsku imovinu koja se iskazuje po fer vrijednosti ne vrše se rezerviranja.

Rezervacija se također priznaje kao potencijalna obveza. Hrvatska narodna banka priznaje rezervaciju ako ima sadašnju pravnu ili izvedenu obvezu koja je nastala na temelju prošlih događaja, ako postoji vjerojatnost da će za podmirenje obveze biti potreban odljev resursa te ako je moguće pouzdano procijeniti iznos obveze. Ako sva tri navedena uvjeta nisu ispunjena, rezervacija se ne priznaje.

(2.7.) Financijski instrumenti

2.7.1. Klasifikacija

Financijska imovina Hrvatske narodne banke razvrstava se u sljedeće kategorije:

- a) *“Financijska imovina koja se drži radi trgovanja”*
Ova kategorija obuhvaća utržive dužničke vrijednosne papire u koje Hrvatska narodna banka ulaže sredstva međunarodnih pričuva kojima upravlja radi kratkoročnog stjecanja dobiti s naslova kamatnih prihoda ili promjene fer vrijednosti financijskog instrumenta.
- b) *“Dani zajmovi i potraživanja koja je kreirala Hrvatska narodna banka”*
Ova kategorija obuhvaća kredite koje je Hrvatska narodna banka odobrila bez namjere kratkoročnog ostvarivanja dobiti.
- c) *“Financijska imovina raspoloživa za prodaju”*
Ova kategorija financijske imovine obuhvaća ulaganja Hrvatske narodne banke u vlasničke vrijednosne papire.

2.7.2. Priznavanje

Hrvatska narodna banka priznaje financijske instrumente na datum namire. Svi dobiti i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti financijskih instrumenata priznaju se od datuma nastupanja promjene.

2.7.3. Utvrđivanje vrijednosti

Vrijednost financijskih instrumenata početno se priznaje prema trošku ulaganja, koji uključuje i transakcijske troškove.

Poslije početnog priznavanja, vrijednosni papiri koji se drže radi trgovanja naknadno se mjere prema fer vrijednosti, koja odgovara kotiranoj tržišnoj cijeni na aktivnom financijskom tržištu. Financijski instrumenti koji nemaju kotiranu tržišnu cijenu i koji imaju fiksno dospijeeće, mjere se amortiziranim iznosom primjenom metode efektivne kamatne stope. Financijski instrumenti koji nemaju fiksno dospijeeće i kotirane tržišne cijene i čija se fer vrijednost ne može pouzdano

izmjeriti, mjere se prema trošku umanjenom za umanjene vrijednosti (ako postoji).

2.7.4. Dobici i gubici nastali ponovnim utvrđivanjem vrijednosti

Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti financijskih instrumenata namijenjenih trgovanju priznaju se u Računu dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja u kojem nastanu.

(2.8.) Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, jer nisu predmet financijskih transakcija na aktivnim tržištima vrijednosnih papira, iskazuju se prema trošku ulaganja umanjenom za umanjene vrijednosti (ako postoji).

(2.9.) Derivatni financijski instrumenti

Derivatni financijski instrumenti (ako postoje) početno se priznaju u Bilanci prema trošku ulaganja, a naknadno se mjere prema fer vrijednosti. Financijski derivati uvijek se drže radi trgovanja. Iznimka su financijski derivati za koje su oblikovani instrumenti zaštite (računovodstvo zaštite).

(2.10.) Repo ugovori i obratni repo ugovori

Hrvatska narodna banka ugovara kupnje/prodaje vrijednosnih papira ugovarajući ponovnu prodaju/kupnju u biti istih instrumenata na određeni datum u budućnosti po fiksnoj cijeni. Vrijednosni papiri koji su kupljeni s obvezom ponovne prodaje u budućnosti, ne priznaju se u Bilanci. Izdaci koji se temelje na tim ugovorima priznaju se kao dani depoziti bankama ili drugim financijskim institucijama. Također se evidentira da su kupljena potraživanja osigurana odgovarajućim vrijednosnim papirima (kolateral) iz ugovora o reotkupu. Vrijednosni papiri prodani na temelju ugovora o reotkupu i nadalje se priznaju u Bilanci i iskazuju u skladu s računovodstvenom politikom za tu financijsku imovinu. Primici od prodaje vrijednosnih papira priznaju se kao obveze prema bankama ili financijskim institucijama. Razlika između cijene kod prodaje i cijene kod ponovne kupnje raspodjeljuje se tijekom razdoblja transakcije i uključuje u kamatne prihode ili kamatne troškove.

(2.11.) Depoziti kod drugih banaka

Depoziti kod domaćih i stranih banaka su iznosi na računima koji nemaju karakter transakcijskog novca.

(2.12.) Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

Blagajnički zapisi uključuju zapise u kunama i zapise u EUR i USD i priznaju se u nominalnoj vrijednosti.

(2.13.) Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda nominirana su u posebnim pravima vučenja (SDR).

(2.14.) Umanjenje vrijednosti financijske imovine

Financijska imovina procjenjuje se na datum bilance kako bi se utvrdilo postoji li objektivni dokaz umanjena vrijednosti financijske imovine. Ako postoji takav dokaz, procjenjuje se nadoknadivi iznos te imovine i priznaje gubitak od umanjena vrijednosti imovine.

(2.15.) Zlato i drugi plemeniti metali

Zlato i drugi plemeniti metali priznaju se prema tržišnoj vrijednosti. Dobici i gubici nastali zbog promjene fer vrijednosti priznaju se u Računu dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja u kojem su nastali.

(2.16.) Gotovina u optjecaju

Zakonito platno sredstvo u Republici Hrvatskoj je kuna. Novčanice i kovani novac u optjecaju iskazuju se u nominalnoj vrijednosti.

(2.17.) Novac i novčani ekvivalenti

U Izvješću o novčanom toku prezentirani su novčani tokovi tijekom izvještajnog razdoblja, i to razvrstani u poslovne, financijske i investicijske aktivnosti. Pri izradi Izvješća o novčanom toku upotrebljava se direktna metoda.

(2.18.) Oporezivanje

Hrvatska narodna banka nije obveznik poreza na dobit.

(2.19.) Materijalna i nematerijalna imovina

Materijalna i nematerijalna imovina priznaje se u Bilanci prema trošku nabave ili prema procijenjenoj vrijednosti imovine umanjenoj za akumuliranu amortizaciju. Pri obračunu amortizacije upotrebljava se linearna metoda. Za procjenu vijeka trajanja pojedine vrste imovine mjerodavne su pojedine stručne službe.

Revalorizacija imovine provodi se radi usklađenja s tržišnom vrijednošću. Revalorizacijski dobitak iskazuje se kao posebna stavka u kapitalu. Gubici iz revalorizacije terete revalorizacijske rezerve do visine ranije priznatih revalorizacijskih viškova, a gubici iznad ranije priznatih viškova terete račun dobiti i gubitka izvještajnog razdoblja.

Primijenjene su sljedeće godišnje stope amortizacije:

u postocima

Stavka	2004.	2003.
Zgrade	2,5	2,5
Namještaj	20,0	20,0
Računala	25,0	25,0
Softver	25,0	25,0
Motorna vozila	25,0	25,0
Oprema i ostala imovina	5,0 do 33,33	5,0 do 25,0

(2.20.) Raspoređivanje

Prema članku 53. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci višak prihoda nad rashodima raspoređuje se u opće pričuve u iznosu koji utvrđuje Savjet Hrvatske narodne banke, i to ne više od 20% ostvarenog viška prihoda nad rashodima ili manje od ostvarene neto dobiti s osnova usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja ili s promjenama tržišnih cijena. Ostatak viška prihoda nad rashodima, nakon raspoređivanja u opće pričuve, izvanredni je prihod državnog proračuna.

Manjak prihoda nad rashodima Hrvatska narodna banka pokriva iz općih pričuva, a ako su one nedostatne, razlika se pokriva iz državnog proračuna.

Bilješka br. 3 – Promjene računovodstvenih objavljivanja

Radi realnoga i objektivnog izvještavanja o stanju imovine, obveza i rezultata poslovanja izmijenjene su bilješke br. 9, 18 i 19. Troškovi tiskanja novčanica i kovanja kovanog novca kuna i lipa raspoređuju se na razdoblje duže od godine dana (novčanice na dvije godine, a kovanice na pet godina). Do 2003. godine evidentiraju se kao dugotrajna imovina i trošak amortizacije, a od 2004. godine kao plaćeni troškovi budućeg razdoblja u Bilanci, odnosno troškovi novčanica i kovanog novca u Računu dobiti i gubitka. Ove promjene nisu utjecale na vlasničku glavnica na dan 31. prosinca 2004. i višak prihoda nad rashodima za 2004. godinu.

Bilješka br. 4 – Kamatni i srodni prihodi

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Kamate na depozite	428.133	447.477
Kamate na vrijednosne papire namijenjene trgovanju	492.103	568.016
Kamate od Međunarodnoga monetarnog fonda	21	61
Kamate na odobrene kredite bankama	5.903	11.109
Ostali kamatni prihodi	1.890	5.051
Neto pozitivna (negativna) tečajna razlika koja se odnosi na kamatne prihode u devizi	3.894	72.879
Ukupno	931.944	1.104.593

Kamatni prihodi od ulaganja međunarodnih pričuva u depozite kod stranih središnjih banaka i stranih banaka visokoga kreditnog rejtinga te od ulaganja u dužničke vrijednosne papire najznačajniji su izvori prihoda Hrvatske narodne banke.

Kamatni prihodi u kunama većinom se odnose na lombardne kredite, a manjim dijelom na repo kredite te na naknade zbog neizdvajanja i neodržavanja obvezne pričuve.

Bilješka br. 5 – Kamatni i srodni troškovi

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Obvezna pričuva u kunama	234.897	192.969
Obvezna pričuva u stranoj valuti	118.938	124.361
Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	254	52.015
Obvezni blagajnički zapisi HNB-a u kunama	128	258
Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	9.488	42.475
Kamate na financijske aranžmane s MMF-om	2.533	2.395
Kamate na repo aranžmane	32.229	28.683
Ostali kamatni troškovi	1.797	23.277
Neto (pozitivna) negativna tečajna razlika koja se odnosi na kamatne rashode u devizi	(2.656)	(3.784)
Ukupno	397.608	462.649

Kamatni troškovi prije svega se odnose na kamatne i srodne troškove po depozitnim računima u Hrvatskoj narodnoj banci (na sredstva obvezne pričuve banaka, sredstva po repo poslovima i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke). Izmjene monetarnih propisa dovele su do porasta kamatnih i srodnih troškova povezanih s kunkskom obveznom pričuvom, i zbog povećane osnovice za obračun i zbog povećanog dijela devizne obvezne pričuve koji se izvršava u kunama. S druge strane, kamatni i srodni troškovi povezani s deviznom obveznom pričuvom su smanjeni. Godine 2004. zabilježeno je i smanjenje troškova povezanih s izdanim blagajničkim zapisima Hrvatske narodne banke, prije svega deviznim, koji su se početkom godine prestali izdavati.

Bilješka br. 6 – Neto rezultat trgovanja i revalorizacije plemenitih metala

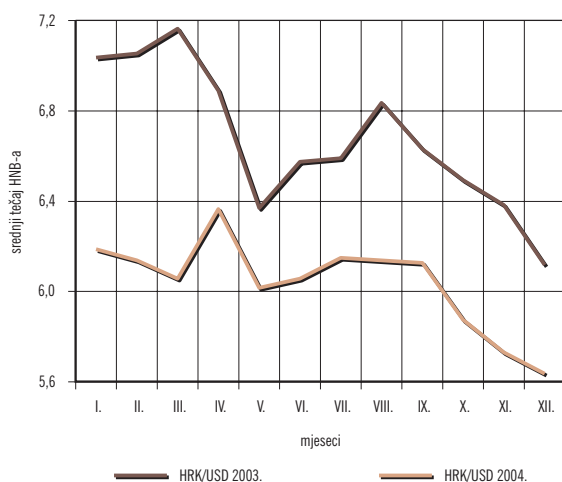
u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Neto rezultat od kupoprodaje i promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira namijenjenih trgovanju	141.604	(66.189)
Neto rezultat revalorizacije plemenitih metala	(104)	87
Ukupno	141.500	(66.102)

Bilješka br. 7 – Neto negativne tečajne razlike

8.1.

Kretanje tečaja kune prema američkom dolaru

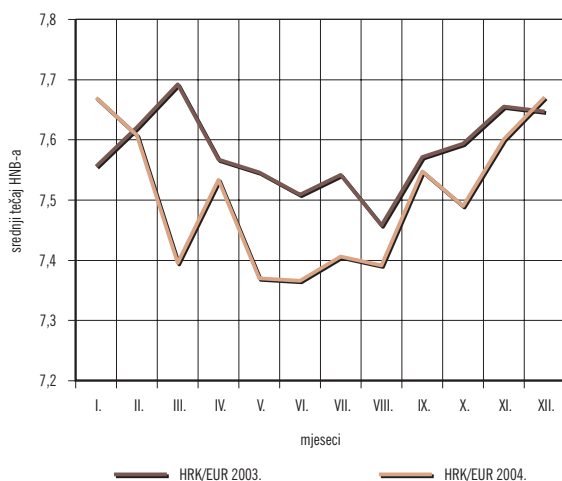

Budući da međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine više od 90% bilance Hrvatske narodne banke, neminovno je da promjene valutnih tečajeva imaju presudan utjecaj i na Bilancu i na Račun dobiti i gubitka. U skladu sa Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja tečajne se razlike evidentiraju u prihodima i rashodima Hrvatske narodne banke u razdoblju kada nastanu. Gubitak s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja djelovao je na financijski rezultat.

S obzirom na valutnu strukturu međunarodnih pričuva, na sljedeća tri grafikona prikazuje se kretanje tečaja važnijih valuta (USD, EUR, XDR) prema kuni tijekom 2004. i 2003. godine.

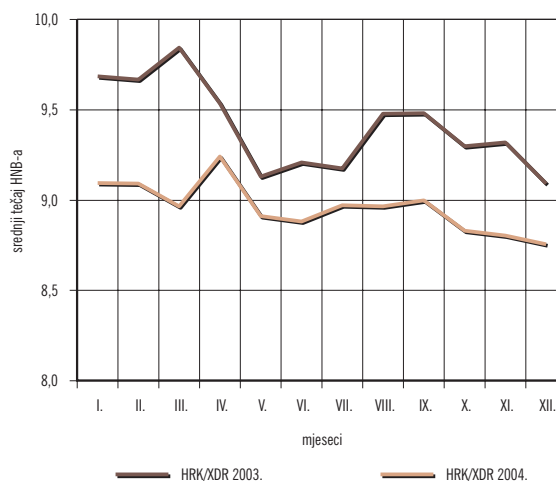
8.2.

Kretanje tečaja kune prema euru

8.3.

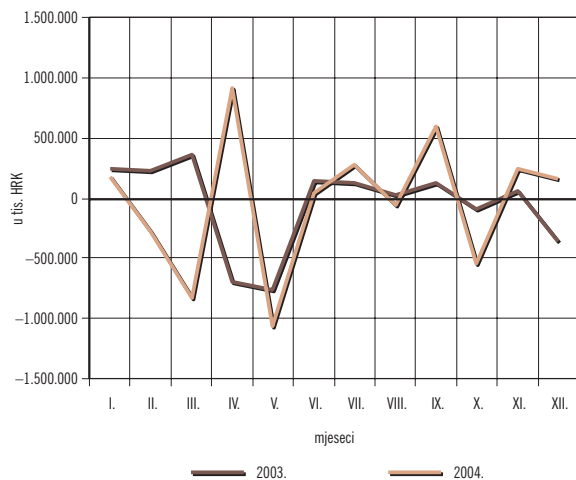
Kretanje tečaja kune prema posebnim pravima vučenja

Kretanje neto tečajnih razlika za 2004. i 2003. godinu prikazuje se na sljedećem grafikonu.

8.4.

Kretanje neto tečajnih razlika

Kretanje neto dobitka (gubitka) s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tečaja u posljednjih pet godina:

Godina	Dobitak	Gubitak
2000.	288.416	–
2001.	–	261.309
2002.	–	1.240.948
2003.	–	609.737
2004.	–	385.705

Bilješka br. 8 – Ostali prihodi

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Prihodi od prodaje numizmatičkih zbirki	1.337	1.253
Ostali prihodi	6.477	12.638
Ukupno	7.814	13.891

Bilješka br. 9 – Troškovi poslovanja

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Troškovi za zaposlenike (bilješka 9.1)	127.409	145.727
Materijalni i administrativni troškovi i usluge	66.625	52.249
Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna	34.795	36.112
Amortizacija	17.805	16.553
Ukupno	246.634	250.641

U ukupnim materijalnim i administrativnim troškovima i uslugama najveću stavku čine troškovi popravaka i održavanja dugotrajne imovine u iznosu od 18.300 tisuća kuna, od čega se na održavanje poslovnih zgrada odnosi iznos od 11.886 tisuća kuna. Drugu po veličini stavku čine troškovi vanjskih usluga u iznosu od 17.047 tisuća kuna.

Troškovi izrade novčanica i kovanog novca kuna u 2004. godini iznose 34.795 tisuća kuna i u odnosu na 2003. godinu smanjeni su za 1.317 tisuća kuna.

Trošak amortizacije dugotrajne imovine u 2004. godini iznosio je 17.805 tisuća kuna i veći je za 1.252 tisuće kuna u odnosu na prethodnu godinu.

Bilješka br. 9.1 – Troškovi za zaposlenike

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Neto plaće	53.714	52.705
Doprinosi iz plaća i na plaće	32.224	31.338
Porezi i prirezi	16.515	15.334
Ostali troškovi za zaposlenike	24.956	46.350
Ukupno	127.409	145.727

Prosječan broj zaposlenih u 2004. godini bio je 541 (2003.: 571).

Bilješka br. 10 – Povećanje/smanjenje rezervacija

u tisućama kuna

	2004.	2003.
Kredit		
Novi ispravci vrijednosti	4	27.322
Naplaćeni iznosi	(10.688)	(9.777)
Obračunate kamate		
Naplaćeni iznosi	(385)	(2.028)
Ukupno krediti i obračunate kamate	(11.069)	15.517
Ispravak vrijednosti potraživanja – Fina	-	51.402
Ukupno krediti, kamate i potraživanja	(11.069)	66.919
Rezervacije za rizike i troškove		
Nove rezervacije	16.123	9.705
Ukinute rezervacije	(4.011)	-
Ukupno	1.043	76.624

Prihod od naplaćenih sumnjivih potraživanja u 2004. godini od banaka i štedionica u stečaju iznosi 11.073 tisuće kuna, a odnosi se na naplaćene dospjele kredite, kamate na kredite i naknade za neodržavanje i neizdvajanje kunske obvezne pričuve u skladu s propisima.

Bilješka br. 11 – Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Novac u blagajni	5.529	5.443
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	1.534	1.501
Ukupno	7.063	6.944

Bilješka br. 12 – Depoziti kod drugih banaka

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Depoziti kod stranih središnjih banaka	564.816	368.946
Depoziti kod stranih poslovnih banaka	23.740.579	25.183.667
Depoziti kod domaćih poslovnih banaka	14.282	13.891
Ukupno	24.319.677	25.566.504

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama ulažući ih u oblike imovine propisane Zakonom o Hrvatskoj narodnoj banci rukovodeći se pritom prije svega načelima likvidnosti i sigurnosti ulaganja. Slijedom toga, ulaganja u depozite kod stranih središnjih banaka i stranih banaka visokoga kreditnog rejtinga jedan su od značajnijih dijelova imovine u stranim bankama.

Bilješka br. 13 – Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Vrijednosni papiri nominirani u EUR	19.754.380	16.995.979
Vrijednosni papiri nominirani u USD	4.961.664	7.262.573
Potvrde o depozitu	307.617	266.982
Ukupno	25.023.661	24.525.534

Međunarodne pričuve najvećim se dijelom ulažu u dužničke vrijednosne papire plative u konvertibilnoj valuti dužnika, a prije svega u državne obveznice jer su izložene najmanjem kreditnom riziku. Vrijednosni papiri nominirani su u američkim dolarima i eurima.

Bilješka br. 14 – Krediti

a) Krediti prema namjeni

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Krediti domaćim bankama		
– lombardni krediti	–	954.431
– repo krediti	393.985	–
– interventni krediti	63.228	65.417
– krediti za likvidnost	18.823	27.322
Ostali krediti	830	840
Bruto iznos kredita	476.866	1.048.010
Ispravci za umanjenje vrijednosti kredita	(82.732)	(93.416)
Ukupno	394.134	954.594

b) Promjene u ispravcima za umanjenje vrijednosti

u tisućama kuna

Stavka	2004.	2003.
Stanje 1. siječnja	93.416	75.871
Novi ispravci vrijednosti	4	27.322
Naplaćeni iznosi	(10.688)	(9.777)
Stanje 31. prosinca	82.732	93.416

U 2004. godini odobreno je lombardnih kredita u iznosu od 6.981.835 tisuća kuna. Krajem 2004. godine odobrena su dva repo kredita u ukupnom iznosu od 787.730 tisuća kuna.

Ispravci vrijednosti kredita odnose se na ranije odobrene kredite bankama i štedionicama u stečaju i likvidaciji.

Na dan 31. prosinca 2004. ukupna glavnica kredita čija otplata kasni i za koje je Hrvatska narodna banka izvršila ispravak vrijednosti iznosi 82.732 tisuće kuna (2003.: 93.416 tisuća kuna).

Bilješka br. 15 – Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Članska kvota u MMF-u	3.196.128	3.319.550
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti	4.836	5.018
Ukupno	3.200.964	3.324.568

Sredstva kod Međunarodnoga monetarnog fonda odnose se na člansku kvotu Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu te na sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) koja su raspoloživa za svakodnevno poslovanje Hrvatske narodne banke. Kamatna stopa na sredstva nominirana u posebnim pra-

vima vučenja (SDR) na dan 31. prosinca 2004. godine iznosila je 2,22% (2003.: 1,57%).

Bilješka br. 16 – Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama	25.031	25.993
Ulaganja u domaća trgovačka društva	8.054	8.054
Ukupno	33.085	34.047

Članski ulozi u ostalim međunarodnim institucijama odnose se na dionice Banke za međunarodne namire u Baselu i dionice SWIFT-a (međunarodnoga međubankovnoga telekomunikacijskog servisa).

Hrvatska narodna banka suosnivač je Hrvatskoga novčarskog zavoda d.o.o. (ugovor od 26. travnja 1993.) s udjelom od 42,6 posto u temeljnom kapitalu Zavoda, u iznosu od 8.054 tisuće kuna.

Bilješka br. 17 – Obračunate kamate i ostala imovina

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Obračunate kamate	59.732	59.260
Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	62.893	63.219
Numizmatika	10.666	11.273
Zlato i drugi plemeniti metali	1.948	1.753
Ostala imovina	77.329	73.574
Ukupno	212.568	209.079
Ispravci vrijednosti kamate	(26.213)	(26.598)
Ispravak vrijednosti potraživanja – Fina	(51.402)	(51.402)
Ukupno	134.953	131.079

Stavka	2004.	2003.
Promjene u ispravicima vrijednosti		
Stanje 1. siječnja	26.598	28.699
Novi ispravci vrijednosti	–	–
Naplaćeni iznosi	(385)	(2.028)
Otpisi	–	(73)
Stanje 31. prosinca	26.213	26.598

U obračunatim kamata najznačajnije stavke su kamate na devizne depozite kod stranih banaka i dospjele nenaplaćene kamate od banaka i štedionica u stečaju i likvidaciji.

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja odnose se na troškove tiskanja novčanica i kovanja kovanog novca kuna i lipa.

Najznačajnije stavke u ostaloj imovini odnose se na potraživanja Hrvatske narodne banke za obavljani platni promet do 31. ožujka 2002. i na zalihe pločica za izradu kovanog novca kuna i lipa.

Aktivnosti vezane za knjiženje potraživanja po prodanim stanovima su u tijeku. Knjiženje će se izvršiti nakon usklađenja podataka između poslovnih banaka i društva PBZ – leasing d.o.o. Zagreb, kojem je Hrvatska narodna banka ugovorno povjerila poslove prodaje stanova.

Bilješka br. 18 – Materijalna i nematerijalna imovina

u tisućama kuna

	Zemljište i zgrade	Računala	Namještaj i oprema	Motorna vozila	Ostala imovina	Investicije u tijeku	Softver i licencije	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2003.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	303.388	41.799	24.906	6.196	2.840	14.714	4.728	398.571
Akumulirana amortizacija	(18.300)	(31.920)	(20.386)	(5.237)	–	–	(2.708)	(78.551)
Neto knjigovodstvena vrijednost	285.088	9.879	4.520	959	2.840	14.714	2.020	320.020
Za godinu koja je završila 31. prosinca 2004.								
Početna neto knjigovodstvena vrijednost	285.088	9.879	4.520	959	2.840	14.714	2.020	320.020
Nove nabavke	–	–	–	–	204	59.975	–	60.179
Prijenos u upotrebu	3.417	16.355	7.476	1.528	327	(30.390)	1.288	–
Revalorizacija	–	–	–	–	–	–	–	–
Neto otpisi i isknjiženje	(706)	(30)	(24)	–	(247)	–	–	(1.007)
Amortizacijski trošak za razdoblje	(5.880)	(7.962)	(2.387)	(597)	–	–	(979)	(17.804)
Zaključno neto knjigovodstveno stanje	281.919	18.242	9.585	1.890	3.124	44.299	2.329	361.388
Stanje 31. prosinca 2004.								
Nabavna ili revalorizirana vrijednost	306.052	53.845	30.525	6.922	3.124	44.299	6.015	450.782
Akumulirana amortizacija	(24.133)	(35.603)	(20.940)	(5.032)	–	–	(3.686)	(89.394)
Neto knjigovodstvena vrijednost	281.919	18.242	9.585	1.890	3.124	44.299	2.329	361.388

Dugotrajna materijalna imovina Hrvatske narodne banke nije opterećena hipotekarnim niti fiducijarnim teretom.

Bilješka br. 19 – Blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	–	4.920.178
Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	–	–
Ukupno	–	4.920.178

Emitiranjem blagajničkih zapisa Hrvatska narodna banka utječe na likvidnost bankovnog sustava. U travnju 2004. godine održane su dvije aukcije blagajničkih zapisa HNB-a u kunama, s rokom dospjeća od 35 dana, nominalne vrijednosti 106.000 tisuća kuna. Stupanjem na snagu novih monetarnih mjera u 2004. godini blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti prestali su se izdavati.

Bilješka br. 20 – Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Obvezna pričuva u kunama	14.674.409	12.600.722
Obvezna pričuva u stranoj valuti	10.755.318	6.680.221
Ostali primljeni depoziti domaćih banaka	6.409.404	5.667.711
Primljeni depoziti inozemnih banaka i drugih financijskih institucija	18.071	2.796.266
Sredstva izdvojena po nalogu suda	5.255	4.906
Obvezni blagajnički zapisi HNB-a u kunama	–	109.422
Ukupno	31.862.457	27.859.248

Sredstva obvezne pričuve banaka izdvojene na račune kod Hrvatske narodne banke evidentiraju se kao obveza Hrvatske narodne banke prema bankama. Devizna obvezna pričuva bilježi znatni porast, djelomice zbog odluke Hrvatske narodne banke o povećanju minimalnog postotka izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve na posebne račune kod Hrvatske narodne banke, a dijelom zbog granične obvezne pričuve kao novog instrumenta monetarne politike uvedenog u kolovozu 2004.

Obveze prema stranim bankama bilježe pad jer su svi depoziti primljeni po osnovi repo ugovora dospjeli krajem 2004. godine.

Izdvojena sredstva kunske obvezne pričuve porasla su u odnosu na 2003. godinu zbog povećanja minimalnog postotka izdvajanja na račune Hrvatske narodne banke te povećanja deviznog dijela obvezne pričuve koji se izvršava u kunama. Ostali primljeni depoziti od domaćih banaka odnose se na račune za namiru, račune za gotovinu i račune za limite u Nacionalnome klirinškom sustavu.

Bilješka br. 21 – Obveze prema državi i državnim institucijama

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Obveze prema državi i državnim institucijama	248.923	556.650
Devizni računi Republike Hrvatske	35.197	950.271
Ukupno	284.120	1.506.921

Računi Republike Hrvatske koji se vode u depozitu Hrvatske narodne banke su račun državnog proračuna Republike Hrvatske, računi za uplatu zajedničkih pri-

hoda, računi za posebne namjene koji su sastavni dio državnog proračuna te izdvojena sredstva države po nalogu suda.

Devizni račun Ministarstva financija Republike Hrvatske otvoren je 2003. godine, i to kao devizni transakcijski račun preko kojeg Hrvatska narodna banka vrši usluge platnog prometa s inozemstvom za Ministarstvo financija.

Bilješka br. 22 – Obveze prema Međunarodnome monetarnom fondu

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Mjenice nominirane u kunama	3.186.744	3.309.708
Ostali računi Međunarodnoga monetarnog fonda	8.010	8.319
Ukupno	3.194.754	3.318.027

Kunske mjenice odnose se na članstvo Republike Hrvatske u Međunarodnome monetarnom fondu.

Bilješka br. 23 – Obračunate kamate i ostale obveze

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Obračunate kamate	29.166	25.937
Obveze prema zaposlenicima	4.886	4.475
Porezi i doprinosi	4.343	4.048
Obveze prema Ministarstvu financija	6.356	6.624
Obveze prema dobavljačima	10.440	3.447
Ostale obveze	288.230	51.037
Iznosi na obračunskim računima:		
Obveze prema Fini	20.156.435	20.156.435
Novčanice i kovani novac emitiran preko Fine	(9.086.206)	(9.086.206)
Sredstva kod Fine	(11.070.229)	(11.070.229)
Ukupno	343.421	95.568

Od ukupnih kamatnih obveza u kunama najznačajnija stavka, u iznosu od 19.580 tisuća kuna, odnosi se na nedospjelu naknadu na izdvojenu i održanu kunsku obveznu pričuvu za prosinac 2004. godine, s dospijecom u siječnju 2005. godine.

Najznačajnija pojedinačna stavka ostalih obveza, u iznosu od 225.243 tisuće kuna, odnosi se na devizne repo depozite, koji su dospjeli krajem 2004. godine, a provedeni su kod Feda 3. siječnja 2005.

U okviru ostalih obveza su i dugoročne rezervacije za troškove i rizike, od čega se na rezervacije za sudske sporove odnosi 12.747 tisuća kuna (2003.: 2.447 tisuća kuna), a na rezervacije za primanja zaposlenika 11.317 tisuća kuna (2003.: 9.505 tisuća kuna).

Bilješka br. 24 – Kapital i pričuve

Kapital Hrvatske narodne banke sastoji se od temeljnoga kapitala i pričuva. Temeljni kapital u iznosu od 2.500.000 tisuća kuna drži isključivo Republika Hrvatska, nije prenosiv i ne može biti predmetom zaduživanja.

Porast pričuva Hrvatske narodne banke za 56.489 tisuća kuna rezultat je rasporeda viška prihoda nad rashodima iz Računa dobiti i gubitka u opće pričuve. Naime, neto dobiti s osnove usklađivanja vrijednosti pozicija Bilance s promjenama tržišnih cijena odredili su raspoređivanje viška prihoda nad rashodima u cijelosti u opće pričuve (u skladu s člankom 53. Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci). Opće pričuve na dan 31. prosinca 2003. iznosile su 2.407.039 tisuća kuna. Nakon rasporeda viška prihoda nad rashodima za 2004. godinu pričuve iznose 2.463.528 tisuća kuna.

Revalorizacijske rezerve odnose se na dobitke od revalorizacije vrijednosti zgrada.

Bilješka br. 25 – Potencijalne i preuzete obveze i sustav trezorskih zaliha

Sudski sporovi: Na dan 31. prosinca 2004. u tijeku je bilo nekoliko pravnih sporova. Prema mišljenju rukovodstva i internih pravnih savjetnika Hrvatske narodne banke postoji mogućnost da Hrvatska narodna banka izgubi neke sporove, te su stoga rezervirana sredstva za potencijalne gubitke u tim sporovima (vidi bilješku br. 23).

Obveze za kapitalna ulaganja i investicijsko održavanje: Na dan 31. prosinca 2004. Hrvatska narodna banka je imala obveze za kapitalna ulaganja i investicijsko održavanje u iznosu od 13.219 tisuća kuna (2003.: ništa).

Sustav trezorskih zaliha:

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Novčanice i kovani novac koji nisu u optjecaju	86.339.863	84.540.444
Zalihe državnih biljega i obrazaca mjenica	297.619	166.518
Ukupno	86.637.482	84.706.962

Bilješka br. 26 – Novac i novčani ekvivalenti

Novčani tokovi prezentirani su tako da su razvrstani na poslovne, financijske i investicijske aktivnosti. U izradi Izvješća o novčanom toku upotrebljava se direktna metoda.

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Gotovina	5.529	5.443
Sredstva na tekućim računima kod stranih banaka	1.534	1.501
Sredstva u posebnim pravima vučenja (SDR) i depoziti kod MMF-a	4.837	5.018
Ukupno	11.900	11.962

Bilješka br. 27 – Raspoređivanje

u tisućama kuna

Stavka	31. 12. 2004.	31. 12. 2003.
Višak prihoda nad rashodima	56.489	–
Manjak prihoda nad rashodima	–	(342.503)
Raspored viška u korist općih pričuva	(56.489)	–
Pokriće manjka iz općih pričuva	–	342.503
Raspored viška u korist državnog proračuna	–	–

Bilješka br. 28 – Transakcije s povezanim stranama

Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja ne zahtijevaju objavljivanje informacija o transakcijama s povezanim stranama za subjekte koji su u većinskom državnom vlasništvu. Budući da se veze s povezanim subjektima temelje na vlasništvu Republike Hrvatske nad Hrvatskom narodnom bankom i tim subjektima, u ovim financijskim izvješćima nisu objavljene informacija o transakcijama s njima.

Bilješka br. 29 – Upravljanje rizicima

Hrvatska narodna banka ulaže u financijske instrumente primjerene za središnje banke. Pozornost se pridaje praćenju kreditnoga, valutnoga, kamatnoga i ostalih vrsta rizika. Dobit od ulaganja imovine Hrvatske narodne banke u skladu je s preuzetim rizicima, a odražava osnovna načela ulaganja Hrvatske narodne banke – sigurnost i likvidnost.

Bilješka br. 30 – Kreditni rizik

Hrvatska narodna banka izložena je kreditnom riziku koji proizlazi iz mogućnosti da druga ugovorna strana ne ispuni svoje obveze, te stoga kontinuirano prati rizik od neispunjenja obveza druge strane.

Hrvatska narodna banka plasira sredstva samo partnerima najvišega kreditnog rejtinga, uz postojanje limita za plasmane pojedinim partnerima i zemljama, a dio plasmana je kolateraliziran (obratni repo ugovori).

Zemljopisna koncentracija imovine i obveza:

u tisućama kuna

	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Stanje 31. prosinca 2004.		
Hrvatska	886.007	45.310.397
Zemlje OECD-a	46.535.907	6.183
SAD	6.052.979	3.194.817
Ostale zemlje	32	–
Ukupno	53.474.925	48.511.397

u tisućama kuna

	Ukupna imovina	Ukupne obveze
Stanje 31. prosinca 2003.		
Hrvatska	4.750.529	43.859.644
Zemlje OECD-a	47.342.899	2.778.518
SAD	2.769.819	3.318.089
Ostale zemlje	43	–
Ukupno	54.863.290	49.956.251

Bilješka br. 31 – Valutni rizik

Hrvatska narodna banka većinu svoje imovine drži u stranoj valuti (međunarodne pričuve). Zbog toga je izloženost Hrvatske narodne banke valutnom riziku velika, posljedica čega su velike oscilacije Računa dobiti i gubitka, i to zbog utjecaja tečajnih razlika na konačni financijski rezultat.

Slijedi analiza značajnih sredstava i obveza po pojedinim valutama:

u tisućama kuna

	EUR	USD	XDR	Ostale strane valute	HRK	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2004.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	4.275	2.029	–	741	18	7.063
Depoziti kod drugih banaka	16.934.257	7.371.138	–	–	14.282	24.319.677
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	20.061.997	4.961.664	–	–	–	25.023.661
Kredit	–	–	–	–	394.134	394.134
Sredstva kod MMF-a	–	–	3.200.964	–	–	3.200.964
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	81	–	24.950	–	8.054	33.085
Obračunate kamate i ostala imovina	23.465	8.868	1	–	102.619	134.953
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	361.388	361.388
Ukupna imovina	37.024.075	12.343.699	3.225.915	741	880.495	53.474.925
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	12.826.645	12.826.645
Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	6.260.118	4.495.200	–	–	21.107.139	31.862.457
Obveze prema državi i državnim institucijama	35.093	30	–	74	248.923	284.120

Obveze prema MMF-u	–	–	3.194.754	–	–	3.194.754
Obračunate kamate i ostale obveze	10.720	4.174	–	772	327.755	343.421
Ukupne obveze	6.305.931	4.499.404	3.194.754	846	34.510.462	48.511.397
Neto bilanca	30.718.144	7.844.295	31.161	(105)	(33.629.967)	4.963.528
Stanje 31. prosinca 2003.						
Ukupna imovina	35.295.496	14.817.256	3.350.480	485	1.399.572	54.863.290
Ukupne obveze	8.641.010	6.704.378	3.318.027	53	31.292.783	49.956.251
Neto bilanca	26.654.486	8.112.878	32.453	432	(29.893.211)	4.907.039

Bilješka br. 32 – Kamatni rizik

Hrvatska narodna banka izložena je učincima promjena tržišnih kamatnih stopa na svoj financijski položaj i novčane tokove. Zbog primjene vrlo strogo definiranih smjernica izloženost Hrvatske narodne banke kamatnom riziku vrlo je mala i u skladu je s osnovnim načelom ulaganja međunarodnih pričuva – sigurnošću i likvidnošću.

u tisućama kuna

	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Beskamatno	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2004.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	–	–	–	–	7.063	7.063
Depoziti kod drugih banaka	19.474.140	4.831.255	–	–	14.282	24.319.677
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	25.023.661	–	–	–	–	25.023.661
Kredit	394.134	–	–	–	–	394.134
Sredstva kod MMF-a	292	–	–	–	3.200.672	3.200.964
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	33.085	33.085
Obračunate kamate i ostala imovina	–	–	–	–	134.953	134.953
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	361.388	361.388
Ukupna imovina	44.892.227	4.831.255	–	–	3.751.443	53.474.925
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	12.826.645	12.826.645
Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	25.429.727	–	–	–	6.432.730	31.862.457
Obveze prema državi i državnim institucijama	1.127	–	–	–	282.993	284.120
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.194.754	3.194.754
Obračunate kamate i ostale obveze	–	–	–	–	343.421	343.421
Ukupne obveze	25.430.854	–	–	–	23.080.543	48.511.397
Neto bilanca	19.461.373	4.831.255	–	–	(19.329.100)	4.963.528
Stanje 31. prosinca 2003.						
Ukupna imovina	44.943.236	6.089.803	–	–	3.830.251	54.863.290
Ukupne obveze	25.110.834	2.200.591	–	–	22.644.826	49.956.251
Neto bilanca	19.832.402	3.889.212	–	–	(18.814.575)	4.907.039

U tablici su sažeto prikazane važeće kamatne stope na dan 31. prosinca 2004. za najznačajnije monetarne financijske instrumente:

u postocima

Stanje 31. prosinca 2004.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	1,00	1,79		
Posebna prava vučenja (SDR)			2,22	
Depoziti kod drugih banaka	2,02	2,33		
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	2,28	2,8		
Kredit				9,50
Obveze				
Blagajnički zapisi HNB-a				2,51
Obveze prema domaćim bankama	1,5	1,69		1,25
Obveze prema MMF-u				
Obveze prema stranim bankama				

Stanje 31. prosinca 2003.	EUR	USD	XDR	HRK
Sredstva				
Tekući računi kod drugih banaka	1,00	0,94		
Posebna prava vučenja (SDR)			1,57	
Depoziti kod drugih banaka	2,053	0,998		
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	2,294	1,358		
Kredit				9,5
Obveze				
Blagajnički zapisi HNB-a	1,980	1,001		2,55
Obveze prema domaćim bankama	1,975	0,995		1,25
Obveze prema MMF-u				
Obveze prema stranim bankama	1,98	0,80		

Bilješka br. 33 – Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik proizlazi iz financiranja poslovanja Hrvatske narodne banke općenito i njezina upravljanja likvidnošću. Uključuje i rizik od nemogućnosti pribavljanja sredstava kad su potrebna i po primjerenim kamatnim stopama, kao i rizik nemogućnosti unovčavanja određenog sredstva po razumnoj cijeni i u odgovarajućem roku. U okviru svoje strategije upravljanja likvidnosnim rizikom Hrvatska narodna banka ima portfelj likvidne imovine. U sljedećoj tablici financijska imovina i financijske obveze Hrvatske narodne banke razvrstani su prema preostalom vremenu od datuma bilance do ugovornog roka dospijanja.

u tisućama kuna

	Do 1 mjesec	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 mjeseca do 1 godine	Od 1 do 5 godina	Dulje od 5 godina	Ukupno
Stanje 31. prosinca 2004.						
Imovina						
Gotovina i sredstva na tekućim računima kod drugih banaka	7.063	–	–	–	–	7.063
Depoziti kod drugih banaka	19.474.140	4.831.255	–	–	14.282	24.319.677
Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	25.023.661	–	–	–	–	25.023.661
Kreditni	393.985	–	–	–	149	394.134
Sredstva kod MMF-a	292	–	–	–	3.200.672	3.200.964
Ulaganja u vlasničke vrijednosne papire	–	–	–	–	33.085	33.085
Obračunate kamate i ostala imovina	27.745	6.610	10.815	87.813	1.970	134.953
Materijalna i nematerijalna imovina	–	–	–	–	361.388	361.388
Ukupna imovina	44.926.886	4.837.865	10.815	87.813	3.611.546	53.474.925
Obveze						
Novčanice i kovani novac u optjecaju	–	–	–	–	12.826.645	12.826.645
Blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–
Obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	31.844.386	–	–	–	18.071	31.862.457
Obveze prema državi i državnim institucijama	284.120	–	–	–	–	284.120
Obveze prema MMF-u	–	–	–	–	3.194.754	3.194.754
Obračunate kamate i ostale obveze	274.078	–	7.152	62.191	–	343.421
Ukupne obveze	32.402.584	–	7.152	62.191	16.039.470	48.511.397
Neto neusklađenost likvidnosti	12.524.302	4.837.865	3.663	25.622	(12.427.924)	4.963.528
Stanje 31. prosinca 2003.						
Ukupna imovina	44.976.930	6.095.556	–	–	3.790.804	54.863.290
Ukupne obveze	32.111.670	2.203.038	41.321	–	15.600.222	49.956.251
Neto neusklađenost likvidnosti	12.865.260	3.892.518	(41.321)	–	(11.809.418)	4.907.039

**Rukovodstvo i
unutrašnji ustroj
Hrvatske narodne
banke**

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

ČLANOVI SAVJETA HRVATSKE NARODNE BANKE

Predsjednik Savjeta
dr. sc. **Željko Rohatinski**

prof. dr. sc. **Mate Babić**
dr. sc. **Alen Belullo**
prof. dr. sc. **Božidar Jelčić**
dr. sc. **Branimir Lokin**
Čedo Maletić
Relja Martić
mr. sc. **Adolf Matejka**
mr. sc. **Damir Novotny**
prof. dr. sc. **Silvije Orsag**
mr. sc. **Tomislav Presečan**
dr. sc. **Sandra Švaljek**
dr. sc. **Boris Vujčić**
dr. sc. **Branko Vukmir**

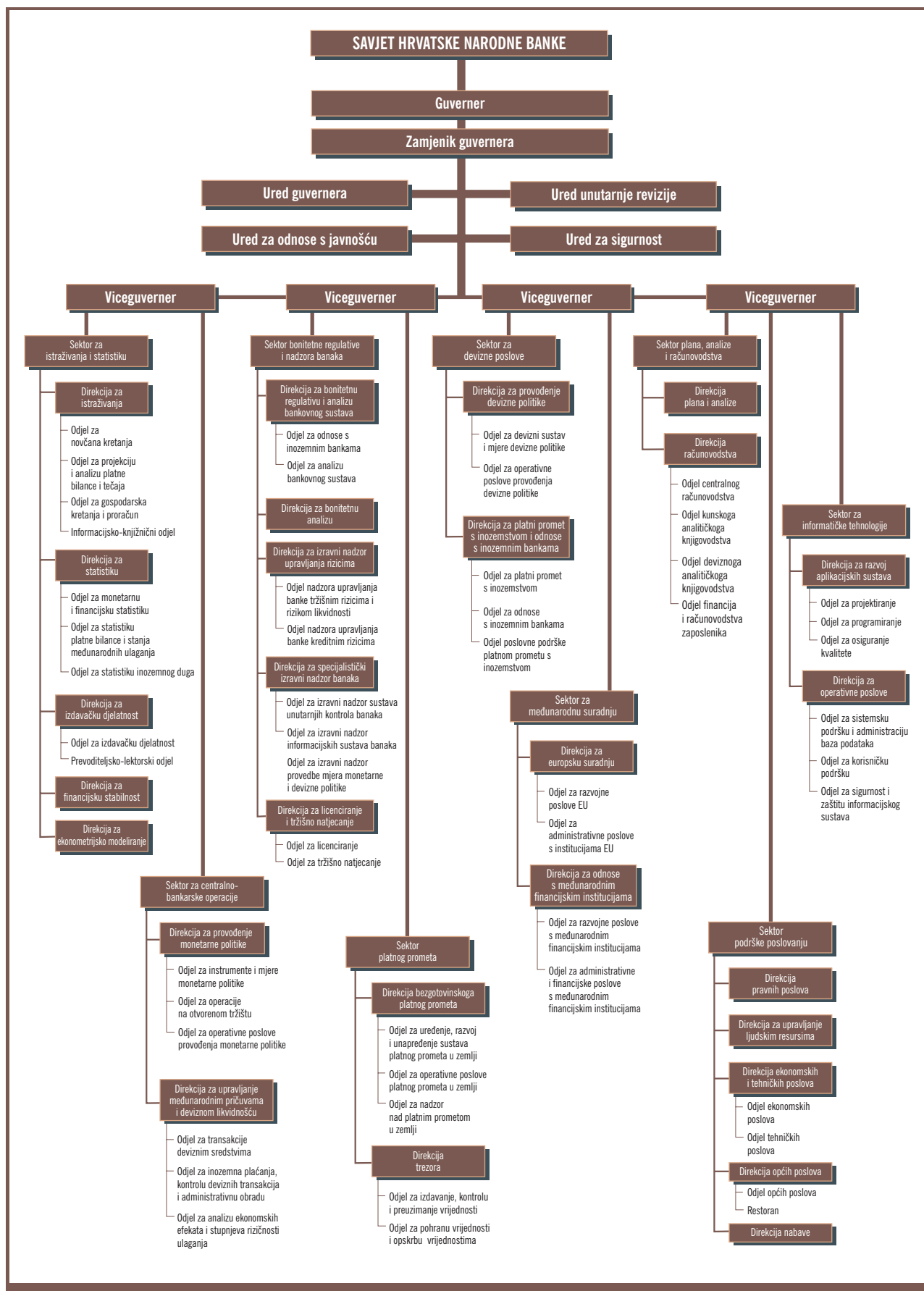
RUKOVODSTVO HRVATSKE NARODNE BANKE

dr. sc. **Željko Rohatinski**, guverner
dr. sc. **Boris Vujčić**, zamjenik guvernera
Čedo Maletić, viceguverner
Relja Martić, viceguverner
mr. sc. **Adolf Matejka**, viceguverner
mr. sc. **Tomislav Presečan**, viceguverner

IZVRŠNI DIREKTORI

Sektor za istraživanja i statistiku – mr. sc. **Ljubinko Jankov**
Sektor za centralnobankarske operacije – **Irena Kovačec**
Sektor za devizne poslove – **Jadranka Granić**
Sektor bonitetne regulative i nadzora banaka – **Marija Mijatović-Jakšić**
Sektor plana, analize i računovodstva – mr. sc. **Dijana Jakelić**
Sektor platnog prometa – **Neven Barbaroša**
Sektor za informatičke tehnologije – mr. sc. **Mario Žgela**
Sektor podrške poslovanju – **Boris Ninić**
Sektor za međunarodnu suradnju – mr. sc. **Michael Faulend**

Unutrašnji ustroj Hrvatske narodne banke

Popis banaka i stambenih štedionica

31. prosinca 2004.

POPIS BANAKA

BANKA BROD d.d.¹

I. pl. Zajca 21
35000 Slavonski Brod

Tel.: + 385 35/ 445-711, 445-766
Telefaks: + 385 35/ 445-755
SWIFT: BBRD HR 22

BANKA KOVANICA d.d.¹

P. Preradovića 29
42000 Varaždin

Tel.: + 385 42/403-403
Telefaks: + 385 42/212-148
SWIFT: SKOV HR 22

BANKA SONIC d.d.

Savska 131
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6345-666
Telefaks: + 385 1/6190-615
SWIFT: SONI HR22

BANKA SPLITSKO-DALMATINSKA d.d.¹

Matice hrvatske 1
21000 Split

Tel.: + 385 21/540-280
Telefaks: + 385 21/540-290
SWIFT: DALM HR 22

CENTAR BANKA d.d.

Jurišićeva 3
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4803-444
Telefaks: + 385 1/4803-441
SWIFT: CBZG HR 2X

CREDO BANKA d.d.

Zrinsko-Frankopanska 58
21000 Split

Tel.: + 385 21/340-410
Telefaks: + 385 21/380-682
SWIFT: CDBS HR 22

CROATIA BANKA d.d.

Kvaternikov trg 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/2391-111
Telefaks: + 385 1/2391-470
SWIFT: CROA HR 2X

DRESDNER BANK CROATIA d.d.

Gajeva 1
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4866-777
Telefaks: + 385 1/4866-779
SWIFT: DRES HR 2X

ERSTE & STEIERMÄRKISCHE BANK d.d.

Jadranski trg 3a
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/208-211
Telefaks: + 385 51/330-525
SWIFT: ESBC HR 22

GOSPODARSKO KREDITNA BANKA d.d.

Draškovićeva 58
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4802-666
Telefaks: + 385 1/4802-571
SWIFT: CCBZ HR 2X

HRVATSKA POŠTANSKA BANKA d.d.

Jurišićeva 4
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4804-574
Telefaks: + 385 1/4810-791
SWIFT: HPBZ HR 2X

HVB SPLITSKA BANKA d.d.

R. Boškovića 16
21000 Split

Tel.: + 385 21/304-304
Telefaks: + 385 21/304-040
SWIFT: BACX HR 22

HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d.

Koturaška 47
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6103-666
Telefaks: + 385 1/6103-555
SWIFT: KLHB HR 22

IMEX BANKA d.d.

Tolstojeva 6
21000 Split

Tel.: + 385 21/406-100
Telefaks: + 385 21/345-588
SWIFT: IMXX HR 22

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d.d.

E. Miloša 1
52470 Umag

Tel.: + 385 52/702-300
Telefaks: + 385 52/702-388
SWIFT: ISKB HR 2X

JADRANSKA BANKA d.d.

A. Starčevića 4
22000 Šibenik

Tel.: + 385 22/242-242
Telefaks: + 385 22/335-881
SWIFT: JADR HR 2X

KARLOVAČKA BANKA d.d.

I. G. Kovačića 1
47000 Karlovac

Tel.: + 385 47/614-200
Telefaks: + 385 47/614-206
SWIFT: KALC HR 2X

KREDITNA ZAGREB d.d.

Ul. grada Vukovara 74
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6167-300
Telefaks: + 385 1/6116-466
SWIFT: KREZ HR 2X

KRIŽEVAČKA BANKA d.d.¹

P. Preradovića 14
48260 Križevci

Tel.: +385 48/681-018
Telefaks: +385 48/711-938

KVARNER BANKA d.d.

Jadranski trg 4/I
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/353-555
Telefaks: + 385 51/353-566
SWIFT: KVRB HR 22

MEĐIMURSKA BANKA d.d.

V. Morandinija 37
40000 Čakovec

Tel.: + 385 40/370-500
Telefaks: + 385 40/370-623
SWIFT: MBCK HR 2X

NAVA BANKA d.d.

Tratinska 27
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/3656-777
Telefaks: + 385 1/3656-700
SWIFT: NAVB HR 22

NOVA BANKA d.d.

Domovinskog rata 3
23000 Zadar

Tel.: +385 23/201-500
Telefax: +385 23/201-859

PARTNER BANKA d.d.

Vončinina 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4602-222
Telefaks: + 385 1/4602-200
SWIFT: PAZG HR 2X

PODRAVSKA BANKA d.d.

Opatička 1a
48300 Koprivnica

Tel.: + 385 48/65-50
Telefaks: + 385 48/655-174
SWIFT: PDKC HR 2X

POŽEŠKA BANKA d.d.

Republike Hrvatske 1b
34000 Požega

Tel.: + 385 34/254-200
Telefaks: + 385 34/254-258
SWIFT: POBK HR 2X

PRIMORSKA BANKA d.d.

Scarpina 7
51000 Rijeka

Tel.: + 385 51/355-704
Telefaks: +385 51/332-762
SWIFT: SPRM HR 22

PRIVREDNA BANKA – LAGUNA BANKA d.d.

Prvomajska 4a
52440 Poreč

Tel.: + 385 52/ 416-711
Telefaks: +385 52/ 416-770
SWIFT: LBPO HR 22

PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d.

Račkoga 6
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1 /4723-344
Telefaks: + 385 1/4723-131
SWIFT: PBZG HR 2X

RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

Petrinjska 59
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4566-466
Telefaks: + 385 1/4811-624
SWIFT: RZBH HR 2X

SAMOBORSKA BANKA d.d.

Trg kralja Tomislava 8
10430 Samobor

Tel.: + 385 1/3362-530
Telefaks: + 385 1/3361-523
SWIFT: SMBR HR 22

SLATINSKA BANKA d.d.

V. Nazora 2
33520 Slatina

Tel.: + 385 33/840-400
Telefaks: + 358 33/551-566
SWIFT: SBSL HR 2X

SLAVONSKA BANKA d.d.

Kapucinska 29
31000 OSIJEK

Tel.: + 385 31/231-231
Telefaks: + 385 31/201-039
SWIFT: SLBO HR 2X

ŠTEDBANKA d.d.

Slavonska avenija 3
10000 Zagreb

Tel.: 385 1/6306-666
Telefaks: 385 1/6187-016
SWIFT: STED HR 22

VABA d.d. BANKA

Anina 2
42000 Varaždin

Tel.: + 385 42/215-300
Telefaks: + 385 42/215-315

VOLKSBANK d.d.

Varšavska 9
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4801-300
Telefaks: + 385 1/4801-365
SWIFT: VBCR HR 22

ZAGREBAČKA BANKA d.d.

Paromlinska 2
10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6104-000
Telefaks: + 385 1/6110-555
SWIFT: ZABA HR 2X

1 Banka je na temelju članka 190. Zakona o bankama dužna uskladiti visinu svoga temeljnoga kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006.

POPIS PREDSTAVNIŠTVA INOZEMNIH BANAKA

BANK FÜR KÄRNTEN UND STEIERMARK AG, Zagreb

COMMERZBANK AKTIENGESELLSCHAFT, Zagreb

DEUTSCHE BANK AG, Zagreb

KOMERCIJALNA BANKA a.d., Zagreb

LHB INTERNATIONALE HANDELSBANK AG, Zagreb

San Paolo IMI S.p.A., Zagreb

POPIS STAMBENIH ŠTEDIONICA

PBZ STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Savska 28

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6349-053

Telefaks: + 385 1/6349-781

RAIFFEISEN STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Radnička cesta 43

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/6006-100

Telefaks: +385 1/6006-199

PRVA STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Jurišićeva 22

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4801-514

Telefaks: + 385 1/4801-571

WÜSTENROT STAMBENA ŠTEDIONICA d.d.

Ilica 14

10000 Zagreb

Tel.: + 385 1/4803-788

Telefaks: + 385 1/4803-798

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, banke, ostale bankarske institucije i nebankarske financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala odobrenje za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U sektor banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka čije je sjedište izvan Republike Hrvatske. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Nebankarske financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. društva za osiguranje, mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća podsektor Republika Hrvatska i podsektor republički fondovi. Do prosinca 2003. godine podsektor Republika Hrvatska obuhvaćao je organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, a podsektor republički fondovi obuhvaća Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak.

Od siječnja 2004. godine Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka reklasificirani su iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi.

Ostali domaći sektori su: organi lokalne države, državna i ostala trgovačka društva te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne institucije koje pružaju usluge stanovništvu. Podsektor ostala trgovačka društva obuhvaća i banke u stečaju. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se u sljedeće podsektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, trgovačka društva koja obuhvaćaju državna i ostala trgovačka društva, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne institucije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	prosinac	30.586,2	33.888,7	34.630,9	128.893,1	96.121,7	111.661,4	8,90	1,78	1,93	0,14	3,11	0,66
2004.	siječanj	29.439,9	32.323,1	32.853,4	128.917,7	98.213,8	113.102,5	-3,75	-4,62	-5,13	0,02	2,18	1,29
	veljača	29.482,8	31.283,9	31.827,9	127.876,5	97.913,3	113.516,7	0,15	-3,21	-3,12	-0,81	-0,31	0,37
	ožujak	30.076,1	31.622,9	32.187,8	125.766,6	98.115,4	113.282,0	2,01	1,08	1,13	-1,65	0,21	-0,21
	travanj	30.895,7	32.890,5	33.537,9	127.867,8	97.727,3	115.926,7	2,73	4,01	4,19	1,67	-0,40	2,33
	svibanj	31.175,6	33.193,9	33.931,5	127.461,4	98.300,7	115.314,9	0,91	0,92	1,17	-0,32	0,59	-0,53
	lipanj	31.157,1	34.265,4	34.846,7	129.559,4	99.728,3	116.769,2	-0,06	3,23	2,70	1,65	1,45	1,26
	srpanj	31.652,1	34.621,5	35.204,2	133.013,2	101.861,7	117.874,0	1,59	1,04	1,03	2,67	2,14	0,95
	kolovoz	32.327,9	35.024,3	35.818,7	136.825,8	101.771,0	118.889,6	2,14	1,16	1,75	2,87	-0,09	0,86
	rujan	32.851,8	34.492,3	35.234,5	138.742,8	103.362,9	120.614,7	1,62	-1,52	-1,63	1,40	1,56	1,45
	listopad	32.654,4	33.852,4	34.478,5	138.356,9	104.170,9	121.318,6	-0,60	-1,86	-2,15	-0,28	0,78	0,58
	studeni	31.211,5	33.600,7	34.268,9	139.632,6	105.932,6	124.824,3	-4,42	-0,74	-0,61	0,92	1,69	2,89
	prosinac	33.924,4	34.562,1	35.186,5	139.947,7	108.205,1	127.308,6	8,69	2,86	2,68	0,23	2,15	1,99

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 mil. kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa M1 definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod banaka. Novčana masa M1a obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod banaka.

Ukupna likvidna sredstva M4 obuhvaćaju novčanu masu M1, štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice

i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 mil. kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
AKTIVA													
1. Inozemna aktiva (neto)	32.771,4	30.703,9	29.963,2	27.651,2	30.140,5	29.160,6	29.831,1	31.151,5	35.054,8	35.379,9	34.186,1	33.700,0	31.742,6
2. Plasmani	126.371,6	128.719,6	128.423,7	128.272,1	128.821,3	128.635,8	130.542,8	132.431,7	133.118,7	135.342,1	135.998,1	138.765,2	141.278,1
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	14.710,1	15.617,1	14.907,0	14.990,1	12.894,6	13.320,9	13.773,6	14.557,7	14.229,0	14.727,5	14.679,5	13.940,9	13.969,6
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	110.467,8	111.506,3	111.896,4	112.030,0	114.710,9	114.052,6	115.525,3	116.625,0	117.696,7	119.340,0	120.005,1	123.314,6	125.790,7
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	431,8	293,2	286,0	600,0	517,0	542,8	517,0	485,1	445,9	530,6	515,4	563,3	624,0
2.4. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	761,8	1.302,9	1.334,2	651,9	698,7	719,5	727,0	763,9	747,0	744,0	798,1	946,4	893,9
Ukupno (1+2)	159.143,0	159.423,5	158.386,9	155.923,3	158.961,7	157.796,4	160.373,9	163.583,2	168.173,5	170.722,0	170.184,2	172.465,2	173.020,7
PASIVA													
1. Novčana masa	33.888,7	32.323,1	31.283,9	31.622,9	32.890,5	33.193,9	34.265,4	34.621,5	35.024,3	34.492,3	33.852,4	33.600,7	34.562,1
2. Štedni i oročeni depoziti	18.370,7	19.155,0	19.863,4	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7	23.116,4	23.681,1	24.118,2	22.479,2
3. Devizni depoziti	76.035,3	76.536,4	76.030,6	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0	80.453,6	80.043,8	81.073,4	81.742,9
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	598,4	903,2	698,7	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9	680,5	779,7	840,3	1.163,5
5. Ograničeni i blokirani depoziti	1.721,6	1.921,3	1.920,3	2.049,3	2.150,2	2.272,3	2.295,0	2.177,4	2.161,9	2.177,6	2.055,5	2.228,0	2.067,0
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	167,8	118,6	115,5	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9	47,2	46,3	46,4	40,0
6. Ostalo (neto)	28.528,2	28.584,6	28.590,0	28.107,4	28.943,8	28.062,8	28.519,5	28.392,6	29.185,7	29.801,7	29.771,8	30.604,7	31.006,1
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	159.143,0	159.423,5	158.386,9	155.923,3	158.961,7	157.796,4	160.373,9	163.583,2	168.173,5	170.722,0	170.184,2	172.465,2	173.020,7

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) jest razlika između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod banaka (stavka Depozitni novac iz Konsolidirane bilance banaka, Tablica D1.).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj banaka	Banke klasificirane prema veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane prema veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	prosinac	42	2	13	8	5	8	6	7	3	2	2
2004.	siječanj	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	veljača	41	2	12	9	6	6	6	7	3	3	1
	ožujak	41	2	12	9	6	6	6	6	3	3	–
	travanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	svibanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	lipanj	41	2	12	9	5	7	6	6	3	3	–
	srpanj	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	kolovoz	40	2	11	10	5	6	6	6	3	3	–
	rujan	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	listopad	40	2	12	9	5	6	6	6	3	3	–
	studen	39	2	12	8	6	5	6	6	3	3	–
	prosinac	39	1	12	9	6	5	6	6	3	3	–

Tablica B2: Broj banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj banaka i štedionica u prijelaznom razdoblju, koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci banaka. Monetarnom statistikom obuhvaćene su i

institucije u likvidaciji kao i one koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije.

Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje klasifikacija banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.		2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
AKTIVA														
1. Inozemna aktiva	50.118,6	51.008,1	50.562,3	45.692,9	48.584,8	47.115,7	47.063,6	47.150,8	47.914,7	48.697,4	47.733,4	48.071,8	49.373,4	
1.1. Zlato	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1.2. Posebna prava vučenja	5,0	7,0	5,0	5,0	9,1	7,2	7,2	9,0	5,1	5,1	6,8	4,9	4,8	
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	
1.4. Efektivna i depoziti po vidjenju u stranim bankama	5,8	5,7	5,6	5,5	5,7	5,4	5,5	5,9	5,5	5,7	5,8	1.427,3	5,7	
1.5. Oročeni depoziti u stranim bankama	25.580,7	26.936,6	25.594,6	20.160,2	22.245,2	20.630,5	20.334,7	19.790,8	21.168,8	21.365,4	23.595,4	22.357,4	24.337,7	
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	24.525,5	24.057,2	24.955,5	25.520,6	26.323,3	26.471,1	26.714,8	27.343,5	26.733,7	27.319,6	24.124,0	24.280,8	25.023,7	
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2. Potraživanja od središnje države	1,4	-	1,2	1,9	1,2	3,0	3,0	3,5	0,6	1,0	1,6	2,2	3,3	
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	93,6	93,5	91,3	89,9	87,7	86,1	85,8	85,4	85,2	85,1	84,5	82,9	82,9	
4. Potraživanja od banaka	972,0	17,7	474,2	23,8	18,4	15,1	15,1	121,7	296,7	14,6	14,4	14,6	408,9	
4.1. Krediti bankama	954,4	-	450,0	-	-	-	-	107,5	282,6	-	-	-	394,0	
Lombardni krediti	954,4	-	450,0	-	-	-	-	107,5	282,6	-	-	-	-	
Kratkoročni kredit za likvidnost	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Reotkup vrijednosnih papira	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	394,0	
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	14,5	14,5	14,3	14,1	14,2	14,0	14,1	14,2	14,2	14,6	14,4	14,6	15,0	
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	3,1	3,2	9,9	9,7	4,2	1,1	1,1	-	0,0	-	-	-	-	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Ukupno (1+2+3+4+5)	51.185,6	51.119,4	51.128,9	45.808,5	48.692,1	47.219,9	47.167,5	47.361,4	48.297,2	48.798,1	47.833,9	48.171,5	49.868,5	
PASIVA														
1. Primarni novac	30.586,2	29.439,9	29.482,8	30.076,1	30.895,7	31.175,6	31.157,1	31.652,1	32.327,9	32.851,8	32.654,4	31.211,5	33.924,4	
1.1. Gotov novac izvan banaka	10.573,1	10.219,2	10.217,4	10.039,6	10.455,1	10.540,8	10.977,3	11.842,5	11.384,8	10.947,0	10.915,4	10.568,0	10.955,6	
1.2. Blagajna banaka	1.683,2	1.424,4	1.382,9	1.399,1	1.539,4	1.643,9	1.726,0	1.772,5	1.921,6	1.769,4	1.660,1	1.730,2	1.871,0	
1.3. Depoziti banaka	18.329,3	17.777,1	17.873,9	18.613,5	18.898,4	18.981,6	18.447,2	18.024,2	19.015,2	20.124,1	20.050,3	18.897,1	21.082,6	
Računi za namirenje banaka	5.616,0	4.822,3	4.129,8	4.827,7	5.197,2	4.933,2	4.289,0	3.768,0	4.662,5	5.354,6	4.903,9	4.268,4	6.408,2	
Izdvojena obvezna pričuvna	12.603,9	12.868,9	13.658,2	13.699,9	13.701,3	14.048,4	14.158,2	14.256,2	14.352,7	14.769,5	15.146,5	14.628,7	14.674,4	
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	109,4	85,9	85,9	85,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1.4. Depoziti ostalih domaćih sektora*	0,6	19,1	8,6	23,9	2,8	9,4	6,6	12,9	6,2	11,3	28,6	16,1	15,1	
2. Ograničeni i blokirani depoziti	6.699,2	6.945,5	10.219,6	9.993,7	10.425,0	10.224,1	10.528,2	10.692,6	10.879,6	10.811,2	10.305,0	10.320,1	10.777,1	
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuvna	6.686,6	6.932,9	10.207,0	9.981,2	10.412,5	10.213,5	10.517,6	10.679,6	10.866,6	10.797,8	10.291,9	10.307,8	10.764,7	
2.2. Ograničeni depoziti	12,6	12,6	12,6	12,6	12,6	10,6	10,6	13,0	13,0	13,4	13,1	12,3	12,4	
2.3. Blokirani devizni depoziti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3. Inozemna pasiva	2.798,0	5.880,1	4.449,2	965,4	17,2	20,7	17,7	17,9	17,8	17,8	14,4	18,2	18,1	
3.1. Krediti MMF-a	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	19,6	19,9	16,8	16,7	17,2	20,7	17,7	17,9	17,8	17,8	14,4	18,2	18,1	
3.3. Obveze prema stranim bankama	2.778,5	5.860,2	4.432,4	948,7	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-	
4. Depoziti središnje države	1.551,1	733,5	1.443,8	889,6	2.525,4	2.159,6	1.781,6	981,6	1.027,3	439,4	668,8	2.141,3	263,2	
4.1. Depozitni novac	600,2	567,5	682,8	883,7	1.064,0	934,1	994,2	981,5	1.027,2	439,2	668,6	719,4	228,0	
Depozitni novac Republike Hrvatske	548,5	414,3	461,8	701,1	726,2	777,0	979,5	970,8	922,8	341,7	570,1	451,1	123,0	
Depozitni novac republičkih fondova	51,7	153,3	220,9	182,6	337,8	157,1	14,7	10,7	104,4	97,5	98,5	268,4	105,0	
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	950,9	166,0	761,0	5,9	1.461,4	1.225,5	787,4	0,1	0,1	0,1	0,1	1.421,9	35,2	
5. Blagajnički zapisi HNB-a	4.920,2	3.255,2	862,9	-	105,7	-	-	-	-	-	-	-	-	
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	-	-	-	-	105,7	-	-	-	-	-	-	-	-	
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	4.920,2	3.255,2	862,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6. Kapitalni računi	5.039,0	5.276,5	5.089,2	4.297,3	5.143,7	4.065,6	4.109,4	4.447,1	4.475,2	5.103,1	4.617,6	4.904,5	5.096,5	
7. Ostalo (neto)	-408,1	-411,3	-418,6	-413,6	-420,7	-425,7	-426,5	-429,8	-430,7	-425,2	-426,4	-424,0	-210,8	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	51.185,6	51.119,4	51.128,9	45.808,5	48.692,1	47.219,9	47.167,5	47.361,4	48.297,2	48.798,1	47.833,9	48.171,5	49.868,5	

* Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB-a za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, posebna prava vučenja, pričuvenu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod stranih banaka, oročene depozite kod stranih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske za poslove platnog prometa i po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i stranim bankama. Prema Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući banke u stečaju.

Potraživanja od banaka su krediti bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka. Krediti bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. To su lombardni krediti, kratkoročni krediti za likvidnost te poslovi reotkupa vrijednosnih papira. Dospjela nenaplaćena potraživanja od banaka su neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana

sredstva u blagajnama banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Na određene devizne izvore sredstava banke izdvajaju na posebne račune HNB-a deviznu obveznu pričuvu, a od kolovoza 2004. i graničnu obveznu pričuvu. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na osnovi propisa.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnoga monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i stranim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.		2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
AKTIVA														
1. Pričuve banaka kod središnje banke	26.783,7	26.196,5	29.505,8	30.014,3	30.882,5	30.909,1	30.737,4	30.536,5	31.828,1	32.719,8	32.057,1	30.940,7	33.718,2	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	20.103,4	19.267,8	19.304,7	20.039,6	20.475,6	20.701,5	20.225,7	19.863,6	20.968,4	21.929,8	21.772,6	20.640,9	22.962,9	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	6.680,2	6.928,7	10.201,1	9.974,6	10.406,9	10.207,7	10.511,7	10.672,9	10.859,7	10.790,0	10.284,5	10.299,7	10.755,3	
2. Inozemna aktiva	35.382,9	34.999,7	34.714,1	35.176,0	36.067,8	36.458,1	37.497,5	38.518,4	40.134,7	40.200,1	39.824,2	40.768,2	43.551,0	
3. Potraživanja od središnje države	21.543,6	21.329,7	21.354,8	21.096,4	20.807,2	20.986,1	21.185,0	21.701,1	21.723,1	21.610,8	21.863,3	22.549,7	21.051,3	
3.1. Obveznice za blokirano deviznu štednju građana	1.531,9	1.493,0	1.023,9	994,3	1.013,2	989,7	987,7	574,4	506,3	517,5	513,7	521,6	532,0	
3.2. Ostala potraživanja	20.011,7	19.836,7	20.330,9	20.102,1	19.794,0	19.996,4	20.197,2	21.126,7	21.216,8	21.093,3	21.349,6	22.028,0	20.519,3	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	110.374,3	111.412,8	111.805,2	111.940,1	114.623,3	113.966,5	115.439,5	116.539,6	117.611,5	119.254,9	119.920,7	123.231,7	125.707,9	
4.1. Potraživanja od lokalne države	1.563,1	1.546,1	1.631,6	1.579,6	1.600,7	1.587,5	1.602,8	1.533,9	1.597,7	1.667,5	1.663,4	1.698,4	1.787,9	
4.2. Potraživanja od trgovačkih društava	53.809,8	54.325,0	54.434,2	54.823,5	56.010,5	55.504,6	56.083,0	56.189,4	56.668,5	56.310,7	56.377,3	58.047,9	58.643,3	
4.3. Potraživanja od stanovništva	55.001,4	55.541,8	55.739,4	55.537,0	57.012,1	56.874,4	57.753,6	58.816,3	59.345,4	61.276,7	61.880,0	63.485,4	65.276,7	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	431,8	293,2	286,0	600,0	517,0	542,8	517,0	485,1	445,9	530,6	515,4	563,3	624,0	
6. Potraživanja od nebankarskih financijskih institucija	761,8	1.302,9	1.334,2	651,9	698,7	719,5	727,0	763,9	747,0	744,0	798,1	946,4	893,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	195.278,0	195.534,9	199.000,1	199.478,7	203.596,5	203.582,2	206.103,3	208.544,6	212.490,3	215.060,3	214.978,7	219.000,0	225.546,2	
PASIVA														
1. Depozitni novac	23.315,0	22.084,7	21.058,0	21.559,4	22.432,6	22.643,7	23.281,4	22.766,1	23.633,2	23.533,9	22.908,4	23.016,5	23.591,3	
2. Štedni i oročeni depoziti	18.370,7	19.155,0	19.863,4	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7	23.116,4	23.681,1	24.118,2	22.479,2	
3. Devizni depoziti	76.035,3	76.536,4	76.030,6	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0	80.453,6	80.043,8	81.073,4	81.742,9	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	598,4	903,2	698,7	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9	680,5	779,7	840,3	1.163,5	
5. Inozemna pasiva	49.932,0	49.423,8	50.864,0	52.252,2	54.495,0	54.392,5	54.712,3	54.499,7	52.976,8	53.499,8	53.357,1	55.121,9	61.163,7	
6. Depoziti središnje države	5.283,3	4.979,1	5.005,2	5.218,6	5.388,4	5.508,6	5.632,8	6.165,4	6.467,3	6.445,0	6.516,6	6.469,7	6.821,8	
7. Krediti primljeni od središnje banke	968,9	14,5	464,3	14,1	14,2	14,0	14,1	121,7	296,7	14,6	14,4	14,6	408,9	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	1.709,0	1.908,7	1.907,7	2.036,8	2.137,6	2.261,7	2.284,4	2.164,4	2.148,9	2.164,2	2.042,4	2.215,7	2.054,6	
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	167,8	118,6	115,5	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9	47,2	46,3	46,4	40,0	
9. Kapitalni računi	27.389,5	27.386,8	27.641,6	27.492,9	27.115,1	27.312,2	27.252,0	27.219,8	27.564,7	28.016,9	28.282,4	28.756,1	28.666,4	
10. Ostalo (neto)	-8.324,2	-6.857,3	-4.533,2	-3.238,9	-2.963,7	-2.818,0	-2.367,7	-2.784,4	-2.398,8	-2.864,6	-2.647,2	-2.626,3	-2.546,3	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	195.278,0	195.534,9	199.000,1	199.478,7	203.596,5	203.582,2	206.103,3	208.544,6	212.490,3	215.060,3	214.978,7	219.000,0	225.546,2	

Tablica D1: Konsolidirana bilanca banaka

U konsolidiranu bilancu banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između banaka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajnama i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajnama, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Posebno su iskazane obveznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće oblike kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i

deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te nebankarskim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kunskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaćaju sljedeće oblike deviznih i kunskih obveza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju

se i izdani podređeni i hibridni instrumenti koje su upisali inozemni investitori.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjene za neraspoređene račune aktive, uključujući fer vrijednost deriviranih financijskih instrumenata.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (osim Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna aktiva	35.261,9	34.892,4	34.656,5	35.000,4	36.002,8	36.381,5	37.284,8	38.303,5	39.985,4	40.028,7	39.687,9	40.642,5	43.428,1
1.1. Potraživanja od stranih banaka	31.877,6	30.734,8	29.552,2	29.255,0	30.095,0	30.717,9	30.911,3	32.225,2	33.984,8	33.858,4	33.412,6	33.814,1	35.911,0
Efektivni strani novac	1.268,6	847,4	932,1	832,2	1.036,8	1.129,6	1.291,9	1.581,8	1.382,7	1.092,5	1.062,4	1.050,6	1.190,0
Tekući računi	1.057,0	1.019,5	895,5	813,1	857,3	1.007,5	968,4	879,4	799,6	1.441,9	785,4	781,2	906,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	27.969,4	27.076,0	25.647,4	25.742,3	26.242,5	26.371,0	26.257,3	27.418,2	29.241,8	28.697,2	28.913,0	29.173,1	30.943,7
Vrijednosni papiri	1.364,2	1.536,8	1.824,7	1.658,7	1.744,2	1.983,3	2.185,9	2.144,8	2.361,3	2.424,1	2.451,9	2.608,1	2.674,1
Kreditni	203,1	240,5	238,5	195,1	200,2	212,9	194,1	193,2	191,6	194,6	192,0	193,0	189,0
Dionice stranih banaka	15,4	14,6	14,1	13,7	13,9	13,6	13,6	7,8	7,8	7,9	7,9	8,0	8,1
1.2. Potraživanja od stranaca	3.384,4	4.157,6	5.104,3	5.745,4	5.907,8	5.663,6	6.373,5	6.078,4	6.000,6	6.170,4	6.275,2	6.828,4	7.517,1
Potraživanja od stranih država	2.905,0	3.672,6	4.611,6	5.237,3	5.413,1	5.250,6	5.888,8	5.662,7	5.600,6	5.688,0	5.777,8	6.374,2	7.066,6
Potraživanja od stranih osoba	478,9	484,7	492,4	507,7	494,3	412,6	484,4	415,3	399,7	482,0	497,1	453,8	450,2
Vrijednosni papiri	32,1	32,3	31,9	109,7	79,0	77,0	151,6	75,2	75,0	76,5	75,8	76,8	77,4
Kreditni	446,8	452,3	460,4	398,0	415,3	335,6	332,9	340,0	324,6	405,5	421,3	377,0	372,8
Dionice stranih osoba	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
2. Kunska inozemna aktiva	120,9	107,3	57,5	175,6	65,0	76,7	212,7	214,8	149,3	171,4	136,3	125,7	122,9
2.1. Potraživanja od stranih banaka	99,1	86,0	36,3	154,7	53,0	64,8	201,7	203,7	138,3	160,2	125,4	113,6	77,8
2.2. Potraživanja od stranaca	21,9	21,3	21,2	20,9	12,0	11,9	11,0	11,1	11,0	11,1	10,9	12,1	45,1
U tome: Kreditni	21,0	20,5	20,4	20,1	11,1	11,1	10,2	10,3	10,2	10,3	10,1	11,3	44,3
Ukupno (1+2)	35.382,9	34.999,7	34.714,1	35.176,0	36.067,8	36.458,1	37.497,5	38.518,4	40.134,7	40.200,1	39.824,2	40.768,2	43.551,0

Tablica D2: Inozemna aktiva banaka

U tablici se iskazuju potraživanja banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu ak-

tivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od stranih banaka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	1.531,9	1.493,0	1.023,9	994,3	1.013,2	989,7	987,7	574,4	506,3	517,5	513,7	521,6	532,0
2. Ostala potraživanja	20.011,7	19.836,7	20.330,9	20.102,1	19.794,0	19.996,4	20.197,2	21.126,7	21.216,8	21.093,3	21.349,6	22.028,0	20.519,3
2.1. Kunska potraživanja	16.475,2	16.431,3	16.554,2	16.301,1	16.289,8	16.669,1	16.645,3	16.709,5	16.823,4	16.134,8	16.520,5	17.309,0	15.738,1
2.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	14.500,7	12.491,9	12.765,7	12.396,5	12.900,2	13.369,5	13.357,3	14.471,4	14.568,1	14.502,9	14.657,4	15.387,9	13.933,5
Vrijednosni papiri	10.238,1	9.452,2	9.627,9	9.594,9	10.080,1	10.565,1	9.885,3	10.560,3	10.191,5	10.751,8	10.689,6	11.368,1	11.247,1
Kredit	4.262,6	3.039,8	3.137,8	2.801,6	2.820,2	2.804,5	3.472,0	3.911,1	4.376,5	3.751,0	3.967,8	4.019,8	2.686,5
2.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	1.974,5	3.939,4	3.788,5	3.904,6	3.389,6	3.299,6	3.288,0	2.238,2	2.255,3	1.631,9	1.863,1	1.921,2	1.804,6
Vrijednosni papiri	723,6	1.422,1	1.371,6	1.325,2	1.340,0	1.281,8	1.283,4	636,5	625,3	621,0	1.010,9	1.238,0	1.253,3
Kredit	1.250,9	2.517,3	2.417,0	2.579,4	2.049,6	2.017,8	2.004,6	1.601,7	1.630,0	1.010,9	1.238,0	1.253,3	1.183,5
2.2. Devizna potraživanja	3.536,4	3.405,3	3.776,7	3.801,1	3.504,2	3.327,3	3.551,9	4.417,1	4.393,4	4.958,5	4.829,1	4.719,0	4.781,1
2.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	3.196,9	2.747,3	2.475,0	2.554,5	2.233,3	2.081,1	2.140,0	3.199,3	3.210,8	3.746,8	3.634,7	3.521,5	3.548,4
Vrijednosni papiri	1.805,4	1.652,3	1.677,5	1.403,8	1.420,4	1.340,6	1.396,2	1.205,9	1.231,0	1.274,0	1.196,7	1.100,7	1.117,0
Kredit	1.391,5	1.095,0	797,4	1.150,7	812,9	740,5	743,8	1.993,4	1.979,7	2.472,8	2.437,9	2.420,8	2.431,3
2.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	339,5	658,0	1.301,7	1.246,5	1.270,9	1.246,2	1.411,9	1.217,8	1.182,6	1.211,7	1.194,5	1.197,5	1.232,8
Vrijednosni papiri	96,4	125,0	193,4	190,1	198,7	186,0	180,5	170,8	137,5	118,8	130,8	148,2	163,1
Kredit	243,1	533,0	1.108,3	1.056,5	1.072,2	1.060,2	1.231,4	1.047,0	1.045,0	1.092,8	1.063,7	1.049,3	1.069,7
Ukupno (1+2)	21.543,6	21.329,7	21.354,8	21.096,4	20.807,2	20.986,1	21.185,0	21.701,1	21.723,1	21.610,8	21.863,3	22.549,7	21.051,3

Tablica D3: Potraživanja banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su ob-

veznice izdane na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunska potraživanja	100.365,0	101.180,8	101.452,8	101.139,2	103.264,7	103.294,5	104.687,6	105.767,8	106.620,9	108.139,7	108.977,8	111.719,4	114.635,7
1.1. Instrumenti tržišta novca	1.314,1	1.467,8	1.621,1	1.778,5	1.772,5	1.738,3	2.605,7	2.657,6	2.356,9	2.165,3	2.296,5	2.430,4	2.510,0
1.2. Obveznice	56,2	88,3	197,1	193,7	191,9	550,8	560,0	612,4	580,3	573,8	553,2	502,9	559,8
1.3. Kredit	96.081,7	96.784,7	96.942,3	96.475,3	98.508,8	98.224,7	98.743,7	100.161,4	101.364,0	103.067,8	104.072,2	106.777,5	109.523,9
1.4. Dionice	2.912,9	2.840,0	2.692,3	2.691,7	2.791,5	2.780,7	2.778,2	2.336,3	2.319,7	2.332,8	2.056,0	2.008,7	2.042,0
2. Devizna potraživanja	10.009,3	10.232,0	10.352,3	10.800,9	11.358,6	10.671,9	10.751,9	10.771,8	10.990,7	11.115,2	10.942,8	11.512,3	11.072,2
2.1. Vrijednosni papiri	130,6	185,4	196,3	231,5	239,8	242,9	262,2	286,6	268,7	297,3	293,1	299,6	213,5
2.2. Kredit	9.878,7	10.046,6	10.156,0	10.569,4	11.118,8	10.429,0	10.489,7	10.485,2	10.722,0	10.817,9	10.649,7	11.212,7	10.858,6
Ukupno (1+2)	110.374,3	111.412,8	111.805,2	111.940,1	114.623,3	113.966,5	115.439,5	116.539,6	117.611,5	119.254,9	119.920,7	123.231,7	125.707,9

Tablica D4: Potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financij-

skim instrumentima: instrumenti tržišta novca (uključujući faktoring i forfaiting od siječnja 2004. godine), krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.		2004.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Kunski krediti													
1. Krediti središnjoj državi	5.513,5	5.557,1	5.554,8	5.381,0	4.869,8	4.822,3	5.476,6	5.512,8	6.006,6	4.762,0	5.205,8	5.273,1	3.870,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	4.262,6	3.039,8	3.137,8	2.801,6	2.820,2	2.804,5	3.472,0	3.911,1	4.376,5	3.751,0	3.967,8	4.019,8	2.686,5
1.2. Krediti republičkim fondovima	1.250,9	2.517,3	2.417,0	2.579,4	2.049,6	2.017,8	2.004,6	1.601,7	1.630,0	1.010,9	1.238,0	1.253,3	1.183,5
2. Krediti lokalnoj državi	1.485,1	1.477,2	1.566,0	1.522,2	1.548,8	1.535,2	1.541,5	1.481,3	1.526,0	1.566,1	1.569,9	1.606,6	1.701,9
3. Krediti trgovačkim društvima	39.777,4	39.920,9	39.807,0	39.587,1	40.126,6	39.999,8	39.682,9	40.060,4	40.687,4	40.472,2	40.866,5	41.937,1	42.844,7
4. Krediti stanovništvu	54.819,3	55.386,6	55.569,2	55.366,0	56.833,4	56.689,8	57.519,2	58.619,7	59.150,6	61.029,5	61.635,7	63.233,7	64.977,2
U tome: Stambeni krediti	16.896,2	17.309,4	17.626,9	17.575,9	18.113,3	18.097,2	18.425,7	18.912,2	19.167,3	19.909,1	20.126,6	20.752,8	21.397,9
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	82,3	18,0	18,2	126,0	52,1	46,1	55,2	52,6	54,1	53,8	84,1	136,8	154,5
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	427,9	850,6	855,4	379,5	394,6	464,7	464,2	600,7	475,7	392,7	537,2	746,6	558,0
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	102.105,4	103.210,4	103.370,6	102.361,8	103.825,3	103.557,8	104.739,7	106.327,5	107.900,4	108.276,3	109.899,2	112.933,9	114.106,4
Devizni krediti													
1. Krediti središnjoj državi	1.634,7	1.628,0	1.905,7	2.207,2	1.885,1	1.800,7	1.975,2	3.040,4	3.024,8	3.565,7	3.501,6	3.470,1	3.501,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	1.391,5	1.095,0	797,4	1.150,7	812,9	740,5	743,8	1.993,4	1.979,7	2.472,8	2.437,9	2.420,8	2.431,3
1.2. Krediti republičkim fondovima	243,1	533,0	1.108,3	1.056,5	1.072,2	1.060,2	1.231,4	1.047,0	1.045,0	1.092,8	1.063,7	1.049,3	1.069,7
2. Krediti lokalnoj državi	47,1	41,6	41,3	38,2	38,9	38,1	38,0	30,8	30,7	31,4	31,1	31,6	31,9
3. Krediti trgovačkim društvima	9.649,4	9.849,8	9.944,5	10.360,2	10.901,2	10.206,4	10.217,2	10.257,9	10.496,5	10.539,3	10.374,3	10.929,5	10.527,3
4. Krediti stanovništvu	182,1	155,1	170,2	171,0	178,7	184,6	234,4	196,6	194,8	247,2	244,3	251,7	299,5
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	174,3	115,7	122,5	77,7	59,4	96,8	52,7	29,8	–	56,9	19,4	–	52,9
6. Krediti nebankarskim financijskim institucijama	58,8	175,9	202,2	250,8	267,0	208,6	215,8	116,1	223,4	301,0	211,7	120,4	255,3
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	11.746,4	11.966,2	12.386,4	13.105,1	13.330,3	12.535,1	12.733,3	13.671,6	13.970,1	14.741,4	14.382,4	14.803,2	14.667,8
Ukupno (A+B)	113.851,8	115.176,7	115.757,0	115.466,9	117.155,5	116.093,0	117.473,0	119.999,1	121.870,5	123.017,7	124.281,6	127.737,1	128.774,2

Tablica D5: Distribucija kredita banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju

i akceptne kredite, financijski najam (leasing) izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja, a do prosinca 2003. godine i faktoring i forfaiting.

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.		2004.										
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Lokalna država	2.006,2	1.954,1	2.030,5	2.169,9	2.217,4	2.289,3	2.230,1	2.092,8	2.134,7	2.234,0	2.286,0	2.238,1	2.020,7
2. Trgovačka društva	12.872,9	11.542,6	10.747,1	11.063,5	11.507,6	11.384,8	12.039,3	11.672,0	12.292,7	12.223,9	11.649,8	11.743,0	12.036,9
3. Stanovništvo	7.873,1	7.791,6	7.860,0	7.799,0	8.081,6	8.110,0	8.243,7	8.485,4	8.546,1	8.435,7	8.374,4	8.491,1	8.773,0
4. Ostale bankarske institucije	98,9	67,8	48,5	101,4	120,4	165,3	86,2	97,4	177,7	107,5	125,0	138,5	245,4
5. Nebankarske financijske institucije	468,1	732,0	375,4	428,9	509,0	697,9	686,4	421,1	484,8	535,4	475,4	408,0	517,5
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-4,2	-3,3	-3,5	-3,2	-3,3	-3,6	-4,2	-2,7	-2,8	-2,6	-2,3	-2,1	-2,2
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	23.315,0	22.084,7	21.058,0	21.559,4	22.432,6	22.643,7	23.281,4	22.766,1	23.633,2	23.533,9	22.908,4	23.016,5	23.591,3

Tablica D6: Depozitni novac kod banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiro-računima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, osta-

lih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija umanjeno za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajnama banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	2.527,9	2.242,0	2.275,4	2.228,8	2.223,2	2.158,4	2.207,7	2.146,7	2.175,1	2.174,3	2.137,5	2.165,4	2.233,9
1.1. Lokalna država	14,4	8,2	8,1	9,0	9,3	9,6	4,9	6,4	4,6	6,9	7,2	5,4	4,6
1.2. Trgovačka društva	190,5	24,7	24,6	31,2	34,3	14,3	22,6	43,2	57,5	68,8	63,0	46,2	38,8
1.3. Stanovništvo	2.288,8	2.209,2	2.242,7	2.188,6	2.173,7	2.129,3	2.176,3	2.097,1	2.113,1	2.093,5	2.067,3	2.113,7	2.190,5
1.4. Ostale bankarske institucije	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.5. Nebankarske financijske institucije	34,2	0,0	0,0	0,0	5,9	5,2	3,8	0,0	0,0	5,0	0,0	0,0	0,0
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	15.842,9	16.913,0	17.587,9	17.449,3	17.632,8	18.553,2	18.649,3	19.917,7	20.505,6	20.942,1	21.543,6	21.952,8	20.245,4
2.1. Lokalna država	551,6	594,9	624,7	674,4	704,8	677,7	713,3	753,0	815,7	860,7	892,8	861,9	550,8
2.2. Trgovačka društva	7.165,3	7.391,0	7.564,4	7.670,7	7.651,9	8.731,9	8.594,7	9.682,5	9.969,0	10.072,6	10.320,9	10.447,3	8.698,5
2.3. Stanovništvo	6.194,5	6.647,2	6.864,2	7.039,9	7.286,6	7.322,5	7.411,9	7.629,6	7.798,8	8.151,4	8.386,6	8.796,8	9.321,4
2.4. Ostale bankarske institucije	129,3	113,1	247,4	352,0	348,2	206,6	270,6	241,2	220,0	102,6	275,0	255,0	215,9
2.5. Nebankarske financijske institucije	1.802,2	2.166,8	2.287,2	1.712,2	1.641,4	1.614,5	1.658,7	1.611,5	1.702,1	1.754,8	1.668,2	1.591,9	1.458,8
Ukupno (1+2)	18.370,7	19.155,0	19.863,4	19.678,0	19.856,1	20.711,6	20.857,0	22.064,4	22.680,7	23.116,4	23.681,1	24.118,2	22.479,2

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Štedni depoziti	21.547,0	21.740,4	21.403,2	20.922,2	21.334,0	20.703,9	21.223,3	21.704,3	23.016,8	23.079,7	22.435,0	22.434,7	22.144,6
1.1. Lokalna država	14,7	14,5	14,0	13,8	11,8	13,2	16,2	15,7	15,7	17,4	15,2	15,3	15,6
1.2. Trgovačka društva	3.620,2	3.791,0	3.762,5	3.776,7	3.803,5	3.779,2	4.091,7	3.937,9	4.799,3	4.733,9	4.369,0	4.432,9	4.273,2
1.3. Stanovništvo	17.690,2	17.747,9	17.475,0	16.941,5	17.392,2	16.777,3	16.839,5	17.487,0	17.941,1	18.161,4	17.855,9	17.755,2	17.708,9
1.4. Ostale bankarske institucije	9,0	9,2	7,7	18,9	4,1	18,4	5,3	27,6	12,8	24,8	15,5	15,2	15,4
1.5. Nebankarske financijske institucije	212,9	177,8	144,0	171,3	122,4	115,8	270,6	236,2	247,8	142,2	179,4	216,1	131,6
2. Oročeni depoziti	54.488,4	54.796,0	54.627,4	53.147,9	53.431,5	52.512,9	52.833,3	54.145,1	55.406,2	57.373,9	57.608,7	58.638,7	59.598,3
2.1. Lokalna država	3,8	4,1	4,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,0	1,1	1,1	0,3	0,3
2.2. Trgovačka društva	7.154,0	6.983,4	7.105,7	6.832,5	6.254,8	6.238,2	6.260,6	6.567,9	7.046,8	7.566,0	7.852,9	8.108,4	8.518,6
2.3. Stanovništvo	46.805,1	47.378,8	47.133,8	45.898,2	46.833,4	45.940,0	46.231,0	47.086,3	47.786,8	49.292,9	49.136,3	49.929,9	50.636,0
2.4. Ostale bankarske institucije	21,7	14,1	11,8	61,6	2,3	2,2	2,2	59,7	72,7	42,4	85,4	119,9	20,7
2.5. Nebankarske financijske institucije	503,7	415,5	372,1	355,2	340,8	332,1	339,2	431,0	498,8	471,5	533,0	480,2	422,7
Ukupno (1+2)	76.035,3	76.536,4	76.030,6	74.070,1	74.765,5	73.216,8	74.056,7	75.849,5	78.423,0	80.453,6	80.043,8	81.073,4	81.742,9

Tablica D8: Devizni depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija kod banaka.

Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni depoziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Obveznice (neto)	151,9	142,6	143,4	139,5	140,7	139,3	144,8	159,6	159,1	160,0	157,2	161,5	170,5
3. Primljeni krediti	446,5	760,6	555,3	256,1	215,0	199,7	235,6	318,2	538,8	520,6	622,5	678,9	993,0
3.1. Lokalna država	0,9	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1	1,2	-	2,1	-	-	1,5	-
3.2. Trgovačka društva	92,7	40,9	40,7	40,2	40,2	40,4	40,4	40,2	40,5	40,1	41,1	41,4	40,3
3.3. Ostale bankarske institucije	222,1	326,5	211,7	62,3	84,8	19,2	52,0	212,4	419,1	369,1	466,6	524,4	842,8
3.4. Nebankarske financijske institucije	130,9	391,1	300,9	151,6	88,0	138,1	142,0	65,6	77,1	111,4	114,8	111,6	109,9
Ukupno (1+2+3)	598,4	903,2	698,7	395,6	355,7	339,1	380,4	477,9	697,9	680,5	779,7	840,3	1.163,5

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primljeni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i nebankarskih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjeni-

ca, akceptiranih mjenica i ostalih izdanih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i hibridnih instrumenata, osim onih koje su upisali inozemni investitori.

Primljeni krediti iskazani su ukupno i klasificirani su prema institucionalnim sektorima.

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Devizna inozemna pasiva	44.574,3	43.785,4	45.248,5	45.518,5	47.739,2	47.913,9	48.582,5	48.183,8	47.270,9	47.463,8	47.345,7	48.924,6	54.536,7
1.1. Obveze prema stranim bankama	38.623,1	38.226,1	39.808,5	39.910,9	41.796,3	41.978,2	43.289,6	42.740,0	41.837,9	41.892,8	41.831,1	43.386,5	48.894,3
Tekući računi	266,6	119,7	100,8	97,9	130,6	144,9	145,7	141,8	110,0	98,3	126,0	121,3	127,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	12.885,2	10.827,0	11.389,0	11.817,4	12.453,0	11.785,0	12.280,0	11.680,2	11.347,2	11.255,1	11.384,7	12.171,6	16.056,8
Kredit	25.471,4	27.279,4	28.318,8	27.995,7	29.212,7	30.048,3	30.864,0	27.644,1	27.098,9	27.192,0	26.986,9	27.708,0	29.296,3
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	2.949,2	2.924,2	2.899,4	2.819,5	2.872,8	2.811,0	2.809,7	2.747,2	2.741,7	2.648,1	2.520,9	2.382,2	2.326,3
Obveznice	-	-	-	-	-	-	-	3.273,9	3.281,8	3.347,4	3.333,4	3.385,5	3.413,6
1.2. Obveze prema strancima	5.951,2	5.559,3	5.440,0	5.607,5	5.942,9	5.935,7	5.292,9	5.443,8	5.433,0	5.571,1	5.514,6	5.538,2	5.642,4
Štedni i oročeni depoziti	4.753,2	4.795,6	4.742,7	4.926,2	5.244,8	5.253,9	4.612,2	4.792,7	4.784,5	4.948,8	4.899,8	4.916,3	5.002,2
Depoziti po viđenju	898,6	979,2	929,2	1.021,4	989,9	972,1	989,7	1.076,2	1.021,8	1.052,5	1.044,5	1.010,6	1.052,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	3.854,6	3.816,4	3.813,5	3.904,8	4.254,9	4.281,8	3.622,5	3.716,5	3.762,8	3.896,3	3.855,2	3.905,7	3.949,6
Kredit	1.198,0	763,7	697,3	681,3	698,1	681,8	680,7	651,1	648,4	622,3	614,8	621,8	640,2
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	39,1	73,4	72,8	70,7	72,1	70,5	70,5	70,8	70,7	72,2	71,6	72,7	73,4
2. Kunska inozemna pasiva	5.357,7	5.638,5	5.615,4	6.733,7	6.755,8	6.478,6	6.129,7	6.315,9	5.705,9	6.035,9	6.011,4	6.197,2	6.627,0
2.1. Obveze prema stranim bankama	5.087,8	5.317,8	5.283,9	6.393,8	6.358,7	6.072,4	5.723,6	5.870,9	5.237,9	5.557,2	5.528,1	5.657,2	6.103,9
Depozitni novac	86,4	160,1	62,9	103,5	217,8	125,5	189,4	157,8	112,9	170,6	217,9	126,5	145,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.664,1	2.813,2	2.895,8	3.290,3	3.064,9	2.937,3	2.526,2	2.686,7	2.126,5	2.324,7	2.271,7	2.447,3	2.846,9
Kredit	2.337,3	2.344,4	2.325,2	3.000,0	3.076,0	3.009,6	3.008,0	3.026,4	2.998,5	3.061,8	3.038,5	3.083,3	3.111,9
2.2. Obveze prema strancima	269,9	320,7	331,5	339,9	397,1	406,2	406,1	445,0	468,0	478,8	483,3	540,1	523,1
Depozitni novac	76,8	86,8	92,1	94,6	91,1	93,9	90,4	94,9	104,3	89,6	93,4	139,1	95,9
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	191,4	225,9	231,5	237,6	293,1	299,6	303,0	337,3	354,7	380,1	382,1	393,1	419,2
Kredit	1,7	8,0	7,9	7,7	12,9	12,7	12,7	12,8	9,0	9,1	7,8	7,9	8,0
U tome: Podređeni i hibridni instrumenti	1,7	8,0	7,9	7,7	12,9	12,7	12,7	12,8	9,0	9,1	7,8	7,9	8,0
Ukupno (1+2)	49.932,0	49.423,8	50.864,0	52.252,2	54.495,0	54.392,5	54.712,3	54.499,7	52.976,8	53.499,8	53.357,1	55.121,9	61.163,7

Tablica D10: Inozemna pasiva banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, osim ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva banaka obuhvaća deviznu inozemnu

pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). Stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente koje su upisali inozemni investitori.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Kunski depoziti	4.104,4	3.901,8	3.919,9	4.088,5	4.140,0	4.327,9	4.407,4	4.792,8	4.978,0	5.306,6	5.310,7	5.388,2	5.627,2
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	506,4	378,1	367,8	440,5	471,3	500,9	417,1	433,6	526,9	530,6	547,1	554,3	445,1
Depozitni novac	448,0	313,4	302,6	395,8	426,0	460,7	371,2	388,9	482,6	486,7	504,3	511,1	373,3
Štedni depoziti	3,0	–	–	–	–	–	5,6	4,6	4,8	4,9	4,1	4,1	4,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	54,2	63,6	64,1	43,6	44,1	39,2	39,2	39,1	38,5	37,9	37,6	38,0	66,5
Krediti	1,1	1,1	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
1.2. Depoziti republičkih fondova	3.598,0	3.523,6	3.552,1	3.648,0	3.668,8	3.826,9	3.990,3	4.359,2	4.451,1	4.776,1	4.763,7	4.833,9	5.182,2
Depozitni novac	294,8	236,0	249,9	192,9	224,2	286,4	216,7	206,7	318,1	266,8	150,4	173,2	266,3
Štedni depoziti	0,3	0,1	2,1	5,9	3,9	8,9	2,4	2,4	2,5	4,1	10,1	11,1	3,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	156,2	173,9	160,2	155,6	139,8	141,0	232,5	312,9	304,3	357,7	438,1	384,0	262,3
Krediti	3.146,7	3.113,6	3.139,8	3.293,5	3.300,9	3.390,7	3.538,7	3.837,1	3.826,2	4.147,4	4.165,0	4.265,6	4.650,0
2. Devizni depoziti	1.178,9	1.077,3	1.085,3	1.130,1	1.248,4	1.180,7	1.225,4	1.372,6	1.489,2	1.138,4	1.205,9	1.081,5	1.194,6
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	1.158,2	1.060,0	1.026,3	1.064,6	1.112,7	1.043,1	1.065,3	976,3	1.115,5	980,5	936,9	893,1	891,0
Štedni depoziti	198,5	203,5	176,7	222,9	213,5	192,7	209,1	217,0	357,6	223,3	208,7	187,0	189,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	–	–	–	–	14,8	14,5	14,5	15,3	15,3	15,9	15,7	11,0	23,2
Refinancirani krediti	959,6	856,6	849,7	841,7	884,4	835,9	841,7	744,0	742,6	741,3	712,5	695,1	678,1
2.2. Depoziti republičkih fondova	20,8	17,3	58,9	65,5	135,7	137,6	160,1	396,3	373,7	157,9	269,0	188,4	303,6
Štedni depoziti	20,8	17,3	51,0	58,4	53,2	56,8	50,0	187,5	269,5	115,8	182,3	156,6	156,5
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	–	–	8,0	7,1	82,5	80,7	110,2	208,9	104,3	42,1	86,7	31,8	147,1
Ukupno (1+2)	5.283,3	4.979,1	5.005,2	5.218,6	5.388,4	5.508,6	5.632,8	6.165,4	6.467,3	6.445,0	6.516,6	6.469,7	6.821,8

Tablica D11: Depoziti središnje države kod banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti

Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju štedne depozite, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom te refinancirane kredite.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Ograničeni depoziti	1.541,2	1.790,1	1.792,3	1.926,1	2.027,2	2.155,5	2.182,6	2.116,4	2.102,0	2.117,0	1.996,1	2.169,3	2.014,6
1.1. Kunski depoziti	730,1	1.003,5	1.092,5	1.090,3	1.172,0	1.164,5	1.245,7	1.250,0	1.235,2	1.266,8	1.284,5	1.292,8	1.267,4
1.2. Devizni depoziti	811,1	786,6	699,8	835,8	855,2	991,0	936,9	866,5	866,8	850,2	711,7	876,4	747,2
2. Blokirani devizni depoziti stanovništva	167,8	118,6	115,5	110,7	110,4	106,2	101,8	48,0	46,9	47,2	46,3	46,4	40,0
Ukupno (1+2)	1.709,0	1.908,7	1.907,7	2.036,8	2.137,6	2.261,7	2.284,4	2.164,4	2.148,9	2.164,2	2.042,4	2.215,7	2.054,6

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod banaka.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.		2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
AKTIVA														
1. Pričuve kod središnje banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2. Potraživanja od središnje države	3.033,5	3.054,1	3.193,3	3.196,9	3.236,9	3.256,6	3.330,1	3.413,4	3.332,1	3.530,4	3.514,6	3.635,3	3.779,1	
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	187,9	195,1	204,1	216,3	239,1	253,2	271,3	289,2	301,6	322,6	335,0	352,4	373,2	
U tome: Potraživanja od stanovništva	187,9	195,1	204,1	216,3	239,1	253,2	271,3	289,2	301,6	322,6	335,0	352,4	373,2	
4. Potraživanja od banaka	247,2	222,0	142,8	51,8	67,5	39,3	37,7	253,9	411,9	373,5	482,0	518,0	824,2	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Ukupno (1+2+3+4+5)	3.468,6	3.471,2	3.540,2	3.465,0	3.543,5	3.549,1	3.639,2	3.956,6	4.045,7	4.226,6	4.331,6	4.505,8	4.976,6	
PASIVA														
1. Oročeni depoziti	3.265,2	3.333,3	3.355,1	3.324,0	3.435,1	3.413,3	3.477,7	3.759,6	3.821,6	3.992,9	4.085,1	4.257,8	4.728,2	
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	11,1	10,7	10,7	11,0	17,0	25,8	11,3	14,9	10,3	10,6	10,5	10,6	10,7	
3. Kapitalni računi	159,7	152,4	145,3	159,6	130,3	128,9	146,2	182,6	200,2	212,6	194,4	211,3	206,7	
4. Ostalo (neto)	32,6	-25,2	29,1	-29,6	-39,0	-18,9	4,0	-0,5	13,6	10,5	41,6	26,1	30,8	
Ukupno (1+2+3+4)	3.468,6	3.471,2	3.540,2	3.465,0	3.543,5	3.549,1	3.639,2	3.956,6	4.045,7	4.226,6	4.331,6	4.505,8	4.976,6	

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama stambenih štedionica. Sva potraživanja i sve obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su, do rujna 2003. godine, kunska novčana sredstva stambenih štedionica na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju prije svega kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka, uključujući, od listopada

2003. godine, račune za redovno poslovanje kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalni računi su dionički kapital, dobit ili gubitak prethodne i tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve, rezerve proizašle iz transakcija zaštite, nerealizirana dobit (gubitak) s osnove vrijednosnog usklađivanja financijske imovine raspoložive za prodaju te ispravci vrijednosti i posebne rezerve za neidentificirane gubitke. Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvenu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospjele nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
2002.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2003.	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2004.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	veljača	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	ožujak	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	svibanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	lipanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	rujan	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	listopad	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	studen	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.**Tablica F1:** Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamate po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vaga na prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u stupcu 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na osnovi portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u stupcu 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih za-

pisa HNB-a založenih u tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranim kamatnom stopom za njegovo korištenje tijekom jednoga dana.

Podaci iskazani u stupcu 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u stupcu 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, kojim su se banke do rujna 1994. godine mogle služiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u stupcu 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u stupcu 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvenu (iskazana u stupcu 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstva primarne emisije iznosila 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u stupcu 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

u postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blag. zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospelja ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospelja				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–
2002.	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–
2003.	prosinac	1,25	0,50	–	–	–	–	1,75	1,48	–	–	–
2004.	siječanj	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	veljača	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ožujak	1,25	0,50	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	travanj	1,25	0,50	–	2,50	–	–	–	–	–	–	–
	svibanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	lipanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	srpanj	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	kolovoz	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	rujan	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	listopad	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	studen	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	prosinac	1,25	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a opisani su u metodološkim obrazloženjima.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po viđenju i na oročene depozite, pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (stupac 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamate na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske

narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke formira se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u stupcima 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 30 dana (stupac 6), odnosno 90 dana (stupac 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospelja od 91 dan (stupac 7), odnosno 182 dana (stupac 8).

Od travnja 1998. godine u stupcima od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunata obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunaska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojena sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	prosinac	19,00	31.009,4	18.023,8	12.985,6	109,4	12.459,8	6.850,2	1,17	1,47
2004.	siječanj	19,00	31.639,9	18.498,6	13.141,3	95,3	12.805,8	6.844,6	1,18	1,33
	veljača	19,00	32.269,7	18.950,8	13.318,9	85,9	13.432,4	9.263,0	1,17	1,12
	ožujak	19,00	32.487,9	19.106,8	13.381,1	85,9	13.678,3	10.214,0	1,17	1,02
	travanj	19,00	32.477,6	19.099,7	13.377,9	36,8	13.694,8	10.249,8	1,20	1,16
	svibanj	19,00	32.937,9	19.432,6	13.505,3	–	13.945,7	10.372,8	1,21	1,03
	lipanj	19,00	33.233,4	19.685,3	13.548,1	–	14.131,5	10.436,6	1,20	1,00
	srpanj	19,00	33.336,0	19.813,6	13.522,3	–	14.233,8	10.421,5	1,18	1,10
	kolovoz	19,00	33.748,9	20.036,4	13.712,5	253,9	14.327,8	10.477,5	1,17	1,10
	rujan	19,00	34.298,8	20.440,5	13.858,3	232,0	14.672,2	10.469,5	1,20	1,16
	listopad	19,00	34.720,2	20.731,8	13.988,4	163,8	15.024,9	10.503,0	1,20	1,40
	studen	18,23	33.750,6	20.128,7	13.621,9	279,3	14.749,5	10.196,5	1,22	1,31
	prosinac	18,00	33.615,7	20.040,9	13.574,8	430,1	14.664,1	10.171,3	1,22	1,36

Tablica F3: Obvezne pričuve banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosječima dnevnih stanja obveznih pričuva banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U stupcu 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (stupac 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunata obvezna pričuva (stupac 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni, odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U stupcu 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdavanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdavanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine stupac 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U stupcu 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti, tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenoga 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospijanja do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U stupcu 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine), obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite te graničnu obveznu pričuvu (od kolovoza 2004. godine).

U stupcu 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 60%.

U stupcu 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na posebne račune obvezne pričuve Hrvatske narodne banke. Postotak

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Trezorski zapisi u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	–	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	–	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.311,1	1.507,6	373,9
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.485,3	1.692,7	2.006,5
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.360,9
2002.	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.965,5	1.273,9	4.279,5
2003.	prosinac	451,6	20.561,4	0,98	501,6	0,0	4.316,0	3.073,2
2004.	siječanj	562,2	20.203,3	1,19	238,8	0,0	4.509,2	2.879,9
	veljača	285,0	20.170,4	0,58	251,3	0,0	2.502,1	3.056,5
	ožujak	399,3	19.645,4	0,81	150,5	0,0	149,9	2.966,2
	travanj	1.235,8	19.696,8	2,49	6,4	38,1	0,0	3.005,0
	svibanj	1.313,3	19.615,9	2,59	3,6	87,8	0,0	3.643,3
	lipanj	947,1	19.984,7	1,82	1,2	0,0	0,0	3.999,1
	srpanj	618,1	24.020,1	1,17	27,0	0,0	0,0	4.289,5
	kolovoz	672,0	26.737,0	1,26	153,8	0,0	0,0	3.950,8
	rujan	978,6	26.988,7	1,79	0,0	0,0	0,0	3.633,8
	listopad	1.119,7	27.157,8	2,01	0,0	0,0	0,0	4.029,1
	studen	1.580,1	26.854,9	2,81	0,0	0,0	0,0	4.417,6
	prosinac	1.495,5	26.126,1	2,64	0,0	0,0	0,0	4.581,7

izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve obračunatog na temelju deviznih sredstava nerezidenata i deviznih sredstava primljenih od pravnih osoba u posebnom odnosu prema banci iznosi 100%, a minimalni postotak izdvajanja preostalog deviznog dijela obvezne pričuve iznosi 60%.

U stupcu 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih oblika imobiliziranih sredstava koja uključuju obračunatu obveznu pričuvu i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U stupcu 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti uključujući sredstva granične obvezne pričuve (od kolovoza 2004. godine). Na sredstva izdvojenoga deviznog dijela obvezne pričuve banaka Hrvatska narodna banka plaća naknadu po stopi koja je na dan izdvajanja deviznog dijela obvezne pričuve za izdvajanje u USD jednaka 75% U.S. Federal Funds Target Rate, a na sredstva obvezne pričuve izdvojene u EUR 75% ECB Minimum Bid Refinance Rate.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Stupac 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računu za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računu za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U stupcu 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U stupcu 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (stupac 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U stupcu 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredite za održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiroračunu banke (do listopada 1994. godine), izvanredne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardne kredite (od prosinca 1994. godine), interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročne kredite za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U stupcu 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kojima su se banke služile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U stupcu 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U stupcu 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca			Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekonoćne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
							Ukupni prosjek	Okvirni	Ostali				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	prosinac	5,47	7,02	11,45	11,80	8,02	14,89	15,01	12,38	8,51	6,14	10,69	
2004.	siječanj	6,20	7,48	12,11	12,22	8,33	14,99	15,07	12,91	10,99	8,57	11,51	
	veljača	5,70	6,01	12,41	12,58	8,58	14,94	15,06	12,08	10,49	8,44	10,98	
	ožujak	7,74	8,17	11,74	12,03	8,32	14,60	14,72	12,08	9,48	6,00	11,11	
	travanj	3,24	5,46	11,74	11,98	8,30	14,48	14,60	11,91	9,64	5,89	11,18	
	svibanj	1,59	3,93	11,62	12,02	8,20	14,35	14,42	12,58	8,39	5,39	10,31	
	lipanj	1,76	4,64	11,58	11,79	7,99	14,33	14,40	12,31	9,43	6,39	11,00	
	srpanj	5,60	6,10	11,49	11,79	8,15	14,24	14,34	12,52	9,37	5,68	11,57	
	kolovoz	7,69	6,99	11,44	11,58	7,72	14,22	14,29	12,80	9,96	6,88	11,50	
	rujan	6,67	7,50	11,80	12,06	8,24	14,21	14,28	12,60	9,76	6,21	11,43	
	listopad	3,77	6,71	11,84	12,00	8,32	14,23	14,31	12,51	10,35	7,64	10,87	
	studen	1,81	6,27	11,74	11,96	8,28	14,25	14,31	12,45	9,38	6,87	10,80	
	prosinac	3,55	6,02	11,44	11,71	8,33	14,19	14,27	12,29	9,31	6,90	11,16	
	Relativna važnost*	–	–	55,34	49,16	20,82	28,35	27,10	1,25	6,18	2,68	3,49	

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u stupcima 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekonoćnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U razdoblju

od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekonoćnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U stupcima od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecom na zahtjev.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, osim kamatnih stopa na okvirne kredite na žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na osnovi stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	prosinac	7,07	7,21	7,00	8,66	7,03	5,76	8,04	6,02	9,70	5,62	6,22	5,18
2004.	siječanj	7,00	7,51	7,24	9,65	6,86	5,51	7,72	5,38	9,91	5,26	5,71	4,77
	veljača	7,99	7,58	7,45	8,37	8,14	6,78	8,65	6,62	9,91	6,00	6,20	5,68
	ožujak	7,48	7,36	7,21	8,37	7,51	5,95	8,42	6,81	9,46	4,58	4,24	5,46
	travanj	7,66	7,37	7,26	8,20	7,75	6,49	8,34	6,84	9,33	5,47	5,85	4,83
	svibanj	7,53	7,14	6,92	8,73	7,65	6,32	8,33	6,71	9,46	5,69	5,53	5,94
	lipanj	7,18	7,09	6,86	8,59	7,20	6,19	7,65	6,02	8,69	4,90	5,70	4,30
	srpanj	7,25	7,16	6,98	8,55	7,28	5,70	8,23	6,09	9,40	5,50	6,27	4,95
	kolovoz	7,49	7,47	7,21	8,80	7,50	5,82	8,28	5,79	9,83	5,43	6,21	4,96
	rujan	7,16	6,78	6,55	8,57	7,32	5,82	8,08	5,73	9,57	4,99	5,77	4,26
	listopad	7,51	7,47	7,31	8,32	7,52	6,06	8,06	6,74	9,29	5,08	5,69	4,42
	studenj	7,26	7,03	6,77	8,64	7,33	5,94	8,11	5,87	9,06	5,65	5,90	5,32
	prosinac	6,89	7,25	7,09	8,47	6,77	5,55	7,73	5,71	8,79	5,34	5,92	4,83
Relativna važnost ^a		38,32	10,04	8,85	1,18	28,29	12,50	15,79	5,42	10,37	6,34	2,96	3,38

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadajuću kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U stupcima od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica razvrstani prema ročnosti i prema sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecom na zahtjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u stupcima 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule								
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Na oročene depozite						
				Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite		
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	prosinac	1,66	0,75	4,46	4,46	3,62	4,69	4,58	4,90	2,82
2004.	siječanj	1,77	0,75	4,96	4,96	3,86	5,22	4,84	5,07	4,08
	veljača	1,89	0,75	4,94	4,94	3,67	5,26	4,58	4,84	2,56
	ožujak	1,98	0,74	5,35	5,37	3,65	5,87	4,30	4,59	2,79
	travanj	1,71	0,76	4,31	4,30	3,57	4,46	4,75	4,71	4,81
	svibanj	1,67	0,74	3,42	3,41	3,81	3,35	4,51	4,80	3,69
	lipanj	1,64	0,74	3,34	3,34	3,82	3,25	3,22	4,84	2,02
	srpanj	1,89	0,72	5,09	5,11	3,88	5,30	3,72	4,84	2,06
	kolovoz	2,11	0,75	6,25	6,28	3,80	6,57	3,68	4,90	2,10
	rujan	2,17	0,74	5,93	5,95	3,87	6,16	3,56	4,69	2,20
	listopad	2,06	0,74	4,67	4,68	3,92	4,76	3,80	4,76	3,05
	studen	1,76	0,75	3,36	3,34	4,01	3,26	4,53	4,67	4,45
	prosinac	1,83	0,74	4,11	4,11	3,93	4,13	4,10	4,65	3,30
Relativna važnost*		45,69	28,60	14,07	13,87	1,37	12,50	0,20	0,12	0,08

* Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U stupcu 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih

društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcu 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (stupac 3) sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G4a: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom			Kamatne stope na devizne depozite					
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava	
							EUR	USD	EUR	USD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	prosinac	3,48	3,74	5,55	2,22	0,31	0,35	0,23	0,23	0,15
2004.	siječanj	3,67	3,44	4,43	2,46	0,31	0,33	0,22	0,26	0,17
	veljača	3,78	3,61	4,78	2,38	0,31	0,33	0,22	0,30	0,22
	ožujak	3,70	3,53	4,87	2,38	0,30	0,33	0,22	0,27	0,23
	travanj	3,74	3,51	4,72	2,51	0,30	0,33	0,23	0,25	0,19
	svibanj	3,85	3,48	5,08	2,51	0,31	0,33	0,22	0,32	0,17
	lipanj	3,64	3,44	5,08	2,50	0,31	0,33	0,22	0,28	0,17
	srpanj	3,90	3,60	5,06	2,62	0,30	0,33	0,22	0,25	0,18
	kolovoz	3,89	3,63	4,96	2,54	0,31	0,34	0,22	0,28	0,31
	rujan	3,89	3,40	4,69	2,56	0,31	0,34	0,22	0,25	0,22
	listopad	3,94	3,58	4,59	2,64	0,32	0,35	0,22	0,26	0,20
	studenj	3,94	3,65	5,06	2,57	0,31	0,34	0,22	0,26	0,23
	prosinac	4,17 ^a	3,61	5,19	2,65	0,31	0,34	0,22	0,22	0,21
Relativna važnost ^a		1,96	1,54	0,40	52,34	27,37	19,35	3,08	3,98	0,97

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 22,25 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite banaka i štedionica dobiveni su na osnovi redovitih izvješća banaka i štedionica.

U stupcu 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u stupcima 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih

kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001. godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na osnovi njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranim valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (stupac 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u stupcu 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na osnovi stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih ka-

Tablica G4b: Kamatne stope banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite												
		Na oročene depozite												
		Ukupni prosjek	Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Ukupni prosjek	Na dugoročne depozite					
				Stanovništva		Trgovačkih društava			Stanovništva		Trgovačkih društava			
1	2	12	13	EUR	USD	EUR	USD	18	EUR	USD	EUR	USD	21	22
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50		
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76		
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92		
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77		
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53		
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23		
2002.	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30		
2003.	prosinac	2,64	2,46	2,83	1,65	2,29	1,08	3,69	4,71	3,13	2,85	1,64		
2004.	siječanj	2,73	2,47	2,86	1,65	2,22	1,08	3,87	4,85	3,29	3,28	1,67		
	veljača	2,62	2,42	2,82	1,62	2,24	1,09	4,68	4,95	3,18	3,18	1,10		
	ožujak	2,61	2,44	2,85	1,63	2,35	1,11	4,45	4,89	2,94	3,11	–		
	travanj	2,70	2,47	2,82	1,65	2,35	1,15	3,79	4,93	3,08	2,98	1,34		
	svibanj	2,78	2,58	3,02	1,68	2,33	1,13	4,33	4,76	2,30	3,25	1,95		
	lipanj	2,75	2,58	3,05	1,70	2,40	1,17	4,57	4,86	3,26	3,08	4,81		
	srpanj	2,87	2,63	3,08	1,74	2,38	1,34	3,95	4,89	3,18	3,24	0,21		
	kolovoz	2,90	2,70	3,10	1,72	2,38	1,56	4,62	4,95	2,88	3,23	1,30		
	rujan	2,82	2,63	3,05	1,70	2,35	1,72	4,70	4,96	3,20	3,25	2,09		
	listopad	2,85	2,64	3,05	1,89	2,32	1,76	3,92	4,94	3,30	3,26	3,07		
	studen	2,79	2,61	3,00	1,69	2,36	1,94	4,77	4,98	3,08	3,05	3,20		
	prosinac	2,85	2,65	3,01	1,69	2,46	2,28	4,20	4,85	3,13	3,61	2,65		
Relativna važnost ^a		24,97	21,79	10,08	1,09	7,89	2,73	3,17	1,57	0,12	1,48	0,00		

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

matnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (stupac 7) su stanja pripadajućih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (stupac 12) su iznosi pripadajućih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne

oročene depozite (stupac 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (stupac 18).

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno tablicom, a izračunava se kao postotni udio pripadajuće kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

u milijunima EUR, tekući tečaj

	2003.	2004.											
		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
A. Kupnja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	6.433,1	478,0	501,1	654,2	599,7	615,0	583,4	679,4	529,9	651,1	575,8	583,9	1.013,8
2. Fizičke osobe	3.571,6	218,0	233,7	276,3	324,7	311,7	346,5	442,3	448,5	337,5	318,1	328,2	350,3
2.1. Domaće fizičke osobe	3.103,3	212,5	226,6	268,8	–	288,0	304,7	366,0	347,0	301,6	304,8	317,9	340,2
2.2. Strane fizičke osobe	468,2	5,5	7,1	7,5	–	23,7	41,8	76,4	101,6	35,9	13,4	10,3	10,1
3. Domaće banke	6.324,4	537,2	624,4	967,3	929,1	909,2	690,0	1.024,1	745,7	877,3	1.015,1	810,9	1.669,2
4. Strane banke	1.430,6	65,8	59,8	214,6	144,0	50,6	113,3	138,6	108,4	165,0	108,3	100,1	157,6
5. Hrvatska narodna banka	438,3	33,0	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	18.197,9	1.331,9	1.419,0	2.112,3	1.997,5	1.886,5	1.733,1	2.284,5	2.284,5	2.030,9	2.017,3	1.823,1	3.190,9
B. Prodaja stranih sredstava plaćanja													
1. Pravne osobe	10.852,4	797,3	722,4	923,5	867,0	881,0	922,7	1.108,0	946,4	993,3	980,2	893,3	1.245,2
2. Fizičke osobe	1.403,1	117,3	98,1	140,2	126,8	138,6	133,8	177,8	165,8	149,7	138,0	125,3	154,8
2.1. Domaće fizičke osobe	1.393,1	116,5	96,2	139,3	–	137,7	131,9	175,5	164,2	148,1	136,7	124,2	153,6
2.2. Strane fizičke osobe	10,0	0,8	2,0	0,9	–	1,0	1,9	2,3	1,6	1,6	1,3	1,1	1,3
3. Domaće banke	6.324,4	537,2	624,4	967,3	929,1	909,2	690,0	1.024,1	745,7	877,3	1.015,1	810,9	1.669,2
4. Strane banke	765,3	43,3	54,2	71,7	101,1	74,5	101,4	95,4	84,0	128,2	77,2	93,5	76,6
5. Hrvatska narodna banka	84,5	–	–	162,7	–	–	–	46,0	70,0	25,0	–	–	239,5
Ukupno (1+2+3+4+5)	19.429,7	1.495,1	1.499,1	2.265,3	2.024,0	2.003,3	1.848,0	2.451,3	2.011,8	2.173,6	2.210,5	1.922,9	3.385,3
C. Neto kupnja stranih sredstava plaćanja banaka (A – B)													
1. Pravne osobe	–4.419,4	–319,4	–221,3	–269,2	–267,3	–266,0	–339,4	–428,6	–416,4	–342,3	–404,5	–309,4	–231,4
2. Fizičke osobe	2.168,4	100,7	135,6	136,1	197,9	173,1	212,7	264,5	282,7	187,8	180,1	202,9	195,4
2.1. Domaće fizičke osobe	1.710,2	95,9	130,5	129,5	–	150,4	172,8	190,5	182,7	153,5	168,1	193,7	186,6
2.2. Strane fizičke osobe	458,2	4,7	5,1	6,6	–	22,7	39,9	74,1	100,0	34,3	12,0	9,2	8,8
3. Strane banke	665,3	22,5	5,6	142,9	42,9	–23,9	11,8	–46,0	24,4	36,8	31,2	6,6	81,1
4. Hrvatska narodna banka	353,8	33,0	–	–162,7	–	–	–	–	–70,0	–25,0	–	–	–239,5
Ukupno (1+2+3+4)	–1.231,8	–163,2	–80,1	–153,0	–26,5	–116,8	–114,9	–210,0	–179,3	–142,7	–193,2	–89,9	–194,4
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke													
Kupnja stranih sredstava plaćanja	570,9	0,0	–	0,0	145,0	–	0,0	–	–	–	–	–	0,0
Prodaja stranih sredstava plaćanja	94,9	–	44,1	–	1,2	–	–	0,4	0,0	–	1,2	187,5	4,9

Tablica G5: Trgovanje banaka stranim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju banaka stranim sredstvima plaćanja obuhvaćaju promptne (spot) transakcije kupnje i prodaje stranih sredstva plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Promptni poslovi su ugovorene transakcije kupoprodaje deviza koje se realiziraju najkasnije u roku od 48 sati.

Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, domaće i strane banke i Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća banaka o trgovanju stranim sredstvima plaćanja i podaci iz statistike platnog prometa s inozemstvom.

Ostale transakcije HNB-a obuhvaćaju prodaje i kupnje stranih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banke obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-489,9	-817,7	-2.097,2	-1.756,9	-1.277,2	-1.181,2	-972,6	1.991,7	-1.115,1
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-1.448,7	-1.917,2	-3.249,4	-3.001,4	-2.437,6	-1.454,5	-1.281,0	1.692,9	-1.395,0
1.1. Prihodi	9.788,6	11.272,5	11.583,7	13.696,4	15.059,4	2.466,1	3.322,9	6.250,8	3.019,6
1.2. Rashodi	-11.237,3	-13.189,7	-14.833,1	-16.697,8	-17.497,0	-3.920,6	-4.603,9	-4.557,8	-4.414,6
2. Roba i usluge (3+4)	-1.028,9	-1.301,0	-2.675,6	-1.927,4	-1.819,2	-1.216,8	-1.041,0	1.769,3	-1.330,7
2.1. Prihodi	9.411,3	10.800,1	11.125,4	13.251,4	14.417,7	2.341,8	3.184,3	5.987,9	2.903,7
2.2. Rashodi	-10.440,2	-12.101,1	-13.801,0	-15.178,7	-16.236,9	-3.558,6	-4.225,3	-4.218,6	-4.234,4
3. Roba	-3.499,4	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1
3.1. Prihodi	4.969,3	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7
3.2. Rashodi	-8.468,6	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8
4. Usluge	2.470,5	3.302,8	3.284,8	5.046,9	4.905,5	219,7	909,1	3.396,4	380,4
4.1. Prihodi	4.442,0	5.481,3	5.832,3	7.679,7	7.815,8	858,5	1.561,2	4.258,2	1.138,0
4.2. Rashodi	-1.971,5	-2.178,5	-2.547,5	-2.632,8	-2.910,2	-638,8	-652,1	-861,8	-757,6
5. Dohodak	-419,8	-616,2	-573,8	-1.074,1	-618,4	-237,7	-240,1	-76,3	-64,4
5.1. Prihodi	377,3	472,4	458,3	445,0	641,7	124,3	138,6	262,9	115,9
5.2. Rashodi	-797,2	-1.088,6	-1.032,1	-1.519,1	-1.260,1	-362,0	-378,6	-339,2	-180,3
6. Tekući transferi	958,9	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.160,4	273,3	308,4	298,7	279,9
6.1. Prihodi	1.195,5	1.333,3	1.453,2	1.538,7	1.529,2	367,8	401,9	388,1	371,4
6.2. Rashodi	-236,6	-233,8	-301,1	-294,2	-368,7	-94,4	-93,4	-89,4	-91,5
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.244,5	1.050,9	2.731,9	2.996,4	2.255,1	1.173,7	898,0	-549,2	732,5
B1. Kapitalne transakcije	22,2	154,1	501,2	72,4	23,1	7,0	7,4	6,4	2,3
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	1.899,5	2.445,8	2.972,6	4.159,5	2.275,0	745,1	1.093,2	-466,9	903,6
1. Izravna ulaganja	1.140,6	1.326,9	597,2	1.695,4	666,9	225,2	219,7	123,4	98,5
1.1. U inozemstvo	-1,5	-175,6	-597,8	-93,0	-254,5	-40,7	-17,1	-167,7	-29,1
1.2. U Hrvatsku	1.142,1	1.502,5	1.195,1	1.788,4	921,4	265,9	236,8	291,1	127,6
2. Portfeljna ulaganja	728,0	666,0	-440,2	868,8	234,4	-68,4	410,4	214,0	-321,6
2.1. Sredstva	-25,0	-143,2	-650,6	121,3	-752,9	-363,1	-184,3	10,5	-215,9
2.2. Obveze	753,0	809,2	210,4	747,5	987,3	294,8	594,7	203,6	-105,7
3. Ostala ulaganja	30,9	453,0	2.815,5	1.595,2	1.373,7	588,3	463,1	-804,4	1.126,7
3.1. Sredstva	-1.040,4	394,3	451,9	-2.151,8	-412,5	85,7	-159,7	-227,8	-110,7
3.2. Obveze	1.071,3	58,7	2.363,6	3.747,0	1.786,2	502,5	622,8	-576,6	1.237,4
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-677,3	-1.549,0	-741,9	-1.235,5	-43,1	421,7	-202,7	-88,6	-173,4
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-754,6	-233,3	-634,7	-1.239,5	-977,8	7,4	74,6	-1.442,5	382,6

^a Preliminarni podaci

Tablice H1 – H6: Platna bilanca

Platna bilanca Republike Hrvatske sistematičan je prikaz vrijednosti ekonomskih transakcija hrvatskih rezidenata s inozemstvom u određenom vremenskom razdoblju. Sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Priručnik za sastavljanje platne bilance, 5. izdanje, 1993.). Tri su vrste izvora podataka za sastavljanje platne bilance: 1. izvješća državnih institucija (Državnog zavoda za statistiku i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje), 2. specijalizirana izvješća Hrvatske narodne banke (o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, dužničkim odnosima s inozemstvom, monetarnoj statistici i međunarodnim pričuvama) te 3. procjene i statistička istraživanja koje provodi Hrvatska narodna banka.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u tri valute: u euru (EUR), u američkom dolaru (USD) i kuni (HRK). U sva tri slučaja koriste se isti izvori podataka i primjenjuju se ista načela obuhvata transakcija i kompiliranja pojedinih stavki. Izvorni podaci iskazani su u raznim valutama pa je vrijednost transakcija potrebno preračunati iz originalne valute u izvještajnu valutu upotrebom tečajeva s tečajnice Hrvatske narodne banke na jedan od sljedećih načina:

- primjenom srednjih tečajeva na dan transakcije,
- primjenom prosječnih mjesečnih ili tromjesečnih srednjih

tečajeva kada nije poznat datum transakcije,

- primjenom tečaja na kraju razdoblja za izračun promjene vrijednosti transakcija između dva razdoblja; iz stanja iskazanih na kraju razdoblja u originalnoj valuti izračunava se vrijednost promjene u originalnoj valuti, koja se primjenom prosječnoga srednjeg tečaja u promatranom razdoblju preračunava u vrijednost promjene u izvještajnoj valuti.

Stavke platne bilance koje se odnose na izvoz i uvoz robe slažu se od podataka Državnog zavoda za statistiku o ostvarenoj robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Ti se podaci u skladu s preporučenom metodologijom prilagođuju za obuhvat i klasifikaciju. U skladu s tom metodologijom, izvoz i uvoz robe iskazuju se u platnoj bilanci prema paritetu fob. Vrijednost izvoza prema tom paritetu već je sadržana u spomenutom izvješću DZS-a, dok se vrijednost uvoza prema paritetu fob procjenjuje uz pomoć istraživanja Hrvatske narodne banke koje se provodi na stratificiranom uzorku uvoznika, na osnovi čijih se rezultata procjenjuje udio usluga prijevoza i osiguranja za koji se umanjuje originalna vrijednost uvoza prema paritetu cif iz navedenog izvješća DZS-a. U razdoblju od 1993. do 2001. godine taj je udio iznosio 7,10% (procijenjen samo na uzorku najvećih i velikih uvoznika), dok od 2002. godine on iznosi 3,73%. U razdoblju od 1993. do 1996. vrijednost uvoza dopunjavala se procjenom uvoza u slobodne carinske zone, koji je od 1997.

Tablica H2: Platna bilanca – roba i usluge

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Roba	-3.499,4	-4.603,8	-5.960,3	-6.974,2	-6.724,7	-1.436,5	-1.950,1	-1.627,1	-1.711,1
1. Prihodi	4.969,3	5.318,8	5.293,1	5.571,7	6.601,9	1.483,4	1.623,1	1.729,7	1.765,7
1.1. Izvoz (fob) u vanjskotrgovinskoj statistici	4.821,6	5.214,1	5.188,2	5.464,4	6.452,6	1.453,7	1.590,8	1.684,3	1.723,8
1.2. Prilagodbe za obuhvat	147,7	104,7	105,0	107,3	149,3	29,6	32,4	45,4	41,9
2. Rashodi	-8.468,6	-9.922,6	-11.253,5	-12.545,9	-13.326,7	-2.919,8	-3.573,2	-3.356,8	-3.476,8
2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-8.597,5	-10.244,8	-11.327,0	-12.538,0	-13.349,9	-2.922,3	-3.573,1	-3.372,4	-3.482,1
2.2. Prilagodbe za obuhvat	-481,5	-405,3	-348,9	-475,6	-474,7	-106,5	-133,4	-110,2	-124,6
2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	610,4	727,4	422,5	467,7	498,0	109,0	133,3	125,8	129,9
Usluge	2.470,5	3.302,8	3.284,8	5.046,9	4.905,5	219,7	909,1	3.396,4	380,4
1. Prijevoz	195,2	186,1	172,0	252,2	245,3	59,4	69,5	87,5	28,9
1.1. Prihodi	606,3	658,6	622,8	696,3	791,1	160,2	201,0	226,9	203,0
1.2. Rashodi	-411,1	-472,5	-450,8	-444,1	-545,8	-100,8	-131,5	-139,4	-174,1
2. Putovanja – turizam	2.399,5	3.072,9	3.138,6	5.090,4	5.010,7	252,4	860,9	3.421,5	475,9
2.1. Prihodi	3.011,8	3.749,3	3.960,8	5.686,5	5.687,0	414,6	1.025,6	3.626,8	619,9
2.1.1. Poslovni razlozi	288,1	305,8	341,2	334,5	389,0	82,1	108,8	92,7	105,4
2.1.2. Osobni razlozi	2.723,7	3.443,6	3.619,7	5.352,0	5.297,9	332,5	916,8	3.534,1	514,5
2.2. Rashodi	-612,3	-676,5	-822,2	-596,1	-676,2	-162,2	-164,7	-205,3	-144,0
2.2.1. Poslovni razlozi	-281,2	-322,7	-482,6	-292,3	-297,3	-66,7	-75,9	-66,5	-88,1
2.2.2. Osobni razlozi	-331,1	-353,8	-339,6	-303,8	-379,0	-95,5	-88,8	-138,9	-55,8
3. Ostale usluge	-124,2	43,9	-25,9	-295,8	-350,5	-92,1	-21,3	-112,6	-124,4
3.1. Prihodi	824,0	1.073,4	1.248,6	1.296,9	1.337,7	283,6	334,6	404,4	315,1
3.2. Rashodi	-948,1	-1.029,5	-1.274,5	-1.592,7	-1.688,2	-375,7	-355,9	-517,1	-439,5

^a Preliminarni podaci

uključen u statistiku robne razmjene. Od 1996. godine izvoz i uvoz robe dopunjuju se podacima o popravcima robe i opskrbi brodova i zrakoplova u pomorskim i zračnim lukama. Osim toga, od 1999. godine, na osnovi rezultata Istraživanja o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu, stavka izvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe prodane stranim putnicima i turistima i iznesene iz Republike Hrvatske, a stavka uvoza robe dopunjuje se procijenjenom vrijednošću robe koju su hrvatski građani osobno uvezli iz susjednih zemalja (troškovi za tzv. *shopping*).

Na računu usluga zasebno se vode usluge prijevoza, putovanja – turizma i ostale usluge. Prihodi i rashodi s osnove usluga prijevoza su u razdoblju od 1993. do 1998. preuzimani iz evidencije platnog prometa s inozemstvom. Počevši od 1999. godine, prihodi i rashodi s osnove prijevoza robe i putnika, kao i vrijednost pratećih usluga, koji zajedno čine ukupnu vrijednost tih usluga, sastavljaju se na osnovi rezultata Istraživanja o transakcijama povezanim s uslugama međunarodnog prijevoza, što ga provodi HNB. Zbog izrazito velike populacije cestovnih prijevoznika, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza ne preuzimaju se iz toga istraživanja, nego se sastavljaju upotrebom podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom. Kod usluge prijevoza robe rashodi se dopunjuju dijelom troškova prijevoza i osiguranja koji se odnosi na uvoz robe koji pripada nerezidentima, a koji se procjenjuje na osnovi svođenja vrijednosti uvoza prema paritetu cif na vrijednost uvoza prema paritetu fob.

Prihodi od usluga pruženih stranim putnicima i turistima, kao i rashodi koje su domaći putnici i turisti imali u inozemstvu prikazuju se na poziciji Putovanja – turizam. U razdoblju od 1993. do 1998. ta se pozicija procjenjivala upotrebom različitih izvora podataka koji nisu osiguravali potpuni obuhvat u skladu s preporučenom metodologijom, pa je stoga Hrvatska narodna banka od druge polovice 1998. godine počela provoditi Istraživanje o potrošnji inozemnih

putnika u Hrvatskoj i domaćih putnika u inozemstvu i koristiti se njegovim rezultatima pri kompilaciji stavaka na poziciji Putovanja – turizam. Od početka 1999. godine rezultati toga istraživanja, koje se zasniva na anketiranju putnika (stratificirani uzorak) na graničnim prijelazima, kombiniraju se s podacima Ministarstva unutarnjih poslova o ukupnom broju stranih i domaćih putnika te s podacima o distribuciji stranih putnika prema državama iz priopćenja o turizmu Državnog zavoda za statistiku kako bi se procijenile odgovarajuće stavke platne bilance.

Pozicija Ostale usluge sastavlja se upotrebom različitih izvora podataka: osim prihoda i rashoda koji se odnose na usluge osiguranja i komunikacijske usluge, koji se od 2001. utvrđuju uz pomoć specijaliziranih statističkih istraživanja HNB-a, vrijednosti svih ostalih usluga preuzimaju se iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom.

Na računu dohotka transakcije se raspoređuju u četiri osnovne grupe. Stavka Naknade zaposlenima sastavlja se na osnovi ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom. Dohoci od izravnih ulaganja, portfeljnih ulaganja, odnosno ostalih ulaganja prikazuju se odvojeno. U okviru dohotka od izravnih ulaganja, koji se izračunava na osnovi Istraživanja Hrvatske narodne banke o izravnim i ostalim vlasničkim ulaganjima, posebno se iskazuje podatak o zadržanoj dobiti. Za razliku od podataka o dividendama, taj podatak ne postoji za razdoblje od 1993. do 1996. jer se onda nije posebno iskazivao. Na osnovi statističkih podataka o dužničkim odnosima s inozemstvom, počevši od 1997., dohodak od izravnih ulaganja uključuje i podatke o kamatama za kreditne odnose između vlasnički izravno povezanih rezidenata i nerezidenata. Dohodak od vlasničkih portfeljnih ulaganja sastavlja se na osnovi istog istraživanja, dok se podaci o dohotku od dužničkih portfeljnih ulaganja sastavljaju od 1999. godine na osnovi plaćenog dohotka iz evidencije kreditnih odnosa s inozemstvom, koja obuhvaća i plaćanja koja se odnose na dužničke vrijednosne papire u vlasništvu nerezidenata. Dohodak od ostalih ulaganja obuhvaća sva plaćanja i naplate ka-

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Dohodak	-419,8	-616,2	-573,8	-1.074,1	-618,4	-237,7	-240,1	-76,3	-64,4
1. Naknade zaposlenima	76,0	143,1	167,6	183,9	233,9	54,9	62,2	55,9	60,9
1.1. Prihodi	90,2	157,4	187,2	217,3	268,3	62,7	70,6	67,4	67,6
1.2. Rashodi	-14,2	-14,3	-19,5	-33,4	-34,4	-7,8	-8,4	-11,5	-6,7
2. Dohodak od izravnih ulaganja	-154,1	-357,8	-353,4	-844,5	-421,8	-82,1	-236,1	-69,2	-34,3
2.1. Prihodi	10,4	22,8	23,6	33,4	165,0	4,2	15,8	147,2	-2,2
Od čega: zadržana dobit	7,7	17,1	7,4	30,3	156,3	3,2	11,4	144,4	-2,8
2.2. Rashodi	-164,5	-380,6	-377,1	-877,8	-586,8	-86,2	-251,9	-216,5	-32,1
Od čega: zadržana dobit	-87,3	-188,4	-161,8	-588,9	-275,8	-73,1	-162,5	-66,0	25,8
3. Dohodak od portfeljnih ulaganja	-188,1	-241,8	-214,8	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5
3.1. Prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Rashodi	-188,1	-241,9	-214,9	-239,6	-256,6	-178,9	-22,6	-25,6	-29,5
4. Dohodak od ostalih ulaganja	-153,6	-159,6	-173,2	-173,9	-173,9	-31,6	-43,5	-37,4	-61,4
4.1. Prihodi	276,7	292,2	247,4	194,4	208,4	57,4	52,2	48,3	50,5
4.2. Rashodi	-430,3	-451,8	-420,6	-368,3	-382,4	-89,1	-95,8	-85,6	-111,9
Tekući transferi	958,9	1.099,5	1.152,2	1.244,5	1.160,4	273,3	308,4	298,7	279,9
1. Država	24,6	65,3	32,2	70,5	0,5	-7,3	9,7	1,7	-3,6
1.1. Prihodi	129,4	142,7	143,4	213,1	178,3	40,6	55,6	42,8	39,2
1.2. Rashodi	-104,8	-77,4	-111,2	-142,6	-177,8	-48,0	-45,9	-41,1	-42,9
2. Ostali sektori	934,3	1.034,2	1.120,0	1.174,0	1.160,0	280,7	298,7	297,0	283,6
2.1. Prihodi	1.066,1	1.190,6	1.309,8	1.325,6	1.350,9	327,1	346,3	345,3	332,2
2.2. Rashodi	-131,8	-156,4	-189,8	-151,6	-190,9	-46,4	-47,6	-48,3	-48,6

^a Preliminarni podaci

mata prema evidenciji kreditnih odnosa s inozemstvom.

Tekući transferi odvojeno se prikazuju za sektor države i za ostale sektore. Evidencija platnog prometa s inozemstvom koristi se kao glavni izvor podataka o tekućim transferima za oba sektora. Osim poreza i trošarina, mirovina, te novčanih pomoći i darova, koji su uključeni u tekuće transfere oba sektora, sektor države obuhvaća još i podatke o međudržavnoj suradnji, a ostali sektori sadrže i podatke o radničkim doznakama. U tekuće se transfere kod sektora države također dodaju podaci o uvozu i izvozu robe bez plaćanja, koje dostavlja Državni zavod za statistiku. U razdoblju od 1993. do 1998. tekući transferi ostalih sektora obuhvaćali su i procjenu neregistriranih deviznih doznaka, koja je činila 15% pozitivne razlike između neklasificiranog priljeva i neklasificiranog odljeva sektora stanovništva. Od 1993. do drugog tromjesečja 1996. Hrvatska narodna banka procjenjivala je i dio odljeva s osnove tekućih transfera. Od 2002. priljevi i odljevi po tekućim transferima ostalih sektora dopunjuju se podacima specijaliziranoga statističkog istraživanja HNB-a o međunarodnim transakcijama povezanim s uslugama osiguranja.

Kapitalni račun zasniva se na evidenciji platnog prometa s inozemstvom, i to na onom njegovom dijelu koji se odnosi na transfere iseljenika. Osim toga, u kapitalni račun se uključuju i transferi koji se ne mogu klasificirati u tekuće transfere, kao što su alokacija zlata bivše SFRJ ili ulaganja u prava i patente.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju vlasnička ulaganja, zadržanu dobit i dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata. Izravna vlasnička ulaganja su ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente. Istraživanje Hrvatske narodne banke o inozemnim izravnim ulaganjima započelo je 1997. godine kada su poduzeća obuhvaćena istraživanjem dostavila i po-

datke o izravnim vlasničkim ulaganjima za razdoblje od 1993. do 1996. godine. Za isto razdoblje ne postoje podaci o zadržanoj dobiti i ostalom kapitalu izravnih ulaganja u koji se klasificiraju svi dužnički odnosi između povezanih rezidenata i nerezidenata (osim za bankarski sektor) i koji su postali dostupni tek nakon početka provođenja spomenutog istraživanja. Od 1999. godine podaci o dužničkim odnosima unutar izravnih ulaganja prikupljaju se na osnovi evidencije dužničkih odnosa s inozemstvom.

Podaci o portfeljnim vlasničkim ulaganjima prikupljaju se iz istog izvora kao i podaci o izravnim vlasničkim ulaganjima. Portfeljna dužnička ulaganja obuhvaćaju sva ulaganja u kratkoročne i dugoročne dužničke vrijednosne papire koja se ne mogu klasificirati u izravna ulaganja. U razdoblju od 1997. do 1998. ti su se podaci prikupljali istraživanjem Hrvatske narodne banke o izravnim i portfeljnim ulaganjima, dok se od 1999. godine koriste podaci o dužničkim odnosima s inozemstvom i podaci monetarne statistike za ulaganja banaka. Počevši od 2002. godine, ova se pozicija sastavlja i za investicijske fondove, a od 2004. i za mirovinske fondove.

Ostala ulaganja obuhvaćaju sva ostala nespomenuta dužnička ulaganja, osim ulaganja koja čine međunarodne pričuve. Ostala se ulaganja klasificiraju prema instrumentima, ročnosti i sektorima. Trgovinski krediti u razdoblju od 1996. do 2002. obuhvaćaju procjenu Hrvatske narodne banke za avansna plaćanja i odgode plaćanja koja je napravljena na osnovi uzorka najvećih i velikih uvoznika i izvoznika. Podaci o avansima procjenjuju se od 1996., dok se podaci o kratkoročnim odgodama plaćanja (najprije do 90 dana, zatim do 150 dana, a danas od 8 dana do 1 godine) prikupljaju od 1999. Od 2003. godine to je istraživanje zamijenjeno novim istraživanjem, a podatke za njega obvezna su dostavljati izabrana poduzeća bez obzira na svoju veličinu (stratificirani uzorak). Podaci o odgodama plaćanja s originalnim dospeljem dužim od godine dana preuzimaju se iz evidencije Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom.

Tablica H4: Platna bilanca – izravna i portfeljna ulaganja

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.*
Izravna ulaganja	1.140,6	1.326,9	597,2	1.695,4	666,9	225,2	219,7	123,4	98,5
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	-1,5	-175,6	-597,8	-93,0	-254,5	-40,7	-17,1	-167,7	-29,1
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	-38,1	-139,4	-594,1	-101,9	-228,4	-44,3	-20,1	-157,9	-6,2
1.1.1. Sredstva	-38,6	-139,4	-597,0	-101,9	-231,2	-44,3	-20,1	-157,9	-9,0
1.1.2. Obveze	0,5	0,0	2,9	0,0	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
1.2. Ostala ulaganja	36,6	-36,2	-3,7	8,9	-26,1	3,6	3,0	-9,8	-22,9
1.2.1. Sredstva	-11,0	5,5	-6,4	-12,8	-28,6	-4,3	3,0	-9,0	-18,2
1.2.2. Obveze	47,6	-41,7	2,7	21,7	2,5	8,0	0,0	-0,8	-4,7
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	1.142,1	1.502,5	1.195,1	1.788,4	921,4	265,9	236,8	291,1	127,6
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	835,6	1.087,8	873,8	1.345,1	546,4	230,1	192,9	230,7	-107,4
2.1.1. Sredstva	-26,4	-8,0	0,0	-1,2	-25,8	0,0	0,0	0,0	-25,8
2.1.2. Obveze	862,0	1.095,8	873,8	1.346,4	572,2	230,1	192,9	230,7	-81,6
2.2. Ostala ulaganja	306,5	414,7	321,2	443,3	375,0	35,8	43,9	60,4	235,0
2.2.1. Sredstva	0,0	0,1	-0,3	-1,5	-12,2	-0,1	-11,9	0,0	-0,2
2.2.2. Obveze	306,5	414,5	321,6	444,8	387,1	35,9	55,8	60,4	235,1
Portfeljna ulaganja	728,0	666,0	-440,2	868,8	234,4	-68,4	410,4	214,0	-321,6
1. Sredstva	-25,0	-143,2	-650,6	121,3	-752,9	-363,1	-184,3	10,5	-215,9
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,2	0,3	-78,4	-58,0	-33,3	-3,9	-18,7	-7,8	-2,8
1.1.1. Država	0,0	0,0	-2,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Banke	-0,1	0,4	-2,8	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.3. Ostali sektori	-0,1	-0,1	-72,7	-58,3	-33,3	-3,9	-18,7	-7,8	-2,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	-24,8	-143,5	-572,2	179,4	-719,6	-359,2	-165,6	18,2	-213,1
1.2.1. Obveznice	-19,7	-128,8	-586,9	165,9	-585,0	-277,8	-136,1	35,1	-206,2
1.2.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.1.2. Banke	-19,7	-128,8	-566,6	180,1	-592,9	-270,9	-134,9	22,1	-209,1
1.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-20,3	-14,1	7,9	-6,8	-1,2	13,0	2,9
1.2.2. Instrumenti tržišta novca	-5,1	-14,8	14,7	13,5	-134,6	-81,4	-29,5	-16,8	-6,9
1.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2.2. Banke	-5,1	-14,8	20,9	7,3	-134,7	-81,0	-29,9	-16,8	-6,9
1.2.2.3. Ostali sektori	0,0	0,0	-6,2	6,2	0,0	-0,5	0,5	0,0	0,0
2. Obveze	753,0	809,2	210,4	747,5	987,3	294,8	594,7	203,6	-105,7
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	-0,1	15,1	44,2	13,5	140,8	8,9	47,1	26,4	58,4
2.1.1. Banke	0,5	-5,2	4,7	-2,1	-0,1	0,7	-0,1	1,0	-1,7
2.1.2. Ostali sektori	-0,6	20,3	39,5	15,6	140,9	8,1	47,2	25,4	60,2
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	753,1	794,1	166,2	734,0	846,5	285,9	547,5	177,2	-164,1
2.2.1. Obveznice	762,1	774,2	197,2	700,0	880,2	283,2	577,3	183,9	-164,1
2.2.1.1. Država	762,1	774,2	67,2	527,3	404,9	272,6	482,1	-183,4	-166,5
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	444,5	0,0	0,0	443,1	1,4
2.2.1.3. Ostali sektori	0,0	0,0	130,0	172,6	30,8	10,6	95,2	-75,8	0,9
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	-9,0	19,9	-30,9	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0
2.2.2.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2.3. Ostali sektori	-9,0	19,9	-30,9	34,0	-33,8	2,7	-29,7	-6,8	0,0

* Preliminarni podaci

Kreditni koje su rezidenti odobrili nerezidentima, odnosno inozemni krediti koje koriste rezidenti, a odobrili su ih nerezidenti, a koji se ne mogu svrstati u izravna ulaganja ili u trgovinske kredite, svrstani su prema institucionalnim sektorima i ročnosti u odgovarajuće pozicije ostalih ulaganja. Izvor podataka tih pozicija je evidencija Hrvatske narodne banke o kreditnim odnosima s inozemstvom. Pozicija valuta i depozita pokazuje potraživanja rezidenata od inozemstva za stranu efektivu i depozite koji se nalaze u stranim bankama, kao i obveze hrvatskih banaka za depozite u vlasništvu nerezidenata. Izvor podataka za sektore države i banaka je monetarna statistika, iz koje se na osnovi podataka o stanjima i valutnoj strukturi inozemne aktive i pasive procjenjuju transakcije iz kojih je uklonjen utjecaj tečaja. U razdoblju od 1993. do 1998. podaci o potraživanjima ostalih sektora na

ovoj poziciji kompilirali su se na osnovi procjene Hrvatske narodne banke koja se zasnivala na dijelu neto deviznog priljeva stanovništva koji nije klasificiran u tekuće transfere. Od 1999. godine ova pozicija sadrži samo podatke prema tromjesečnim podacima Banke za međunarodne namire, dok se podaci u četvrtom tromjesečju 2001. i prva dva tromjesečja 2002. odnose na efekt promjene valuta država članica EMU-a u euro.

U razdoblju od 1993. do 1998. procjena transakcija u pozicijama međunarodnih pričuva napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolare primjenom prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama. Promjene salda međunarodnih pričuva od 1999. godine izračunavaju se na osnovi računovodstvenih podataka Hrvatske narodne banke.

Tablica H5: Platna bilanca – ostala ulaganja

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	30,9	453,0	2.815,5	1.595,2	1.373,7	588,3	463,1	-804,4	1.126,7
1. Sredstva	-1.040,4	394,3	451,9	-2.151,8	-412,5	85,7	-159,7	-227,8	-110,7
1.1. Trgovinski krediti	100,1	57,9	-88,4	-167,2	-182,3	-159,0	-16,0	18,9	-26,2
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	100,1	57,9	-88,4	-167,2	-182,3	-159,0	-16,0	18,9	-26,2
1.1.2.1. Dugoročni krediti	2,8	9,2	-16,3	-23,0	16,4	-14,0	14,8	11,9	3,8
1.1.2.2. Kratkoročni krediti	97,3	48,7	-72,1	-144,1	-198,7	-144,9	-30,8	7,0	-30,0
1.2. Krediti	-107,9	39,2	-54,7	-22,5	11,1	1,7	11,6	-5,6	3,5
1.2.1. Država	0,0	-3,4	0,6	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9
1.2.1.1. Dugoročni krediti	0,0	-3,4	0,6	-1,0	-0,3	0,3	0,0	0,3	-0,9
1.2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2.2. Banke	1,7	-10,0	-22,0	4,3	6,1	-0,3	10,8	-7,3	2,9
1.2.2.1. Dugoročni krediti	1,9	-3,4	-16,5	5,0	7,0	-2,1	8,3	2,0	-1,3
1.2.2.2. Kratkoročni krediti	-0,2	-6,6	-5,5	-0,6	-0,9	1,7	2,5	-9,3	4,2
1.2.3. Ostali sektori	-109,6	52,6	-33,3	-25,9	5,3	1,7	0,8	1,3	1,5
1.2.3.1. Dugoročni krediti	-109,6	52,6	-33,2	-26,0	5,6	1,7	0,8	1,6	1,5
1.2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	-0,1	0,1	-0,4	0,0	-0,1	-0,3	0,0
1.3. Gotovina i depoziti	-1.032,6	297,3	594,9	-1.962,1	-241,3	243,1	-155,3	-241,1	-88,0
1.3.1. Država	-26,5	-18,1	-24,2	30,3	72,7	83,0	-44,8	63,6	137,0
1.3.2. Banke	-964,2	-1.790,9	1.516,5	-1.964,5	-368,7	289,2	-162,7	-270,3	-225,0
1.3.3. Ostali sektori	-41,9	2.106,3	-897,4	-27,9	54,7	36,8	52,3	-34,4	0,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	1.071,3	58,7	2.363,6	3.747,0	1.786,2	502,5	622,8	-576,6	1.237,4
2.1. Trgovinski krediti	318,2	96,3	501,3	-226,9	-76,1	10,0	-6,7	-82,4	3,0
2.1.1. Država	-3,5	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1
2.1.1.1. Dugoročni krediti	-0,5	1,2	-0,1	1,5	-0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,1
2.1.1.2. Kratkoročni krediti	-3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	321,7	95,1	501,4	-228,4	-75,8	10,1	-7,1	-82,0	3,1
2.1.2.1. Dugoročni krediti	-13,8	-22,1	-1,2	-47,4	-31,1	-12,4	-13,6	0,0	-5,1
2.1.2.2. Kratkoročni krediti	335,5	117,2	502,6	-181,0	-44,8	22,5	6,5	-82,0	8,2
2.2. Krediti	873,0	-260,5	653,8	2.833,9	1.620,6	409,1	679,6	-10,6	542,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	-16,9	-4,1	-177,2	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7
2.2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-31,5	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.1. Povučena kreditna sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.1.1.2. Otplate	-31,5	-34,3	-129,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Kratkoročni krediti	14,7	30,3	-47,6	354,2	-371,7	-240,8	-128,8	-0,5	-1,7
2.2.2. Država	345,2	-212,2	433,9	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2
2.2.2.1. Dugoročni krediti	5,7	185,4	433,9	502,9	406,5	42,9	132,4	214,0	17,2
2.2.2.1.1. Povučena kreditna sredstva	286,4	363,2	598,2	697,8	700,7	131,0	183,8	271,3	114,6
2.2.2.1.2. Otplate	-280,6	-177,8	-164,3	-194,9	-294,2	-88,1	-51,4	-57,3	-97,4
2.2.2.2. Kratkoročni krediti	339,4	-397,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	117,0	87,2	79,3	1.005,7	625,1	447,0	346,5	-459,9	291,5
2.2.3.1. Dugoročni krediti	122,8	93,0	81,6	927,2	568,5	233,5	274,7	-11,4	71,7
2.2.3.1.1. Povučena kreditna sredstva	722,7	829,3	656,9	1.644,7	993,1	415,1	395,2	49,7	133,2
2.2.3.1.2. Otplate	-599,8	-736,3	-575,3	-717,5	-424,5	-181,5	-120,5	-61,0	-61,5
2.2.3.2. Kratkoročni krediti	-5,8	-5,8	-2,3	78,5	56,6	213,5	71,8	-448,5	219,9
2.2.4. Ostali sektori	427,6	-131,5	317,8	971,2	960,7	160,0	329,6	235,7	235,5
2.2.4.1. Dugoročni krediti	534,2	-133,6	335,4	920,7	890,4	127,8	291,2	227,2	244,1
2.2.4.1.1. Povučena kreditna sredstva	1.107,1	818,1	1.326,0	1.898,1	1.943,5	394,1	515,9	545,1	488,5
2.2.4.1.2. Otplate	-572,9	-951,7	-990,7	-977,3	-1.053,1	-266,3	-224,7	-317,8	-244,3
2.2.4.2. Kratkoročni krediti	-106,6	2,1	-17,6	50,4	70,3	32,2	38,4	8,5	-8,7
2.3. Gotovina i depoziti	-119,8	223,0	1.209,4	1.140,7	243,3	84,7	-50,1	-483,4	692,0
2.3.1. Banke	-119,8	223,0	1.209,4	1.140,7	243,3	84,7	-50,1	-483,4	692,0
2.4. Ostale obveze	0,0	-0,1	-0,9	-0,7	-1,6	-1,4	-0,1	-0,2	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H6: Platna bilanca – svodna tablica

u milijunima kuna

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-3.978,1	-6.083,1	-15.509,0	-13.353,1	-9.801,9	-8.910,7	-7.173,7	14.750,0	-8.467,5
1. Roba, usluge i dohodak (2+5)	-11.291,6	-14.276,1	-24.285,8	-23.058,5	-18.666,5	-11.039,6	-9.534,3	12.485,2	-10.577,8
1.1. Prihodi	74.468,0	84.083,8	85.563,6	103.318,8	112.405,7	18.766,1	24.706,2	46.148,3	22.785,1
1.2. Rashodi	-85.759,5	-98.359,9	-109.849,4	-126.377,3	-131.072,2	-29.805,7	-34.240,4	-33.663,1	-33.362,9
2. Roba i usluge (3+4)	-8.043,7	-9.950,0	-20.004,4	-14.802,4	-13.983,0	-9.250,8	-7.737,3	13.049,6	-10.044,4
2.1. Prihodi	71.592,3	80.321,0	82.188,2	100.061,5	107.613,2	17.820,1	23.674,8	44.208,1	21.910,3
2.2. Rashodi	-79.636,0	-90.270,9	-102.192,6	-114.863,9	-121.596,2	-27.070,9	-31.412,1	-31.158,5	-31.954,6
3. Roba	-26.681,2	-34.323,1	-44.135,8	-52.782,7	-50.331,8	-10.922,6	-14.488,0	-12.006,3	-12.915,0
3.1. Prihodi	37.909,7	39.695,8	39.198,3	42.167,2	49.471,2	11.283,5	12.077,3	12.787,7	13.322,8
3.2. Rashodi	-64.591,0	-74.018,9	-83.334,1	-94.949,9	-99.803,0	-22.206,0	-26.565,2	-24.794,0	-26.237,7
4. Usluge	18.637,5	24.373,1	24.131,4	37.980,3	36.348,8	1.671,7	6.750,6	25.055,9	2.870,6
4.1. Prihodi	33.682,6	40.625,2	42.989,9	57.894,3	58.142,0	6.536,6	11.597,5	31.420,4	8.587,5
4.2. Rashodi	-15.045,0	-16.252,1	-18.858,5	-19.914,0	-21.793,2	-4.864,9	-4.846,9	-6.364,5	-5.716,9
5. Dohodak	-3.247,9	-4.326,1	-4.281,4	-8.256,1	-4.683,5	-1.788,7	-1.796,9	-564,4	-533,4
5.1. Prihodi	2.875,7	3.762,9	3.375,4	3.257,3	4.792,5	946,0	1.031,4	1.940,2	874,9
5.2. Rashodi	-6.123,5	-8.089,0	-7.656,8	-11.513,4	-9.476,1	-2.734,8	-2.828,3	-2.504,6	-1.408,3
6. Tekući transferi	7.313,5	8.192,9	8.776,7	9.705,4	8.864,6	2.128,9	2.360,5	2.264,9	2.110,3
6.1. Prihodi	9.118,6	9.934,0	10.761,2	11.639,9	11.454,5	2.797,7	2.989,0	2.866,9	2.800,9
6.2. Rashodi	-1.805,1	-1.741,1	-1.984,4	-1.934,6	-2.589,9	-668,8	-628,4	-602,1	-690,6
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	9.598,4	7.343,6	20.661,6	23.316,0	17.468,1	8.877,6	6.596,4	-3.960,2	5.954,3
B1. Kapitalne transakcije	170,1	1.145,1	3.695,6	546,9	172,8	53,2	55,4	47,0	17,2
B2. Financijske transakcije, isključujući med. pričuve	14.614,7	17.695,5	22.454,5	32.121,5	17.632,0	5.676,1	8.063,9	-3.353,7	7.245,7
1. Izravna ulaganja	8.738,8	9.839,3	4.888,5	13.293,9	5.231,6	1.647,7	1.629,5	945,4	1.008,9
1.1. U inozemstvo	-22,1	-1.278,4	-4.419,4	-713,8	-1.892,4	-309,3	-127,7	-1.236,8	-218,6
1.2. U Hrvatsku	8.761,0	11.117,7	9.307,9	14.007,7	7.124,0	1.957,0	1.757,3	2.182,2	1.227,5
2. Portfeljna ulaganja	5.658,7	4.978,9	-3.227,3	6.669,8	1.623,7	-487,2	2.995,1	1.626,0	-2.510,3
2.1. Sredstva	-189,8	-1.081,7	-4.839,8	936,8	-5.690,4	-2.771,8	-1.365,3	76,4	-1.629,7
2.2. Obveze	5.848,4	6.060,6	1.612,6	5.733,0	7.314,1	2.284,7	4.360,4	1.549,6	-880,6
3. Ostala ulaganja	217,2	2.877,2	20.793,3	12.157,8	10.776,6	4.515,6	3.439,2	-5.925,2	8.747,0
3.1. Sredstva	-7.942,6	2.569,6	3.261,5	-16.361,3	-3.023,3	676,1	-1.187,1	-1.677,2	-835,1
3.2. Obveze	8.159,8	307,6	17.531,8	28.519,1	13.799,9	3.839,4	4.626,3	-4.248,0	9.582,1
B3. Međunarodne pričuve	-5.186,4	-11.497,0	-5.488,5	-9.352,4	-336,7	3.148,3	-1.522,9	-653,4	-1.308,7
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-5.620,3	-1.260,4	-5.152,6	-9.962,9	-7.666,2	33,0	577,3	-10.789,9	2.513,3

^a Preliminarni podaci

Napomena: Pozicija 'Ostala ulaganja - obveze' od 1999. godine obuhvaća repo poslove HNB-a.

Tablica H7: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka^a

na kraju razdoblja, u milijunima EUR

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke							Devizne pričuve banaka
		Ukupno	Posebna prava vučenja	Pričuvna pozicija u MMF-u	Zlato	Devize			
						Ukupno	Valuta i depoziti	Obveznice i zadužnice	
1996.	prosinac	1.867,7	101,3	0,0	–	1.766,3	1.627,6	138,7	1.549,2
1997.	prosinac	2.303,7	133,4	0,1	–	2.170,2	1.825,2	345,0	2.078,9
1998.	prosinac	2.400,2	197,1	0,1	–	2.203,0	1.642,6	560,4	1.607,0
1999.	prosinac	3.012,7	188,7	0,2	–	2.823,7	2.449,8	373,9	1.344,7
2000.	prosinac	3.783,2	158,5	0,2	–	3.624,5	2.763,0	861,5	2.310,7
2001.	prosinac	5.333,6	122,9	0,2	–	5.210,5	3.469,7	1.740,7	4.056,0
2002.	prosinac	5.651,3	2,3	0,2	–	5.648,8	3.787,8	1.861,0	2.581,6
2003.	prosinac	6.554,1	0,7	0,2	–	6.553,2	3.346,0	3.207,2	3.927,1
2004.	siječanj	6.650,1	0,9	0,2	–	6.649,0	3.512,6	3.136,4	3.742,2
	veljača	6.646,6	0,7	0,2	–	6.645,7	3.365,2	3.280,5	3.535,4
	ožujak	6.178,5	0,7	0,2	–	6.177,6	2.726,8	3.450,9	3.627,3
	travanj	6.449,1	1,2	0,2	–	6.447,7	2.953,6	3.494,1	3.632,1
	svibanj	6.393,1	1,0	0,2	–	6.391,9	2.800,1	3.591,8	3.786,4
	lipanj	6.389,5	1,0	0,2	–	6.388,3	2.761,4	3.626,9	3.784,7
	srpanj	6.366,1	1,2	0,2	–	6.364,7	2.672,9	3.691,8	3.915,7
	kolovoz	6.482,2	0,7	0,2	–	6.481,4	2.864,6	3.616,7	4.175,2
	rujan	6.451,8	0,7	0,2	–	6.450,9	2.831,4	3.619,5	4.073,4
	listopad	6.372,6	0,9	0,2	–	6.371,5	3.150,8	3.220,6	3.995,0
	studenj	6.324,5	0,6	0,2	–	6.323,7	3.129,2	3.194,5	4.016,7
	prosinac	6.436,2	0,6	0,2	–	6.435,4	3.173,3	3.262,0	4.220,1

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a.**Tablica H7:** Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarod-

nih plaćanja. Međunarodne pričuve sastoje se od posebnih prava vučenja, pričuvne pozicije u MMF-u, zlata, strane valute i depozita kod stranih banaka, te obveznica i zadužnica.

Devizne pričuve banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

na kraju razdoblja, u milijunima EUR

	2004.													
	2003.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)														
A. Službene međunarodne pričuve	6.554,1	6.650,1	6.646,6	6.178,5	6.449,1	6.393,1	6.389,5	6.366,1	6.482,2	6.451,8	6.372,6	6.324,5	6.436,2	
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	5.740,1	5.510,3	5.491,4	5.477,7	5.741,0	5.876,9	5.898,3	5.894,7	6.031,4	5.950,9	6.221,5	6.223,7	6.235,4	
(a) Dužnički vrijednosni papiri	3.207,2	3.136,4	3.280,5	3.450,9	3.494,1	3.591,8	3.626,9	3.691,8	3.616,7	3.619,5	3.220,6	3.194,5	3.262,0	
Od toga: Izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.532,9	2.373,9	2.210,9	2.026,8	2.246,8	2.285,1	2.271,4	2.202,9	2.414,6	2.331,4	3.000,8	3.029,2	2.973,3	
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	271,1	235,5	227,7	229,4	232,8	228,9	229,9	214,0	214,2	212,2	209,2	205,6	233,1	
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Od toga: Locirane u inozemstvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava	2.261,8	2.138,4	1.983,3	1.797,4	2.014,0	2.056,2	2.041,5	1.988,8	2.200,4	2.119,2	2.791,6	2.823,6	2.740,3	
Od toga: Locirane u zemlji o kojoj se izvještava	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
(3) Posebna prava vučenja (SDR)	0,7	0,9	0,7	0,7	1,2	1,0	1,0	1,2	0,7	0,7	0,9	0,6	0,6	
(4) Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(5) Ostale devizne pričuve	813,1	1.138,7	1.154,3	700,0	706,7	515,0	490,0	470,0	450,0	500,0	150,0	100,0	200,0	
– obratni repo poslovi	813,1	1.138,7	1.154,3	700,0	706,7	515,0	490,0	470,0	450,0	500,0	150,0	100,0	200,0	
B. Ostale devizne pričuve	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– oročeni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
C. Ukupno (A+B)	6.554,1	6.650,1	6.646,6	6.178,5	6.449,1	6.393,1	6.389,5	6.366,1	6.482,2	6.451,8	6.372,6	6.324,5	6.436,2	
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)														
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)														
(a) Hrvatska narodna banka	-1.538,0	-1.324,8	-970,3	-1.351,7	-1.381,2	-1.365,2	-1.368,3	-1.200,6	-1.205,3	-1.194,2	-1.190,3	-1.178,0	-988,6	
Do 1 mjesec	-355,9	-311,6	-113,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	-1,9	-2,0	-1,5	-1,4	-1,2	-1,2	-1,2	-1,4	-1,3	-1,6	-1,5	-1,5	-1,8	
Preko 1 do 3 mjeseca	-288,3	-113,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	-0,7	-0,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-891,1	-897,1	-855,1	-1.350,4	-1.380,0	-1.364,0	-1.367,0	-1.199,2	-1.204,0	-1.192,5	-1.188,8	-1.176,5	-986,8	
Do 1 mjesec	-85,9	-2,5	-6,9	-3,2	-2,6	-25,6	-236,9	0,0	-8,7	-2,8	-2,6	-205,7	-76,5	
Kamate	-34,4	-58,4	-109,9	-2,5	-1,0	-15,2	-26,0	-2,9	-3,6	-2,6	-1,1	-14,3	-13,8	
Preko 1 do 3 mjeseca	-9,3	-10,0	-5,8	-28,0	-265,0	-236,4	-9,2	-11,5	-5,4	-211,7	-291,9	-78,1	-510,1	
Kamate	-168,3	-112,9	-3,7	-17,0	-42,6	-28,7	-6,4	-6,5	-3,7	-16,5	-30,6	-72,4	-169,0	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-495,2	-586,5	-568,1	-1.063,7	-830,8	-823,3	-844,9	-923,1	-923,8	-713,8	-630,6	-631,1	-143,7	
Kamate	-98,0	-126,8	-160,8	-236,0	-238,1	-234,9	-243,6	-255,3	-258,8	-245,1	-232,1	-174,9	-73,8	
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminkih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu														
(a) Kratke pozicije (-)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
(b) Duge pozicije (+)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
3. Ostalo	-363,5	-764,5	-575,0	-128,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– odljevi s osnove repo poslova (-)	-363,5	-764,5	-575,0	-128,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Do 1 mjesec	-363,1	-763,7	-574,3	-128,2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	-0,4	-0,8	-0,7	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Kamate	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-1.901,5	-2.089,3	-1.545,3	-1.479,9	-1.381,2	-1.365,2	-1.368,3	-1.200,6	-1.205,3	-1.194,2	-1.190,3	-1.178,0	-988,6	
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)														
1. Potencijalne devizne obveze														
(a) Izdane garancije s dospjelim od 1 godine	-426,8	-445,1	-441,8	-401,5	-401,7	-402,6	-406,8	-411,4	-412,8	-438,0	-432,7	-382,2	-370,9	
– Hrvatska narodna banka	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-426,8	-445,1	-441,8	-401,5	-401,7	-402,6	-406,8	-411,4	-412,8	-438,0	-432,7	-382,2	-370,9	
Do 1 mjesec	-55,8	-39,0	-57,1	-23,7	-5,3	-31,6	-66,2	-7,5	-49,5	-23,4	-53,4	-42,4	-62,7	
Preko 1 do 3 mjeseca	-94,9	-81,8	-29,8	-42,7	-99,4	-75,1	-56,9	-72,8	-77,0	-95,5	-109,1	-84,2	-33,9	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	-276,1	-324,3	-354,8	-335,1	-297,0	-295,9	-283,6	-331,1	-286,3	-319,0	-270,2	-255,7	-274,4	
(b) Ostale potencijalne obveze	-873,6	-903,3	-1.341,0	-1.348,8	-1.381,4	-1.385,1	-1.427,1	-1.441,0	-1.469,2	-1.429,5	-1.373,0	-1.355,1	-1.402,0	
– Hrvatska narodna banka	-873,6	-903,3	-1.341,0	-1.348,8	-1.381,4	-1.385,1	-1.427,1	-1.441,0	-1.469,2	-1.429,5	-1.373,0	-1.355,1	-1.402,0	
Do 1 mjesec	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Preko 1 do 3 mjeseca	-873,6	-903,3	-1.341,0	-1.348,8	-1.381,4	-1.385,1	-1.427,1	-1.441,0	-1.469,2	-1.429,5	-1.373,0	-1.355,1	-1.402,0	
Preko 3 mjeseca do 1 godine	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
– Središnja država (bez republičkih fondova)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	

2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- BIS (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- MMF (+)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-1.300,4	-1.348,4	-1.782,8	-1.750,3	-1.783,1	-1.787,6	-1.833,9	-1.852,4	-1.881,9	-1.867,5	-1.805,7	-1.737,3	-1.772,9	
IV. Bilješke														
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
U tome: Središnja država (bez republičkih fondova)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(c) založena imovina	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima														
- posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-351,0	-734,6	-557,7	-121,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- posuđeni ili repo, ali nisu uključeni u Dio I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- primljeni ili stečeni, ali nisu uključeni u Dio I.	785,1	1.089,9	1.080,0	638,8	669,6	491,1	479,5	459,0	421,3	475,9	140,5	89,6	180,7	
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva														
- SDR i valute koje čine SDR	6.554,1	6.650,1	6.646,6	6.178,5	6.449,1	6.393,1	6.389,4	6.366,1	6.482,2	6.451,8	6.372,6	6.324,5	6.436,2	
- valute koje ne čine SDR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- po pojedinim valutama:														
USD	1.937,6	2.133,6	1.994,8	1.887,2	1.930,9	1.892,3	1.963,2	2.019,8	2.046,1	1.960,0	1.918,0	1.810,7	1.609,1	
EUR	4.615,6	4.515,4	4.650,9	4.290,4	4.516,7	4.499,6	4.425,0	4.344,8	4.435,2	4.490,9	4.453,4	4.326,0	4.826,3	
Ostale	0,9	1,1	0,9	0,9	1,4	1,2	1,2	1,5	0,9	0,9	1,1	187,9	0,8	

Tablica H8: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predložkom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predložka nalazi se u materijalu MMF-a "International reserves and foreign currency liquidity: guidelines for a data template, 2001".

Prvi dio Predložka prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, oročene devizne depozite koji se mogu razročiti prije dospjeća, oročene devizne depozite s preostalim rokom dospjeća do godine dana, pričuvnu poziciju u MMF-u, posebna prava vučenja, zlato i obratne repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predložka prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospjeća izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduću naplatu (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova između HNB-a i domaćih banaka (privremene pro-

daje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predložka prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduću otplatu glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuve banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve zasniva se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice za obračun devizne pričuve, koja se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti, osim vlasničkih vrijednosnih papira banke, te hibridnih i podređenih instrumenata). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predložka prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na osnovi Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospijevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje oročene devizne depozite s ugovorenim dospelom dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predložku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I.). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I.A).

Tablica H9: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2003.		7,563414				4,977823	10,945665	6,701390	
2004.		7,495169				4,855608	11,048232	6,035494	
2004.	siječanj	7,690466				4,913582	11,080823	6,093513	
	veljača	7,650180				4,864021	11,296065	6,059802	
	ožujak	7,500547				4,786610	11,163558	6,113773	
	travanj	7,505864				4,827528	11,296071	6,240743	
	svibanj	7,426838				4,819473	11,052733	6,185583	
	lipanj	7,377982				4,861664	11,123095	6,081234	
	srpanj	7,372077				4,831126	11,067028	6,011773	
	kolovoz	7,369254				4,791269	11,021240	6,055250	
	rujan	7,410331				4,805074	10,886861	6,069909	
	listopad	7,544859				4,888467	10,917838	6,049878	
	studen	7,554380				4,963436	10,813955	5,824814	
	prosinac	7,544991				4,916727	10,873149	5,643633	

Tablica H10: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.		7,646909				4,901551	10,860544	6,118506	
2004.		7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	
2004.	siječanj	7,670249				4,910845	11,203986	6,188180	
	veljača	7,607293				4,818707	11,357559	6,138379	
	ožujak	7,395440				4,740667	11,044564	6,055879	
	travanj	7,533576				4,872317	11,249180	6,365506	
	svibanj	7,369765				4,817155	11,037539	6,016626	
	lipanj	7,365831				4,823095	11,034953	6,057925	
	srpanj	7,406563				4,809769	11,171287	6,148056	
	kolovoz	7,391677				4,797921	10,979912	6,136718	
	rujan	7,547840				4,862672	11,088350	6,125996	
	listopad	7,490452				4,893801	10,760598	5,874864	
	studen	7,600835				5,012090	10,825858	5,731289	
	prosinac	7,671234				4,971314	10,824374	5,636883	

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

indeksi 2001. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks potrošačkih na malo
1996.	prosinac	83,82	90,13	96,63
1997.	prosinac	87,73	93,01	98,79
1998.	prosinac	91,08	95,99	95,39
1999.	prosinac	99,23	102,76	102,08
2000.	prosinac	101,51	99,96	101,79
2001.	prosinac	99,07	98,63	98,89
2002.	prosinac	95,97	95,63	96,24
2003.	prosinac	94,09	94,46	94,62
2004.	siječanj	93,61	94,20	93,56
	veljača	93,13	94,28	93,48
	ožujak	92,03	93,55	92,83
	travanj	92,61	93,83	93,50
	svibanj	91,68	91,55	92,27
	lipanj	90,84	91,08	91,70
	srpanj	90,50	90,36	91,67
	kolovoz	90,64	89,87	92,00
	rujan	91,05	90,19	92,78
	listopad	92,15	91,44	93,71
	studen	91,29	91,17	92,43
	prosinac	90,43	90,61	90,85

Napomena: od 1. siječnja 2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

Tablica H11: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih nominalnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Počevši od Biltena HNB-a broj 94 (lipanj 2004.) prikazane serije indeksa efektivnih tečajeva kune izračunate su u skladu s modifikacijama osnovne metodologije HNB-a za izračunavanje indeksa nominalnoga i realnoga efektivnog tečaja kune, koja je objavljena u Okviru 2. Biltena HNB-a broj 64 (listopad 2001.). Ponderi su određeni na osnovi prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od siječnja 2000. do prosinca 2003. godine (prije od srpnja 1996. do siječnja 2000.). Tako novi ponder pripisan euru iznosi 70,6% (prije 66,2%), američkom dolaru 27,2% (prije 30,7%), funti sterlinga 1,0% (prije 1,2%), švicarskom franku 1,0% (prije 1,6%) te slovenskom tolaru 0,2% (kao i prije). Bazono razdoblje za izračunavanje indeksa efektivnih tečajeva

kune je 2001. godina (prije 1995. godina). Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je deprecijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja je ponderirani geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Za deflacioniranje se koriste indeksi cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima i indeksi potrošačkih cijena, odnosno ukupni harmonizirani indeks potrošačkih cijena za zemlje članice eurozone. Serija potrošačkih cijena u Hrvatskoj konstruirana je tako da se do prosinca 1997. godine koriste indeksi cijena na malo, a od siječnja 1998. indeksi potrošačkih cijena. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

u milijunima EUR

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Država	6.600,6	6.604,8	6.821,1	6.873,1	7.462,1	7.453,5	7.526,5	7.488,5	7.566,4	7.527,6	7.537,4	7.453,3	7.236,1
1.1. Kratkoročni	0,9	1,4	1,4	1,5	2,1	2,2	2,3	2,5	2,5	2,6	3,3	3,3	3,4
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,9	1,4	1,4	1,5	2,1	2,2	2,3	2,5	2,5	2,6	3,3	3,3	3,4
Kašnjenja otpplate glavnice	0,9	1,3	1,3	1,3	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1	2,1	2,8	2,8	2,9
Kašnjenja otpplate kamata	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Dugoročni	6.599,6	6.603,4	6.819,7	6.871,6	7.460,0	7.451,3	7.524,2	7.486,0	7.563,9	7.525,0	7.534,1	7.450,0	7.232,6
Obveznice	4.310,9	4.285,2	4.488,6	4.516,7	5.045,4	5.013,7	5.034,5	4.817,7	4.850,1	4.831,1	4.852,2	4.855,7	4.635,2
Kredit	2.286,4	2.315,8	2.328,7	2.352,6	2.411,9	2.435,0	2.487,1	2.665,9	2.711,4	2.691,6	2.679,6	2.592,1	2.595,3
Trgovinski kredit	2,3	2,4	2,3	2,4	2,7	2,7	2,6	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,1
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Središnja banka (HNB)	365,7	766,3	584,6	130,5	2,3	2,8	2,4	2,4	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
2.1. Kratkoročni	363,1	763,7	582,4	128,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	363,1	763,7	582,4	128,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otpplate glavnice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kašnjenja otpplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Dugoročni	2,6	2,6	2,2	2,3	2,3	2,8	2,4	2,4	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gotovina i depoziti	2,6	2,6	2,2	2,3	2,3	2,8	2,4	2,4	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Banke	6.121,1	6.005,4	6.241,9	6.632,7	6.781,0	6.954,6	6.938,2	6.934,3	6.755,9	6.723,4	6.783,4	6.935,8	7.652,4
3.1. Kratkoročni	617,1	720,5	781,2	830,5	763,6	794,2	902,4	507,0	431,2	453,9	473,6	548,7	673,3
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	604,2	706,6	767,7	817,7	750,7	781,2	889,6	493,6	415,8	441,0	460,9	536,1	660,8
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	12,9	13,8	13,4	12,8	12,9	12,9	12,8	13,4	15,4	12,8	12,7	12,6	12,5
Kašnjenja otpplate glavnice	12,9	13,8	13,4	12,8	12,9	12,9	12,8	13,4	15,4	12,8	12,6	12,5	12,4
Kašnjenja otpplate kamata	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Dugoročni	5.503,9	5.285,0	5.460,8	5.802,1	6.017,4	6.160,4	6.035,8	6.427,3	6.324,7	6.269,6	6.309,8	6.387,1	6.979,2
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	447,0	443,1	444,5	444,9	444,5	444,5
Kredit	2.767,7	2.804,1	2.895,5	3.021,0	3.164,1	3.359,8	3.300,6	3.296,6	3.315,4	3.273,9	3.278,5	3.269,4	3.315,7
Gotovina i depoziti	2.736,2	2.480,8	2.565,3	2.781,1	2.853,3	2.800,7	2.735,2	2.685,6	2.562,3	2.552,6	2.586,7	2.672,8	3.219,0
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Ostali domaći sektori	4.878,4	4.916,5	4.973,9	5.072,9	5.162,8	5.379,1	5.465,8	5.618,1	5.705,5	5.633,1	5.653,4	5.749,1	5.798,1
4.1. Kratkoročni	523,2	574,0	579,8	593,0	577,3	578,7	608,8	624,2	629,4	633,9	636,3	633,3	664,2
Instrumenti tržišta novca	33,5	62,4	62,4	36,5	11,7	11,7	6,8	6,8	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	70,1	78,3	85,2	101,0	112,2	112,2	136,1	138,5	134,0	137,5	136,9	133,4	125,4
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	22,2	24,4	22,2	27,3	29,7	29,3	28,8	30,9	33,6	36,7	29,8	25,4	24,9
Ostale obveze	397,4	408,9	410,0	428,2	423,6	425,5	437,2	448,0	455,1	459,8	469,6	474,5	513,9
Kašnjenja otpplate glavnice	369,9	380,5	381,3	398,2	392,6	394,2	403,0	412,9	419,7	422,1	430,9	435,2	462,7
Kašnjenja otpplate kamata	27,6	28,4	28,7	30,0	31,1	31,3	34,2	35,1	35,4	37,7	38,8	39,3	51,2
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Dugoročni	4.355,3	4.342,5	4.394,1	4.479,9	4.585,5	4.800,4	4.857,0	4.994,0	5.076,1	4.999,2	5.017,2	5.115,8	5.133,9
Obveznice	345,3	348,1	350,5	363,3	351,5	455,9	454,0	457,7	461,4	388,4	391,4	395,6	384,3
Kredit	3.858,3	3.850,1	3.902,3	3.980,9	4.102,8	4.217,6	4.278,8	4.409,5	4.491,4	4.487,8	4.507,5	4.605,5	4.637,3
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Trgovinski kredit	151,7	144,4	141,3	135,8	131,2	126,9	124,2	126,7	123,3	123,0	118,3	114,7	112,3
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Izravna ulaganja	1.844,8	1.865,8	1.898,2	1.895,0	1.918,3	1.934,2	1.956,4	1.974,3	1.999,0	2.016,8	1.982,9	1.983,1	1.986,5
5.1. Kratkoročni	124,0	123,3	119,0	149,7	153,4	161,0	170,1	172,5	173,0	179,7	177,8	191,4	247,9
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	43,9	44,9	49,6	73,2	66,0	74,7	79,3	79,4	87,3	87,0	84,1	93,2	61,9
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostale obveze	80,1	78,5	69,4	76,5	87,4	86,3	90,9	93,0	85,8	92,8	93,7	98,3	186,0
Kašnjenja otpplate glavnice	75,9	74,1	64,9	71,7	82,2	80,9	85,1	86,6	79,2	85,6	85,7	89,5	166,3
Kašnjenja otpplate kamata	4,2	4,4	4,5	4,8	5,2	5,3	5,7	6,4	6,5	7,1	8,0	8,8	19,7
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Dugoročni	1.720,8	1.742,5	1.779,2	1.745,3	1.764,8	1.773,3	1.786,3	1.801,9	1.826,0	1.837,0	1.805,1	1.791,7	1.738,6
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit	1.689,7	1.711,8	1.747,7	1.716,1	1.735,1	1.744,5	1.758,0	1.774,0	1.798,6	1.810,7	1.779,4	1.766,4	1.714,8
Trgovinski kredit	31,1	30,7	31,5	29,2	29,7	28,7	28,2	27,9	27,4	26,3	25,7	25,3	23,8
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	19.810,6	20.158,9	20.519,8	20.604,2	21.326,5	21.724,3	21.889,2	22.017,8	22.029,2	21.903,2	21.959,1	22.123,8	22.675,4

Tablica H12: Bruto inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug obuhvaća sve obveze rezidenata na osnovi: dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (po nominalnoj vrijednosti), kredita (uključujući repo ugovore) neovisno o ugovorenom dospijeću, depozita primljenih od stranih osoba te trgovinskih kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim dospijećem dužim od 180 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana, a do 31. prosinca 2002. 150 dana).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Sektor država prikazuje inozemne dugove opće države, koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove (uključujući Hrvatsku banku za obnovu i razvitak, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste) te lokalnu državu. Sektor središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke.

Sektor banke prikazuje dugove banaka. Ostali domaći sektori prikazuju dugove ostalih bankarskih institucija, nebankarskih financijskih institucija, trgovačkih društava, neprofitnih institucija i stanovništva, uključujući obrtnike. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10%).

Unutar svakoga sektora podaci se razvrstavaju prema ugovorenom dospijeću, na kratkoročne i dugoročne dugove, te prema dužničkom instrumentu na osnovi kojega je nastala dužnička obveza.

Stanje bruto inozemnog duga uključuje nepodmirene dospjele obveze s osnove glavnice i kamata, obračunate nedospjele kamate te buduće otplate glavnice.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Objavljeni podaci preliminarni su do objave konačnih podataka platne bilance za izvještajno tromjesečje.

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

u milijunima EUR

	2003.		2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	
1. Bruto inozemni dug javnog sektora	8.334,0	8.717,1	8.758,3	8.344,5	8.804,1	8.798,5	8.834,4	8.780,0	8.862,1	8.813,5	8.794,8	8.711,3	8.521,2	
1.1. Kratkoročni	409,5	814,9	631,7	179,1	47,7	45,1	36,6	28,6	29,9	30,7	28,5	37,3	34,9	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kredit	390,9	791,9	611,0	157,1	29,7	27,0	18,1	12,6	13,8	13,5	11,2	20,0	9,2	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	18,6	23,1	20,7	21,9	18,0	18,1	18,5	16,0	16,0	17,2	17,3	17,3	25,6	
Kašnjenja otplate glavnice	18,6	22,9	20,6	21,8	17,8	17,9	18,2	15,7	15,7	16,7	16,7	16,7	24,5	
Kašnjenja otplate kamata	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,6	0,6	1,2	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
1.2. Dugoročni	7.924,2	7.901,9	8.126,4	8.165,2	8.756,1	8.753,1	8.797,5	8.751,1	8.832,0	8.782,6	8.766,0	8.673,8	8.486,1	
Obveznice	4.310,9	4.285,2	4.488,6	4.516,7	5.045,4	5.013,7	5.034,5	4.817,7	4.850,1	4.831,1	4.852,2	4.855,7	4.635,2	
Kredit	3.560,7	3.568,8	3.590,2	3.599,7	3.662,9	3.696,2	3.722,4	3.886,7	3.937,0	3.905,3	3.869,8	3.774,5	3.806,9	
Gotovina i depoziti	2,6	2,6	2,2	2,3	2,3	2,8	2,4	2,4	2,4	2,4	1,9	2,4	2,4	
Trgovinski kredit	50,0	45,3	45,3	46,6	45,5	40,5	38,2	44,2	42,6	43,9	42,1	41,2	41,6	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Izravna ulaganja	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	
2. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor	428,6	409,1	410,5	409,5	412,2	411,4	411,5	387,6	389,2	354,4	351,9	349,6	343,3	
2.1. Kratkoročni	32,0	36,0	35,9	37,0	37,8	37,8	39,6	39,5	39,7	40,8	42,0	40,8	42,4	
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski kredit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Ostale obveze	32,0	36,0	35,9	37,0	37,8	37,8	39,6	39,5	39,7	40,8	42,0	40,8	42,4	
Kašnjenja otplate glavnice	23,3	27,2	27,1	28,1	28,6	28,6	29,8	28,7	28,9	30,0	31,0	29,9	30,8	
Kašnjenja otplate kamata	8,7	8,8	8,8	8,9	9,2	9,2	9,8	10,8	10,8	10,7	11,0	11,0	11,5	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
2.2. Dugoročni	396,6	373,1	374,6	372,5	374,4	373,6	371,9	348,0	349,5	313,6	309,8	308,7	300,9	
Obveznice	31,2	31,4	31,6	31,2	31,4	31,6	31,2	31,4	31,6	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kredit	362,9	339,3	340,7	339,0	340,7	339,9	338,6	314,6	316,0	311,8	308,1	307,2	299,4	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski kredit	2,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,2	2,1	2,0	1,9	1,8	1,7	1,6	1,5	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Izravna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3. Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor	11.048,1	11.032,7	11.350,9	11.850,2	12.110,1	12.514,4	12.643,4	12.850,2	12.777,9	12.735,3	12.812,4	13.062,8	13.810,9	
3.1. Kratkoročni	1.062,9	1.208,7	1.277,2	1.337,2	1.257,5	1.292,1	1.437,3	1.065,6	993,5	1.018,9	1.042,6	1.107,2	1.263,6	
Instrumenti tržišta novca	33,5	62,4	62,4	36,5	11,7	11,7	6,8	6,8	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kredit	646,6	756,8	824,3	889,8	833,2	866,4	1.007,5	619,5	536,0	565,0	586,6	649,5	777,0	
Gotovina i depoziti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Trgovinski kredit	22,2	24,4	22,2	27,3	29,7	29,3	28,8	30,9	33,6	36,7	29,8	25,4	24,9	
Ostale obveze	360,7	365,1	368,3	383,5	382,8	384,7	394,3	408,3	417,2	417,2	426,3	432,3	461,8	
Kašnjenja otplate glavnice	341,8	345,6	348,4	362,4	361,0	362,6	369,8	384,1	392,6	390,2	398,6	404,0	422,6	
Kašnjenja otplate kamata	18,9	19,6	19,9	21,1	21,8	22,1	24,4	24,3	24,6	27,0	27,7	28,3	39,2	
Ostalo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3.2. Dugoročni	8.140,6	7.958,4	8.175,7	8.618,3	8.934,6	9.288,2	9.249,9	9.810,6	9.785,6	9.699,9	9.787,2	9.972,8	10.561,0	
Obveznice	314,1	316,7	318,9	332,1	320,1	424,3	422,8	871,4	876,8	831,4	836,0	840,5	828,8	
Kredit	4.988,8	5.061,9	5.195,6	5.415,8	5.675,1	5.976,4	6.005,4	6.170,7	6.265,3	6.236,3	6.287,7	6.385,3	6.441,9	
Gotovina i depoziti	2.736,2	2.480,8	2.565,3	2.781,1	2.853,3	2.800,7	2.735,2	2.685,6	2.562,3	2.552,6	2.586,7	2.672,8	3.219,0	
Trgovinski kredit	101,5	99,0	95,9	89,3	86,2	86,9	86,5	82,9	81,2	79,6	76,8	74,2	71,2	
Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Izravna ulaganja	1.844,6	1.865,6	1.898,0	1.894,7	1.918,0	1.934,0	1.956,2	1.974,1	1.998,8	2.016,5	1.982,7	1.982,9	1.986,3	
Ukupno (1+2+3)	19.810,6	20.158,9	20.519,8	20.604,2	21.326,5	21.724,3	21.889,2	22.017,8	22.029,2	21.903,2	21.959,1	22.123,8	22.675,4	

Tablica H13: Bruto inozemni dug javnog sektora, privatnog sektora za koji jamči javni sektor i privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor

Tablica prikazuje bruto inozemni dug strukturiran s obzirom na ulogu javnog sektora.

Javni sektor pritom obuhvaća opću državu (koja uključuje Republiku Hrvatsku, republičke fondove i lokalnu državu), središnju banku te javna i mješovita poduzeća. Javna poduzeća su poduzeća u 100%-tnom vlasništvu poslovnih subjekata iz javnog sektora. Mješovita poduzeća su poduzeća u kojima poslovni subjekt iz javnog sektora sudjeluje u vlas-

ništvu mješovitog poduzeća s više od 50%.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje je jamstvo izdao bilo koji poslovni subjekt iz javnog sektora.

Bruto inozemni dug privatnog sektora za koji ne jamči javni sektor čine inozemni dugovi poslovnih subjekata koji nisu obuhvaćeni definicijom javnog sektora, a za koje ne postoji jamstvo javnog sektora.

Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H12.

Tablica H14: Projekcija otplate bruto inozemnog duga po domaćim sektorima

Tablica prikazuje stanje bruto inozemnog duga i projekciju otplate glavnice te procijenjena plaćanja kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite nerezidenata, repo poslove te hibridne i podređene instrumente niti zatezne kamate s tih osnova. Buduća pla-

ćanja kamata procijenjena su na osnovi kamatne stope koja vrijedi u trenutku zaključenja ugovora i ne obuhvaćaju varijacije kamatnih stopa koje su moguće kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

Projekcija otplate obračunatih nedospjelih kamata, koja je sastavni dio bruto inozemnog duga, uvećava projekciju otplate glavnice u prvom tromjesečnom razdoblju te, posljedično, umanjuje iznose procijenjene otplate kamata u prvom tromjesečnom razdoblju.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-6.376,9	-4.772,2	-8.676,3	-12.386,0	-16.733,1	-13.923,3	-14.847,4	-16.308,0	-16.733,1
2. Sredstva	8.966,2	12.365,7	11.779,5	14.132,4	13.739,1	13.174,1	13.867,2	14.008,7	13.739,1
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	939,2	1.095,9	1.753,2	1.642,9	1.782,8	1.762,1	2.043,2	1.949,8	1.782,8
2.2. Portfeljna ulaganja	15,3	25,5	39,3	40,6	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
2.2.1. Vlasnička ulaganja	15,3	25,5	39,3	40,6	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	4.231,3	6.110,7	4.335,8	5.894,9	5.476,8	5.191,0	5.385,9	5.561,2	5.476,8
2.4.1. Trgovinski krediti	200,0	206,1	181,0	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9
2.4.2. Krediti	166,1	121,6	128,7	119,6	114,3	120,8	110,6	117,9	114,3
2.4.3. Gotovina i depoziti	3.865,2	5.782,9	4.026,0	5.597,1	5.210,6	4.874,6	5.093,9	5.275,4	5.210,6
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	3.780,4	5.333,6	5.651,3	6.554,1	6.436,1	6.178,5	6.389,4	6.451,8	6.436,1
3. Obveze	15.343,1	17.337,8	20.455,8	26.518,4	30.472,2	27.097,4	28.714,6	30.316,6	30.472,2
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.829,6	4.806,1	6.634,4	8.382,1	9.544,2	8.220,6	8.602,7	10.181,0	9.544,2
3.2. Portfeljna ulaganja	3.601,4	4.495,2	4.282,3	4.860,2	5.703,2	5.084,1	5.674,3	5.911,7	5.703,2
3.2.1. Vlasnička ulaganja	116,8	164,8	173,6	170,5	239,2	167,6	179,1	249,1	239,2
3.2.2. Dužnička ulaganja	3.484,6	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0
Obveznice	3.474,4	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0
Instrumenti tržišta novca	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	7.912,1	8.036,5	9.539,1	13.276,1	15.224,9	13.792,8	14.437,6	14.223,9	15.224,9
3.4.1. Trgovinski krediti	293,1	268,4	258,4	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3
3.4.2. Krediti	6.812,4	6.722,9	6.981,2	9.949,9	11.334,5	10.401,4	11.092,0	11.031,8	11.334,5
3.4.3. Gotovina i depoziti	465,8	719,9	1.898,6	2.738,7	3.221,4	2.783,4	2.737,6	2.554,9	3.221,4
3.4.4. Ostala pasiva	341,0	325,3	400,9	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8

^a Preliminarni podaci**Tablica H15:** Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća banaka, trgovačkih društava, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u eurima (EUR) i američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u izvještajne obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim

ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu i organe lokalne države. Sektor banke uključuje banke.

Polozaj Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Pozicija Ostala ulaganja – Trgovinski krediti – Sredstva i obveze obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora inozemstvu s osnove trgovinskih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio de-

viznih sredstava koja banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i banaka.

Pozicija Ostala ulaganja – Gotovina i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Pozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Izravna ulaganja, neto	-2.890,4	-3.710,2	-4.881,2	-6.739,2	-7.761,3	-6.458,6	-6.559,5	-8.231,3	-7.761,3
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	939,2	1.095,9	1.753,2	1.642,9	1.782,8	1.762,1	2.043,2	1.949,8	1.782,8
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	884,5	1.050,2	1.712,8	1.581,4	1.675,9	1.695,6	1.967,7	1.865,7	1.675,9
1.1.1. Sredstva	884,5	1.050,2	1.712,8	1.581,4	1.675,9	1.695,6	1.967,7	1.865,7	1.675,9
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	54,7	45,6	40,4	61,5	106,9	66,5	75,5	84,1	106,9
1.2.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	3.829,6	4.806,1	6.634,4	8.382,1	9.544,2	8.220,6	8.602,7	10.181,0	9.544,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržana dobit	3.117,0	3.714,7	5.227,4	6.537,3	7.557,7	6.325,7	6.646,3	8.164,3	7.557,7
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	3.117,0	3.714,7	5.227,4	6.537,3	7.557,7	6.325,7	6.646,3	8.164,3	7.557,7
2.2. Ostala ulaganja	712,6	1.091,4	1.407,0	1.844,8	1.986,5	1.895,0	1.956,4	2.016,8	1.986,5
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004. ^a	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-3.586,1	-4.469,7	-4.243,0	-4.819,6	-5.659,8	-5.041,5	-5.625,6	-5.865,7	-5.659,8
1. Sredstva	15,3	25,5	39,3	40,6	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	15,3	25,5	39,3	40,6	43,4	42,6	48,7	45,9	43,4
1.1.1. Banke	7,7	8,0	8,1	4,2	4,5	4,5	5,1	4,8	4,5
1.1.2. Ostali sektori	7,6	17,5	31,1	36,3	38,8	38,1	43,6	41,1	38,8
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	3.601,4	4.495,2	4.282,3	4.860,2	5.703,2	5.084,1	5.674,3	5.911,7	5.703,2
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	116,8	164,8	173,6	170,5	239,2	167,6	179,1	249,1	239,2
2.1.1. Banke	39,2	41,1	36,2	38,5	40,5	35,6	35,4	43,9	40,5
2.1.2. Ostali sektori	77,6	123,8	137,3	132,0	198,6	132,0	143,7	205,2	198,6
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	3.484,6	4.330,4	4.108,7	4.689,7	5.464,0	4.916,4	5.495,3	5.662,5	5.464,0
2.2.1. Obveznice	3.474,4	4.299,3	4.108,7	4.656,2	5.464,0	4.879,9	5.488,5	5.662,5	5.464,0
2.2.1.1. Država	3.443,2	4.268,2	3.947,6	4.310,9	4.635,2	4.516,7	5.034,5	4.831,1	4.635,2
2.2.1.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	444,5	0,0	0,0	443,1	444,5
2.2.1.3. Ostali sektori	31,2	31,2	161,2	345,3	384,3	363,3	454,0	388,4	384,3
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0
2.2.2.1. Ostali sektori	10,2	31,1	0,0	33,5	0,0	36,5	6,8	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci

Tablica H18: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

u milijunima EUR

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.*	2004.			
						1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.*
Ostala ulaganja, neto	-3.636,0	-1.849,1	-5.180,2	-7.015,6	-9.745,7	-8.471,3	-9.049,3	-8.660,4	-9.745,7
1. Sredstva	4.231,3	6.110,7	4.335,8	5.894,9	5.476,8	5.191,0	5.385,9	5.561,2	5.476,8
1.1. Trgovinski krediti	200,0	206,1	181,0	178,1	151,9	195,6	181,4	168,0	151,9
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	200,0	206,1	181,0	178,1	151,8	195,6	181,3	167,9	151,8
Dugoročni krediti	165,7	180,2	169,6	173,5	147,5	191,0	176,8	163,3	147,5
Kratkoročni krediti	34,3	25,9	11,4	4,6	4,4	4,6	4,6	4,6	4,4
1.2. Krediti	166,1	121,6	128,7	119,6	114,3	120,8	110,6	117,9	114,3
1.2.1. Država	3,7	6,1	5,6	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3
Dugoročni krediti	3,7	6,1	5,6	5,2	5,3	5,0	5,0	4,7	5,3
1.2.2. Banke	130,6	82,7	93,6	86,2	79,9	87,2	76,7	83,6	79,9
Dugoročni krediti	89,7	46,9	60,2	62,3	56,2	64,8	56,8	54,6	56,2
Kratkoročni krediti	40,9	35,8	33,4	23,9	23,7	22,4	19,9	29,0	23,7
1.2.3. Ostali sektori	31,7	32,8	29,5	28,2	29,1	28,5	28,8	29,6	29,1
Dugoročni krediti	31,7	32,8	29,4	28,2	28,7	28,5	28,8	29,2	28,7
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,1	0,0	0,4	0,0	0,1	0,4	0,4
1.3. Gotovina i depoziti	3.865,2	5.782,9	4.026,0	5.597,1	5.210,6	4.874,6	5.093,9	5.275,4	5.210,6
1.3.2. Država	74,1	94,7	115,7	81,9	8,9	165,9	211,1	147,0	8,9
1.3.3. Banke	2.564,3	4.438,8	2.754,3	4.551,9	4.317,0	3.722,8	3.892,6	4.151,2	4.317,0
1.3.4. Ostali sektori	1.226,8	1.249,4	1.156,0	963,4	884,7	985,9	990,2	977,2	884,7
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.867,3	7.959,7	9.515,9	12.910,4	15.222,5	13.662,3	14.435,2	14.221,6	15.222,5
2.1. Trgovinski krediti	293,1	268,4	258,4	176,1	139,3	165,5	155,5	162,0	139,3
2.1.1. Država	0,1	1,3	1,1	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1
Dugoročni krediti	0,1	1,3	1,1	2,3	2,1	2,4	2,6	2,3	2,1
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	293,0	267,1	257,4	173,8	137,2	163,1	153,0	159,7	137,2
Dugoročni krediti	248,5	226,7	209,9	151,7	112,3	135,8	124,2	123,0	112,3
Kratkoročni krediti	44,5	40,4	47,5	22,2	24,9	27,3	28,8	36,7	24,9
2.2. Krediti	6.768,8	6.647,8	6.959,7	9.586,8	11.334,5	10.273,2	11.092,0	11.031,8	11.334,5
2.2.1. Hrvatska narodna banka	170,6	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	170,6	138,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.832,6	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3
Dugoročni krediti	1.444,6	1.672,7	1.950,8	2.286,4	2.595,3	2.352,6	2.487,1	2.691,6	2.595,3
Kratkoročni krediti	388,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.715,8	1.813,5	1.878,7	3.372,0	3.976,4	3.838,7	4.190,1	3.715,0	3.976,4
Dugoročni krediti	1.708,0	1.810,8	1.878,4	2.767,7	3.315,7	3.021,0	3.300,6	3.273,9	3.315,7
Kratkoročni krediti	7,8	2,6	0,3	604,2	660,8	817,7	889,6	441,0	660,8
2.2.4. Ostali sektori	3.049,7	3.022,9	3.130,1	3.928,5	4.762,8	4.081,9	4.414,8	4.625,2	4.762,8
Dugoročni krediti	3.003,5	2.969,0	3.103,0	3.858,3	4.637,3	3.980,9	4.278,8	4.487,8	4.637,3
Kratkoročni krediti	46,2	53,9	27,2	70,1	125,4	101,0	136,1	137,5	125,4
2.3. Gotovina i depoziti	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0
2.3.1. Banke	464,5	718,3	1.896,9	2.736,2	3.219,0	2.781,1	2.735,2	2.552,6	3.219,0
2.4. Ostale obveze	341,0	325,3	400,9	411,3	529,8	442,4	452,4	475,2	529,8

* Preliminarni podaci

Tablica 11: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

u milijunima kuna

	2003.	2004.			
	XII.	I.	II.	III.	IV.
Prihodi i dotacije					
1. Državni proračun	74.953,7	5.271,3	4.903,1	6.434,6	6.324,4
2. Republički fondovi	6.038,3	601,0	439,3	515,7	418,8
2.1. HZMO	108,9	51,1	11,2	15,0	9,2
2.2. HZZO	822,3	43,3	50,8	48,9	37,6
2.3. HZZ	17,9	2,0	1,4	1,7	1,4
2.4. Sredstva doplatka za djecu	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.144,8	123,6	59,4	73,8	75,1
2.6. FZO	–	–	–	11,3	18,1
2.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	–
2.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	–
2.9. HAC	1.932,4	161,5	114,6	144,9	152,0
2.10. HC	1.185,0	103,2	89,3	106,7	108,5
2.11. DAB	584,5	97,7	105,9	103,2	7,9
2.12. HFP	242,5	18,6	6,7	10,2	9,0
A. Ukupno (1+2)	80.992,0	5.872,3	5.342,4	6.950,3	6.743,2
Rashodi i posudbe (umanjeni za otplate)					
3. Državni proračun	74.713,8	5.177,9	6.178,6	7.445,1	7.565,1
4. Republički fondovi	11.920,5	1.054,5	595,4	927,8	777,6
4.1. HZMO	1.838,0	82,1	75,9	82,0	84,7
4.2. HZZO	875,0	35,2	85,4	62,7	72,5
4.3. HZZ	136,5	9,0	9,0	7,4	9,7
4.4. Sredstva doplatka za djecu	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.691,0	180,5	57,2	91,1	87,1
4.6. FZO	–	0,1	0,1	0,7	0,8
4.7. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	–
4.8. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	–
4.9. HAC	5.583,5	646,8	280,2	525,4	364,5
4.10. HC	1.369,9	108,9	77,9	151,3	121,6
4.11. DAB	253,2	1,4	1,0	1,6	1,0
4.12. HFP	173,3	–9,3	8,7	5,6	35,8
B. Ukupno (3+4)	86.634,3	6.232,4	6.773,9	8.373,0	8.342,7
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	–5.642,3	–360,1	–1.431,6	–1.422,7	–1.599,4
5. Državni proračun (1–3)	239,9	93,4	–1.275,5	–1.010,5	–1.240,7
6. Republički fondovi (2–4)	–5.882,2	–453,5	–156,1	–412,2	–358,8

Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

u milijunima kuna

	2003.	2004.			
	XII.	I.	II.	III.	IV.
1. Ukupni prihodi	78.249,6	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
1.1. Tekući prihodi	74.652,1	5.530,3	5.231,0	6.690,7	6.599,9
1.1.1. Porezni prihodi	72.697,9	5.446,3	5.128,5	6.542,8	6.493,6
1.1.2. Neporezni prihodi	1.954,1	84,0	102,5	147,9	106,3
1.2. Kapitalni prihodi	3.597,6	22,2	13,8	28,3	16,5
2. Potpore	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	78.260,0	5.552,5	5.244,8	6.718,9	6.616,4
3. Ukupni rashodi	79.113,1	5.528,0	6.495,0	7.667,3	7.947,7
3.1. Tekući rashodi	75.041,4	5.425,5	6.386,2	7.353,6	7.539,5
3.2. Kapitalni rashodi	4.071,7	102,6	108,8	313,6	408,1
4. Posudbe umanjene za otplate	1.333,5	23,5	107,6	194,4	55,3
B. Ukupno rashodi i posudbe umanjene za otplate (3+4)	80.446,6	5.551,5	6.602,7	7.861,7	8.002,9
5. Višak na tekućem računu bez potpora (1.1.–3.1.)	-389,3	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
6. Višak na tekućem računu s tekućim potporama (5+2.1.)	-378,9	104,8	-1.155,2	-662,9	-939,6
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala^a	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
8. Stvaranje bruto kapitala^b	-1.627,6	6,0	24,8	98,2	168,1
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	-2.186,6	1,0	-1.357,9	-1.142,8	-1.386,5
9. Strano financiranje	3.050,0	-666,6	-4,7	-57,0	4.823,0
10. Domaće financiranje	-863,4	665,6	1.362,6	1.199,8	-3.436,4
10.1. Od ostale opće države	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	-1.026,8	670,3	355,4	-1.237,3	-3.426,3
10.3. Od depozitnih banaka	168,6	-18,9	997,5	2.523,6	241,0
10.4. Ostalo domaće financiranje	-5,2	14,2	9,7	-86,6	-251,0
D. Ukupno financiranje (9+10)	2.186,6	-1,0	1.357,9	1.142,8	1.386,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica; Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	2003.	2004.											
	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
1. Unutarnji dug središnje države	34.736,4	34.673,9	35.933,1	35.893,2	36.079,3	36.407,5	37.641,2	39.094,2	38.946,9	40.039,8	40.775,1	42.727,4	41.615,9
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	28.160,8	27.968,1	28.712,1	28.674,8	29.304,4	29.762,4	30.846,7	34.522,7	34.385,8	35.975,1	36.513,4	38.422,6	37.329,7
Trezorski zapisi	6.548,1	6.526,3	6.590,9	6.349,1	6.952,3	8.024,8	8.263,2	7.944,5	7.471,7	8.067,2	8.630,5	8.982,2	9.022,5
Instrumenti tržišta novca	0,3	0,9	8,4	0,0	72,1	72,4	54,2	5,0	–	–	–	–	–
Obveznice	17.422,0	17.306,2	18.176,3	18.371,4	18.645,7	18.117,3	18.310,6	20.665,3	20.557,3	21.682,9	21.475,6	22.997,6	23.186,2
Krediti Hrvatske narodne banke	1,4	–	1,2	1,9	1,2	3,0	3,0	3,5	0,6	1,0	1,6	2,2	3,3
Krediti banaka	4.189,1	4.134,8	3.935,2	3.952,3	3.633,0	3.545,0	4.215,8	5.904,5	6.356,3	6.223,9	6.405,7	6.440,6	5.117,8
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	6.575,5	6.705,8	7.221,0	7.218,5	6.774,8	6.645,1	6.794,5	4.571,5	4.561,2	4.064,7	4.261,7	4.304,8	4.286,2
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	3.616,4	3.655,5	3.695,8	3.582,6	3.653,0	3.567,0	3.558,5	1.922,7	1.886,1	1.960,9	1.960,0	2.002,2	2.033,0
Krediti banaka	2.959,1	3.050,3	3.525,2	3.635,9	3.121,8	3.078,0	3.236,0	2.648,7	2.675,0	2.103,8	2.301,7	2.302,6	2.253,2
2. Inozemni dug središnje države	50.137,9	50.351,4	51.586,7	50.537,4	55.917,9	54.636,7	55.149,1	55.200,7	55.668,8	56.556,2	56.200,0	56.388,0	55.248,4
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	41.048,8	40.939,2	40.260,0	39.495,7	44.515,4	43.303,9	43.470,2	41.996,5	42.416,5	43.057,9	42.774,9	43.271,5	41.951,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	32.144,8	32.066,2	31.388,0	30.707,5	35.264,5	34.253,2	34.378,3	32.948,0	33.084,5	33.671,6	33.583,9	34.115,0	32.793,2
Krediti	8.904,1	8.873,0	8.872,0	8.788,2	9.250,9	9.050,7	9.092,0	9.048,5	9.332,0	9.386,3	9.190,9	9.156,5	9.158,7
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	9.089,1	9.412,1	11.326,7	11.041,8	11.402,6	11.332,9	11.678,8	13.204,3	13.252,4	13.498,3	13.425,2	13.116,5	13.296,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	820,6	802,5	2.758,2	2.695,3	2.745,7	2.696,2	2.705,0	2.734,8	2.765,6	2.792,7	2.761,2	2.792,2	2.764,8
Krediti	8.268,6	8.609,7	8.568,5	8.346,5	8.656,8	8.636,7	8.973,9	10.469,5	10.486,7	10.705,6	10.663,9	10.324,2	10.531,6
Ukupno (1+2)	84.874,3	85.025,2	87.519,8	86.430,7	91.997,2	91.044,3	92.790,3	94.294,9	94.615,8	96.596,0	96.975,1	99.115,4	96.864,3
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske^a													
– domaća	6.895,4	6.882,4	6.645,3	6.667,0	6.969,7	6.528,1	5.847,0	5.839,7	6.108,9	5.969,4	5.669,9	5.818,7	5.407,5
– inozemna	8.618,5	8.494,4	8.503,7	8.208,5	8.556,4	8.446,8	8.361,8	8.135,5	8.187,7	8.054,0	7.932,4	8.003,1	7.809,8

^a Iznimno od napomene u dijelu "Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama", u ovoj tablici dug Hrvatskih cesta, Hrvatskih autocesta i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka u dijelu 2. Inozemni dug središnje države, reklasificiran je iz podsektora Republika Hrvatska u podsektor republički fondovi od (uključujući) prosinca 1998. godine, a u dijelu 1. Unutarnji dug središnje države od (uključujući) prosinca 2002. godine.

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva

financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i Konsolidirana bilanca banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001 = 100			Lančani indeksi				Godišnji mjesečni indeksi			
		Indeksi potrošačkih cijena			Indeksi potrošačkih cijena ^a			Cijene pri proizvođačima	Indeksi potrošačkih cijena ^b			Cijene pri proizvođačima
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge		Ukupno	Dobra	Usluge	
1996.	prosinac	100,0	100,2	99,5	100,3	103,4	102,3	108,7	101,5
1997.	prosinac	100,7	100,3	102,3	99,9	103,8	102,7	108,2	101,6
1998.	prosinac	89,6	90,6	86,2	100,3	100,4	100,0	100,0	105,4	104,3	109,2	97,9
1999.	prosinac	93,1	93,4	91,8	100,6	100,8	100,0	100,3	103,9	103,1	106,5	105,9
2000.	prosinac	98,2	98,5	96,9	100,4	100,4	100,1	100,2	105,5	105,5	105,5	111,2
2001.	prosinac	100,5	99,8	103,5	100,4	100,4	100,5	99,0	102,4	101,3	106,8	96,9
2002.	prosinac	102,4	100,9	108,3	100,4	100,6	99,6	99,9	101,8	101,1	104,6	102,3
2003.	prosinac	104,1	102,5	110,6	100,3	100,2	100,5	100,0	101,7	101,6	102,2	101,0
2004.	siječanj	105,1	103,7	111,0	101,0	101,1	100,4	100,3	102,1	102,1	102,4	100,8
	veljača	105,0	103,4	111,5	99,9	99,8	100,5	99,7	101,8	101,6	102,6	100,1
	ožujak	105,1	103,5	111,8	100,1	100,0	100,3	100,2	101,4	101,1	102,6	99,5
	travanj	105,3	103,7	111,9	100,2	100,2	100,0	100,9	101,9	101,8	102,6	101,3
	svibanj	106,1	104,2	113,5	100,7	100,5	101,5	102,3	102,4	102,0	103,6	104,4
	lipanj	105,8	103,6	114,3	99,7	99,5	100,7	99,7	102,5	102,1	103,7	103,9
	srpanj	105,3	102,7	115,6	99,6	99,1	101,2	100,9	101,9	101,6	103,0	104,6
	kolovoz	105,4	102,7	115,8	100,1	100,1	100,2	101,0	102,0	101,6	103,1	105,1
	rujan	105,2	102,7	115,0	99,8	100,0	99,3	100,2	101,6	100,7	104,3	105,7
	listopad	105,7	103,5	114,3	100,4	100,7	99,4	100,8	102,0	101,4	103,9	106,3
	studenj	106,2	104,1	114,4	100,5	100,6	100,0	99,5	102,3	101,8	103,9	105,5
	prosinac	106,9	105,0	114,6	100,7	100,9	100,2	99,3	102,7	102,5	103,6	104,8

^a Od siječnja 1992. do prosinca 1997. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.; ^b Od siječnja 1992. do prosinca 1998. godine podaci se odnose na indeks cijena na malo.; Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J1: Indeksi potrošačkih cijena i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Početkom 2004. godine Državni zavod za statistiku je uveo indeks potrošačkih cijena. Taj je pokazatelj kretanja cijena izrađen u skladu s metodološkim načelima koja su postavili Međunarodna organizacija rada (ILO) i Statistički ured Europske unije (Eurostat). Dana 17. veljače objavljeno je priopćenje o kretanju indeksa potrošačkih cijena u siječnju 2004. te vremenska serija indeksa potrošačkih cijena od

siječnja 2001. DZS je naknadno izračunao i vremensku seriju indeksa potrošačkih cijena od siječnja 1998. do prosinca 2000. godine. U skladu s tim DZS je prestao objavljivati indeks cijena na malo i indeks troškova života, čija metodologija izračuna nije u zadovoljavajućoj mjeri bila usklađena s međunarodno prihvaćenim standardima. Osnovne značajke indeksa potrošačkih cijena prikazane su u Okviru 1. u Biltenu HNB-a broj 91 (2004). Prosječna godišnja stopa inflacije potrošačkih cijena prikazana je u tablici Ekonomski indikatori u Biltenu HNB-a.

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Godina	Mjesec	Bazni indeksi, 2001. = 100			Lančani indeksi			Godišnji indeksi		
		Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge	Ukupno	Dobra	Usluge
1998.	prosinac	93,2	93,7	90,6	99,9	99,9	100,0
1999.	prosinac	95,9	96,4	93,3	100,1	100,1	100,1	102,9	102,9	103,0
2000.	prosinac	99,1	99,3	98,0	100,4	100,4	100,2	103,3	103,0	105,0
2001.	prosinac	100,3	100,1	101,8	99,8	99,7	100,3	101,2	100,8	103,8
2002.	prosinac	101,5	101,1	104,2	100,0	100,1	99,4	101,2	101,0	102,4
2003.	prosinac	102,7	102,0	107,3	100,2	100,1	101,0	101,2	100,9	103,0
2004.	siječanj	102,7	101,8	108,1	100,0	99,8	100,7	101,3	101,0	103,6
	veljača	102,5	101,5	108,5	99,8	99,7	100,4	101,3	100,9	103,7
	ožujak	102,5	101,5	108,6	100,0	100,0	100,1	101,4	101,0	103,6
	travanj	102,7	101,8	108,5	100,2	100,3	99,9	101,9	101,6	103,3
	svibanj	103,1	102,2	109,2	100,4	100,3	100,7	101,8	101,5	103,6
	lipanj	103,5	102,3	110,9	100,4	100,2	101,5	101,9	101,5	104,0
	srpanj	103,7	102,2	112,8	100,2	99,9	101,8	101,6	101,6	101,9
	kolovoz	104,3	102,9	112,9	100,6	100,6	100,1	102,2	102,2	101,9
	rujan	104,2	103,0	111,2	99,9	100,1	98,5	102,4	102,0	104,2
	listopad	104,7	103,8	109,9	100,5	100,8	98,8	102,3	102,1	103,5
	studen	105,0	104,2	110,0	100,3	100,4	100,1	102,4	102,2	103,5
	prosinac	105,1	104,2	110,4	100,1	100,1	100,4	102,3	102,2	102,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi potrošačkih cijena

Temeljni indeks potrošačkih cijena izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice dobara i usluga za izračunavanje ukupnog indeksa potrošačkih cijena isključe cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svr-

stane i cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 111 dobara i usluga, čiji udio u košarici za izračunavanje indeksa potrošačkih cijena u 2005. godini iznosi 30,06% (od toga 9,93 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 23,13 postotnih bodova na proizvode čije se cijene administrativno reguliraju). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

u tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	prosinac	4.045,0	99,8	105,4	105,9
2004.	siječanj	4.070,0	100,6	104,6	104,6
	veljača	4.003,0	98,4	105,7	105,2
	ožujak	4.153,0	103,8	108,0	106,1
	travanj	4.129,0	99,4	106,1	106,1
	svibanj	4.169,0	101,0	104,9	105,9
	lipanj	4.226,0	101,4	106,0	105,9
	srpanj	4.209,0	99,6	105,7	105,8
	kolovoz	4.178,0	99,3	106,7	106,0
	rujan	4.132,0	98,9	106,0	106,0
	listopad	4.128,0	99,9	103,3	105,7
	studen	4.352,0	105,4	107,4	105,8
	prosinac	4.312,0	99,1	106,6	105,9

Izvor: Državni zavod za statistiku

Kratice i znakovi

BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
BIS	– Banka za međunarodne namire
BZ	– blagajnički zapisi
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka
DZS	– Državni zavod za statistiku
EFSAL	– Enterprise and Financial Sector Adjustment Loan
EMTN	– Euro Medium Term Note
EMU	– Ekonomska i monetarna unija
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
Fina	– Financijska agencija
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
g.	– godina
GFS	– metodologija MMF-a za statistiku javnih financija (Government Finance Statistics)
GOP	– granična obvezna pričuva
HAC	– Hrvatske autoceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak
HC	– Hrvatske ceste
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HSVP	– Hrvatski sustav velikih plaćanja
HV	– Hrvatske vode
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
IBAN	– međunarodni broj bankovnog računa
IPDT	– Indeks pritiska na devizno tržište
kn	– kuna
kred.	– krediti
lp	– lipa
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mj.	– mjesec
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
MRS	– Međunarodni računovodstveni standardi
nam.	– namirnicama
nespec.	– nespecijaliziranim
NKS	– Nacionalni klirinški sustav
NN	– Narodne novine
OP	– obvezna pričuva
osig.	– osiguravajuća

PDV	– porez na dodanu vrijednost
PN	– primarni novac
PPI	– Producer Price Index
RH	– Republika Hrvatska
RPI	– Retail Price Indeks
SAL	– Structural Adjustment Loan
SDR	– posebna prava vučenja
SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
ŠKZ	– Štedno-kreditna zadruga
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
trg.	– trgovina
TZ	– trezorski zapisi
uk.	– ukupni
WTO	– Svjetska trgovinska organizacija (engl. World Trade Organization)

Kratice za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– hrvatska kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– japanski jen
SIT	– slovenski tolar
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak